

**Grupa Kapitałowa
ING Banku Śląskiego S.A.**

**Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie
Finansowe za 2019 rok**

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Spis treści

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego SA

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	2
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	3
Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	4
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	5
Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	6
I Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej	6
II Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej	9
III Znaczące zasady rachunkowości	15
IV Porównywalność danych finansowych	61
V Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	64
1 Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	64
2 Wynik z tytułu odsetek	68
3 Wynik z tytułu prowizji	69
4 Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	70
5 Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend	70
6 Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	70
7 Wynik na pozostałej działalności podstawowej	71
8 Koszty działania	71
9 Odpisy z tytułu strat oczekiwanych	75
10 Podatek od niektórych instytucji finansowych	75
11 Podatek dochodowy	76
12 Zysk przypadający na jedną akcję	76
13 Kasa, środki w Banku Centralnym	77
14 Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	77
15 Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	78
16 Wycena instrumentów pochodnych	78
17 Rachunkowość zabezpieczeń	81

18 Inwestycyjne papiery wartościowe	81
19 Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	83
20 Kredyty i inne należności udzielone klientom	84
21 Inwestycje w jednostki stowarzyszone	92
22 Rzeczowe aktywa trwałe	94
23 Wartości niematerialne	97
24 Aktywa przeznaczone do sprzedaży	99
25 Podatek odroczony	100
26 Inne aktywa	101
27 Zobowiązania wobec innych banków	103
28 Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	103
29 Zobowiązania wobec klientów	104
30 Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	104
31 Zobowiązania podporządkowane	105
32 Rezerwy	105
33 Inne zobowiązania	111
34 Kapitał własny	111
35 Struktura walutowa aktywów i zobowiązań	115
36 Zobowiązania warunkowe	120
37 Wartość godziwa	121
38 Kompensowanie instrumentów finansowych	129
39 Działalność powiernicza	131
40 Leasing – Grupa jako leasingodawca	132
41 Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	132
42 Podmioty powiązane	137
43 Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami	139
44 Zatrudnienie	141
45 Istotne zdarzenia po dacie bilansowej	141
Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem	143
I. System zarządzania ryzykiem oraz kapitałem	143
II. Ryzyko kredytowe	154
III. Ryzyko rynkowe	184
IV. Ryzyko płynności i finansowania	202
V. Ryzyko niefinansowe	218
VI. Ryzyko modeli	225
VII. Ryzyko biznesowe	225

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

za rok zakończony 31 grudnia

	Numer noty	2019	2018
Przychody odsetkowe	2	5 280,1	4 673,8
obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej	2	5 276,0	4 668,5
pozostałe przychody odsetkowe	2	4,1	5,3
Koszty odsetkowe	2	986,2	914,5
Wynik z tytułu odsetek	2	4 293,9	3 759,3
Przychody z tytułu prowizji	3	1 749,9	1 615,6
Koszty prowizji	3	378,2	310,7
Wynik z tytułu prowizji	3	1 371,7	1 304,9
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	4	108,3	90,9
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	5	0,0	1,0
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend	5	36,3	54,3
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	6	-14,3	7,9
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	7	-6,1	14,4
Wynik na działalności podstawowej		5 789,8	5 232,7
Koszty działania	8	2 497,4	2 326,8
Odpisy z tytułu strat oczekiwanych	9	605,5	500,9
w tym zysk z tytułu sprzedaży wierzytelności		34,3	26,7
Podatek od niektórych instytucji finansowych	10	435,7	373,8
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności		6,6	-0,3
Zysk brutto		2 257,8	2 030,9
Podatek dochodowy	11	599,1	507,1
Zysk netto		1 658,7	1 523,8
- przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		1 658,7	1 523,8
- przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		0,0	0,0
Zysk netto przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		1 658,7	1 523,8
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		130 100 000	130 100 000
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	12	12,75	11,71

Wartość rozwodnionego zysku na jedną akcję pokrywa się z wartością zysku na jedną akcję zwykłą.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

za rok zakończony 31 grudnia

	Numer noty	2019	2018
Zysk netto za okres sprawozdawczy		1 658,7	1 523,8
Pozostałe całkowite dochody netto, w tym:	34	698,2	679,4
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:		685,9	674,0
dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		17,3	12,1
dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą		-23,7	-31,8
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		1 083,3	1 033,1
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty		-391,0	-339,4
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:		12,3	5,4
kapitałowe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		22,2	6,3
aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych		0,3	0,0
zyski / straty aktuarialne		-10,2	-0,9
Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy, w tym:		2 356,9	2 203,2
- przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		2 356,9	2 203,2

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami uzupełniającymi do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

stan na

	Numer noty	31.12.2019	31.12.2018	01.01.2018
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	13	1 402,9	1 237,4	2 815,2
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	14	798,5	776,5	2 234,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	15,16	1 224,2	1 934,9	1 503,7
Pochodne instrumenty zabezpieczające	17	851,6	909,6	967,2
Inwestycyjne papiery wartościowe	18	33 824,5	31 937,3	29 465,1
Kredyty i inne należności udzielone klientom	20	118 288,1	103 125,8	87 274,6
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	21	181,0	1,0	1,3
Rzeczowe aktywa trwałe	22	956,0	556,1	549,0
Wartości niematerialne	23	429,9	439,2	431,0
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	24	3,6	10,9	11,1
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25	445,6	398,2	309,9
Inne aktywa	26	204,8	486,0	409,2
Aktywa razem		158 610,7	141 812,9	125 971,8
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec innych banków	27	6 256,1	5 195,8	4 109,0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	28,16	915,1	1 687,6	1 903,2
Pochodne instrumenty zabezpieczające	17	546,0	611,8	699,2
Zobowiązania wobec klientów	29	130 473,5	117 682,5	104 503,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	30	399,7	300,3	300,3
Zobowiązania podporządkowane	31	2 131,1	1 076,9	626,9
Rezerwy	32	205,7	152,4	108,8
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		381,3	280,3	232,9
Inne zobowiązania	33	2 078,9	1 503,7	1 953,9
Zobowiązania razem		143 387,4	128 491,3	114 437,5
Kapitał własny				
Kapitał akcyjny	34	130,1	130,1	130,1
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	34	956,3	956,3	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	34	1 867,3	1 169,7	494,3
Zyski zatrzymane	34	12 269,6	11 065,5	9 953,6
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego		15 223,3	13 321,6	11 534,3
Udziały niekontrolujące		0,0	0,0	0,0
Kapitał własny razem		15 223,3	13 321,6	11 534,3
Zobowiązania i kapitał własny razem		158 610,7	141 812,9	125 971,8
Wartość księgowa		15 223,3	13 321,6	11 534,3
Liczba akcji		130 100 000	130 100 000	130 100 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		117,01	102,40	88,66

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

2019

Numer noty: 34						
	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	Udziały niekontrolujące	Kapitały razem
Kapitał własny na początek okresu	130,1	956,3	1 169,7	11 080,2	0,0	13 336,3
korekta ujęcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-14,7	-	-14,7
Kapitał własny na pocz. okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	130,1	956,3	1 169,7	11 065,5	0,0	13 321,6
Zysk netto bieżącego okresu	-	-	-	1 658,7	-	1 658,7
Inne całkowite dochody netto, w tym:	0,0	0,0	697,6	0,6	0,0	698,2
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	39,5	-	-	39,5
dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-	-	-23,7	-	-	-23,7
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	1 083,3	-	-	1 083,3
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty	-	-	-391,0	-	-	-391,0
aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	0,3	0,0	-	0,3
zbycie środków trwałych	-	-	-0,6	0,6	-	0,0
zyski / straty aktuarialne	-	-	-10,2	-	-	-10,2
Pozostałe zmiany w kapitale własnym, w tym:	0,0	0,0	0,0	-455,2	0,0	-455,2
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	0,2	-	0,2
wypłata dywidendy	-	-	-	-455,4	-	-455,4
Kapitał własny na koniec okresu	130,1	956,3	1 867,3	12 269,6	0,0	15 223,3

2018

Numer noty: 34						
	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	Udziały niekontrolujące	Kapitały razem
Kapitał własny na początek okresu	130,1	956,3	494,3	9 966,2	0,0	11 546,9
korekta ujęcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-12,6	-	-12,6
Kapitał własny na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości i korekt	130,1	956,3	494,3	9 953,6	0,0	11 534,3
Zysk netto bieżącego okresu	-	-	-	1 523,8	-	1 523,8
Inne całkowite dochody netto, w tym:	0,0	0,0	675,4	4,0	0,0	679,4
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	18,4	-	-	18,4
dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-	-	-31,8	-	-	-31,8
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	1 033,1	-	-	1 033,1
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty	-	-	-339,4	-	-	-339,4
zbycie środków trwałych	-	-	-4,0	4,0	-	0,0
zyski / straty aktuarialne	-	-	-0,9	-	-	-0,9
Pozostałe zmiany w kapitale własnym, w tym:	0,0	0,0	0,0	-415,9	0,0	-415,9
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	0,3	-	0,3
wypłata dywidendy	-	-	-	-416,2	-	-416,2
Kapitał własny na koniec okresu	130,1	956,3	1 169,7	11 065,5	0,0	13 321,6

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

za rok zakończony 31 grudnia

	Nr noty	2019	2018
Zysk netto		1 658,7	1 523,8
Korekty, w tym:		-1 894,1	-4 220,5
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności		-6,6	0,3
Amortyzacja	8,22,23	276,8	193,5
Wynik z tytułu odsetek (z rachunku zysków i strat)	2	-4 293,9	-3 759,3
Odsetki zapłacone		-990,7	-891,6
Odsetki otrzymane		5 323,1	4 516,9
Dywidendy otrzymane	5	-7,0	-6,3
Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		-8,6	-1,0
Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	11	599,1	507,1
Podatek dochodowy zapłacony z rachunku zysków i strat		-545,5	-548,0
Zmiana stanu rezerw	32,41	53,3	43,6
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	14,41	-143,8	387,4
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	15,16,41	710,3	-430,5
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	18,41	-1 048,7	-2 271,5
Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	17,41	684,5	663,9
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	20,41	-15 205,9	-15 860,3
Zmiana stanu pozostałych aktywów	26,41	266,6	-66,3
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	27,41	265,1	772,3
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16,28,41	-772,7	-214,8
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	29,41	12 789,0	13 178,2
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	33,41	161,5	-434,1
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-235,4	-2 696,7
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	22	-107,4	-132,2
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		1,9	1,0
Nabycie wartości niematerialnych	23	-86,6	-98,4
Zbycie wartości niematerialnych i prawnych		26,7	0,0
Zbycie aktywów przeznaczonych do sprzedaży		15,1	11,5
Nabycie udziałów w jednostkach stowarzyszonych		-173,4	0,0
Nabycie instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-34,8	-1,2
Nabycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		-993,6	-3 263,6
Zbycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		204,0	3 222,6
Otrzymane dywidendy		7,0	6,3
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-1 141,1	-254,0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych		2 543,8	1 746,2
Splata kredytów długoterminowych		-643,4	-991,9
Splata odsetek od kredytów długoterminowych		-26,5	-21,6
Odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		-7,6	-7,6
Splata zobowiązań z tytułu leasingu*		-93,4	nd
Wpływy z emisji dłużnych papierów wartościowych		400,0	0,0
Dywidendy wypłacone		-455,4	-416,2
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-300,0	0,0
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		1 417,5	308,9
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		67,3	73,6
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		41,0	-2 641,8
Środki pieniężne na początek okresu		1 956,4	4 598,2
Środki pieniężne na koniec okresu	41	1 997,4	1 956,4

*) Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa wdrożyła nowy standard MSSF 16 *Leasing*. Grupa zastosowała do swoich umów leasingowych zmodyfikowane podejście retrospektywne i nie przekształciła danych porównawczych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

I. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej

1. Podstawowe informacje o Banku

ING Bank Śląski S.A. („Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459. Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75.

2. Zakres działania, czas trwania

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi działalność leasingową, faktoringową, pośrednictwa i obrotu nieruchomościami, wynajmu nieruchomości, doradztwa i pośrednictwa finansowego oraz świadczy usługi bankowe oraz inne usługi finansowe. Czas trwania Spółki dominującej jest nieoznaczony.

3. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130.100.000 zł i dzieli się na 130.100.000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki).

4. Akcjonariat ING Banku Śląskiego S.A.

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. ING Bank NV wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, określanej na potrzeby niniejszego sprawozdania finansowego jako Grupa ING.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku akcjonariuszami posiadającymi 5 i więcej procent głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. były następujące podmioty:

Lp.	Podmiot	Liczba akcji i głosów	% ogólnej liczby akcji i głosów na WZ
1.	ING Bank NV	97 575 000	75,00
2.	AVIVA Otwarty Fundusz Emerytalny AVIVA Santander	10 923 351	8,40

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

5. Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku

1 stycznia 2019 roku Pan Lorenzo Tassan-Bassut objął stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej z 23 listopada 2018 roku.

1 października 2019 roku Pan Sławomir Soszyński objął stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej z 24 czerwca 2019 roku.

20 września 2019 roku Pan Patrick Roesink złożył rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., ze skutkiem na koniec dnia 31 marca 2020 roku. Jednocześnie 23 grudnia 2019 roku Rada Nadzorcza, po zapoznaniu się z opinią Prezesa Zarządu oraz z rekomendacją Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji, podjęła uchwałę o powierzeniu Pani Joannie Erdman stanowiska Wiceprezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. odpowiedzialnej za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w działalności Banku (Pion CRO), pod warunkiem uzyskania wymaganej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Uchwała wejdzie w życie z dniem wyrażenia powyższej zgody, nie wcześniej jednak niż z dniem 1 kwietnia 2020 roku.

Na koniec 2019 roku skład Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przedstawiał się następująco:

- p. Brunon Bartkiewicz - Prezes Zarządu Banku,
- p. Michał Bolesławski - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Joanna Erdman - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Marcin Giżycki - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Bożena Graczyk - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Patrick Roesink - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Sławomir Soszyński - Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Lorenzo Tassan-Bassut - Wiceprezes Zarządu Banku.

W związku z upływem kadencji Rady Nadzorczej, 29 marca 2019 roku Walne Zgromadzenie ING Banku Śląskiego S.A. powołało na nową kadencję dotychczasowych członków Rady Nadzorczej.

Na koniec 2019 roku Rada Nadzorcza ING Banku Śląskiego S.A. działała w następującym składzie:

- p. Antoni F. Reczek - Przewodniczący,
- p. Małgorzata Kołakowska - Wiceprzewodniczący,
- p. Aleksander Galos - Sekretarz Rady,
- p. Adrianus Johannes Antonius Kas (Ad Kas) - Członek,
- p. Norman Tambach - Członek,
- p. Aleksander Kutela - Członek,
- p. Michał Szczurek - Członek.

27 lutego 2020 roku Pan Ad Kas złożył rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A., z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia.

6. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego

Podmiotem uprawnionym do badania jest KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k. z siedzibą w Warszawie.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

7. Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

ING Bank Śląski S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa Kapitałowa”, „Grupa”). Skład Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawiał się następująco:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitale zakładowym	% udziału Grupy w głosach na WZ	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
ING Investment Holding (Polska) S.A.	holding finansowy	Katowice	100	100	konsolidacja pełna
ING Commercial Finance S.A.*	usługi faktoringowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
ING Lease (Polska) Sp. z o.o.**	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
ING Bank Hipoteczny S.A.	usługi bankowe	Katowice	100	100	konsolidacja pełna
ING Usługi dla Biznesu S.A.	usługi księgowe, kadrowo-płacowe	Katowice	100	100	konsolidacja pełna
Nowe Usługi S.A.	edukacja i promocja na rzecz rynku finansowego oraz Certyfikatów TURBO	Katowice	100	100	konsolidacja pełna
Solver Sp. Z o.o.	organizacja wypoczynku i szkoleń	Katowice	100	100	konsolidacja pełna
NN Investment Partners TFI S.A.*	towarzystwo funduszy inwestycyjnych	Warszawa	45	45	konsolidacja metodą praw własności
Twisto Polska Sp. z o.o	usługi w zakresie technologii informatycznych i komputerowych	Warszawa	20	20	konsolidacja metodą praw własności

*) ING Bank Śląski S.A. posiada pośredni udział w spółce poprzez ING Investment Holding (Polska) S.A.

**) ING Bank Śląski S.A. posiada pośredni udział w spółce poprzez ING Investment Holding (Polska) S.A. W skład grupy kapitałowej ING Lease (Polska) Sp. z o.o. wchodzi 9 spółek celowych, w których ING Lease (Polska) Sp. z o.o. posiada 100% udziałów.

31 lipca 2019 roku w wyniku nabycia przez ING Investment Holding (Polska) S.A. 94 500 akcji NN Investment Partners TFI S.A. (dalej: NN TFI), Grupa nabyła 45% udział w kapitale zakładowym NN TFI oraz 45% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu NN TFI. W wyniku transakcji NN TFI zyskała status jednostki stowarzyszonej Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Do wyceny swojego udziału w tej jednostce Grupa stosuje metodę praw własności. W momencie początkowego ujęcia Grupa wprowadziła inwestycję do ksiąg według kosztu, a po dniu nabycia koryguje jej wartość o swój udział w aktywach netto NN TFI. Grupa Kapitałowa zidentyfikowała relacje z klientami oraz relacje z dystrybutorami jako nieujęte wartości niematerialne, wyceniła je do wartości godziwej oraz określiła okres ich amortyzacji. W ramach inwestycji zidentyfikowano wartość firmy, która stanowi różnicę pomiędzy kosztem inwestycji a wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Wynik rozliczenia transakcji przedstawiał się w sposób następujący:

Koszt nabycia	169,1
Wartość godziwa zidentyfikowanych aktywów netto	(61,9)
Wartość firmy	107,2

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Inwestycja w NN TFI, wraz z wartością firmy związanej z tą inwestycją, jest zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2019 roku w linii *Inwestycje w jednostki stowarzyszone*.

8. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 5 marca 2020 roku.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie ING Banku Śląskiego S.A. w dniu 29 marca 2019 roku.

II. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi zatwierdzonych przez UE standardów oraz interpretacji za wyjątkiem wymienionych w punkcie 1 poniżej standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez UE bądź zostały zatwierdzone przez UE, ale wchodzą w życie po dniu bilansowym.

1. Zmiany w standardach rachunkowości

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa uwzględniła następujące zmiany do standardów i nowe interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską i obowiązujące dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie:

Zmiana	Wpływ na sprawozdanie Grupy
MSSF 16 <i>Leasing</i>	Zastosowanie nowego standardu ma wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu w sprawozdaniu finansowym Grupy jako leasingobiorcy. Implementacja nowego standardu miała wpływ na sumę bilansową aktywów Grupy, niemniej jednak nie wywarła istotnego wpływu na wyniki finansowe Grupy. Bardziej szczegółowe informacje o wpływie zastosowania nowego standardu zostały zaprezentowane poniżej. Opis przyjętych zasad rachunkowości znajduje się w punkcie III. <i>Znaczące zasady rachunkowości</i>
MSSF 9 <i>Opcje przedpłaty z ujemną kompensatą</i>	Zastosowanie zmiany do standardu nie wywarło istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
KIMSF 23 <i>Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu</i>	Zastosowanie interpretacji nie wywarło istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 28 <i>Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach</i>	Zastosowanie zmiany do standardu nie wywarło istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 19 <i>Korekta planu, ograniczenie lub rozliczenie</i>	Zastosowanie zmiany do standardu nie wywarło istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
<i>Zmiany wynikające z przeglądu MSSF realizowanych w ramach cyklu 2015-2017 (opublikowane w grudniu 2017 roku). Dotyczą MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 i MSR 23.</i>	Implementacja zmian do standardów nie wywarła istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Opublikowane zmiany standardów, które zostały wydane oraz zatwierdzone przez Unię Europejską jako obowiązujące dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2020 roku i Grupa podjęła decyzję o wcześniejszym zastosowaniu tych zmian.

MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7 Reforma benchmarkowych stóp procentowych	Zmiana standardów wynika z reformy wskaźników referencyjnych stóp procentowych i dotyczy konsekwencji reformy na zastosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń w okresie przed zastąpieniem istniejącego wskaźnika referencyjnego alternatywną stopą procentową. Wcześniejsze zastosowanie zmiany do standardów nie wywarło istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy. Szczegółowy opis wpływu zastosowania przedmiotowych zmian znajduje się w punkcie 1.2 poniżej.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane do dnia 31 grudnia 2019 roku i zatwierdzone przez Unię Europejską, ale nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

Zmiana (w nawiasie data zastosowania w Unii Europejskiej)	Wpływ na sprawozdanie Grupy
Odniesienia do założeń koncepcyjnych MSSF (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2020)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 1 i MSR 8 Definicja materialności (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2020)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane do dnia 31 grudnia 2019 roku, ale nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską na dzień 31 grudnia 2019 roku i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

Zmiana (w nawiasie oczekiwana data zastosowania przez IASB)	Wpływ na sprawozdanie Grupy
MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2021)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSSF 3 Definicja przedsięwzięcia (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2020)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

1.1. Wpływ zastosowania MSSF 16 Leasing na sprawozdanie finansowe

MSSF 16 *Leasing* został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w styczniu 2016 roku i zatwierdzony do stosowania przez Unię Europejską w 2017 roku. MSSF 16 zastępuje MSR 17 *Leasing* i dotyczy ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawniania leasingu. Kluczowe zmiany dotyczą leasingobiorcy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejszą implementację standardu, w związku z tym zastosowała MSSF 16 po raz pierwszy dla okresu sprawozdawczego rozpoczynającego się 1 stycznia 2019 roku. Grupa zastosowała do swoich umów leasingowych zmodyfikowane podejście retrospektywne. W związku z powyższym Grupa nie przekształciła danych porównawczych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Na dzień pierwszego zastosowania standardu MSSF 16 Grupa dokonała pełnej analizy kontraktów pod kątem oceny, czy umowa jest leasingiem, czy zawiera leasing oraz zdecydowała o ujęciu elementów leasingowych odrębnie od elementów nie leasingowych. Grupa nie stosuje postanowień standardu do leasingu aktywów niematerialnych. Grupa występuje w roli leasingobiorcy w umowach najmu nieruchomości (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu), leasingu samochodów, dzierżawy infrastruktury IT oraz dzierżawy urządzeń wyposażenia biura.

Nowa regulacja wdraża jednolite zasady ewidencji umów leasingowych dla leasingobiorcy, z uwzględnieniem wyjątków uwzględnionych w standardzie. Skutkuje to koniecznością ujęcia składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązania leasingowego.

W dniu 1 stycznia 2019 roku Grupa ujęła składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniu z tytułu leasingu, skorygowanej o kwoty wszelkich przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych odnoszących się do tego leasingu, ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio sprzed dnia pierwszego zastosowania.

Na moment pierwszego zastosowania nowej regulacji Grupa korzysta z przepisów przejściowych i wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych poprzez zastosowanie krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy w dniu pierwszego zastosowania.

Grupa określa stopę procentową leasingu jako sumę stopy oprocentowania swap-ów i wewnętrznej ceny transferowej, z uwzględnieniem walut w jakich denominowane są kontrakty leasingowe oraz okresów zapadalności umów. Średnia ważona krańcowa stopa procentowa leasingobiorcy zastosowana do wyceny zobowiązań z tytułu leasingu ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w dniu pierwszego zastosowania wynosiła dla waluty EUR 0,33%, dla PLN 1,94 %.

Okres leasingu ustalony został z uwzględnieniem opcji przedłużenia oraz skrócenia dostępnych w zawartych kontraktach, jeżeli prawdopodobne jest skorzystanie z opcji. W przypadku kontraktów zawartych na czas nieokreślony z opcją wypowiedzenia przysługującą obu stronom kontraktu Grupa oceniła, czy występują istotne koszty wyjścia z umowy. Posiadane przez Grupę kontrakty na czas nieokreślony to przede wszystkim umowy najmu nieruchomości. Jeżeli nie występują istotne koszty, jako okres leasingu ustalony został okres wypowiedzenia przysługujący obu stronom kontraktu. W przypadku gdy koszty wyjścia z kontraktu są istotne, jako okres leasingu Grupa przyjęła okres 4 lat. Przyjęty okres wynika ze strategii fizycznej obecności w danej lokalizacji, zapewniającej elastyczność i efektywność biznesową oraz uwzględniającej zmieniające się oczekiwania i preferencje klientów.

Grupa skorzystała z podejścia uproszczonego przewidzianego dla leasingów krótkoterminowych (w tym również leasingów, których okres leasingu kończy się po upływie 12 miesięcy od dnia pierwszego zastosowania standardu – koszty poniesione z tego tytułu wynoszą 4,1 mln PLN) oraz leasingu aktywów niskocennych. W tym przypadku Grupa odnosi systematyczne płatności leasingowe w wynik. Umowa może być zaklasyfikowana jako umowa krótkoterminowa, jeżeli okres trwania umowy nie przekracza 12 miesięcy. Aktywa mogą być zaklasyfikowane jako aktywa o niskiej wartości, jeżeli cena nabycia nowego składnika nie przekracza kwoty 5 000 EUR.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wpływ wdrożenia MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe na dzień 1 stycznia 2019 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Rozpoznanie aktywa z tytułu prawa do użytkowania:	486,3
najem nieruchomości	470,1
leasing samochodów	15,5
pozostałe aktywa	0,7
Rozpoznanie zobowiązania z tytułu leasingu:	488,7
najem nieruchomości	472,5
leasing samochodów	15,5
pozostałe aktywa	0,7
Rozliczenia międzyokresowe	-2,4

	stan na 31.12.2018	wpływ wdrożenia MSSF 16	stan na 01.01.2019
Aktywa			
Rzeczowe aktywa trwałe	556,1	486,3	1 042,4
w tym aktywa z tytułu prawa do użytkowania	0,0	486,3	486,3
Aktywa razem	141 812,9	486,3	142 299,2
Zobowiązania			
Inne zobowiązania, w tym:	1 489,0	486,3	1 975,3
zobowiązania z tytułu leasingu	0,0	488,7	488,7
rozliczenia międzyokresowe	2,4	-2,4	0
Zobowiązania razem	128 491,3	486,3	128 977,6
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego	13 321,6	0,0	13 321,6
Zobowiązania i kapitał własny razem	141 812,9	486,3	142 299,2

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie różnicy między kwotami przyszłych opłat, do których Grupa była zobowiązana z tytułu leasingu operacyjnego, ujawnionymi zgodnie z MSR 17 wg stanu na 31 grudnia 2018 roku oraz zobowiązaniami z tytułu leasingu wg stanu na 1 stycznia 2019 roku tj. na dzień wdrożenia standardu MSSF 16.

	stan na 31.12.2018	korekty bilansu początkowego	stan na 01.01.2019
Przyszłe zobowiązania leasingowe według MSR 17	493,9		
korekty bilansu początkowego w związku z implementacją standardu MSSF 16, w tym:		-5,2	
(-) efekt dyskontowania przy użyciu krańcowej stopy oprocentowania leasingobiorcy z dnia 1.01.2019		-54,1	
(-) zwolnienie z tytułu krótkoterminowych umów leasingu		-8,8	
(-) nieleasingowe elementy umów		-50,6	
(+)/(-) opcje przedłużenia lub skrócenia kontraktów		108,8	
(-) pozostałe		-0,5	
Zobowiązania leasingowe według MSSF 16			488,7

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

1.2. Wpływ wcześniejszego zastosowania zmian do MSR 39, MSSF 7 i MSSF 9 na sprawozdanie finansowe

Przedmiotowa zmiana do standardów wynika z reformy kluczowych wskaźników referencyjnych stóp procentowych w związku z wytycznymi Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/11 z dnia 8 czerwca 2016 roku. Wytyczne Rozporządzenia mogą być zastosowane poprzez wzmocnienie istniejących wskaźników referencyjnych lub poprzez opracowanie alternatywnych stóp referencyjnych, które z założenia miałyby być niemal całkowicie pozbawione ryzyka.

Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej wynikającego ze zmian stóp referencyjnych: Wibor, Euribor i Libor CHF, w związku z tym zakres realizowanej reformy ma bezpośredni wpływ na stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń.

Zmiany do MSR 39, MSSR 7 i MSSF 9 wprowadzają tymczasowe odstępstwa w zakresie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, dzięki którym istnieje możliwość spełniania aktualnie obowiązujących wymogów, przy założeniu że istniejące wskaźniki referencyjne nie ulegają zmianie w wyniku przeprowadzanej reformy.

Z opublikowanych założeń realizacji wymagań Rozporządzenia nr 2016/11 wynika, że stawka Libor CHF zostanie zastąpiona alternatywną stopą referencyjną SARON, natomiast stopy Wibor i Euribor zostaną wzmocnione poprzez dostosowane do wymagań w/w Rozporządzenia.

W związku z tym, Grupa przyjmuje założenie, że referencyjna stopa procentowa wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji w walucie CHF oraz instrumentów pochodnych stopy procentowej opartych o Libor CHF nie zmienia się w wyniku reformy rynkowych stawek benchmarkowych.

W tabeli poniżej zaprezentowana została wartość godziwa i wartość nominalna instrumentów zabezpieczających według stanu na 31 grudnia 2019 roku, do których Grupa zastosowała zmianę do MSR 39 z uwagi na niepewność wynikającą z reformy stawki benchmarkowej Libor CHF.

	wartość godziwa		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	
CIRS CHF/PLN (float-float)	0,0	38,3	-	-	-	-
float CHF	-	-	39,2	98,0	176,5	313,7
float PLN	-	-	34,0	89,8	153,4	277,2

2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową w okresie co najmniej 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od 6 marca 2020 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową dotychczasowej działalności.

3. Działalność zaniechana

W 2019 i 2018 roku w Grupie nie wystąpiło zaniechanie istotnej działalności.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

4. Zakres podmiotowy i waluta sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za 2019 rok zawiera dane Banku oraz jego jednostek zależnych i stowarzyszonych (razem zwanych "Grupą").

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzane w złotych polskich („PLN”). Wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są po zaokrągleniu do miliona złotych. W związku z tym mogą wystąpić przypadki matematycznej niespójności w sumowaniach lub pomiędzy poszczególnymi notami.

5. Okres sprawozdania i dane porównawcze

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 1 stycznia 2018 roku,
- dla pozycji ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku.

W związku z wdrożeniem od 1 stycznia 2019 roku MSSF 16 zastępującego MSR 17 *Leasing* Grupa podjęła decyzję o zastosowaniu do swoich umów leasingowych zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego i nie przekształciła danych porównawczych.

6. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Banku oraz sprawozdania finansowe jego jednostek zależnych. Zostały one sporządzone za okres 12 miesięcy kończący się w dniu 31 grudnia 2019 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym przychody i koszty, niezrealizowane zyski oraz zyski i straty wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy jednostka dominująca sprawuje władzę nad jednostką zależną, z tytułu swojego zaangażowania w jednostkę zależną jednostka dominująca podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką zależną do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

III. Znaczące zasady rachunkowości

Z wymagań MSSF wynikają określone opcje wyboru polityki rachunkowości. Kluczowe obszary, w których MSSF dopuszczają dokonanie wyboru polityki i które odnoszą się do Polityki Rachunkowości Grupy są następujące:

- wybór polityki rachunkowości w zakresie kontynuacji stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnie w wytycznymi MSR 39,
- wybór polityki rachunkowości w zakresie wyceny budynków i gruntów w wartości przeszacowanej odpowiadającej wartości godziwej na dzień bilansowy. Wzrost wartości godziwej rozpoznawany jest w rezerwie rewaluacyjnej (pozostałych całkowitych dochodach) natomiast spadek wartości godziwej ujmowany jest w rachunku zysków i strat.

Polityka rachunkowości Grupy zgodna z wymaganiami MSSF oraz decyzje Grupy w zakresie dopuszczalnych opcji wyboru polityki zostały zaprezentowane poniżej.

1. Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe jest sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do miliona złotych (chyba, że zaznaczono inaczej). W sprawozdaniu stosuje się koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości własnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad rachunkowości wobec zagadnień wskazanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

2.1. Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje aktywa z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.2. Klasyfikacja umów leasingowych przez leasingodawcę

Występując w roli leasingodawcy Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego. Klasyfikacja wykonywana jest oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu oraz w odniesieniu do leasingu aktywów wynikających z leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Treść ekonomiczna każdej transakcji stanowi podstawę do oceny w tym zakresie.

2.3. Klasyfikacja aktywów finansowych

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe na podstawie oceny modelu biznesowego, w ramach którego aktywa są utrzymywane oraz oceny czy z warunków umownych wynikają wyłącznie płatności kapitału i odsetek od kwoty tego kapitału.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Szczegółowe informacje o przyjętych założeniach w tym zakresie zaprezentowane zostały w punkcie 14.

3. Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej opisane zostały najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Grupę.

3.1. Utrata wartości

Grupa ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości składników aktywów finansowych (pojedynczych lub grupy aktywów finansowych) i składników aktywów trwałych.

3.1.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa stosuje wymogi standardu MSSF 9 w zakresie utraty wartości w celu ujęcia i wyceny odpisu na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Strata oczekiwana w portfelu ekspozycji nieistotnych indywidualnie jest kalkulowana kolektywnie jako średnia ważona prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy makroekonomicznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia. Finalny poziom rezerw wynika z sumy strat oczekiwanych wyliczanych w każdym roku w przyszłości aż do daty zapadalności z uwzględnieniem dyskontowania.

Do określenia utraty wartości (lub jej odwrócenia) w portfelu ekspozycji istotnych indywidualnie niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest określana m.in. z uwzględnieniem informacji o obecnej i prognozowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, przewidywanej wartości odzysku z zabezpieczeń prawnych ekspozycji oraz czynników makroekonomicznych.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby.

Opis przesłanek identyfikacji utraty wartości aktywów finansowych, metodologia kalkulacji odpisów oraz stosowane zasady ewidencyjne opisane zostały w punkcie 14.13. *Utrata wartości*.

Progi stosowane w identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego oraz prognozy czynników makro i wagi przypisane poszczególnym scenariuszom makroekonomicznym

Ustalenie progu istotnego wzrostu ryzyka kredytowego wymaga osądu i jest istotnym źródłem niepewności szacunków dotyczących strat oczekiwanych. Klasyfikacja do Etapu 2 w oparciu o zmiany

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

parametru PD wyliczonego dla całej okresu życia opiera się o względną lub bezwzględną zmianę PD. Progi, których przekroczenie skutkuje przeklasyfikowaniem do Etapu 2 są wyznaczone odpowiednio dla portfela klientów strategicznych na 100bp, dla korporacyjnej sieci sprzedaży na 250bp a dla portfela detalicznego na 75bp (w roku 2018 odpowiednio 100bp, 100bp oraz 75bp). Inne czynniki skutkujące identyfikacją istotnego wzrostu ryzyka kredytowego wskazano w punkcie 14.13 *Utrata wartości*.

W celu pokazania wrażliwości strat oczekiwanych na poziom przyjętego progu PD, Grupa dokonała oszacowania odpisów na straty oczekiwane w Etapie 1 i 2 przy następujących założeniach:

- wszystkie te aktywa finansowe znajdowałyby się poniżej progu istotnego wzrostu ryzyka kredytowego i miały przypisane 12-miesięczne straty oczekiwane, oraz
- wszystkie te aktywa przekroczyłyby ten próg istotnego wzrostu ryzyka kredytowego i miały przypisane straty oczekiwane w całym okresie życia.

Te oszacowania pokazują odpowiednio hipotetyczne mniejsze straty oczekiwane dla składników aktywów w Etapie 1 i 2 o około 255 mln PLN (w tym 40 mln dla portfela korporacyjnego i 215 mln dla portfela detalicznego) lub większe o około 660 mln PLN (odpowiednio 260 mln dla portfela korporacyjnego i 400 mln dla portfela detalicznego).

Oszacowania wykonane na 31.12.2018 roku pokazały odpowiednio hipotetyczne mniejsze straty oczekiwane dla składników aktywów w Etapie 1 i 2 o około 250 mln zł lub większe o około 640 mln zł.

Poniższa tabela przedstawia przyjęte na dzień 31.12.2019 roku prognozy makroekonomiczne głównych wskaźników oraz odchylenie strat oczekiwanych w scenariuszu pozytywnym, bazowym i negatywnym od raportowanych strat oczekiwanych, zważonych prawdopodobieństwem scenariuszy – podział na portfel korporacyjny, detaliczny oraz dla całego portfela kredytowego.

2019

Portfel korporacyjny							
		2020	2021	2022	Straty oczekiwane nie wazone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %	Waga przypisana scenariuszowi	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	6,1%	5,0%	-21%	20%	474,6
	Bezrobocie	2,5%	1,9%	1,5%			
	Indeks cen nieruchomości	5,9%	8,8%	7,5%			
	3-mies. stopa procentowa	1,8%	1,9%	2,3%	-6%	60%	
Scenariusz bazowy	PKB	3,5%	3,0%	2,9%			
	Bezrobocie	2,8%	2,7%	2,7%			
	Indeks cen nieruchomości	5,1%	4,9%	4,9%			
	3-mies. stopa procentowa	1,6%	1,6%	1,6%	36%	20%	
Scenariusz negatywny	PKB	1,3%	-0,5%	0,6%			
	Bezrobocie	4,4%	5,6%	6,6%			
	Indeks cen nieruchomości	1,2%	0,1%	4,3%			
	3-mies. stopa procentowa	1,3%	1,0%	0,6%			

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Portfel detaliczny							
		2020	2021	2022	Straty oczekiwane nie wazone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %	Waga przypisana scenariuszowi	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	6,1%	5,0%	-6%	20%	1 109,7
	Bezrobocie	2,5%	1,9%	1,5%			
	Indeks cen nieruchomości	5,9%	8,8%	7,5%			
	3-mies. stopa procentowa	1,8%	1,9%	2,3%			
Scenariusz bazowy	PKB	3,5%	3,0%	2,9%	0%	60%	
	Bezrobocie	2,8%	2,7%	2,7%			
	Indeks cen nieruchomości	5,1%	4,9%	4,9%			
	3-mies. stopa procentowa	1,6%	1,6%	1,6%			
Scenariusz negatywny	PKB	1,3%	-0,5%	0,6%	7%	20%	
	Bezrobocie	4,4%	5,6%	6,6%			
	Indeks cen nieruchomości	1,2%	0,1%	4,3%			
	3-mies. stopa procentowa	1,3%	1,0%	0,6%			

Cały portfel kredytowy							
		2020	2021	2022	Straty oczekiwane nie wazone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %	Waga przypisana scenariuszowi	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	6,1%	5,0%	-10%	20%	1584,3
	Bezrobocie	2,5%	1,9%	1,5%			
	Indeks cen nieruchomości	5,9%	8,8%	7,5%			
	3-mies. stopa procentowa	1,8%	1,9%	2,3%			
Scenariusz bazowy	PKB	3,5%	3,0%	2,9%	-2%	60%	
	Bezrobocie	2,8%	2,7%	2,7%			
	Indeks cen nieruchomości	5,1%	4,9%	4,9%			
	3-mies. stopa procentowa	1,6%	1,6%	1,6%			
Scenariusz negatywny	PKB	1,3%	-0,5%	0,6%	15%	20%	
	Bezrobocie	4,4%	5,6%	6,6%			
	Indeks cen nieruchomości	1,2%	0,1%	4,3%			
	3-mies. stopa procentowa	1,3%	1,0%	0,6%			

Poniższa tabela przedstawia przyjęte na dzień 31.12.2018 roku prognozy makroekonomiczne głównych wskaźników oraz odchylenie strat oczekiwanych w scenariuszu pozytywnym, bazowym i negatywnym od raportowanych strat oczekiwanych, zważonych prawdopodobieństwem scenariuszy dla całego portfela kredytowego.

2018

Cały portfel kredytowy							
		2019	2020	2021	Straty oczekiwane nie wazone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %	Waga przypisana scenariuszowi	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)
Scenariusz pozytywny	PKB	4,4	6,2	5,1	-10%	20%	1 461,5
	Bezrobocie	3,1	2,4	1,9			
	RHP	9,0	9,8	8,1			
Scenariusz bazowy	PKB	3,6	3,2	3,0	-2%	60%	
	Bezrobocie	3,5	3,5	3,4			
	RHP	8,2	5,7	5,6			
Scenariusz negatywny	PKB	1,5	-0,4	0,6	+16%	20%	
	Bezrobocie	5,0	6,2	7,0			
	RHP	3,7	1,3	5,4			

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

3.1.2. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Ocena w przedmiotowym zakresie bazuje na oszacowaniu wartości odzyskiwalnej aktywa, którą stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne w sytuacji gdy nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków, co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) oraz innych czynników. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Zasady ewidencyjne w tym zakresie zostały wskazane w punkcie 15.4. *Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.*

Szczegółowe informacje dotyczące testu na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przedstawiono w Nocie 23 *Wartości niematerialne.*

3.2. Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny odpowiednie do rodzaju transakcji.

Modele wyceny stosowane przez Grupę, podlegają weryfikacji przed ich zastosowaniem.

W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach dobranie właściwego parametru wyceny wymaga oszacowania opartego na porównaniu instrumentu do innego o podobnej charakterystyce lub analogicznego, występującego na innym rynku. Zasadą przewodnią przy ustalaniu wyceny tym sposobem jest zastosowanie się do zasady ostrożnej wyceny nakazującej wybór niższej wyceny aktywów i wyższej wyceny zobowiązań jako bardziej prawdopodobnej, zwłaszcza w warunkach obniżonej płynności lub/i zmienności na rynkach finansowych. Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Analizę wrażliwości wyceny instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach zaprezentowano w Nocie 37. *Wartość godziwa*

3.3. Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Grupa tworzy rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe zgodnie z MSR 19. Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych, długoterminowych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji.

Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do stóp dyskontowych, prognozowanych podwyżek wynagrodzeń jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Założenia są weryfikowane na koniec roku obrotowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Poniższe tabele prezentują wrażliwość modelu na przyjęte wartości poszczególnych założeń na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku.

2019

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe		
	Dolny przedział	Wariant Bazowy	Górny przedział
Stopa dyskontowa (+1% / wariant bazowy / - 1%)	50,07	55,91	62,84
Wzrost wynagrodzeń (-0,25% / wariant bazowy / +0,25)	54,37	55,91	57,51

2018

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe		
	Dolny przedział	Wariant Bazowy	Górny przedział
Stopa dyskontowa (+1% / wariant bazowy / - 1%)	37,38	41,46	46,28
Wzrost wynagrodzeń (-0,25% / wariant bazowy / +0,25)	40,36	41,46	42,60

3.4. Okres leasingu przy umowach bezterminowych

Okres leasingu ustalony został z uwzględnieniem opcji przedłużenia oraz skrócenia dostępnych w zawartych kontraktach, jeżeli prawdopodobne jest skorzystanie z opcji. W przypadku kontraktów zawartych na czas nieokreślony z opcją wypowiedzenia przysługującą obu stronom kontraktu Grupa oceniła, czy występują istotne koszty wyjścia z umowy. Posiadane przez Grupę kontrakty na czas nieokreślony to przede wszystkim umowy najmu nieruchomości. Jeżeli nie występują istotne koszty, jako okres leasingu ustalony został okres wypowiedzenia przysługujący obu stronom kontraktu.

W przypadku gdy koszty wyjścia z kontraktu są istotne, jako okres leasingu Grupa przyjęła okres 4 lat. Przyjęty okres wynika ze strategii fizycznej obecności w danej lokalizacji, zapewniającej elastyczność i efektywność biznesową oraz uwzględniającej zmieniające się oczekiwania i preferencje klientów.

Na moment pierwszego zastosowania standardu Bank posiadał 12,5% umów na czas nieokreślony, wśród wszystkich umów najmu nieruchomości zaklasyfikowanych jako długoterminowe.

Przyjęte szacunki nie mają istotnego wpływu na wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Zmiana przyjętego okresu leasingu o 1 rok wpływa na zmianę wartości aktywów o ok. 6 mln zł.

3.5. Odpisy i rezerwy portfelowe związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu franka szwajcarskiego

Bank posiada portfel kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu franka szwajcarskiego o wartości brutto 915,9 mln zł na dzień 31 grudnia 2019 r. Kredyty te zostały przez Bank udzielone w większości w 2008 roku.

W czwartym kwartale 2019 roku Bank dokonał analizy dotychczasowego ujęcia i prezentacji rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF.

W rezultacie przeprowadzonej analizy Bank doprecyzował politykę rachunkowości, odzwierciedlając w niej portfelową naturę tego ryzyka oraz jego alokację do portfela należności nadal wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i należności usuniętych już z ksiąg Banku (np. w wyniku spłaty). Dotychczasowe podejście zakładało:

- ujęcie wszystkich należności od kredytobiorców posiadających kredyt hipoteczny w CHF w jakimkolwiek banku w etapie 2 utraty wartości i wyliczenie oczekiwanej straty w całym horyzoncie życia produktu,
- tworzenie rezerw na sprawy sądowe na bazie indywidualnej oceny prawdopodobieństwa zaistnienia wypływu środków pieniężnych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Obecne podejście jest następujące:

- aktywa finansowe nadal wykazywane w sprawozdaniu sytuacji finansowej:
 - ujęcie wszystkich kredytów hipotecznych w CHF w ING Banku Śląskim w etapie 2 utraty wartości i portfelowe wyliczenie oczekiwanej straty w całym horyzoncie życia produktu (zmiana przesłanki wynika z tego, że w ocenie Banku jest mniej prawdopodobne, że posiadanie kredytu w CHF negatywnie wpłynie na ryzyko kredytowe dotyczące pozostałych ekspozycji klienta),
 - utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości na bazie portfelowej oceny prawdopodobieństwa utraty wartości nadal aktywnych kredytów (wynika to z faktu, że wyroki sądowe mogą skutkować utratą oczekiwanych przepływów w efekcie modyfikacji zapisów lub unieważnienia części umów kredytowych),
- aktywa finansowe usunięte już ze sprawozdania z sytuacji finansowej: utworzenie rezerw na ryzyko prawne na bazie portfelowej oceny prawdopodobieństwa zaistnienia wypływu środków pieniężnych (w tym przypadku w księgach Banku nie występuje już aktywo, którego wartość można byłoby obniżyć).

Stosowne doprecyzowanie Polityki rachunkowości zostało odzwierciedlone w punktach 14.13 oraz 19 poniżej.

Potencjalne straty z tytułu ryzyka prawnego szacowane są metodą portfelową jako średnia ważona prawdopodobieństwem z trzech scenariuszy - bazowego, pozytywnego i negatywnego - z uwzględnieniem oszacowanego prawdopodobieństwa wystąpienia. Scenariusze, na których bazuje estymacja są zróżnicowane pod względem:

- oczekiwanej liczby spraw sądowych wyliczonej na podstawie profesjonalnego osądu banku wynikającego z dotychczasowych doświadczeń Banku i aktualnej analizy sytuacji rynkowej,
- prawdopodobieństwa zaistnienia różnych możliwych wyroków sądowych,
- w szacunkach uwzględniono oszacowanie kosztów postępowania prawnego,
- do kalkulacji przyjęto czteroletni horyzont prognozy dotyczący wystąpienia przez klientów na drogę sądową.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kwoty odpisów i rezerw wynikających z ryzyka prawnego dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF (ponad standardowe odpisy na oczekiwane straty kredytowe wynikające z ujęcia CHF w Etapie 2) wyniosły dla aktywów finansowych nadal wykazywanych w sprawozdaniu sytuacji finansowej 35,0 mln PLN.

Standardowe odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na portfel kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF wynikające z ujęcia tych kredytów w Etapie 2 wyniosły na dzień 31 grudnia 2019 roku 8,6 mln zł.

Dodatkowo, w odniesieniu do aktywów finansowych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej rozpoznano na dzień 31 grudnia 2019 r. rezerwę w wysokości 9,6 mln PLN. Jest ona prezentowana w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”.

Analiza wrażliwości szacunku na zmiany założeń:

- wzrost liczby spraw sądowych w każdym scenariuszu o 20% spowodowałby pogorszenie wyniku finansowego Banku o 9,0 mln PLN,
- zmiana wag scenariuszy tj. podwojenie prawdopodobieństwa scenariusza negatywnego na rzecz zmniejszenia prawdopodobieństwa scenariusza pozytywnego, spowodowałaby pogorszenie wyniku finansowego Grupy o 16,0 mln PLN,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- skrócenie horyzontu czasowego dla kalkulacji rezerwy do 3 lat skutkowałoby zwiększeniem wyniku finansowego o 9,0 mln zł, natomiast wydłużenie do 5 lat spowodowałoby dodatkowe obciążenie wyniku finansowego o 16,7 mln zł.

Szczegółowe informacje odnośnie spraw sądowych podano w Nocie nr 32.

3.6. Zwroty części kosztu kredytu wynikające z przedpłat kredytów konsumenckich

W dniu 11 września 2019 roku Europejski Trybunał Sprawiedliwości (TSUE) ogłosił wyrok w sprawie skierowanego przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód zapytania prejudycjalnego co do wykładni art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki. Obowiązująca w Polsce Ustawa o kredycie konsumenckim (UKK) zawiera w art. 49 analogiczny przepis, co do którego do roku 2016 nie było wątpliwości interpretacyjnych i banki co do zasady pobierając prowizję za udzielenie kredytu nie zwracały jej klientowi w przypadku wcześniejszej spłaty (za wyjątkiem odstąpienia od umowy). Dyskusję w temacie interpretacji art. 49 UKK rozpoczął UOKiK wydając w 2016 roku wspólne stanowisko z Rzecznikiem Finansowym, zgodnie z którym w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego powinno nastąpić obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę a redukcja ta ma mieć charakter proporcjonalny, tj. odnosić się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Wyrok TSUE rozstrzyga tą kwestię w ten sposób, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego banki powinny:

- obniżyć całkowity koszt kredytu wraz z jego wszystkimi elementami składowymi (np. opłaty, prowizję, ubezpieczenia),
- dokonać proporcjonalnego zwrotu tych kosztów tzn. zwrot powinien obejmować okres od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie.

Po opublikowaniu w/w wyroku, Prezes UOKiK przedstawił swoje stanowisko, w którym w pełni podzielił ustalenia wyroku TSUE. W związku z wyrokiem TSUE oraz oświadczeniem UOKiK w 2019 roku Grupa dostosowała swoją działalność do aktualnej interpretacji przepisów w następujący sposób:

- Zwroty wynagrodzenia dotyczące kredytów spłaconych do dnia 11 września 2019 roku odbywają się na bazie ścieżki reklamacyjnej. Grupa oszacowała oczekiwane wypływy wynikające ze zwrotów prowizji dla klientów i ujęła stosowną rezerwę w pozycji Inne rezerwy. Szacunek rezerwy został dokonany w oparciu o założenia odnośnie liczby klientów, którzy mogą zwrócić się do Grupy z reklamacjami oraz sumy prowizji od przepłaconych kredytów. Grupa utworzyła 17,1 mln zł rezerwy z tego tytułu.

Zwiększenie lub zmniejszenie liczby zgłoszeń reklamacyjnych o 10% spowodowałoby odpowiednio wzrost lub spadek rezerwy o 1,7 mln zł.

- W odniesieniu do przedpłat dokonywanych od dnia 11 września 2019 roku Grupa zwraca pobrane prowizje po dokonaniu przez klienta wcześniejszej spłaty kredytu metodą proporcjonalną.

Księgowo przychody te ujmowane są metodą efektywnej stopy procentowej, która charakteryzuje się szybszym tempem rozpoznania przychodu niż używana do wyliczenia zwrotu metoda liniowa. W celu poprawnego uwzględnienia wpływu na wycenę należności oraz wynik finansowy Grupa dokonała oszacowania różnicy między rozliczeniem przychodów metodą efektywnej stopy i metodą liniową na bazie oczekiwanych zwrotów prowizji z wykorzystaniem danych historycznych o profilach przedpłat kredytów o różnych tenorach. W rezultacie wartość brutto należności z tytułu kredytów konsumenckich oraz kredytów hipotecznych wycenianych zamortyzowanym kosztem i przychody odsetkowe Grupy uległy obniżeniu o kwotę 21,0 mln zł.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

4. Podstawy konsolidacji**4.1. Jednostki zależne**

Jednostkami zależnymi są te podmioty, które są kontrolowane przez Bank. Kontrola istnieje wówczas, gdy Bank ma bezpośredni lub pośredni wpływ na politykę finansową i operacyjną jednostki, który pozwala mu na osiągnięcie zwrotu (tj.: korzyści ekonomicznych) z działalności tej jednostki.

Potwierdzenie sprawowania kontroli nad określoną jednostką zgodnie z wytycznymi wskazanymi w MSSF 10 wymaga jednoczesnego spełnienia następujących warunków:

- posiadania istniejącego prawa (władzy) dającego bieżącą możliwość kierowania istotną działalnością jednostki (działalnością, która znacząco wpływa na zwrot z tytułu określonego zaangażowania w daną jednostkę),
- ekspozycji na zmienne zwroty lub posiadania praw do zmiennych zwrotów,
- posiadania możliwości wykorzystania istniejących praw (władzy) do wywierania wpływu na kwotę zwrotów wynikających z danego zaangażowania.

Warunków wskazanych powyżej nie uważa się za spełnione, jeżeli istniejące prawa mają wyłącznie charakter ochronny tj.: definiowane są jako prawa zabezpieczające interesy Banku wynikające z danego zaangażowania.

Ponowna ocena kontroli prowadzona jest każdorazowo, jeżeli fakty i okoliczności wskazują, że nastąpiła zmiana w zakresie warunków stanowiących podstawę analizy określonego zaangażowania, niemniej jednak nie rzadziej niż raz w roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od momentu przejścia kontroli do chwili jej ustania.

W sytuacji ustania kontroli Bank:

- zaprzestaje ujmowania aktywów i zobowiązań jednostki poprzednio zależnej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym,
- rozpoznaje wszelkie zyski lub straty związane ze zdarzeniami powodującymi utratę kontroli, przypadające udziałom poprzednio dającym kontrolę.

Inwestycje zatrzymane ujmuje w wartości godziwej na dzień utraty kontroli, który stanowi moment początkowego ujęcia w księgach Banku takiej inwestycji, w zależności od warunków jako:

- udziały we wspólnych ustaleniach umownych lub,
- udziały w jednostkach stowarzyszonych lub
- aktywa finansowe klasyfikowane i wyceniane zgodnie z intencją ich utrzymywania.

4.2. Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Bank wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy Kapitałowej Banku w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmuje się początkowo według ceny nabycia, a następnie rozlicza się metodą praw własności. Inwestycja Grupy Kapitałowej Banku w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia. Udział Grupy Kapitałowej Banku w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych całkowitych dochodach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

W przypadku, gdy udział Grupy Kapitałowej Banku w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach lub tworzy na wszelkie dodatkowe straty rezerwy tylko w takiej wysokości, w jakiej inwestor podjął prawny lub zwyczajowy obowiązek lub dokonał płatności w imieniu spółki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a tymi jednostkami eliminuje się proporcjonalnie do udziału w tych jednostkach Grupy Kapitałowej. Niezrealizowane straty są również eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

4.3. Połączenia jednostek

4.3.1. Objęcie kontroli nad jednostką spoza Grupy ING

Metoda przejęcia stosowana jest przy rozliczaniu nabycia jednostek od stron niepowiązanych. W dniu przejęcia Bank ujmuje, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania z uwzględnieniem warunków ujmowania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

4.3.2. Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

5. Waluty obce

5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

5.2. Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji szczegółowej Wynik z pozycji wymiany, będącej elementem linii Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.

Różnice kursowe wynikające od zmian wartości godziwej instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych klasyfikowanych do tej kategorii finansowej.

6. Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmowane są w rachunku zysków

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Potencjalne przyszłe straty kredytowe uwzględniane są tylko i wyłącznie w przypadku aktywów finansowych, które na moment początkowego ujęcia dotknięte są utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Powyższe ma na celu kalkulacje efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych desygnowanych, jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń prezentowane są w pozycji Wynik z tytułu odsetek.

7. Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę i obejmują m.in. opłaty za udzielenie kredytów, za zobowiązanie się do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, usługi związane z produktami ubezpieczeniowymi oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na natychmiastowych i terminowych transakcjach wymiany walutowej.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych.

Grupa do prowizji korygujących efektywną stopę procentową zalicza:

- prowizje od rozpatrzenia wniosku, a także za wydanie promesy kredytowej,
- prowizje od przyznanego limitu,
- prowizje za udzielenie kredytu lub limitu,
- prowizja od obsługi kredytu restrukturyzowanego,
- prowizja za zmiany w umowie kredytowej skutkujące zmianą kwoty, waluty lub harmonogramu spłat kredytu,
- koszty prowizji za pośrednictwo w udzieleniu kredytów i pożyczek.

Prowizje integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

są liniowo w okresie trwania kontraktu.

Grupa do prowizji rozliczanych liniowo zalicza:

- prowizje opisane jako prowizje korygujące efektywną stopę procentową jeżeli kredyty których prowizje dotyczą nie charakteryzują się możliwymi do określenia przepływami pieniężnymi (przede wszystkim kredyty w systemie rachunków bieżących, kredyty obrotowe, odnawialne),
- prowizje za wystawienie, potwierdzenie, wydłużenie terminu i podwyższenie kwoty gwarancji i akredytyw,
- prowizje z tytułu umów wieloproduktowych,
- prowizje od przyznanego kredytu/limitu za rozpoczęcie kolejnego roku kredytowania.

Jeżeli w trakcie trwania kontraktu nieistotnie zmienione zostaną warunki zaangażowania kredytowego, cała pozostająca do rozliczenia część prowizji rozpoznawana jest w rachunku wyników w dniu aktualizacji jako zysk lub strata z modyfikacji.

Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane, jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat z uwzględnieniem zasady pięciu kroków:

- 1) identyfikacji umowy z klientem,
- 2) identyfikacji poszczególnych zobowiązań w umowie,
- 3) określenie ceny transakcji,
- 4) przypisanie ceny do poszczególnych zobowiązań umownych,
- 5) rozpoznanie przychodu w momencie spełnienia poszczególnych zobowiązań.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, Grupa rozpoznaje przychody z tytułu prowizji i opłat:

- jednorazowo, gdy usługa została dostarczona (również dla opłat pobieranych z góry) tj. w momencie przeniesienia kontroli na dobre lub usługę,
- w miarę upływu czasu, jeśli świadczenie usług jest realizowane w określonym okresie czasu,
- w określonym momencie w czasie (point-in-time), gdy Grupa wykonuje kluczowe działania,
- w momencie gdy z punktu widzenia klienta występuje rzeczywista korzyść.

Po spełnieniu (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia Grupa ujmuje jako przychód kwotę równą cenie transakcyjnej, która została przypisana do tego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Przychody z tytułu prowizji, które zostały naliczone i są należne ale nie zostały zapłacone w terminie, po upływie 90 dni podlegają wyłączeniu z wyniku finansowego Grupy.

Przychody i koszty z tytułu prowizji bancassurance

Prowizje i opłaty związane z produktami ubezpieczeniowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z ich treścią ekonomiczną i klasyfikowane jako:

- prowizje stanowiące integralną część wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego, z którym powiązany jest produkt ubezpieczeniowy,
- wynagrodzenie za usługę pośrednictwa,
- wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego.

Przed wdrożeniem produktu ubezpieczeniowego, w celu jego właściwego ujęcia w rachunku zysków i strat, Grupa analizuje charakterystyki produktu ubezpieczeniowego, a także powiązania produktu

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

ubezpieczeniowego z produktem bankowym. Grupa uwzględnia w tej analizie zasadę przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną. Czynniki, jakie Grupa analizuje to m.in.:

- sposób oferowania produktu ubezpieczeniowego, możliwość nabycia produktu bankowego bez produktu ubezpieczeniowego oraz możliwość nabycia wyłącznie produktu ubezpieczeniowego w Grupie,
- warunki cenowe obu produktów sprzedawanych łącznie i odrębnie,
- rentowność produktu ubezpieczeniowego i bankowego sprzedawanych łącznie i odrębnie,
- poziom sprzedaży produktów łączonych w porównaniu do poziomu sprzedaży tych samych produktów bankowych bez ubezpieczenia,
- możliwość zawarcia umowy ubezpieczeniowej poza Bankiem,
- ilość rezygnacji i wysokość zwracanych składek ubezpieczeniowych,
- cykl rozliczeń z klientem,
- zakres czynności wykonywanych przez Grupę na rzecz ubezpieczyciela oraz okres ich wykonywania.

Produkty ubezpieczeniowe oferowane do kredytów są traktowane przez Grupę jako powiązane z produktami kredytowymi, przede wszystkim ze względu na brak możliwości nabycia w Grupie produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu lub pożyczki.

W zdecydowanej większości funkcjonujących w Grupie produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi, sposób pobierania przychodów z produktów ubezpieczeniowych opiera się na rozliczeniach miesięcznych zarówno z ubezpieczycielem jak i z klientem. Klient może w każdym momencie zrezygnować z ochrony ubezpieczeniowej na kolejny miesiąc, w związku z tym Grupa traktuje takie ubezpieczenia jak odnawiane co miesiąc i rozliczane za każdy miesiąc odrębnie.

W związku z powyższym, przychody z produktów ubezpieczeniowych rozliczanych miesięcznie są rozpoznawane w rachunku zysków i strat również w okresach miesięcznych. Grupa prezentuje przychody z tytułu takich ubezpieczeń w przychodach prowizyjnych dotyczących produktów ubezpieczeniowych. W analogiczny sposób Grupa prezentuje koszty bezpośrednio związane z tymi produktami ubezpieczeniowymi.

Podejście takie zapewnia zgodność z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Jednocześnie Grupa monitoruje poziom przychodów z tytułu produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi pod kątem zasadności podziału na przychody odsetkowe i przychody prowizyjne. Aktualnie, taki podział nie miałby istotnego wpływu na rachunek zysków i strat Grupy. Analogiczne ujęcie Grupa stosuje dla ubezpieczenia nieruchomości do kredytów hipotecznych. Uwzględniając zasadę istotności, Grupa prezentuje przychody z tego ubezpieczenia w pełnej wysokości w wyniku prowizyjnym.

Produkty ubezpieczeniowe powiązane z produktami depozytowymi Grupy (rachunkami bieżącymi i oszczędnościowymi) są w zdecydowanej większości oparte na konstrukcji rozliczeń miesięcznych.

W związku z powyższym, przychody z produktów ubezpieczeniowych rozliczanych miesięcznie są rozpoznawane w rachunku zysków i strat również w okresach miesięcznych. Grupa prezentuje przychody z tytułu takich ubezpieczeń w przychodach prowizyjnych dotyczących produktów ubezpieczeniowych.

Prowizje z tytułu produktów ubezpieczeniowych nie powiązanych z produktami bankowymi, rozpoznawane są w rachunku zysków i strat:

- liniowo, przez okres ważności polisy - w przypadku gdy Grupa, oprócz czynności sprzedaży, świadczy także dodatkowe usługi w trakcie trwania okresu ubezpieczenia,
- jednorazowo - jeżeli Grupa nie świadczy żadnych dodatkowych usług w trakcie trwania polisy.

W przypadku gdy występuje ryzyko zwrotu wynagrodzenia z tytułu produktu ubezpieczeniowego, Grupa pomniejsza przychody o kwoty szacowanych rezerw. Rezerwy na zwroty są tworzone w oparciu o dane historyczne o rzeczywistych zwrotach zrealizowanych w przeszłości oraz w oparciu o przewidywania co do wysokości zwrotów w przyszłości.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

8. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia, przychody o charakterze odsetkowym oraz zmiany wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. presettlement) oraz analogicznego ryzyka generowanego przez Bank (ang. bilateral value adjustment).

9. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend

Na wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia dłużnych papierów wartościowych wycenianych zamortyzowanym kosztem, wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

W pozycji tej prezentowana jest wycena transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających w części nieefektywnej powiązania zabezpieczającego rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

11. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy.

Są to w szczególności wynik zbycia środków trwałych i wartości niematerialnych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

12. Zysk netto przypadający akcjonariuszom niekontrolującym

Zysk netto przypadający akcjonariuszom niekontrolującym stanowi tę część zysku lub straty oraz wyników netto uzyskanych z działalności oraz aktywów netto jednostki zależnej, którą można przyporządkować do udziałów nie należących (bezpośrednio lub pośrednio przez jednostki zależne) do jednostki dominującej.

13. Leasing i usługi faktoringowe**13.1. Grupa jako leasingodawca**

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Umowa leasingu zaliczana jest do leasingu finansowego po spełnieniu osobno lub łącznie następujących warunków:

- umowa przenosi własność składnika aktywów na leasingobiorcę przed końcem okresu leasingu,
- umowa zawiera prawo leasingobiorcy do nabycia składnika aktywów po cenie, która zgodnie z przewidywaniami będzie na tyle niższa od wartości godziwej ustalonej na dzień, w którym realizacja prawa zakupu staje się możliwa, iż na dzień rozpoczęcia leasingu można być wystarczająco pewnym, że leasingobiorca z tego prawa skorzysta,
- okres leasingu odpowiada w przeważającej części ekonomicznemu okresowi użytkowania składnika aktywów, nawet jeśli tytuł prawny nie ulega przeniesieniu,
- wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych na dzień rozpoczęcia leasingu wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wartość godziwa przedmiotu leasingu,
- aktywa będące przedmiotem leasingu mają na tyle specjalistyczny charakter, że tylko leasingobiorca może z nich korzystać bez dokonywania większych modyfikacji,
- leasingobiorca ma możliwość przedłużenia umowy (lub zawarcia nowej umowy) na dodatkowy okres za opłatą znacząco niższą od opłat obowiązujących na rynku,
- leasingobiorca może wypowiedzieć umowę, a wszelkie związane z tym straty leasingodawcy pokrywa leasingobiorca,
- zyski lub straty związane z wahaniami wartości końcowej składnika aktywów przypadają leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego.

Umowa leasingu trwa przeciętnie od pięciu do dziesięciu lat, z przeniesieniem prawa własności przedmiotu na korzystającego (leasingobiorcę) po zakończeniu umowy leasingu. Własność przedmiotu leasingu stanowi zabezpieczenie należności z tytułu umów leasingu.

W Grupie nie występują warunkowe opłaty leasingowe. W Grupie nie występują niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy.

W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Odsetki od leasingu finansowego prezentowane są w Przychodach z tytułu odsetek w pozycji Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom, w pozycji szczegółowej Odsetki od umów leasingowych.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

13.2. Usługi faktoringowe

Grupa świadczy usługi faktoringowe w obrocie krajowym i zagranicznym, których istotę stanowi obsługa i finansowanie wierzycelności oraz zarządzanie ryzykiem. Ponadto w ramach działalności faktoringowej Grupa świadczy usługi dodatkowe w zakresie limitów finansowych dla dłużników, windykacji oraz przejmowania ryzyka handlowego. Faktoring krajowy bez przejęcia ryzyka (z regresem) jest dominującą formą działalności faktoringowej Grupy.

Przychody odsetkowe wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu odsetek” natomiast przychody prowizyjne w pozycji „Wynik z tytułu prowizji”.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

14. Aktywa i zobowiązania finansowe**14.1. Początkowe ujęcie**

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się związany postanowieniami umowy tego instrumentu.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym koszcie, wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

14.2. Klasyfikacja aktywów finansowych

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane zamortyzowanym kosztem,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, oraz
- wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniany zamortyzowanym kosztem

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest zamortyzowanym kosztem jeżeli spełnione są łącznie oba poniższe warunki oraz nie jest desygnowany do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:

- aktywo jest utrzymywane w ramach modelu biznesowego, którego celem jest otrzymywanie kontraktowych przepływów pieniężnych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywa finansowego uprawniają do otrzymywania w określonych datach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od kapitału pozostałego do spłaty.

Dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik dłużnych aktywów finansowych wyceniany jest w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jeżeli spełnione są łącznie oba poniższe warunki oraz nie jest desygnowany do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:

- aktywo jest utrzymywane w ramach modelu biznesowego którego celem jest otrzymywanie kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży aktywa finansowego,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywa finansowego uprawniają do otrzymywania w określonych datach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od kapitału pozostałego do spłaty.

Instrumenty kapitałowe wycenianie w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Instrumenty kapitałowe wyceniane są w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w sytuacji, gdy na moment początkowego ujęcia w księgach Baku, została podjęta nieodwołalna decyzja o wskazaniu określonej inwestycji do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wszystkie aktywa finansowe, które nie spełniają warunków klasyfikacji do aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem lub aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, klasyfikowane są do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Dodatkowo, na moment początkowego ujęcia Grupa może nieodwołalnie desygnować aktywa finansowe do wyceny w wartości godziwej przez rachunek wyników pomimo, że spełnia warunki klasyfikacji do wyceny zamortyzowanym kosztem lub wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Warunkiem koniecznym jest potwierdzenie, że ta desygnacja ma na celu wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które wystąpiłoby bez takiej desygnacji.

Ocena modelu biznesowego

Grupa ocenia cele modelu biznesowego na poziomie jednostki organizacyjnej Grupy, która zarządza i jest tzw. opiekunem merytorycznym danego portfela aktywów finansowych.

Wyróżnia się modele biznesowe utrzymywania aktywów finansowych w celu:

- otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży,
- pozostałych (np. w celu maksymalizacji zysków ze sprzedaży).

Modele biznesowe określane są na poziomie, który najlepiej odzwierciedla podejście Grupy do zarządzania składnikami aktywów finansowych dla osiągnięcia celów biznesowych oraz generowania przepływów pieniężnych.

W trakcie oceny Grupa weryfikuje wszelkie obszary działalności jednostki opiekuna merytorycznego wyodrębnionego portfela aktywów finansowych, które mogą mieć wpływ na decyzje dotyczące utrzymywania aktywów w portfelu Grupy, w tym w szczególności:

- założenia konstrukcji oferty produktowej,
- strukturę organizacyjną jednostki,
- założenia w zakresie oceny wyników portfela aktywów (np.: podejścia do planowania, założenia w zakresie informacji zarządczej, kluczowych wskaźników oceny),
- podejście do wynagradzania kluczowej kadry zarządzającej w relacji z wynikami portfela i przepływami pieniężnymi wynikającymi z portfela,
- ryzyka generowanego przez portfel aktywów oraz podejścia do zarządzania tymi ryzykami.
- analiza transakcji sprzedaży z portfela aktywów (częstotliwości, wolumen oraz przesłank podjętych decyzji),
- analiza przewidywań co do przyszłej aktywności sprzedażowej.

Grupa dopuszcza realizację transakcji sprzedaży aktywów finansowych utrzymywanych w celu otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych, która wynika z następujących przesłanek:

- wzrostu ryzyka kredytowego,
- blisko terminu zapadalności,
- sporadyczną sprzedaż,
- sprzedaż o nieznacnej wartości,
- w odpowiedzi na wymagania regulacyjne/nadzorcze,
- w warunkach kryzysów płynności (sytuacji stresowych),
- zmiany limitu kredytowego względem określonego klienta.

Grupa przyjmuje, że:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- sprzedaż blisko terminu zapadalności oznacza sprzedaż aktywów finansowych:
 - z pierwotnym terminem zapadalności dłuższym niż 1 rok, na mniej niż 6 miesięcy przed terminem zapadalności,
 - z pierwotnym terminem zapadalności krótszym niż 1 rok, na mniej niż 3 miesiące przed terminem zapadalności.
- sprzedaż sporadyczna oznacza sprzedaż na poziomie mniejszym niż 10% transakcji sprzedaży w relacji do średniej liczby pozycji w ramach danego modelu biznesowego,
- sprzedaż o nieznacznej wartości oznacza sprzedaż na poziomie mniejszym niż wskaźnik ustalony w oparciu o iloraz stawki 10% i średniego terminu zapadalności portfela w relacji do:
 - ilorazu wartości bilansowej sprzedanej pozycji w stosunku do wartości bilansowej całego portfela w ramach danego modelu biznesowego, lub
 - ilorazu wartości zrealizowanego wyniku w stosunku do marży odsetkowej netto całego portfela utrzymywanego w ramach danego modelu biznesowego.

Ocena charakterystyki przepływów pieniężnych

Dla celów oceny charakterystyki realizowanych przepływów pieniężnych Grupa przyjmuje następujące definicje:

- kapitał – definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego na moment początkowego ujęcia w księgach Grupy,
- odsetki – definiowane są jako zapłata obejmująca wynagrodzenie:
 - za zmianę wartości pieniądza w czasie,
 - za ryzyko kredytowe związane z kwotą kapitału pozostającą do spłaty przez określony okres czasu,
 - za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytu (np. ryzyko płynności i koszty administracyjne), oraz
 - marżę zysku.

Ocena ma na celu potwierdzenie czy realizowane przepływy pieniężne są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od tego kapitału pozostającego do spłaty. Grupa weryfikuje postanowienia umowne, które mają wpływ zarówno na moment realizacji przepływów jaki i wysokość kwot przepływów pieniężnych wynikających z określonych aktywów finansowych.

W szczególności weryfikowane są następujące warunki:

- zdarzenia warunkowe mające wpływ na wysokość kwoty przepływów lub terminy ich realizacji,
- dźwignie,
- warunki przedpłaty lub wydłużenia finansowania,
- warunki ograniczające prawo do dochodzenia roszczeń prawnych do realizowanych przepływów,
- warunki modyfikujące wynagrodzenie za zmianę wartości pieniądza w czasie.

Ocena warunków modyfikujących zmianę wartości pieniądza w czasie jest przeprowadzana w oparciu o analizę jakościową lub ilościową.

W sytuacji, gdy ocena jakościowa nie umożliwi potwierdzenia konkluzji co do charakterystyki realizowanych przepływów pieniężnych, Grupa przeprowadza ocenę ilościową. Ocena ilościowa polega na porównaniu:

- niedyskontowanych przepływów pieniężnych wynikających z analizowanej umowy z
- niedyskontowanymi przepływami pieniężnymi wynikającymi z referencyjnego aktywa, który nie zawiera warunków modyfikujących wynagrodzenie za zmianę wartości pieniądza w czasie,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Jeżeli analizowane przepływy znacząco się różnią, to oceniane aktywo obligatoryjnie klasyfikowane jest do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ponieważ realizowane przepływy pieniężne nie są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od tego kapitału pozostającego do spłaty.

14.3. Klasyfikacja zobowiązań finansowych

Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- wyceniane zamortyzowanym kosztem,
- gwarancje finansowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Instrumenty pochodne będące zobowiązaniami i zobowiązania finansowe ujęte w wyniku krótkiej sprzedaży papierów wartościowych wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania finansowe wyceniane zamortyzowanym kosztem

Zobowiązania finansowe będące wynikiem z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce niezakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub zobowiązania finansowego ujętego w wyniku transakcji sprzedaży aktywa finansowego, która nie klasyfikuje się do usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

14.4. Usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych a przeniesienie spełnia warunki zaprzestania ujmowania.

Grupa przenosi składnik aktywów finansowych wtedy i tylko wtedy, gdy:

- przenosi umowne prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych, lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych ale przyjmuje na siebie zobowiązanie umowne do przekazania przepływów pieniężnych.

W sytuacji gdy Grupa zatrzymuje umowne prawa do przepływów pieniężnych ale przejmuje na siebie zobowiązanie umowne do przekazania tych przepływów pieniężnych, Grupa traktuje taką transakcję jako przeniesienie składnika aktywów finansowych tylko wtedy, gdy spełnione są wszystkie trzy następujące warunki:

- Grupa nie ma obowiązku wypłaty kwoty ostatecznym odbiorcom dopóki nie otrzyma odpowiadającym im kwot, które wynikają z pierwotnego składnika aktywów,
- na mocy umowy przeniesienia Grupa nie może sprzedać ani zastawić pierwotnego składnika aktywów, w inny sposób niż jako ustanowione na rzecz ostatecznych odbiorców zabezpieczenie

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

zobowiązania do przekazania przepływów pieniężnych,

- Grupa jest zobowiązana do przekazania wszystkich przepływów pieniężnych otrzymanych z pierwotnego aktywa bez istotnej zwłoki.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (continuing involvement).

Grupa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Grupa usuwa aktywa finansowe lub ich części ze sprawozdania z sytuacji finansowej, jeżeli prawa wynikające z tego aktywa wygasają, Grupa zrzeknie się tych praw, dokona sprzedaży wierzytelności, nastąpiło umorzenie lub w wyniku istotnej modyfikacji warunków umowy kredytu lub pożyczki.

Najczęściej Grupa obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych w przypadku, gdy nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

14.5. Modyfikacja przepływów pieniężnych wynikających z umowy

Jeżeli w wyniku renegeacji warunków umowy kredytu lub pożyczki, przepływy pieniężne związane z danym aktywem finansowym polegają na modyfikacji, Grupa przeprowadza ocenę czy przedmiotowa modyfikacja jest istotna i prowadzi do wyłączenia tego składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

Grupa przyjmuje, że istotna modyfikacja warunków umowy ma miejsce w sytuacji, gdy następuje:

- zmiana dłużnika za zgodą Grupy, lub
- zmiana formy prawnej/rodzaju instrumentu finansowego, lub
- przewalutowanie kredytu o ile nie zostało to z góry określone w warunkach umowy.

W sytuacji, gdy modyfikacja nie jest istotna i tym samym nie prowadzi do wyłączenia składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy, Grupa dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych oraz ujmuje w wyniku finansowym zysk lub stratę z tytułu modyfikacji.

14.6. Wycena

Po początkowym ujęciu, Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, za wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej, w szczególności zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązany z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu,
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (continuing involvement),
- zobowiązania do udzielenia pożyczki oprocentowanej poniżej rynkowej stopy procentowej, które wycenia się według wyższej z następujących wartości:
 - kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, oraz
 - początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15,
- warunkowej zapłaty ujętej przez Grupę jako jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek zgodnie z MSSF 3, którą wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji,
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

14.7. Przeklasyfikowanie

Składnik aktywów finansowych może zostać przeklasyfikowany do innej kategorii finansowej, tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy zmieni się model biznesowy. Aktywo jest wówczas przenoszone do kategorii zgodnie z modelem biznesowym po wprowadzonej zmianie. Przeklasyfikowanie jest realizowane ze skutkiem prospektywnym (tj.: od dnia przeklasyfikowania).

W sytuacji przeklasyfikowania:

- Aktywa wycenianego zamortyzowanym kosztem na aktywo wycenianie w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, na dzień przeklasyfikowania ustala się nową wartość godziwą aktywa finansowego. Wszelkie różnice pomiędzy wcześniejszym zamortyzowanym kosztem a wartością godziwą ujmuje się w wyniku finansowym.
- Aktywa wycenianego w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na aktywo wyceniane zamortyzowanym kosztem, wartość godziwa tego składnika na dzień przeklasyfikowania staje się jego nową wartością bilansową brutto i podlega amortyzacji na zasadach ogólnych.
- Aktywa wycenianego zamortyzowanym kosztem na aktywo wycenianie w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, na dzień przeklasyfikowania ustala się nową wartość godziwą aktywa finansowego. Wszelkie różnice pomiędzy wcześniejszym zamortyzowanym kosztem a wartością godziwą ujmuje się w innych całkowitych dochodach.
- Aktywa wycenianego w wartości godziwej przez inne całkowite dochody na aktywo wyceniane zamortyzowanym kosztem – skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach zostaną usunięte z tej pozycji kapitałów i skorygowane z wartością godziwą aktywa. Wartość aktywa na dzień przeklasyfikowania jest taka jakby aktywo od zawsze było wyceniane zamortyzowanym kosztem.
- Aktywa wycenianego w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na aktywo wyceniane

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – aktywo wyceniane jest w wartości godziwej a skutek wyceny odnoszony jest do pozycji kapitałów własnych.

- Aktywa wycenianego w wartości godziwej przez inne całkowite dochody na aktywo wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach zostaną przeniesione z tej pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego zgodnie z wytycznymi MSR1.

14.8. Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych wycenianego przez inne całkowite dochody, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Odpowiednią wartość oblicza się przez zastosowanie efektywnej stopy procentowej do wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, z wyjątkiem:

- zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. W odniesieniu do tych składników aktywów finansowych Grupa stosuje efektywną stopę procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe do wartości zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych od momentu początkowego ujęcia,
- składników aktywów finansowych niebędących zakupionymi lub utworzonymi składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, które następnie stały się składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Etap 3).

W przypadku tych składników aktywów finansowych Grupa stosuje efektywną stopę procentową do wartości zamortyzowanego kosztu (netto) składnika aktywów finansowych w późniejszych okresach sprawozdawczych.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych wycenianego w wartości godziwej przez inne całkowite dochody wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym:

- w zakresie dłużnych aktywów finansowych ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- w zakresie instrumentów kapitałowych ujmuje się w odpowiedniej pozycji kapitałów własnych, w której prezentowane są zyski zatrzymane.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku (w tym papierów wartościowych) ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

Aktywność rynku ocenia się w oparciu o częstotliwość i wolumen przeprowadzanych transakcji oraz dostępność do informacji o kwotowanych cenach, które co do zasady powinny być dostarczane w sposób ciągły.

Za rynek główny i zarazem najkorzystniejszy uważa się rynek do którego Grupa ma dostęp i na którym w zwykłych warunkach zawarłby transakcje sprzedaży/zakupu składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom 1: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku,
- poziom 2: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,
- poziom 3: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

W cyklach miesięcznych Grupa weryfikuje czy wystąpiły zmiany w jakości danych wejściowych stosowanych do poszczególnych technik wyceny i ustala, jakie były powody tych zmian oraz ich wpływ na kalkulację wartości godziwej składnika aktywów/zobowiązań finansowych. Każdy zidentyfikowany przypadek rozpatrywany jest indywidualnie i w oparciu o szczegółowe analizy Grupa podejmuje decyzję, czy jego identyfikacja wiąże się z koniecznością aktualizacji podejścia do ustalania wartości godziwej czy też nie.

W uzasadnionych przypadkach Grupa podejmuje decyzję o wprowadzeniu zmian w metodologii ustalania wartości godziwej oraz dacie ich wprowadzenia rozumianej, jako data zmiany okoliczności. Następnie uwzględnia wpływ wprowadzenia zmian na klasyfikację do poszczególnych kategorii hierarchii wyceny w wartości godziwej. Wszelkie zmiany w metodologii wyceny wraz z uzasadnieniem podlegają szczegółowym ujawnieniom w odrębnej nocie do sprawozdania finansowego.

14.9. Metoda rozchodu w zakresie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Dla celów szacowania wartości godziwej oraz wyniku zrealizowanego na sprzedaży papierów wartościowych, konieczne jest zastosowanie określonej metody rozchodu. Zastosowanie metody rozchodu w przedmiotowym zakresie bazuje na interpretacji, której skutkiem jest analogiczne zastosowanie wytycznych wskazanych w MSR 2 Zapasy, jednak w zakresie możliwym do wykorzystania z uwzględnieniem określonej specyfiki tego typu instrumentów finansowych.

Grupa stosuje „średnią ważoną cenę nabycia” jako obowiązującą metodę rozchodu do szacowania wartości godziwej oraz wyniku zrealizowanego w zakresie papierów wartościowych z prawem do kapitału.

Grupa stosuje metodę „pierwsze weszło, pierwsze wyszło” FIFO jako obowiązującą metodę rozchodu w zakresie dłużnych papierów wartościowych.

14.10. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wartość bilansowa instrumentów pochodnych stopy procentowej rozliczanych za pośrednictwem centralnego kontrahenta uwzględnia sposób rozliczania transakcji zgodnie z podejściem „rozliczone do rynku” (ang.: „settled to market”).

W wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych uwzględniany jest komponent ryzyka kredytowego, poprzez dodatkowe korekty wyceny. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z uwzględnieniem oczekiwanej ekspozycji z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. presettlement) oraz analogicznego ryzyka generowanego przez Grupę. Podejście to zakłada możliwość występowania ryzyka nierozliczenia przyszłych płatności po obu stronach transakcji (ang. bilateral value adjustment). Korekta wyliczana jest w oparciu o szacowaną na podstawie wielu symulacji oczekiwaną dodatnią ekspozycję (eliminowane są wyniki ze scenariuszy dające wynik negatywny) oraz bieżącą rynkową wartość (bądź jej szacunek na podstawie referencji do danych porównywalnych) instrumentów zabezpieczających przed ryzykiem kredytowym (ang. CDS). W analogiczny sposób kalkulowany jest element ryzyka własnego na poziomie Grupy oraz element wystąpienia scenariusza równoczesnej niewypłacalności po stronie klienta i Grupy.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych na dzień bilansowy Grupa dokonuje odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka należności kredytowych, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt wartości godziwej zostały w różny sposób odzwierciedlone w sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.

Jeżeli transakcja, dla której w poprzednim okresie sprawozdawczym została dokonana korekta wartości godziwej w pozycji Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany staje się zapadła lub podlega restrukturyzacji, to kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej zostaje przeniesiona do pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej Odpisy z tytułu strat oczekiwanych, a dotworzona część odpisu dla takiej już zapadłej transakcji jest prezentowana w rachunku zysków i strat w pozycji Odpisy z tytułu strat oczekiwanych. Tak więc na wynik finansowy wpływa tylko kwota nadwyżki aktualnego odpisu (lub dokonanego umorzenia) dla transakcji zapadłej nad kwotą korekty wartości godziwej utworzoną w sytuacji gdy transakcja ta była jeszcze niezapadła.

Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Instrument hybrydowy, w którym umowa zasadnicza stanowi aktyw Grupy jest w całości klasyfikowany do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Grupa oddziela i ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych, w których umowa zasadnicza stanowi zobowiązanie Grupy. Wydzielone od umowy zasadniczej wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej, instrument pochodny o takich samych warunkach jak wbudowany instrument pochodny spełnia definicję instrumentu pochodnego oraz umowa zasadnicza stanowiąca zobowiązanie Grupy nie jest wyceniana w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy. Instrumenty

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat.

14.10.1. Rachunkowość zabezpieczeń

W zakresie rachunkowości zabezpieczeń Grupa stosuje wytyczne MSR 39.

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Grupa wyznacza określone instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Grupę cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji Grupa wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Grupa określa sposób, w jaki będzie oceniana skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza,
- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub zobowiązania charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (tj. pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. Z uwagi na powyższe ewentualna nieefektywność strategii (tj. brak pełnego kompensowania zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego) ujawniana jest od razu w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych wycenianych

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczonego ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat, natomiast zyski lub straty wynikające z niezabezpieczonego ryzyka ujmuje się w kapitale własnym.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela wycenianego zamortyzowanym kosztem przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które:

- można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją,
- może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego, które stanowią efektywną część powiązania zabezpieczającego, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów, natomiast nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/zobowiązań Grupy lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych oraz wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany kursu walut obcych.

Ponadto Grupa stosuje strategię zabezpieczającą w celu zabezpieczenia ryzyka walutowego i ryzyka bazy wynikającego z finansowania portfela kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty CHF lub EUR zobowiązaniami w złotych przy wykorzystaniu walutowych transakcji wymiany stóp procentowych tj. Currency Interest Rate Swap (CIRS).

W ramach jednego powiązania ekonomicznego pomiędzy zawartymi transakcjami CIRS a udzielonymi kredytami w CHF lub EUR oraz finansującymi je depozytami złotowymi, Grupa dla celów rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych równocześnie ustanawia dwa powiązania zabezpieczające. Powyższe jest przeprowadzane poprzez wyodrębnienie części rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczającej portfel kredytów indeksowanych do waluty CHF lub EUR przed ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej oraz części rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczającej zobowiązania w złotych przed ryzykiem stopy procentowej.

14.10.2. Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych stopy procentowej wynikające z bieżącego naliczania kuponu odsetkowego oraz pozostała część zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych stopy

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

procentowej prezentowana jest w pozycji Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.

Zmiany wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych prezentowana jest w pozycji Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.

14.11. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Grupa kompensuje i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Grupa zawiera umowy ramowe z kontrahentami, z którymi przeprowadza transakcje, uwzględniające możliwość kompensowania wzajemnych należności i zobowiązań w sytuacjach wystąpienia przypadków naruszenia takiej umowy ramowej.

14.12. Transakcje kupna/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży/odkupu

Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu zabezpieczona papierami wartościowymi.

14.13. Utrata wartości

Szacowanie odpisów na utratę wartości opiera się na wycenie oczekiwanej straty kredytowej. Podejście takie stosuje się do dłużnych aktywów finansowych, zaangażowań kredytowych, należności leasingowych, nieodwołalnych zobowiązań finansowych i gwarancji finansowych za wyjątkiem inwestycji kapitałowych.

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa dokonuje szacunku odpisu na oczekiwane straty kredytowe aktywa finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia. Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z aktywem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe tego aktywa w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym.

Grupa wycenia oczekiwane straty kredytowe w sposób uwzględniający:

- nieobciążoną i ważoną prawdopodobieństwem kwotę, którą ustala się, oceniając szereg możliwych wyników,
- wartość pieniądza w czasie, oraz
- racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Podjęcie oparte na trzech etapach

W procesie tworzenia rezerw kredytowych zmiana jakości kredytowej ekspozycji od momentu jej początkowego ujęcia jest w Grupie opisana trzema etapami o różnym sposobie wyceny oczekiwanych strat kredytowych:

- Etap 1 obejmuje ekspozycje pracujące bez rozpoznanego istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od daty początkowego ujęcia. Rezerwa jest liczona w oparciu o 12-miesięczną stratę oczekiwaną (lub do daty zapadalności jeśli jest krótsza niż 12 miesięcy).
- Etap 2 obejmuje ekspozycje pracujące z rozpoznanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego od daty początkowego ujęcia. Rezerwa jest liczona w oparciu o stratę oczekiwaną w całym okresie życia (lifetime), tj. od daty sprawozdawczej do daty zapadalności (remaining maturity).
- Etap 3 to ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, czyli w stanie niewykonania zobowiązania. Rezerwa jest liczona w oparciu o stratę oczekiwaną w całym okresie życia aktywa dla wartości $PD = 100\%$.

Grupa kwalifikuje ekspozycje do Etapu 1, 2 lub 3 z wykorzystaniem podejścia kaskadowego w następującej kolejności:

1. Identyfikacja ekspozycji z utratą wartości i zakwalifikowanie ich do Etapu 3,
2. Alokacja ekspozycji do Etapu 2 w oparciu o przesłanki istotnego wzrostu ryzyka kredytowego,
3. Przydzielenie pozostałych ekspozycji do Etapu 1.

Definicja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

O istotnym wzroście ryzyka kredytowego, skutkującego klasyfikacją do Etapu 2, świadczy wystąpienie co najmniej jednej z poniższych przesłanek, przy czym wiodąca jest pierwsza z nich:

- Znaczący wzrost parametru PD w całym okresie życia ekspozycji („lifetime”) określonego na datę sprawozdawczą w stosunku do PD „lifetime” z daty początkowego ujęcia w perspektywie okresu pozostałego od daty sprawozdawczej do daty zapadalności,
- Występowanie klienta/ekspozycji na Watch List (lista obserwacyjna),
- Fakt nadania udogodnienia (forbearance) klientowi,
- Opóźnienie w spłacie zaangażowania powyżej 30 dni,
- Zaangażowanie dotyczy kredytu hipotecznego w CHF w ING BSK.

Przesłanki klasyfikacji aktywa wycenianego według zamortyzowanego kosztu do Etapu 3

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, gdy istnieją dowody utraty wartości, wynikające z jednego lub więcej zdarzeń, mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa ujmuje oczekiwane straty kredytowe w oparciu o racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych.

Dowodem utraty wartości jest

- identyfikacja obiektywnego dowodu utraty wartości (w przypadku korporacyjnych i detalicznych ekspozycji kredytowych), lub
- wynik analizy (testu) na utratę wartości wskazujący na utratę wartości (w przypadku korporacyjnych ekspozycji kredytowych).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Obiektywne dowody utraty wartości korporacyjnej lub detalicznej ekspozycji kredytowej obejmują wystąpienie co najmniej jednej z następujących sytuacji:

- zaprzestanie przez klienta spłat kapitału, odsetek lub prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez więcej niż 90 dni, pod warunkiem, że kwota zaległości jest wyższa niż próg istotności określony dla danego segmentu klienta lub produktu,
- wystąpienie kolejnego udogodnienia (forbearance) lub wystąpienie przeterminowania przekraczającego 30 dni w przypadku korporacyjnej ekspozycji kredytowej ze statusem „forbearance”, jednak nie dotyczy ekspozycji, które cały czas od nadania statusu forbearance były klasyfikowane jako obsługiwane (pracujące),
- złożenie wniosku o upadłość likwidacyjną, układową lub wszczęcie postępowania naprawczego przez Grupę, klienta, lub inny bank. W przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych dotyczy wyłącznie sytuacji, w której to Grupa składa wniosek o upadłość klienta,
- ogłoszenie upadłości likwidacyjnej, zatwierdzenie upadłości układowej lub postępowania naprawczego wobec klienta – jeśli zakładają one brak pełnej spłaty Grupy,
- ekspozycja kredytowa staje się wymagalna na skutek wypowiedzenia przez Grupę umowy kredytowej,
- umorzenie lub odpisanie przez Grupę istotnej kwoty należności klienta skutkującej zmniejszeniem przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów finansowych,
- wszczęcie egzekucji przez Grupę,
- kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez klienta na drodze postępowania sądowego,
- nieznanne miejsce pobytu klienta skutkujące brakiem reprezentacji w kontaktach z Grupą oraz nieujawniony majątek klienta,
- znaczące trudności finansowe Klienta, w szczególności:
 - w przypadku korporacyjnej ekspozycji kredytowej Grupa oceniła z wysokim prawdopodobieństwem (powyżej 50%), że sytuacja klienta nie pozwoli na spłatę zadłużenia w całości w ramach analizy (testu) na utratę wartości,
 - w przypadku detalicznej ekspozycji kredytowej:
 - zła sytuacja ekonomiczno-finansowa wyrażona najniższą klasą ryzyka klienta (dotyczy klientów z segmentu Przedsiębiorców),
 - restrukturyzacja detalicznej ekspozycji kredytowej typu non-performing,
 - utrata wartości na innych rachunkach w ramach segmentu produktowego klient posiada inne ekspozycje kredytowe ze zidentyfikowanymi dowodami utraty wartości,
- w przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych uzasadnione podejrzenie wyłudzenia kredytu.

W przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych obiektywne dowody utraty wartości mają zastosowanie, jeśli przekroczony zostanie próg istotności w kwocie 500 złotych. W przypadku korporacyjnych ekspozycji kredytowych nieposiadających ratingu istnieje próg istotności 1000 złotych dla kredytów w rachunku bieżącym z przeterminowaniem powyżej 90 dni. Dla pozostałych korporacyjnych ekspozycji kredytowych Grupa nie stosuje progu istotności.

W przypadku korporacyjnych ekspozycji kredytowych wynik analizy (testu) na utratę wartości determinuje identyfikację utraty wartości. Przeprowadzenie testu jest wynikiem identyfikacji przesłanki utraty wartości. Do przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych ekspozycji kredytowych należą:

- zagrożenie upadłością lub inna reorganizacja finansowa, które mogą skutkować brakiem spłaty aktywa finansowego lub jej opóźnieniem,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- zaprzestanie przez klienta spłat kapitału, odsetek lub prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez więcej niż 45 dni,
- Grupa ocenia, że klient będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia, tzn. klient znalazł się w trudnej sytuacji finansowej, co może skutkować brakiem spłaty aktywa finansowego lub jej opóźnieniem,
- istotne naruszenie warunków umownych przez klienta, które może mieć negatywny wpływ na przyszłe przepływy pieniężne z danego składnika aktywów finansowych,
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych znajdujących się w posiadaniu Grupy ze względu na trudności finansowe emitenta/klienta, co może mieć negatywny wpływ na przyszłe przepływy pieniężne z danego składnika aktywów finansowych,
- restrukturyzacja należności kredytowej ze względów niekomercyjnych tj. związanych z istotnymi trudnościami finansowymi klienta. Dotyczy to sytuacji, kiedy klient z powyższych względów zwrócił się do Grupy o udogodnienie lub Grupa już przyznała klientowi takie udogodnienie, które nie miałyby miejsca, gdyby klient nie doświadczał tych trudności finansowych (w tym forbearance). W szczególności mogą to być sytuacje: wydłużenie okresu kredytowania, zmniejszenie rat kredytowych, zawieszenie płatności kapitału lub odsetek,
- znaczące pogorszenie ratingu klienta,
- poważny konflikt pomiędzy udziałowcami, utrata jedyne go/głównego kontrahenta, utrata/śmierć kluczowej osoby w podmiocie przy braku odpowiedniej sukcesji, zdarzenie losowe powodujące zniszczenie kluczowych aktywów podmiotu.

W procesie identyfikacji utraty wartości, w pierwszej kolejności Grupa ocenia, również czy występują przesłanki utraty wartości dla składników aktywów finansowych.

Kontrolą pod kątem utraty wartości ekspozycji objęty jest cały portfel kredytowy klientów detalicznych, strategicznych i sieciowych klientów korporacyjnych. Ocena ekspozycji kredytowej pod kątem utraty wartości wykonywana jest w stosunku do dłużnika automatycznie w cyklu dziennym dla klientów z segmentów detalicznych oraz w obowiązujących terminach monitoringu portfela regularnego i nieregularnego w stosunku do klientów strategicznych i sieciowych klientów korporacyjnych. Wystąpienie przesłanki utraty wartości ekspozycji kredytowej klientów strategicznych i sieciowych klientów korporacyjnych wymaga przeklasyfikowania dłużnika do portfela klientów nieregularnych i przeprowadzenia analizy (testu) pod kątem utraty wartości w oparciu o oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne. Identyfikacja obiektywnego dowodu utraty wartości wymaga przeklasyfikowania klienta do najniższej klasy ryzyka, bez konieczności przeprowadzenia analizy (testu) pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych nie istnieją dowody utraty wartości składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Odpis aktualizujący w tak wyznaczonych grupach wyliczany jest metodą kolektywną w oparciu o wycenę oczekiwanych strat kredytowych. Jeśli istnieją dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości składnika aktywów wycenianego według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

W praktyce oznacza to, że dla aktywów z portfela ISFA (individually significant financial assets, aktywa finansowe istotne indywidualnie) kalkulacja odpisu dokonywana jest bezpośrednio przy zastosowaniu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych dla danego aktywa, a dla aktywów INSFA (individually not significant financial assets, aktywa finansowe nieistotne indywidualnie) - określana jest przy użyciu metody kolektywnej kalkulacji odpisów z zastosowaniem oczekiwanej straty kredytowej w całym okresie życia aktywa. Podczas szacowania przyszłych przepływów pieniężnych brane są pod uwagę dostępne informacje na temat dłużnika, w szczególności ocenie podlega

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

możliwość spłaty ekspozycji, a w przypadku, gdy ekspozycja kredytowa posiada zabezpieczenie, przy szacowaniu uwzględnia się również oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne z realizacji zabezpieczenia z uwzględnieniem m.in. czasu, kosztów oraz trudności związanych z odzyskaniem płatności w wyniku sprzedaży zabezpieczenia.

Jeżeli istniejące dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z wyżej wymienionych aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Definicja niewykonania zobowiązania przez klienta (definicja default) jest spójna z definicją utraty wartości.

Grupa ING przygotowuje się do wdrożenia w najbliższym czasie nowej definicji utraty wartości (definition of default, DoD), zgodnej z wymogami nadzorczymi określonymi przez EBA (European Banking Authority) w Wytycznych dotyczących stosowania definicji niewykonania zobowiązania określonej w art. 178 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 oraz w RTS (Regulatory Technical Standards) z dnia 19.10.2017 w sprawie jednolitych progów istotności i lokalnym Rozporządzeniu Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego. Dostosowanie do nowej DoD objęło systemy i aplikacje, zasady raportowania i regulacje wewnętrzne. Grupa nie spodziewa się istotnego wpływu dostosowania na parametry ryzyka portfela kredytowego.

Wycena oczekiwanej straty kredytowej

Do wyceny oczekiwanej straty kredytowej w podejściu kolektywnym Grupa wykorzystuje dostosowane do wymagań MSSF 9 regulacyjne modele szacowania parametrów ryzyka (PD, LGD, EAD) zbudowane dla potrzeb zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (dalej: metoda AIRB). Modele parametrów ryzyka dla potrzeb MSSF 9 zachowują tę samą strukturę co modele regulacyjne, natomiast sposób estymacji konkretnych wartości parametrów (PD, LGD, EAD) jest dostosowany do wymagań MSSF 9, a w szczególności obejmuje racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych. Parametry modeli zostały skalibrowane według podejścia PIT („point-in-time”) i zaprognozowane w perspektywie 30 lat. W parametrze EAD uwzględniono harmonogramy spłat zgodnie z umowami kredytowymi.

Kwota odpisu aktualizującego wyliczana kolektywnie oparta jest na historii strat dla portfeli aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Na potrzeby wyznaczenia parametrów ryzyka stosowanych jest w banku ponad trzydzieści modeli, na potrzeby których ekspozycje klasyfikowane są do grup homogenicznych o podobnych charakterystykach na bazie różnych kryteriów. Ekspozycje z segmentu bankowości detalicznej dzieli się na kredyty hipoteczne, konsumpcyjne i dla przedsiębiorców. Ekspozycje z segmentu bankowości korporacyjnej pogrupowane są głównie z uwagi na wielkość klienta (np. małe i średnie przedsiębiorstwa, korporacje), typ klienta (np. instytucje finansowe) przeznaczenie kredytu (np. finansowanie nieruchomości, finansowanie projektów) i produkt (np. leasing, faktoring).

Grupa wycenia oczekiwaną stratę kredytową w całym okresie życia pozostałym do zapadalności (ozn. LEL - Lifetime Expected Loss) na ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości jako zdyskontowaną sumą częściowych strat w okresie życia ekspozycji, odnoszących się do zdarzeń niewykonania zobowiązania w każdym 12-miesięcznym oknie czasowym pozostałym do daty zapadalności ekspozycji w oparciu o następujący wzór:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

$$LEL = \sum_{t=0}^T \frac{PD_t^{PiT} \times EAD_t^{PiT} \times LGD_t^{PiT}}{(1 + EIR)^{t+1/2}}$$

gdzie:

- PD_t^{PiT} – krańcowa wartość PD (marginal PD), czyli oczekiwany w kolejnym 12-miesięcznym oknie po czasie t procent zdarzeń niewykonania zobowiązania;
- EAD_t^{PiT} – oczekiwana ekspozycja dla zdarzenia niewykonania zobowiązania, które zajdzie w kolejnym 12-miesięcznym oknie po czasie t;
- LGD_t^{PiT} – oczekiwany procent straty w stosunku do EAD zdarzenia niewykonania zobowiązania, które zajdzie w kolejnym 12-miesięcznym oknie po czasie t;
- EIR – efektywna stopa procentowa (Effective Interest Rate);
- T – czas do zapadalności;
- t – kolejny rok w okresie pomiędzy datą sprawozdawczą, a datą oczekiwanej zapadalności danej ekspozycji.

W przypadku ekspozycji zakwalifikowanych do Etapu 1 stosuje się 12-miesięczną stratę oczekiwaną wyliczoną w oparciu o powyższy wzór, ale dla T = 12 miesięcy.

Dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości z Etapu 3 (w stanie niewykonania zobowiązania - „in default”), dla których liczy się rezerwę zbiorową (kolektywną), Grupa wycenia oczekiwaną stratę kredytową w całym okresie życia pozostałym do zapadalności ekspozycji w oparciu o następujący wzór:

$$LEL_{etap\ 3} = EAD_{in_default}^{PiT} \times LGD_{in_default}^{PiT}$$

gdzie PD = 100%, a wartości $LGD_{in_default}^{PiT}$ oraz $EAD_{in_default}^{PiT}$ powinny odzwierciedlać charakterystyki ekspozycji w stanie niewykonania zobowiązania.

Wartość pieniądza w czasie jest odzwierciedlona w stracie oczekiwanej przez dwa czynniki dyskontujące:

- Dyskontowanie pomiędzy momentem wejścia należności w stan niewykonania zobowiązania, a momentem odzysku należności. Jest ono uwzględnione w parametrach regulacyjnych modeli LGD.
- Dyskontowanie pomiędzy datą sprawozdawczą a momentem wejścia ekspozycji w stan niewykonania zobowiązania, które jest dodatkowo wzięte pod uwagę w kalkulacji straty oczekiwanej w całym okresie życia (LEL). Zakłada się, że dla każdego rocznego przedziału czasu zdarzenie niewykonania zobowiązania występuje średnio w połowie okresu 0 – 12 miesięcy.

Grupa kalkuluje oczekiwaną stratę kredytową jako średnią ważoną prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy (najczęściej trzech: bazowego, stresowego i optymistycznego) o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia. Strata oczekiwana jest liczona oddzielnie dla każdego scenariusza a średnia ważona prawdopodobieństwem wynika z wag (prawdopodobieństw) przypisanych do każdego scenariusza (suma wag = 100%). Takie podejście wypełnia wymóg standardu, aby rezerwa (odpis na utratę wartości) był nieobciążoną i ważoną prawdopodobieństwem kwotą ustaloną w oparciu o szereg możliwych wyników.

Prognoza (wycena) straty oczekiwanej jest dokonywana w każdym punkcie czasu w przyszłości w zależności od oczekiwanych w danym punkcie warunków ekonomicznych. W oparciu o dane historyczne Grupa określiła relacje pomiędzy obserwowanymi parametrami straty oczekiwanej (PD, LGD), a czynnikami makroekonomicznymi jako funkcje, na podstawie których – przy zadanych prognozach czynników makroekonomicznych – oblicza się przewidywane wartości parametrów straty oczekiwanej w danym roku w przyszłości według podejścia PiT (tzw. forward looking PiT).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Dla potrzeb oszacowania straty oczekiwanej Grupa określa poziom ekspozycji EAD tylko dla nieodwołalnych zobowiązań kredytowych poprzez zastosowanie współczynników konwersji CCF (procent wykorzystania wolnej części limitu kredytowego w okresie od daty sprawozdawczej do wystąpienia niewykonania zobowiązania) z regulacyjnych modeli EAD (oszacowanych według podejścia TTC – „through the cycle”). EAD spada z czasem zgodnie z harmonogramem spłat danej ekspozycji.

Dla ekspozycji z określoną datą końcowej spłaty czas do zapadalności został ograniczony do 30 lat.

W przypadku, gdy istotna część portfela ma czas trwania powyżej 30 lat, długość okresu do zapadalności odpowiada przewidywanemu czasowi trwania takich ekspozycji.

Dla ekspozycji bez określonej daty końca zaangażowania (np. niektóre kredyty odnawialne i karty kredytowe) oczekiwany czas do zapadalności jest określonym statystycznie parametrem behawioralnym.

Parametr LGD, będący funkcją stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i wyrażony jako procent EAD, jest szacowany na poziomie produktu i ekspozycji w oparciu o odpowiednio skalibrowane dla potrzeb MSSF 9 parametry z regulacyjnych modeli LGD (oszacowane według podejścia TTC – „through the cycle”).

Poziom parametru LGD, służący do wyliczenia kwoty odpisu aktualizującego metodą kolektywną dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości (PD = 100%), jest uzależniony od czasu przebywania ekspozycji kredytowej w stanie niewykonania zobowiązania. Dodatkowo, w segmencie klientów korporacyjnych w zakresie dużych i średnich firm, Grupa stosuje tzw. Politykę pełnej rezerwy, która zakłada, że dla ekspozycji pozostających w stanie niewykonania zobowiązania co najmniej 2 lata, wartość parametru LGD wynosi 100%. Analogicznie, w ramach segmentu klientów detalicznych zastosowanie zasad polityki pełnej rezerwy (tj.: LGD = 100%) uzależnione jest od wystąpienia następujących warunków:

- nastąpiło zdarzenie utraty wartości, oraz
 - obiektywne dowody utraty wartości występują nieprzerwanie przez 2 lata od daty rozpoznania utraty wartości w przypadku kredytów konsumpcyjnych i wobec Przedsiębiorców, i
 - aktualne przeterminowanie jest powyżej 90 dni,
- nastąpiła trwała utrata zdolności kredytowej klienta do spłaty zaległości lub jej części, oraz
 - klient nie posiada aktywów, z których Grupa mogłaby odzyskać swą należność, i
 - brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości (tzw. early write-off) – dotyczy klientów z utratą wartości,
- Klient podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Grupa nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Wycena oczekiwanej straty z tytułu innego ryzyka niż kredytowe

W przypadku zidentyfikowania ryzyka utraty wartości wynikającego z powodów innych niż ryzyko kredytowe, np. z tytułu ryzyka prawnego dotyczącego wybranego portfela aktywów finansowych, Grupa dokonuje dodatkowego odpisu aktualizującego zgodnie z metodologią odzwierciedlającą charakter danego ryzyka. Analogicznie jak w przypadku odpisu z tytułu ryzyka kredytowego, Grupa kalkuluje oczekiwaną stratę jako średnią ważoną prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy (najczęściej trzech: bazowego, pozytywnego i negatywnego) o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Ujęcie odpisu oczekiwanej straty kredytowej aktywów wycenianych zamortyzowanym kosztem

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących. W stosunku do klientów strategicznych i sieciowych klientów korporacyjnych Grupa określiła zdarzenia skutkujące możliwością odwrócenia utraty wartości ekspozycji kredytowej (wymagane jest spełnienie wszystkich poniższych warunków łącznie):

- okres pobytu klienta w portfelu z utratą wartości wynosi nie mniej niż 12 miesięcy oraz minęło minimum 3 miesiące od momentu uznania, że wartość bilansowa ekspozycji jest równa bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Jednakże w przypadku braku przesłanek utraty wartości, odwrócenie utraty wartości ekspozycji może nastąpić niezwłocznie po uprawdopodobnieniu się istotnego zdarzenia zewnętrznego wpływającego w ocenie Grupy pozytywnie na sytuację klienta lub w przypadku istotnego obniżenia zaangażowania Grupy czy pozyskania istotnego nowego zabezpieczenia zaangażowania Grupy,
- brak opóźnień w spłacie,
- Grupa ocenia, że klient spłaci wszystkie zobowiązania wobec Grupy, a przeprowadzony test na utratę wartości z uwzględnieniem oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych nie wykazuje utraty wartości, a w przypadku klienta posiadającego ekspozycję ze statusem: „udzielenie udogodnienia w spłacie” (ang.: forbearance) dodatkowo wymagane jest aby był on zaklasyfikowany do portfela ekspozycji niepracujących (ang.: non performing exposure) przez co najmniej 12 miesięcy po identyfikacji forbearance.

Przesłanki klasyfikacji aktywa finansowego wycenianego w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do Etapu 3

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy wystąpiły obiektywne dowody utraty wartości dłużnych aktywów finansowych klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Potwierdzenie wystąpienia obiektywnego dowodu utraty wartości jest przesłanką do klasyfikacji aktywa do etapu 3.

Dowody wskazujące, że aktywo finansowe lub grupa aktywów finansowych trwale utraciła wartość mogą wynikać z jednej lub kilku przesłanek, które zaprezentowane zostały poniżej:

- znaczące trudności finansowe emitenta (np.: znaczące ujemne kapitały własne, wysokie ponoszone straty w bieżącym roku przekraczające kapitał własny, wypowiedzenie umowy kredytowej o znaczącej wartości w innym banku),
- niedotrzymanie warunków umowy, w tym w szczególności niespłacenie lub zaleganie ze spłatą wymagalnych zobowiązań (np.: odsetek lub nominału), interpretowane jako materializacja ryzyka kredytowego emitenta,
- przyznanie emitentowi przez jego wierzycieli udogodnień w spłacie zobowiązań, których by nie otrzymał w innych okolicznościach,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej emitenta,
- identyfikacja utraty wartości aktywa finansowego w poprzednim okresie,
- zanik aktywnego rynku na aktywo finansowe, który może wynikać z trudności finansowych emitenta,
- opublikowane analizy oraz przewidywania agencji ratingowych lub innych jednostek, które

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

potwierdzają określony (wysoki) profil ryzyka aktywa finansowego,

- inne możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na możliwy do ustalenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z grupy aktywów finansowych, które pojawiły się po dacie ich początkowego ujęcia w księgach Grupy. Dane o których mowa powyżej mogą dotyczyć niekorzystnych zmian w sytuacji płatniczej grupy emitentów, kraju lub lokalnych warunków ekonomicznych, które są skorelowane z brakiem spłat z grupy aktywów finansowych.

Ujęcie odpisu oczekiwanej straty kredytowej dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W sytuacji, gdy występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, to część wyceny odpowiadająca kwocie odpisu wyksięgowuje się z innych całkowitych dochodów i ujmuje się w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

14.14. Zakupione lub utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

Grupa rozpoznaje jako odrębną kategorię aktywa finansowe zakupione lub utworzone, które są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe na moment początkowego ujęcia (Purchased and originated credit-impaired financial assets, POCI).

Aktywa te mogą zostać ujęte w rezultacie:

- transakcji nabycia aktywa ze zidentyfikowaną utratą wartości,
- istotnej modyfikacji (opisanej w punkcie 14.5) następującej po wyłączeniu z ksiąg pierwotnego zaangażowania lub
- udzielonego nowego zaangażowania kredytowego klientowi dla którego inne zaangażowania klasyfikowane są do Etapu 3.

Aktywa te wyłączone są z modelu opartego o trój etapowe podejście opisane w punkcie 14.13 i są klasyfikowane do Etapu 3 do momentu wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

Powyższe oznacza, że każda zmiana skumulowanych oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia tych aktywów finansowych, zarówno pozytywna jak i negatywna, ujmowana jest w rachunku wyników jako zysk lub strata z tytułu utraty wartości.

14.15. Ekspozycje z udzielonymi udogodnieniami w spłacie i ekspozycje niepracujące

Grupa ustaliła zasady w zakresie identyfikacji i raportowania transakcji z udzielonym udogodnieniem w spłacie (ang.: forbearance) oraz ekspozycji niepracujących (ang.: non-performing exposures) w oparciu o Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/1278 z dnia 9 lipca 2015 roku zmieniające rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji w odniesieniu do instrukcji, wzorów i definicji.

Zgodnie z przyjętą definicją, forbearance występuje w sytuacji, w której:

- klient ma stwierdzone lub spodziewane w krótkim czasie trudności z regulowaniem swoich zobowiązań finansowych,
- ze względu na te trudności Grupa zdecydowała o zastosowaniu wobec klienta udogodnienia

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

w celu umożliwienia mu wywiązania się ze zobowiązań umownych lub nie dopuszczenia do powstania trudności ze spłatą,

- udogodnienie nie wynika ze względów komercyjnych oraz zostało przyznane na warunkach odbiegających od rynkowych, w tym nie byłoby przyznane, gdyby klient nie doświadczał trudności finansowych oraz zmieniona umowa zawiera warunki bardziej korzystne od warunków rynkowych, tj. takich jakie mogliby uzyskać w Grupie w tym czasie inni dłużnicy o podobnym profilu ryzyka,
- klient zaakceptował udogodnienie, tj. nastąpiła zmiana dotychczasowych warunków umowy lub zawarta została umowa o refinansowanie lub weszła w życie „wbudowana klauzula udogodnienia” albo Grupa zaniechała podjęcia działań w sytuacji istotnego złamania przez klienta kluczowej klauzuli finansowej.

Forbearance jest rozpoznawany w ww. sytuacjach niezależnie od otrzymanej od klienta rekompensaty za udogodnienie oraz przyjętych przez Grupę prawnych zabezpieczeń.

W segmencie detalicznym wszystkie zaangażowania objęte procesem restrukturyzacji traktowane są jako zaangażowania z udogodnieniem.

Do kategorii ekspozycji niepracujących (non-performing exposure) Grupa zalicza ekspozycje, które spełniają co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- istotne zaangażowanie jest przeterminowane powyżej 90 dni,
- w ocenie Grupie istnieje małe prawdopodobieństwo, że klient wywiąże się w całości ze swoich zobowiązań kredytowych bez konieczności podejmowania przez Grupę działań takich jak realizacja zabezpieczeń (bez względu na wartość przeterminowanej kwoty i liczbę dni przeterminowania),
- stwierdzono utratę wartości ekspozycji kredytowej.

Ekspozycje są również klasyfikowane do grupy ekspozycji niepracujących (non-performing exposure) w sytuacji pojawienia się przeterminowania powyżej 30 dni kalendarzowych na ekspozycji ze statusem forbearance lub udzielenia kolejnego udogodnienia typu forbearance na takiej ekspozycji, przy czym nie dotyczy to przypadków, w których klient w całym okresie od nadania danej ekspozycji statusu forbearance był klasyfikowany do portfela pracującego.

Udzielone udogodnienie może:

- nie zmieniać w znaczący sposób istotnych warunków oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych istniejącego aktywa finansowego, lub
- zmieniać istotnie warunki lub oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, względem warunków lub oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z istniejącego aktywa finansowego.

W takich przypadkach odpowiednio:

- oczekiwane przyszłe przepływy ze zmienionego aktywa finansowego podlegającego udogodnieniu zostają ujęte w wycenie istniejącego aktywa finansowego w oparciu o oczekiwany okres realizacji oraz kwoty zdyskontowane pierwotną efektywną stopą procentową dla istniejącego aktywa finansowego, lub
- istniejące aktywo finansowe jest wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a nowe aktywo finansowe jest ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej na dzień początkowego ujęcia, a różnica pomiędzy istniejącym a nowym aktywem odnoszona jest na rachunek zysków i strat. Ujęcie takie jest niezależne od zmiany lub braku zmiany formy prawnej transakcji i opiera się na jej treści ekonomicznej.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

15. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne**15.1. Rzeczowe aktywa trwałe****Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych**

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w innych całkowitych dochodach w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa. Całość nadwyżki z przeszacowania odnoszona jest na zyski zatrzymane w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

Środki trwałe w leasingu (polityka obowiązująca od dnia 1 stycznia 2019)

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których otrzymuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Grupa stosuje postanowienia MSSF 16 do ewidencji wszystkich umów leasingowych z wyjątkiem kontraktów leasingu aktywów niematerialnych oraz zwolnień przewidzianych w standardzie i opisanych poniżej.

Grupa dokonuje identyfikacji elementów leasingowych i nieleasingowych w zawartych umowach.

Opłaty nieleasingowe z tytułu umów ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Opłaty leasingowe podlegają ewidencji zgodnie z poniżej opisanymi zasadami.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa ujmuje aktywa z tytułu prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Początkową wycenę zobowiązania z tytułu leasingu Grupa wyznacza w wysokości bieżącej wartości przyszłych opłat leasingowych. Do wyznaczenia zdyskontowanej wartości opłat leasingowych Grupa stosuje stopę procentową leasingu, a jeżeli stopa nie jest łatwo dostępna, Grupa stosuje krańcową stopę procentową. Grupa określa stopę procentową leasingu jako sumę stopy oprocentowania swap-ów i wewnętrznej ceny transferowej, z uwzględnieniem walut

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

w jakich denominowane są kontrakty leasingowe oraz okresów zapadalności umów. Po dacie rozpoczęcia leasingu, wartość bilansowa zobowiązania:

- powiększana jest o naliczone odsetki leasingowe, które ujmowane są w rachunku zysków i strat jako koszty odsetkowe,
- pomniejszana jest o zapłacone opłaty leasingowe,
- aktualizowana jest w wyniku ponownej oceny, zmiany leasingu lub zmiany zasadniczo stałych opłat leasingowych.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa ujmuje aktywa z tytułu prawa do użytkowania według kosztu, którego podstawą jest kwota początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje również:

- opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed datą rozpoczęcia leasingu, pomniejszone o otrzymane zachęty leasingowe,
- początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę,
- koszty, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z doprowadzeniem aktywa do stanu pierwotnego.

Prawo do użytkowania podlega amortyzacji przez okres trwania leasingu oraz jest pomniejszane o straty z tytułu utraty wartości. Aktualizacja wartości prawa do użytkowania w okresie trwania leasingu następuje w wyniku aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu.

Identyfikacja przyszłych opłat leasingowych wymaga ustalenia okresu leasingu. Określając okres leasingu Grupa bierze pod uwagę nieodwołalny okres leasingu wraz z okresami, na które można przedłużyć leasing oraz okresami, w których można wypowiedzieć leasing. W dacie rozpoczęcia umowy leasingowej Grupa ocenia, czy można z wystarczającą pewnością założyć, że skorzysta z opcji przedłużenia leasingu, lub że nie skorzysta z opcji wypowiedzenia leasingu. W celu wykonania oceny Grupa uwzględnia wszystkie istotne fakty i okoliczności, które tworzą zachętę ekonomiczną do skorzystania lub nieskorzystania z tych opcji. Grupa dokonuje przeglądu okresu leasingu w celu ponownej oceny istotnych zdarzeń lub okoliczności, które mogą wpływać na oszacowaną długość okresu leasingu. Leasing przestaje być egzekwowalny gdy zarówno leasingobiorca, jak i leasingodawca ma prawo wypowiedzenia leasingu bez konieczności uzyskania zezwolenia drugiej strony, czego konsekwencją jest najwyżej nieznaczna kara. Dla kontraktów leasingowych zawartych na czas nieokreślony, w których występuje obustronna opcja wypowiedzenia oraz potencjalnie wysokie koszty związane z rozwiązaniem kontraktu Grupa dokonuje oszacowania okresu leasingu.

Grupa korzysta ze zwolnienia dla:

- leasingów krótkoterminowych- umowa może być zaklasyfikowana jako umowa krótkoterminowa, jeżeli okres trwania umowy nie przekracza 12 miesięcy, a w stosunku do przedmiotu umowy nie jest przewidziana opcja zakupu,
- leasingów, w których przedmiot umowy ma niską wartość- aktywa mogą być zaklasyfikowane jako aktywa o niskiej wartości, jeżeli cena brutto nabycia nowego składnika nie przekracza kwoty 5 000 EUR, a przedmiot umowy nie jest i nie będzie oddany w subleasing.

Opłaty leasingowe z tytułu powyżej wskazanych kontraktów Grupa ujmuje jako koszty w rachunku zysków i strat w sposób systematyczny przez okres trwania leasingu.

15.2. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,

- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących (mniejszości) udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Wartość firmy prezentowana w sprawozdaniu finansowym Grupy ujęta została w oparciu o wymagania obowiązujące na dzień zastosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy tj.: według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy spełnione są obowiązujące w Grupie kryteria. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

15.3. Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydującą) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

• budynki i budowle	50 lat
• inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu, nie dłuższy niż 10 lat
• urządzenia	3 - 7 lat
• wyposażenie	5 lat
• koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
• oprogramowanie komputerowe	3 lata

15.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości.

W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W zakresie wartości firmy test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy bez względu na to czy istnieją przesłanki wskazujące, że taka utraty wartości wystąpiła.

Ujęcie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwalną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Utrata wartości firmy ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Odpis z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

16. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Grupa zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów.

W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży,
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

17. Inne aktywa finansowe

Inne aktywa finansowe obejmują należności handlowe i inne należności.

Grupa zastosowała uproszczone podejście w zakresie szacowania odpisu na oczekiwane straty kredytowe i ujmuje odpis w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia należności.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Należności handlowe obejmowane są odpisami aktualizującymi po osiągnięciu progu przeterminowania w wysokości 60 dni. W uzasadnionych przypadkach, a w szczególności w przypadku należności z tytułu niedoborów i szkód, roszczeń kwestionowanych przez dłużników oraz innych należności, dla których ryzyko nieodzyskania Grupa ocenia jako wysokie, odpisów aktualizujących dokonuje się we wcześniejszym terminie.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualną wartość pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach innych aktywów finansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębną pozycję.

18. Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań.

W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

Rezerwy na nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych tworzone i wykazywane są łącznie z odpisami z tytułu utraty wartości należności kredytowych.

Grupa tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37, w szczególności gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością i nie obejmują przyszłych kosztów operacyjnych.

Grupa tworzy rezerwy na ryzyko prawne w sposób indywidualny lub portfelowy:

- w podejściu indywidualnym Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych jeżeli szacowane prawdopodobieństwo realizacji takiego zobowiązania jest wyższe niż 50%,
- w przypadku występowania szeregu podobnych spraw sądowych lub innych należności o charakterze roszczeń prawnych, prawdopodobieństwo wypływu środków w celu wypełnienia przez Grupę obowiązku jest ustalane portfelowo przy uwzględnieniu grupy obowiązków jako całości, a szacunek rezerwy dokonywany jest metodą wartości oczekiwanej jako średniej ważonej prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy (najczęściej trzech: bazowego, pozytywnego i negatywnego) o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Grupa stosuje powyższe zasady w przypadku roszczeń prawnych, które nie wpływają na oczekiwane przepływy pieniężne z tytułu aktywów finansowych ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej – w takim przypadku Grupa stosuje zasady zgodne z MSSF 9, jak opisano w punkcie 14.13.

W przypadku, gdy roszczenie prawne dotyczy aktywa finansowego, które zostało wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej (np. spłacone), postawą tworzenia rezerwy jest MSR 37.

19. Rozliczenia międzyokresowe**19.1. Koszty rozliczane w czasie**

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Pozostałe aktywa.

19.2. Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Inne zobowiązania.

20. Świadczenia pracownicze**20.1. Świadczenia wynikające z Ustawy o pracowniczych programach emerytalnych**

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

20.2. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną niezdykontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

20.3. Długoterminowe świadczenia pracownicze**20.3.1. Świadczenia z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy**

Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji Rezerwy sprawozdania z sytuacji finansowej w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Opis założeń metody kalkulacji i prezentacji zysków i strat aktuarialnych zawarty jest w punkcie dotyczącym zastosowanych szacunków w zakresie rezerw na odpisy emerytalne i rentowe.

20.3.2. Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń

Świadczenia przyznawane w ramach programu zmiennych składników wynagrodzeń realizowane są w dwóch wariantach:

- w wariantcie pierwszym świadczenie składa się z dwóch części:
 - części płatnej w gotówce (maksymalnie 50%) oraz
 - części przyznanej w formie akcji fantomowych (minimalnie 50%, po zaokrągleniu do pełnego instrumentu), uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których ostateczna wysokość uzależniona jest od ceny akcji ING Banku Śląskiego,
- w wariantcie drugim świadczenie jest w całości przyznawane w formie akcji fantomowych.

Cześć programu płatna w gotówce wykazywana jest zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych i jest rozliczana w czasie w okresie nabywania przez pracowników uprawnień do tych świadczeń (zarówno w okresie oceny rozumianym jako rok pracy, za który pracownicy otrzymują świadczenie, jak i w okresie odroczenia odpowiednich części tego świadczenia). Wartość świadczenia ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem wyników.

W przypadku świadczeń przyznawanych w formie akcji fantomowych zastosowanie ma roczny termin przetrzymania akcji, który dotyczy zarówno części przyznanej po roku oceny (część nieodroczonej) jak i części odroczonej świadczenia na zasadach analogicznych jak w zakresie części gotówkowej (na okresy roczne, dwuletnie, trzyletnie). Podczas okresu przetrzymania pracownik któremu przyznano świadczenie nie może wykonać praw związanych z przyznanymi akcjami fantomowymi.

Wartość godziwa akcji fantomowych ustalana zgodnie z przyjętymi zasadami (w oparciu o dokonane szacunki z uwzględnieniem współczynnika redukcji) jest alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartość świadczenia ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem wyników.

21. Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał akcyjny, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, skumulowane inne całkowite dochody oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach Pozostałych zobowiązań.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Skumulowane inne całkowite dochody

Skumulowane inne całkowite dochody tworzone są w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do wyceny przez inne całkowite dochody,
- wyceny pochodnych instrumentów finansowych w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej,
- zysków / strat aktuarialnych.

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się zmiany aktywa lub rezerwy z tytułu podatku odroczonego wynikające z ujęcia powyższych wycen. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- wycenę motywacyjnych programów pracowniczych,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o wynik przypadający na udziały mniejszości.

22. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

23. Podatki**23.1. Podatek dochodowy**

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

23.2. Odroczony podatek dochodowy

Grupa tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się jako Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy,
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu,
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupa wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

23.3. Podatek od niektórych instytucji finansowych

Podatek od niektórych instytucji finansowych (wprowadzony Ustawą z dnia 15 stycznia 2016 roku Dz.U. 2016 poz. 68) nie jest podatkiem dochodowym i jest prezentowany w linii rachunku zysków i strat Podatek od niektórych instytucji finansowych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

23.4. Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od towarów i usług jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jako część należności lub zobowiązań.

IV. Porównywalność danych finansowych

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku w stosunku do skonsolidowanych rocznych sprawozdań finansowych za okresy wcześniejsze Grupa dokonała zmian w sposobie prezentacji poszczególnych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych. Zmiany są następujące:

- korekta ujęcia transakcji zakupu i sprzedaży obligacji skarbowych (zmiana a)

Grupa kierując się obowiązującą w rachunkowości zasadą przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną zmieniła sposób ujęcia transakcji na obligacjach skarbowych z outright buy - outright sell transaction (odrębne transakcje kupna i sprzedaży) na buy-sell-back (BSB) i sell-buy-back (SBB). Skutkiem korekty było również ujęcie dodatkowego obciążenia z tytułu podatku od instytucji finansowych w wysokości -2,1 mln zł w wyniku finansowym 2018 roku oraz -14,7 mln zł w wyniku lat ubiegłych.

- zmiana prezentacji przychodów i kosztów prowizyjnych z tytułu kart (zmiana b)

Grupa zmieniła prezentację przychodów i kosztów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych i kredytowych, prezentowanych we wcześniejszych okresach w ujęciu netto w Przychodach z tytułu prowizji. Zmiana poniosła za sobą konieczność przekształcenia danych porównywalnych, jednak nie miała wpływu na poziom prezentowanego wyniku finansowego. W opinii Grupy zmiana ta wpływa na zwiększenie przejrzystości i wartości informacyjnej skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

- Zmiana przepływów z tytułu papierów wartościowych (zmiana c)

Grupa zmieniła prezentację wynikającą z rozbruttowania przepływów z portfela wycenianego wg zamortyzowanego kosztu oraz prezentacji reklasyfikacji związanych z wdrożeniem MSSF 9 w roku 2018.

Poniższa tabela prezentuje poszczególne pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat według wartości zaprezentowanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku oraz według wartości zaprezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018			
	w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku (dane zatwierdzone)	zmiana a)	zmiana b)	w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku (dane porównywalne)
Przychody z tytułu odsetek	4 673,8			4 673,8
Koszty odsetek	914,5			914,5
Wynik z tytułu odsetek	3 759,3			3 759,3
Przychody z tytułu prowizji	1 460,2		155,4	1 615,6
Koszty prowizji	155,3		155,4	310,7
Wynik z tytułu prowizji	1 304,9		0,0	1 304,9
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	90,9			90,9
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	1,0			1,0
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend	54,3			54,3
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	7,9			7,9
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	14,4			14,4
Wynik na działalności podstawowej	5 232,7		0,0	5 232,7
Koszty działania	2 326,8			2 326,8
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	500,9			500,9
Podatek od niektórych instytucji finansowych	371,7	2,1		373,8
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	-0,3			-0,3
Zysk brutto	2 033,0	-2,1	0,0	2 030,9
Podatek dochodowy	507,1			507,1
Zysk netto	1 525,9	-2,1	0,0	1 523,8

Poniższa tabela prezentuje poszczególne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według wartości zaprezentowanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2018 roku oraz według wartości zaprezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Dane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zatwierdzone na dzień 1 stycznia 2018 roku w tabeli poniżej są zaprezentowane zgodnie z notą 1.2 dotyczącą przejścia na MSSF 9 zaprezentowaną w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2018 tj. po przekształceniu o wpływ MSSF 9.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	stan na 1.01.2018	stan na 31.12.2018	stan na 1.01.2018	stan na 31.12.2018	stan na 1.01.2018	stan na 31.12.2018
	w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2018		zmiana a)		w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2019	
	(dane zatwierdzone)				(dane porównywalne)	
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 815,2	1 237,4			2 815,2	1 237,4
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	2 234,5	776,5			2 234,5	776,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 314,8	1 711,6	188,9	223,3	1 503,7	1 934,9
Pochodne instrumenty zabezpieczające	967,2	909,6			967,2	909,6
Inwestycyjne papiery wartościowe	29 465,1	31 937,3			29 465,1	31 937,3
Kredyty i inne należności udzielone klientom	87 274,6	103 125,8			87 274,6	103 125,8
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	1,3	1,0			1,3	1,0
Rzeczowe aktywa trwałe	549,0	556,1			549,0	556,1
Wartości niematerialne	431,0	439,2			431,0	439,2
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	11,1	10,9			11,1	10,9
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	309,9	398,2			309,9	398,2
Inne aktywa	409,2	486,0			409,2	486,0
Aktywa razem	125 782,9	141 589,6	188,9	223,3	125 971,8	141 812,9
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec innych banków	4 109,0	5 195,8			4 109,0	5 195,8
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 714,3	1 464,3	188,9	223,3	1 903,2	1 687,6
Pochodne instrumenty zabezpieczające	699,2	611,8			699,2	611,8
Zobowiązania wobec klientów	104 503,3	117 682,5			104 503,3	117 682,5
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	300,3	300,3			300,3	300,3
Zobowiązania podporządkowane	626,9	1 076,9			626,9	1 076,9
Rezerwy	108,8	152,4			108,8	152,4
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	232,9	280,3			232,9	280,3
Inne zobowiązania	1 941,3	1 489,0	12,6	14,7	1 953,9	1 503,7
Zobowiązania razem	114 236,0	128 253,3	201,5	238,0	114 437,5	128 491,3
Kapitał własny						
Kapitał akcyjny	130,1	130,1			130,1	130,1
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	956,3			956,3	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	494,3	1 169,7			494,3	1 169,7
Zyski zatrzymane	9 966,2	11 080,2	- 12,6	- 14,7	9 953,6	11 065,5
Kapitał własny razem	11 546,9	13 336,3	-12,6	-14,7	11 534,3	13 321,6
Zobowiązania i kapitał własny razem	125 782,9	141 589,6	188,9	223,3	125 971,8	141 812,9

Poniższa tabela prezentuje poszczególne pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych według wartości zaprezentowanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku oraz według wartości zaprezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	okres od 01.01.2018 do 31.12.2018			
	w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku (dane zatwierdzone)	zmiana a)	zmiana c)	w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku (dane porównywalne)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-3 225,9	0,0	529,2	-2 696,7
Zysk netto	1 525,9	-2,1		1 523,8
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-396,1	-34,4		-430,5
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-249,2	34,4		-214,8
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	-436,2	2,1		-434,1
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-6 363,1		4 091,6	-2 271,5
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-12 297,9		-3 562,4	-15 860,3
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	275,2	0,0	-529,2	-254,0
Nabycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-567,6		-2 696,0	-3 263,6
Zbycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	1 055,8		2 166,8	3 222,6

V. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego**1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności****Segmentacja działalności**

Zarządzanie działalnością Grupy dokonywane jest w wymiarach określonych przez model biznesowy Grupy.

Model biznesowy Grupy, głównie dla potrzeb sprawozdawczości zarządczej, zawiera podział klientów na dwa główne segmenty:

- segment bankowości detalicznej,
- segment bankowości korporacyjnej.

Podstawą wydzielenia poszczególnych segmentów są kryteria finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów) i podmiotowe. Szczegółowe zasady przypisywania klientów do poszczególnych segmentów regulują kryteria segmentacji klienta, które są określone wewnętrznymi regulacjami Grupy.

W Grupie został wydzielony organizacyjnie obszar działalności realizowanej przez Departament Skarbu (Group Treasury). Działalność Group Treasury polega na zarządzaniu ryzykiem płynności krótkoterminowej i długoterminowej, zgodnie z obowiązującymi regulacjami i z wewnątrz ustalonym w Grupie apetytem na ryzyko, zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej oraz inwestowaniu nadwyżek pozyskanych od linii biznesowych przy zachowaniu bufora płynności w postaci aktywów płynnych. Wynik działalności Group Treasury podlega alokacji do segmentów biznesowych, z uwagi na jego funkcję wspierającą segmenty biznesowe Grupy.

Segment bankowości detalicznej

W ramach obszaru działalności detalicznej Grupa obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność ta jest analizowana w ujęciu głównych produktów, obejmujących między innymi: produkty kredytowe (kredyty w rachunku bieżącym, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

rachunki oszczędnościowe), produkty strukturyzowane, jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie oraz karty bankowe.

Segment bankowości detalicznej obejmuje także działalność Grupy realizowaną poprzez NN IP TFI S.A., więc w wynikach tego segmentu ujęto udział Grupy w wyniku finansowym tej spółki wyliczony w efekcie zastosowania metody praw własności.

Segment bankowości korporacyjnej

Obszar działalności korporacyjnej obejmuje:

- obsługę klientów instytucjonalnych,
- produkty rynków finansowych.

Obsługa klientów instytucjonalnych obejmuje klientów strategicznych, duże firmy oraz średnie firmy. Dla działalności korporacyjnej prowadzona jest sprawozdawczość w podziale na główne produkty, obejmujące między innymi produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), produkty rynków finansowych, usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący oraz produkty związane z usługami leasingowymi i faktoringowymi, oferowane przez ING Lease (Polska) Sp. z o.o. oraz ING Commercial Finance Polska S.A.

Produkty rynków finansowych obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych, prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje).

Wycena

Wycena aktywów i zobowiązań segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Grupę, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych, w ramach Systemu Transferu Ryzyka (RTS). Ceny transferowe wyznaczone są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Grupy, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości. Przychody i koszty, wyniki, aktywa i zobowiązania segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki. Grupa prezentuje przychody segmentu z tytułu odsetek pomniejszone o koszty z tytułu odsetek. W 2019 roku Grupa dokonała aktualizacji klucza alokacji w zakresie dochodów ALCO. Dane za okresy wcześniejsze prezentowane w niniejszym sprawozdaniu zostały doprowadzone do porównywalności.

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	RAZEM
Przychody ogółem	3 325,7	2 464,1	5 789,8
wynik z tytułu odsetek	2 721,3	1 572,6	4 293,9
przychody z tytułu prowizji w tym:	851,5	898,4	1 749,9
marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	77,4	312,3	389,7
prowadzenie rachunków klientów	127,4	168,2	295,6
udzielanie kredytów	58,3	259,5	317,8
karty płatnicze i kredytowe	323,9	28,0	351,9
dystrybucja jednostek uczestnictwa	74,5	0,0	74,5
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	113,5	22,0	135,5
usługi faktoringowe i leasingowe	37,4	15,9	53,3
pozostałe prowizje	39,1	92,5	131,6
koszty prowizji	304,4	73,8	378,2
wynik z tytułu prowizji	547,1	824,6	1 371,7
pozostałe przychody/koszty	57,3	66,9	124,2
Koszty działania	1 524,2	973,2	2 497,4
w tym amortyzacja	212,0	64,8	276,8
Wynik segmentu	1 801,5	1 490,9	3 292,4
Odpisy z tytułu strat oczekiwanych	309,3	296,2	605,5
Podatek od niektórych instytucji finansowych	190,5	245,2	435,7
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	6,6	0,0	6,6
Zysk brutto	1 308,2	949,6	2 257,8
Podatek dochodowy	-	-	599,1
Zysk netto	-	-	1 658,7
- przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.	-	-	1 658,7
Aktywa segmentu	73 995,4	82 617,7	156 613,1
Inwestycje segmentu w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	176,7	4,3	181,0
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)	-	-	1 816,6
Aktywa ogółem	74 172,1	82 622,0	158 610,7
Zobowiązania segmentu	94 497,4	46 224,1	140 721,5
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)	-	-	2 665,9
Kapitały własne	-	-	15 223,3
Zobowiązania ogółem	94 497,4	46 224,1	158 610,7
Nakłady inwestycyjne	118,4	75,6	194,0
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 245,5	-3 439,7	-194,2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (nieprzypisane segmentom)	0,0	0,0	-41,2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej razem	3 245,5	-3 439,7	-235,4
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-686,4	-454,7	-1 141,1
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	0,0	1 417,5	1 417,5

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	RAZEM
Przychody ogółem	3 041,4	2 191,3	5 232,7
wynik z tytułu odsetek	2 386,4	1 372,9	3 759,3
przychody z tytułu prowizji w tym:	730,6	885,0	1 615,6
marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	84,6	278,6	363,2
prowadzenie rachunków klientów	127,2	159,7	286,9
udzielanie kredytów	69,4	228,1	297,5
karty płatnicze i kredytowe	247,0	24,4	271,4
dystrybucja jednostek uczestnictwa	0,7	98,9	99,6
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	91,1	18,4	109,5
usługi faktoringowe i leasingowe	8,6	48,9	57,5
pozostałe prowizje	102,0	28,0	130,0
koszty prowizji	216,3	94,4	310,7
wynik z tytułu prowizji	514,3	790,6	1 304,9
pozostałe przychody/koszty	140,7	27,8	168,5
Koszty działania	1 385,2	941,6	2 326,8
w tym amortyzacja	141,3	52,2	193,5
Wynik segmentu	1 656,2	1 249,7	2 905,9
Odpisy z tytułu strat oczekiwanych	271,0	229,9	500,9
Podatek od niektórych instytucji finansowych	154,9	218,9	373,8
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	0,0	-0,3	-0,3
Zysk brutto	1 230,3	800,6	2 030,9
Podatek dochodowy	-	-	507,1
Zysk netto	-	-	1 523,8
- przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.	-	-	1 523,8
Aktywa segmentu	62 664,2	77 480,6	140 144,8
Inwestycje segmentu w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	-	1,0	1,0
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)	-	-	1 667,1
Aktywa ogółem	62 664,2	77 481,6	141 812,9
Zobowiązania segmentu	82 663,5	43 891,4	126 554,9
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)	-	-	1 936,4
Kapitały własne	-	-	13 321,6
Zobowiązania ogółem	82 663,5	43 891,4	141 812,9
Nakłady inwestycyjne	137,3	93,3	230,6
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 368,3	-4 918,9	-1 550,6
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (nieprzypisane segmentom)	0,0	0,0	-1 146,1
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej razem	3 368,3	-4 918,9	-2 696,7
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-145,1	-108,9	-254,0
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	0,0	308,9	308,9

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2. Wynik z tytułu odsetek

	2019	2018
Przychody odsetkowe, w tym:	5 280,1	4 673,8
Przychody odsetkowe obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, w tym:	5 276,0	4 668,5
Odsetki od instrumentów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	4 841,9	4 272,7
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych innym bankom wycenianych zamortyzowanym kosztem	42,0	36,4
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych zamortyzowanym kosztem	4 539,9	3 955,7
odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych zamortyzowanym kosztem	260,0	280,6
Odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych przez inne całkowite dochody	434,1	395,8
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	4,1	5,3
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4,1	5,3
Koszty odsetkowe, w tym:	986,2	914,5
odsetki od zobowiązań wobec innych banków	58,3	58,3
odsetki od zobowiązań wobec klientów	891,1	835,5
odsetki od zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	9,8	7,6
odsetki od zobowiązań podporządkowanych	19,7	13,1
odsetki od zobowiązań leasingowych*	7,3	nd
Wynik z tytułu odsetek	4 293,9	3 759,3

*) Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa wdrożyła nowy standard MSSF 16 Leasing. Grupa zastosowała do swoich umów leasingowych zmodyfikowane podejście retrospektywne i nie przekształciła danych porównawczych.

Koszty odsetkowe prezentowane powyżej dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu.

Dla aktywów z utratą wartości przychody odsetkowe obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy z tytułu spłat oczekiwanych.

Za rok 2019 kwotę 89,3 mln zł stanowią przychody odsetkowe od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2018 kwota ta wynosiła 70,3 mln zł.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

3. Wynik z tytułu prowizji

	2019	2018
Przychody z tytułu prowizji		
marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	389,7	363,2
prowadzenie rachunków klientów	295,6	286,9
udzielanie kredytów	317,8	297,5
karty płatnicze i kredytowe	351,9	271,4
dystrybucja jednostek uczestnictwa	74,5	99,6
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	135,5	109,5
usługi faktoringowe i leasingowe	53,3	57,5
działalność maklerska	20,1	21,4
działalność powiernicza*	28,2	29,3
zagraniczne operacje handlowe	36,0	35,1
pośrednictwo w transakcjach na instrumentach finansowych	6,2	13,4
pozostałe prowizje w tym:	41,1	30,8
związane z aktywami/zobowiązaniami niewycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4,8	0,6
inne	36,3	30,2
Razem przychody z tytułu prowizji	1 749,9	1 615,6
Koszty prowizji		
zapłacone prowizje od kart	204,7	155,4
pośrednictwo w sprzedaży produktów depozytowych	54,8	45,7
działalność maklerska	15,3	14,9
udostępnienie informacji kredytowej	16,6	16,2
usługi w zakresie obsługi gotówki	20,9	20,7
usługi bankowości elektronicznej	12,3	12,7
obróć papierami wartościowymi	8,8	8,4
koszty KIR	11,3	10,1
pośrednictwo w transakcjach na instrumentach finansowych	2,0	7,5
usługi leasingowe	2,9	1,0
pozostałe prowizje w tym:	28,6	18,1
związane z aktywami/zobowiązaniami niewycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7,0	6,2
inne	21,6	11,9
Razem koszty prowizji	378,2	310,7
Wynik z tytułu prowizji	1 371,7	1 304,9

*) Prowizje z działalności powierniczej dotyczą prowizji pobranych z tytułu usług powiernictwa w ramach których Grupa utrzymuje lub inwestuje aktywa na rzecz swoich klientów.

Powyższe zestawienie obejmuje następujące pozycje odnoszące się do instrumentów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i które nie zostały uwzględnione w wyliczeniu efektywnej stopy procentowej:

- przychody w łącznej kwocie 1 023,4 mln zł z tytułu prowadzenia rachunków klientów, udzielania kredytów, kart płatniczych i kredytowych, usług faktoringowych i leasingowych (913,9 mln zł w 2018 r.),
- koszty w łącznej kwocie 298,3 mln zł z tytułu zapłaconych prowizji od kart, pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych, udostępnienia informacji kredytowej, usług bankowości elektronicznej i usług leasingowych (237,2 mln zł w 2018 r.).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

	2019	2018
Wynik z pozycji wymiany oraz wynik na pochodnych transakcjach walutowych, w tym:	46,4	35,7
wynik z pozycji wymiany	68,4	114,6
transakcje pochodne walutowe	-22,0	-78,9
Wynik na transakcjach pochodnych na stopę procentową	39,4	36,1
Wynik na instrumentach dłużnych przeznaczonych do obrotu	22,4	19,0
Wynik z tytułu wyceny kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0,1	0,1
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	108,3	90,9

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi oraz wynik na wycenie tych instrumentów do wartości godziwej.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie i wycenie do wartości godziwej instrumentów na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS, opcje cap), instrumentów walutowych (swap, opcje) oraz opcji na indeks giełdowy.

5. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend

	2019	2018
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	0,0	1,0
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend, w tym:	36,3	54,3
sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	29,3	48,0
przychody z tytułu dywidend	7,0	6,3

Przychody z tytułu dywidend otrzymane w roku 2019 oraz w 2018 pochodzą ze spółek, których akcje Grupa utrzymywała na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku, odpowiednio, w swoim portfelu.

6. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

	2019	2018
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	8,2	10,9
wycena transakcji zabezpieczanej	34,3	129,5
wycena transakcji zabezpieczającej	-26,1	-118,6
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-22,5	-3,0
nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-22,5	-3,0
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-14,3	7,9

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr III.7. *Rachunkowość zabezpieczeń w rozdziale Zarządzanie ryzykiem i kapitałem.*

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

7. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

	2019	2018
Sprzedaż pozostałych usług	13,8	16,1
Wynik z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-0,2	-1,6
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-3,0	-5,4
Rezerwa na zwroty prowizji z tytułu wcześniejszych spłat kredytów*	-17,1	0,0
Inne	0,4	5,3
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	-6,1	14,4

* Jak opisano w Nocie 3.6 w Rozdziale III Znaczące zasady rachunkowości oraz w nocie 32 Rezerwy

8. Koszty działania

	2019	2018
Koszty pracownicze, w tym:	1 202,6	1 104,7
wynagrodzenia, w tym:	985,2	902,4
program zmiennych składników wynagrodzeń	34,2	33,3
program motywacyjny Grupy ING	0,2	0,3
odprawy emerytalne	3,7	3,6
świadczenia na rzecz pracowników	217,4	202,3
Koszty marketingu i promocji	119,4	118,1
Amortyzacja, w tym:	276,8	193,5
amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	198,7	117,1
w tym amortyzacja prawa do użytkowania*	96,8	nd
amortyzacja wartości niematerialnych	78,1	76,4
Pozostałe koszty działania, w tym:	898,6	910,5
koszty IT	221,3	196,2
koszty łączności	51,0	51,1
koszty transportu i reprezentacji	37,0	46,7
koszty utrzymania i wynajmu budynków*	nd	197,2
koszty utrzymania budynków*	100,0	nd
koszty z tytułu leasingu krótkoterminowego i leasingu o niskiej wartości*	22,0	nd
obowiązkowe wpłaty na rzecz BFG	202,3	165,2
usługi doradcze i prawne, koszty audytu	90,0	91,8
darowizny	5,0	3,9
roszczenia sporne	0,6	12,0
pozostałe	169,4	146,4
Razem	2 497,4	2 326,8

*) Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa wdrożyła nowy standard MSSF 16 Leasing. Grupa zastosowała do swoich umów leasingowych zmodyfikowane podejście retrospektywne i nie przekształciła danych porównawczych. W wyniku wdrożenia koszty najmu długoterminowego zostały alokowane do kosztów amortyzacji oraz kosztów odsetkowych, natomiast koszty najmu krótkoterminowego zostały przesunięte do linii: Koszty z tytułu leasingów krótkoterminowych i leasingów aktywów o niskiej wartości. W kosztach utrzymania budynków zaprezentowane są koszty związane z utrzymaniem i administrowaniem nieruchomościami oraz elementy nieleasingowe, nieuwzględnione w kalkulacji zobowiązania leasingowego, w tym podatek VAT.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

8.1. Świadczenia pracownicze**8.1.1. Program zmiennych składników wynagrodzeń**

W roku 2019 kontynuowano rozpoczęty w roku 2012 program zmiennych składników wynagrodzeń. Program kierowany jest do osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy (w celu wypełnienia wytycznych wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku, Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 roku uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji).

Świadczenia te przyznawane są pracownikom objętym programem w oparciu o ocenę ich wyników pracy za dany rok. Opis i charakterystykę programu ujęto w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości* w punkcie nr 21.3.2. *Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń*.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Poniższa tabela przedstawia podstawowe informacje na temat programu kierowanego do osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy.

Program 2014									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2015 - płatne 2016)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 1 rok odroczenia (przyznane 2016 - płatne 2017)	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2017 - płatne 2018)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2018 - płatne 2019)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019		
62	0,01	-	62	-	-	62	196,00		
Program 2015									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2016 - płatne 2017)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 1 rok odroczenia (przyznane 2017 - płatne 2018)	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2018 - płatne 2019)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2019 - płatne 2020)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019		
14 659	2,9	-	14 659	-	138	14 521	196,00		
Program 2016									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2017 - płatne 2018)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 1 rok odroczenia (przyznane 2018 - płatne 2019)	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2019 - płatne 2020)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2020 - płatne 2021)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019		
19 696	3,9	-	19 696	-	9 833	9 863	196,00		
Program 2017									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2018 - płatne 2019)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2020 - płatne 2021)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2021 - płatne 2022)	Fantomy - 4 rok odroczenia (przyznane 2022 - płatne 2023)	Fantomy - 5 rok odroczenia (przyznane 2023 - płatne 2024)	Fantomy - 6 rok odroczenia (przyznane 2024 - płatne 2025)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019
26 985	5,3	-	26 985	8 683	8 729	8 774	398	401	196,00
Program 2018									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2019 - płatne 2020)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2021 - płatne 2022)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2022 - płatne 2023)	Fantomy - 4 rok odroczenia (przyznane 2023 - płatne 2024)	Fantomy - 5 rok odroczenia (przyznane 2024 - płatne 2025)	Fantomy - 6 rok odroczenia (przyznane 2025 - płatne 2026)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019 / wartość aktywów netto na dzień 30.11.2019
71 700	14,5	43 064	28 636	9 362	9 400	9 446	214	214	196,00 / 1296,59
Program 2019 – zawiązana rezerwa na program – faktyczne przyznanie w 2020 roku									
Liczba akcji	Wartość akcji (w mln PLN)	Liczba akcji nieodroczonej - przetrzymane 1 rok (przyznane 2020 - płatne 2021)	Liczba akcji odroczonej razem	Fantomy - 2 rok odroczenia (przyznane 2022 - płatne 2023)	Fantomy - 3 rok odroczenia (przyznane 2023 - płatne 2024)	Fantomy - 4 rok odroczenia (przyznane 2024 - płatne 2025)	Fantomy - 5 rok odroczenia (przyznane 2025 - płatne 2026)	Fantomy - 6 rok odroczenia (przyznane 2026 - płatne 2027)	Mediana cen akcji za okres 10.10.2019-20.11.2019 / wartość aktywów netto na dzień 30.11.2019
83 414	17,1	49 869	33 545	10 791	10 846	10 882	513	513	196,00 / 1296,59

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

8.1.2. Program motywacyjny Grupy ING

Do 2012 roku Grupa była uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego Grupy ING LSPP (Longterm Sustainable Performance Plan), dawniej LEO (Long-term Equity Ownership).

Na dzień bilansowy Grupa wykazuje w księgach wycenę instrumentów będących w posiadaniu pracowników Grupy. Wartość godziwa udzielonych opcji jest wykazywana jako koszty pracownicze (drugostronnie w kapitałach) i jest alokowana w okresie nabywania uprawnień.

Parametry przyjęte do modelu wyceny opcji

	2019		2018	
	<i>min</i>	<i>max</i>	<i>min</i>	<i>max</i>
oprocentowanie wolne od ryzyka	2,02%	4,62%	2,02%	4,62%
spodziewany termin realizacji opcji	5 lat	9 lat	5 lat	9 lat
bieżąca cena akcji	2,9 EUR	25,42 EUR	2,9 EUR	25,42 EUR
spodziewana zmienność świadectw udziałowych	25%	84%	25%	84%
spodziewany dochód z dywidendy	0,94%	8,99%	0,94%	8,99%

Zmiana stanu opcji w okresie sprawozdawczym

	liczba opcji (w szt.)		średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)	
	2019	2018	2019	2018
Opcje występujące na początek okresu	41 073	145 914	5,13	13,50
opcje przeniesione w danym okresie	3 861	16 618	5,13	11,60
opcje wykonane w danym okresie	-1 501	-3 939	5,74	5,98
opcje umorzone w danym okresie	0	0	0,00	0,00
opcje wygasłe w danym okresie	-21 832	-117 520	2,90	16,40
Opcje występujące na koniec okresu	21 601	41 073	7,35	5,14

Wszystkie opcje występujące na 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku są opcjami rozliczonymi poprzez emisję akcji.

Przedział cen wykonania oraz średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania (życia) opcji występujących oraz możliwych do wykonania na koniec okresu sprawozdawczego przedstawia poniższa tabela:

2019

przedział cen wykonania (w EUR)	Ilość opcji występujących na 31.12.2019	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)	Ilość opcji możliwych do wykonania na 31.12.2019	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)
5,00 - 10,00	21 601	0,20	7,35	21 601	0,20	7,35
	21 601			21 601		

2018

przedział cen wykonania (w EUR)	Ilość opcji występujących na 31.12.2018	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)	Ilość opcji możliwych do wykonania na 31.12.2018	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)
0,00 - 5,00	20 431	0,21	2,90	20 431	0,21	2,90
5,00 - 10,00	20 642	1,20	7,35	20 642	1,20	7,35
	41 073			41 073		

Łączna wartość wewnętrzna opcji występujących oraz możliwych do wykonania na dzień 31.12.2019 roku wynosiła 72 147 EUR w porównaniu do 173 064 EUR według stanu na 31.12.2018 roku.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

9. Odpisy z tytułu strat oczekiwanych

Wynik z tytułu odpisów

	2019	2018
Inwestycyjne papiery wartościowe	-1,6	4,7
wyceniane wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-0,8	3,2
wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-0,8	1,5
Kredyty i inne należności wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	577,7	481,4
bankowość korporacyjna	268,0	217,9
w tym dłużne papiery wartościowe korporacyjne i komunalne	0,0	-0,2
bankowość detaliczna	309,7	263,5
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	29,4	14,8
Razem	605,5	500,9

*) Wartości prezentowane w pozycji *Kredyty i inne należności wyceniane wg zamortyzowanego kosztu* obejmują m.in. kwoty spłat dotyczących należności uprzednio spisanych z bilansu, które w roku 2019 wynosiły 0,9 mln zł w porównaniu z 2,4 mln zł w roku 2018.

Bilansowy stan odpisów

	2019	2018
Inwestycyjne papiery wartościowe	5,6	7,2
wyceniane wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	4,0	4,8
wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1,6	2,4
Kredyty i inne należności wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 481,3	2 270,0
bankowość korporacyjna	1 355,3	1 261,5
w tym dłużne papiery wartościowe korporacyjne i komunalne	0,6	0,5
bankowość detaliczna	1 126,0	1 008,5
inne należności	0,0	0,0
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	107,1	78,5
Razem	2 594,0	2 355,7

10. Podatek od niektórych instytucji finansowych

Na mocy Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych banki obciążane są tzw. podatkiem bankowym, wynoszącym w skali miesięcznej 0,0366% wartości jego aktywów. Podstawę opodatkowania stanowi suma aktywów po pomniejszeniu o 4 mld zł oraz o wartość funduszy własnych i skarbowych papierów wartościowych. Za rok 2019 kwota podatku wyniosła 435,7 mln zł (373,8 mln zł za rok 2018).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

11. Podatek dochodowy**Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat**

	2019	2018
Podatek bieżący	628,1	592,9
Podatek odroczony, w tym:	-29,0	-85,8
powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-29,0	-85,8
Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	599,1	507,1

Wyliczenie efektywnej stopy podatkowej

	2019	2018
A. Zysk brutto	2 257,8	2 030,9
B. 19% zysku brutto	429,0	385,9
C. Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu, w tym:	172,6	122,7
podatek od niektórych instytucji finansowych	82,8	71,0
opłaty na rzecz BFG	38,5	31,4
odpis aktualizujący na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	23,5	5,4
utworzenie rezerw na roszczenia sporne i inne aktywa	3,3	2,9
koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	4,0	2,1
strata podatkowa ze sprzedaży wierzytelności	0,0	1,4
PFRON	1,4	1,3
koszty reprezentacji	0,6	0,6
rezerwy na ryzyko prawne związane z portfelem CHF oraz zwroty prowizji	12,4	1,9
inne	6,1	4,7
D. Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu, w tym:	2,5	1,5
rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	0,9	1,4
wycena metodą praw własności spółek stowarzyszonych	1,3	0,0
inne	0,3	0,1
E. Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat (B+C-D)	599,1	507,1
Efektywna stopa podatkowa (E : A)*	26,53%	24,97%

*) Na odchylenie w roku 2019 efektywnej stawki podatkowej powyżej 19% wpłynęły głównie: podatek od niektórych instytucji finansowych w wysokości 435,7 mln zł (373,8 mln zł w roku 2018) oraz opłaty na rzecz BFG (składka na fundusz gwarancyjny banków oraz składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji) w wysokości 202,3 mln zł (165,2 mln zł w roku 2018).

12. Zysk przypadający na jedną akcję**Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję**

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2019 oparte było na zysku netto w kwocie 1 658,7 mln zł (rok 2018: 1 523,8 mln zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących na koniec roku 2019 i 2018 w liczbie 130 100 000 sztuk.

	2019	2018
Zysk netto przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.	1 658,7	1 523,8
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	130 100 000	130 100 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	12,75	11,71

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2019 jak również w ciągu roku 2018 nie wystąpiły czynniki rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję. W opisywanych okresach ING Bank Śląski S.A. nie emitował obligacji zamiennych na akcje ani opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

13. Kasa, środki w Banku Centralnym

	2019	2018
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	733,9	1 117,6
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	669,0	119,8
Razem	1 402,9	1 237,4

Podmiot dominujący Grupy utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3,5% wartości depozytów otrzymanych przez jednostkę dominującą.

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą podmiot dominujący Grupy zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosiła:

- 4 554,0 mln zł dla okresu od 31.12.2019 do 30.01.2020 roku,
- 4 005,0 mln zł dla okresu od 31.12.2018 do 31.01.2019 roku.

Środki rezerwy obowiązkowej utrzymywane na rachunku bieżącym w NBP są oprocentowane w okresie rezerwowym w wysokości ustalonej przez Radę Polityki Pieniężnej. Na dzień 31.12.2019 roku oprocentowanie wyniosło 0,5% w porównaniu do 0,5% na dzień 31.12.2018 roku.

14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

	2019	2018
Rachunki bieżące	258,3	378,4
Lokaty międzybankowe	74,1	5,0
Kredyty i pożyczki	204,1	52,6
Złożone depozyty zabezpieczające typu call	262,1	340,6
Razem (brutto)	798,6	776,6
Odpis z tytułu strat oczekiwanych w tym:		
dotyczący kredytów i pożyczek	-0,1	-0,1
Razem (netto)	798,5	776,5

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	600,6	728,9
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0,0	0,2
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0,0	30,0
powyżej 1 roku do 5 lat	198,0	17,5
Razem (brutto)	798,6	776,6

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

15. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	2019	2018
Wycena instrumentów pochodnych*	554,3	509,0
Pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	669,9	1 425,9
dłużne papiery wartościowe, w tym:	498,4	790,5
obligacje Skarbu Państwa	480,6	771,6
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	17,8	18,9
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	171,5	635,4
Razem	1 224,2	1 934,9

*) Szczegółowe ujawnienia na temat wartości nominalnych instrumentów pochodnych oraz ich wyceny w podziale na poszczególne typy instrumentów pochodnych zostały zaprezentowane w nocie nr 16. *Wycena instrumentów pochodnych*.

Pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	174,9	637,5
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	27,0	0,3
powyżej 1 roku do 5 lat	134,4	497,7
powyżej 5 lat	333,6	290,4
Razem	669,9	1 425,9

16. Wycena instrumentów pochodnych

W tabeli poniżej zostały zaprezentowane wartości nominalne instrumentów pochodnych, których wycena prezentowana jest w aktywach przeznaczonych do obrotu (wycena dodatnia) oraz zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (wycena ujemna) skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy. Nominały instrumentów pochodnych w przypadku transakcji jednowalutowych zostały zaprezentowane w kwotach zakupionych, natomiast w przypadku transakcji dwuwalutowych zaprezentowano zarówno kwoty zakupione jak i sprzedane.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

	Wycena do wartości godziwej		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	429,9	555,8	54 656,9	114 843,5	301 532,9	471 033,3
<i>rozliczane przez CCP</i>	140,7	198,0	52 056,8	109 945,90	288 712,10	450 714,8
kontrakty na przyszłą stopę procentową FRA - PLN	0,4	0,7	26 047,0	24 960,0	4 000,0	55 007,0
swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	308,5	341,6	26 676,6	84 628,1	277 592,7	388 897,4
swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	86,1	178,4	926,3	2 889,1	12 654,2	16 469,6
swapy na stopę procentową (IRS USD) fixed - float	31,5	31,7	1 006,4	1 666,8	5 761,1	8 434,3
opcje CAP - EUR	3,3	3,3	0,6	698,4	1 458,1	2 157,1
opcje CAP - PLN	0,1	0,1	0,0	1,1	66,8	67,9
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	118,5	105,6	18 093,5	11 510,2	8 382,2	37 985,9
kontrakty walutowe (swap, forward), w tym:	87,7	75,4	16 887,8	9 135,0	1 449,3	27 472,1
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/PLN	26,4	34,1	5 067,2	3 455,2	362,2	8 884,6
kontrakty walutowe (swap, forward) USD/PLN	37,3	25,9	2 177,5	1 169,3	77,6	3 424,4
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/USD	12,3	4,5	6 853,3	2 831,0	101,5	9 785,8
kontrakty walutowe (swap, forward) pozostałe pary walut	11,7	10,9	2 789,8	1 679,5	908,0	5 377,3
CIRS, w tym:	13,4	10,9	1 192,9	1 492,4	1 510,5	4 195,8
CIRS CHF/PLN (float-float)	3,8	6,0	0,0	0,0	187,4	187,4
CIRS EUR/PLN (float-float)	9,3	2,2	124,8	641,6	1 323,1	2 089,5
CIRS EUR/PLN (fixed-fixed)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CIRS EUR/USD (float-float)	0,3	0,0	0,0	850,8	0,0	850,8
CIRS USD/CHF (float-float)	0,0	2,7	1 068,1	0,0	0,0	1 068,1
opcje walutowe (nabyte), w tym:	20,1	0,9	6,4	879,3	2 711,2	3 596,9
opcje CHF/PLN	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
opcje EUR/PLN	2,6	0,9	5,9	879,1	0,0	885,0
opcje USD/PLN	17,5	0,0	0,5	0,2	2 711,2	2 711,9
opcje walutowe (sprzedane)	-2,7	18,4	6,4	3,5	2 711,2	2 721,1
opcje EUR/PLN	-2,7	0,9	5,9	3,3	0,0	9,2
opcje USD/PLN	0,0	17,5	0,5	0,2	2 711,2	2 711,9
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	0,4	0,4	1 728,5	0,0	0,0	1 728,5
operacje wymiany walutowej	0,4	0,4	1 726,2	-	-	1 726,2
operacje papierami wartościowymi	0,0	0,0	2,3	-	-	2,3
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	5,5	5,4	-	-	-	-
Razem	554,3	667,2	74 478,9	126 353,7	309 915,1	510 747,7

W kwocie wyceny instrumentów pochodnych do wartości godziwej ujęto korektę wyceny z tytułu ryzyka kredytowego związanego z niewypłacalnością kontrahenta (CVA) oraz niewypłacalnością Grupy (DVA).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Wycena do wartości godziwej		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	370,4	443,2	34 965,5	73 825,8	263 464,6	372 255,9
<i>rozliczane przez CCP</i>	56,4	48,9	34 071,3	71 333,6	245 253,6	350 658,5
kontrakty na przyszłą stopę procentową FRA - PLN	0,5	0,2	8 450,0	16 305,0	5 450,0	30 205,0
swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	246,6	215,6	24 914,5	56 103,4	239 195,6	320 213,5
swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	82,8	188,1	980,6	536,9	13 149,3	14 666,8
swapy na stopę procentową (IRS USD) fixed - float	34,3	33,1	620,4	206,8	3 599,5	4 426,7
opcje CAP - EUR	6,0	6,0	0,0	673,7	1 998,1	2 671,8
opcje CAP - PLN	0,2	0,2	0,0	0,0	72,1	72,1
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	117,6	115,8	19 857,6	9 825,8	2 232,7	31 916,1
kontrakty walutowe (swap, forward), w tym:	96,3	89,4	18 478,2	7 212,9	1 049,6	26 740,7
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/PLN	16,7	21,6	6 446,5	3 384,9	378,4	10 209,8
kontrakty walutowe (swap, forward) USD/PLN	38,8	52,4	5 231,7	2 422,7	5,8	7 660,2
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/USD	34,7	0,9	4 194,8	558,0	0,0	4 752,8
kontrakty walutowe (swap, forward) pozostałe pary walut	6,1	14,5	2 605,2	847,3	665,4	4 117,9
CIRS, w tym:	13,2	16,9	809,8	1 409,8	1 168,3	3 387,9
CIRS CHF/PLN (float-float)	3,2	5,0	0,0	0,0	184,8	184,8
CIRS EUR/PLN (float-float)	2,2	4,0	809,8	566,3	983,5	2 359,6
CIRS EUR/PLN (fixed-fixed)	7,8	7,9	0,0	843,5	0,0	843,5
CIRS EUR/USD (float-float)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CIRS USD/CHF (float-float)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
opcje walutowe (nabyte), w tym:	8,1	0,6	284,8	601,6	7,4	893,8
opcje CHF/PLN	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
opcje EUR/PLN	7,8	0,6	284,7	600,1	6,8	891,6
opcje USD/PLN	0,3	0,0	0,1	1,5	0,6	2,2
opcje walutowe (sprzedane)	0,0	8,9	284,8	601,5	7,4	893,7
opcje EUR/PLN	0,0	8,6	284,7	600,1	6,8	891,6
opcje USD/PLN	0,0	0,3	0,1	1,4	0,6	2,1
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	1,7	0,3	3 008,0	0,0	0,0	3 008,0
operacje wymiany walutowej	0,6	0,3	1 762,0	-	-	1 762,0
operacje papierami wartościowymi	1,1	0,0	1 246,0	-	-	1 246,0
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	19,3	18,8	-	-	-	-
Razem	509,0	578,1	57 831,1	83 651,6	265 697,3	407 180,0

Instrumenty pochodne stopy procentowej IRS/FRA „rozliczane do rynku” (ang.: „settled to market”)

Instrumenty pochodne stopy procentowej IRS/FRA przekazane do rozliczania za pośrednictwem centralnych kontrahentów/CCP rozliczane są zgodnie z podejściem „settlement-to-market/rozliczenie do rynku”. Zgodnie z warunkami wspomnianej usługi, ekspozycja bilansowa wynikająca z transakcji jest codziennie rozliczana w oparciu o zmianę wartości godziwej poszczególnych transakcji. W związku z tym nie jest składany depozyt zabezpieczający Variation Margin. Wartość bilansowa poszczególnych transakcji uwzględnia przepływy realizowane w ramach dziennego rozliczenia ekspozycji z nich wynikających.

Wbudowane instrumenty pochodne

Na koniec roku 2019 i 2018 Grupa posiadała depozyty w PLN, w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe. Wartość wyceny instrumentów

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

wbudowanych na dzień 31.12.2019 roku wynosiła 0,0 mln zł w porównaniu z -0,1 mln zł według stanu na 31.12.2018 roku

17. Rachunkowość zabezpieczeń

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym za rok 2019 (podobnie jak za rok 2018) Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. W tabeli poniżej zaprezentowano wycenę instrumentów zabezpieczających w podziale na instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych oraz instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne. Wycena instrumentów zabezpieczających prezentowana jest w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające w aktywach* (wycena dodatnia) i zobowiązaniach (wycena ujemna) skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

	2019		2018	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych	5,5	71,2	0,0	191,6
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	846,1	474,8	909,6	420,2
Razem pochodne instrumenty zabezpieczające	851,6	546,0	909,6	611,8

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr III.7 *Rachunkowość zabezpieczeń w rozdziale Zarządzanie ryzykiem i kapitałem*.

18. Inwestycyjne papiery wartościowe

	2019			2018		
	Etap 1		netto	Etap 1		netto
	brutto	odpis z tytułu strat oczekiwanych		brutto	odpis z tytułu strat oczekiwanych	
Wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody (FVOCI), w tym:	21 248,2	-4,1	21 244,1	20 082,0	-4,7	20 077,3
dłużne papiery wartościowe, w tym:	21 137,5	-4,1	21 133,4	19 998,7	-4,7	19 994,0
obligacje Skarbu Państwa	18 686,2	-3,8	18 682,4	17 675,0	-4,6	17 670,4
obligacje Skarbu Państwa w EUR	982,8	-0,2	982,6	903,1	-0,1	903,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 021,5	0,0	1 021,5	985,6	0,0	985,6
obligacje Rządu Austriackiego	447,0	-0,1	446,9	435,0	0,0	435,0
instrumenty kapitałowe, w tym:	110,7	0,0	110,7	83,3	0,0	83,3
Biurowo Informacji Kredytowej S.A.	63,8	0,0	63,8	57,7	0,0	57,7
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	14,7	0,0	14,7	11,9	0,0	11,9
Pozostałe	32,2	0,0	32,2	13,7	0,0	13,7
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	12 581,9	-1,5	12 580,4	11 862,3	-2,3	11 860,0
dłużne papiery wartościowe, w tym	12 581,9	-1,5	12 580,4	11 862,3	-2,3	11 860,0
obligacje Skarbu Państwa	5 963,7	-0,8	5 962,9	5 938,0	-1,3	5 936,7
obligacje Skarbu Państwa w EUR	3 273,2	-0,5	3 272,7	3 144,5	-0,8	3 143,7
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	508,6	-0,1	508,5	513,0	-0,1	512,9
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	2 606,5	-0,1	2 606,4	2 266,8	-0,1	2 266,7
bony pieniężne NBP	229,9	0,0	229,9	0,0	0,0	0,0
Razem	33 830,1	-5,6	33 824,5	31 944,3	-7,0	31 937,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wartość prezentowana w pozycji „instrumenty kapitałowe” w kategorii wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje inwestycje w akcje i udziały wyemitowane przez podmioty, które są uważane za istotne z punktu widzenia działalności Grupy. Podejście do wyceny do wartości godziwej tych instrumentów zostało opisane w dalszej części sprawozdania w notcie nr 37. *Wartość Godziwa*. Z tytułu posiadanych akcji Grupa otrzymała w 2019 roku przychód w postaci dywidend w wysokości 7,0 mln zł, który został zaprezentowany w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend*.

W roku 2019 Grupa nie dokonywała sprzedaży z portfela papierów kapitałowych. W roku 2018 Grupa dokonała sprzedaży z portfela kapitałowych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody udziałów jednej ze spółek i osiągnęła wynik na tej transakcji w wysokości 0,3 mln PLN.

Zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe

	2019			2018		
	Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	OGÓŁEM	Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	OGÓŁEM
	Etap 1			Etap 1		
Odpis na początek okresu	4,7	2,3	7,0	0,0	2,1	2,1
Zmiany w okresie, w tym:	-0,6	-0,6	-1,3	4,7	0,2	4,9
utworzenia i rozwiązania w okresie	-0,6	-0,6	-1,3	4,7	0,2	4,9
Odpis na koniec okresu	4,1	1,5	5,6	4,7	2,3	7,0

W 2019 i 2018 roku, zmiany w wartości brutto inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu nie miały istotnego wpływu na poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe. W 2019 i 2018 roku nie miały miejsca transfery inwestycyjnych papierów wartościowych między etapami o różnym sposobie wyceny oczekiwanych strat kredytowych.

Inwestycyjne papiery wartościowe / Inwestycje według terminów wymagalności

	2019		2018	
	Wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
bez określonego terminu	110,7	0,0	83,3	0,0
do 1 miesiąca	0,0	388,9	0,0	0,0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 005,1	2 715,3	35,9	204,0
powyżej 1 roku do 5 lat	9 252,0	5 809,8	11 472,2	7 940,2
powyżej 5 lat	10 876,3	3 666,4	8 485,9	3 715,8
Razem	21 244,1	12 580,4	20 077,3	11 860,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

19. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Wartość rynkowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań

	2019	2018
Obligacje z portfela aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:		
obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (transakcje sell-buy-back)	80,0	83,5
Obligacje i należności kredytowe z portfela aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu:		
obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (transakcje repo)	30,0	0,0
wierzytelności hipoteczne stanowiące zabezpieczenie listów zastawnych	632,7	0,0
	2019	2018
Obligacje z portfela aktywów wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody		
obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	574,8	559,0
obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu otrzymanego przez spółkę zależną z Europejskiego Banku Inwestycyjnego	128,7	246,6
obligacje Rządu Austriackiego stanowiące zabezpieczenie rozliczeń dokonywanych z LCH	445,4	433,5
obligacje skarbowe stanowiące blokadę pod zobowiązanie do zapłaty z tytułu składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków	88,4	44,6
obligacje skarbowe stanowiące blokadę pod zobowiązanie do zapłaty z tytułu składki na fundusz gwarancyjny banków	87,4	63,0
obligacje skarbowe stanowiące wniesienie zabezpieczenia w papierach wartościowych z tytułu wstępnego depozytu rozliczeniowego	60,0	60,0
papiery wartościowe jako depozyt zabezpieczający pod rozliczenie transakcji w EUREX	45,7	0,0
obligacje stanowiące zabezpieczenie pod fundusz rozliczeniowy	10,0	10,0
papiery wartościowe na rachunku w Euroclear, które są przeznaczone pod zabezpieczenie pod transakcje nie przekazane do izb clearingowych	3,0	0,0
obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie w rachunku listów zastawnych	14,8	0,0

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku,
- z zawartych umów,
- zobowiązań z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Wierzytelności hipoteczne wskazane powyżej stanowiące zabezpieczenie listów zastawnych opisane w Nocie 30.

Grupa posiada złożone depozyty zabezpieczające typu call stanowiące zabezpieczenie transakcji na instrumentach pochodnych. Należności z tego tytułu prezentowane są w nodzie nr 14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom oraz w nodzie nr 20. Kredyty i inne należności udzielone klientom.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Papiery wartościowe nie stanowiące aktywów Grupy przyjęte jako zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu

Wartość rynkowa papierów wartościowych będących przedmiotem transakcji typu buy-sell-back / reverse repo wynosiła 169,7 mln zł według stanu na 31.12.2019 r. w porównaniu do 627,5 mln zł według stanu na 31.12.2018 r.

Transakcje typu buy-sell-back/reverse repo w przeważającej większości realizowane są w wariacie z prawnym przejściem właścicielstwa papierów wartościowych będących przedmiotem tego typu transakcji. Powyższe oznacza, że zachowana jest możliwość dalszej ich odsprzedaży bądź zastawu, zgodnie z ogólnie przyjętą praktyką rynkową w tym zakresie.

Na dzień 31.12.2019 r. papiery o wartości 169,7 mln zł były przedmiotem dalszej odsprzedaży, natomiast na dzień 31.12.2018 r. papiery o wartości 374,7 mln zł były przedmiotem dalszej odsprzedaży.

Do aktywów o ograniczonej możliwości dysponowania poza instrumentami prezentowanymi w niniejszej notce zalicza się także wartość rezerwy obowiązkowej, którą jednostka dominująca Grupy zobowiązana jest utrzymywać na rachunku bieżącym w NBP. Więcej informacji na temat rezerwy obowiązkowej zawarto w notce nr 13. *Kasa, środki w Banku Centralnym*.

20. Kredyty i inne należności udzielone klientom

	2019	2018
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	118 127,8	102 907,4
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	160,3	218,4
Razem (netto)	118 288,1	103 125,8

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Kredyty i inne należności wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

	2019			2018		
	brutto	odpis z tyt. strat oczekiwanych	Netto	brutto	odpis z tyt. utraty wartości	netto
Portfel kredytowy, w tym:	118 312,3	-2 481,3	115 831,0	104 226,8	-2 270,0	101 956,8
gospodarstwa domowe	58 524,1	-1 239,2	57 284,9	48 631,3	-1 105,6	47 525,7
podmioty gospodarcze	56 769,0	-1 241,8	55 527,2	52 388,2	-1 164,3	51 223,9
sektor instytucji rządowych i samorządowych	3 019,2	-0,3	3 018,9	3 207,3	-0,1	3 207,2
Razem (brutto), w tym:	118 312,3	-2 481,3	115 831,0	104 226,8	-2 270,0	101 956,8
Bankowość korporacyjna	63 300,5	-1 355,3	61 945,2	58 863,5	-1 261,5	57 602,0
kredyty w rachunku bieżącym	10 778,0	-463,0	10 315,0	10 782,9	-460,1	10 322,8
kredyty i pożyczki terminowe	36 616,6	-791,8	35 824,8	33 243,9	-726,6	32 517,3
należności leasingowe	8 073,2	-59,8	8 013,4	7 165,0	-46,9	7 118,1
należności faktoringowe	5 328,1	-40,1	5 288,0	4 861,9	-27,4	4 834,5
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 504,6	-0,6	2 504,0	2 809,8	-0,5	2 809,3
Bankowość detaliczna	55 011,8	-1 126,0	53 885,8	45 363,3	-1 008,5	44 354,8
kredyty i pożyczki hipoteczne	40 807,0	-209,6	40 597,4	33 371,7	-224,9	33 146,8
kredyty w rachunku bieżącym	1 382,5	-101,5	1 281,0	1 329,2	-105,8	1 223,4
należności leasingowe	1 323,6	-2,3	1 321,3	979,1	-3,6	975,5
pozostałe kredyty i pożyczki	11 498,7	-812,6	10 686,1	9 683,3	-674,2	9 009,1
Inne należności, w tym:	2 296,8	0,0	2 296,8	950,6	0,0	950,6
złożone depozyty zabezpieczające typu call	1 598,6	0,0	1 598,6	733,0	0,0	733,0
pozostałe należności	698,2	0,0	698,2	217,6	0,0	217,6
Razem	120 609,1	-2 481,3	118 127,8	105 177,4	-2 270,0	102 907,4

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	2019		2018	
	wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	wyceniane wg wartości godziwej	wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	wyceniane wg wartości godziwej
do 1 miesiąca	17 289,9	0,0	15 725,1	0,1
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	4 160,5	1,3	4 465,7	11,4
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	16 056,0	37,6	13 900,6	39,9
powyżej 1 roku do 5 lat	39 271,1	84,7	34 729,2	111,9
powyżej 5 lat	42 047,1	25,5	35 003,4	44,5
dla których termin zapadalności upłynął	1 784,5	11,2	1 353,4	10,6
Razem	120 609,1	160,3	105 177,4	218,4

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

20.1. Należności z tytułu leasingu finansowego

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku największy udział w portfelu przedmiotów oddanych w leasing stanowiły pojazdy (49% wartości portfela), jednocześnie odnotowano 21% wzrost wartości nowych umów finansowania pojazdów w stosunku do końca roku 2018.

Znaczny udział w portfelu stanowią również maszyny i urządzenia (30% wartości portfela) przy jednoczesnym wzroście o 19,5% w stosunku do wartości finansowanych maszyn i urządzeń z końca roku 2018, pozostałe ruchomości stanowiły 10% wartości portfela (wzrost o 15,1% w stosunku do końca roku 2018).

Jednocześnie zmniejszyło się w 2019 roku zaangażowanie finansowe w obszarze leasingu nieruchomości - 11% wartości portfela (spadek o 10,2% w stosunku do końca roku 2018).

Przyszłe minimalne płatności leasingowe, które mają być otrzymane przez Grupę z tytułu umów leasingowych przedstawiają się następująco:

	2019	2018
poniżej 1 roku	3 269,9	2 706,0
od 1 roku do 2 lat	2 527,5	2 009,5
od 2 do 3 lat	1 667,4	1 660,1
od 3 do 4 lat	1 073,5	791,5
od 4 do 5 lat	499,5	545,7
powyżej 5 lat	359,1	431,3
Razem	9 396,9	8 144,1

Należności brutto z tytułu leasingu finansowego, które mają być otrzymane przez Grupę z tytułu umów leasingowych przedstawiają się następująco:

	2019	2018
poniżej 1 roku	3 509,6	2 916,3
od 1 roku do 2 lat	2 678,5	2 145,1
od 2 do 3 lat	1 752,3	1 738,9
od 3 do 4 lat	1 117,0	833,6
od 4 do 5 lat	518,0	568,1
powyżej 5 lat	380,1	457,6
Razem	9 955,5	8 659,6

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych przedstawia się następująco:

	2019	2018
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	9 955,5	8 659,6
Niezapadłe odsetki	558,7	515,5
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	9 396,8	8 144,1

Przychody zrealizowane przez Grupę z tytułu umów leasingu finansowego przedstawiają się następująco:

	2019	2018
Zysk ze sprzedaży środków trwałych (przedmiotów leasingu)	3,4	2,6
Przychody odsetkowe z inwestycji leasingowej netto	286,2	236,9
Zmienne opłat leasingowe (provizje od umów)	10,4	7,7
Razem	300,0	247,2

W roku 2018 i 2019 nie stwierdzono przypadków występowania istotnych modyfikacji umów leasingu finansowego.

Sposób zarządzania ryzykiem przez leasingodawcę związanym z wszelkimi prawami, jakie zachowuje on w odniesieniu do bazowych składników aktywów

W umowach leasingu finansowego leasingobiorca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu.

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy. Przedmioty leasingu są ubezpieczane w pełnym zakresie przez Grupę lub przez Klienta w zaakceptowanych przez Grupę towarzystwach ubezpieczeniowych. Przed zawarciem umowy leasingu Grupa dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta oraz oceny ryzyka związanego z przedmiotem leasingu. Dodatkowo, mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Grupa dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń. Typ i wartość wymaganych zabezpieczeń są uzależnione od kwoty i przedmiotu finansowania, parametrów leasingu (np. udział własny, okres finansowania, wartość rezydualna). Zgodnie z warunkami umów leasingu w przypadku wypowiedzenia umowy leasingu należności z niej wynikające stają się wymagalne. Dodatkowo w ramach realizacji zabezpieczeń Grupa przejmuje przedmiot leasingu i niezwłocznie dąży do zagospodarowania go w możliwie jak najkorzystniejszy sposób (sprzedaż, releasing).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

20.2. Jakość portfela kredytowego

2019

	brutto	odpis z tyt. strat oczekiwanych	netto
Bankowość korporacyjna	63 300,5	-1 355,3	61 945,2
aktywa w Etapie 1	56 469,2	-51,7	56 417,5
aktywa w Etapie 2	4 257,0	-52,5	4 204,5
aktywa w Etapie 3	2 572,8	-1 251,1	1 321,7
w tym aktywa indywidualnie istotne	1 487,10	-721,6	765,5
aktywa POCI	1,5	0,0	1,5
Bankowość detaliczna	55 011,8	-1 126,0	53 885,8
aktywa w Etapie 1	49 309,2	-71,5	49 237,7
aktywa w Etapie 2	4 746,6	-396,6	4 350,0
- w tym kredyty hipoteczne indeksowane do CHF	907,0	-48,5	858,5
aktywa w Etapie 3	956,0	-657,9	298,1
- w tym kredyty hipoteczne indeksowane do CHF	8,9	-4,2	4,7
Razem, w tym:	118 312,3	-2 481,3	115 831,0
łącznie aktywa w Etapie 1	105 778,4	-123,2	105 655,2
łącznie aktywa w Etapie 2	9 003,6	-449,1	8 554,5
łącznie aktywa w Etapie 3	3 528,8	-1 909,0	1 619,8

Grupa identyfikuje aktywa finansowe POCI, których wartość bilansowa na dzień 31.12.2019 r. wynosi 1,5 mln PLN (0,0 mln PLN na dzień 31.12.2018 r.). Są to ekspozycje z tytułu wierzytelności z utratą wartości nabyte w związku z przejściem w roku 2017 Bieszczadzkiej SKOK oraz ekspozycje, które w wyniku restrukturyzacji zostały istotnie zmodyfikowane, co wiązało się z koniecznością usunięcia pierwotnego zaangażowania kredytowego i ponownym ujęciem aktywa w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

W 2019 roku, ekspozycje kredytowe w kwocie 1 144,0 mln zł podlegały modyfikacji kontraktowych przepływów pieniężnych, które nie skutkowały ich wyłączeniem i ponownym ujęciem składnika aktywów finansowych.

Modyfikacje kontraktowych przepływów pieniężnych, które nie skutkują ich wyłączeniem i ponownym ujęciem składnika aktywów finansowych czyli prowadzą do ujęcia zysków lub strat z modyfikacji wynikają z przesłanek biznesowych lub zdarzeń z zakresu ryzyka kredytowego w postaci udogodnień (forbearance) przyznanych klientom. W przypadku wystąpienia przesłanek biznesowych sposób ustalania odpisów na oczekiwane straty kredytowe nie ulega zmianie. Przyznanie klientom udogodnień (forbearance) świadczy o istotnym wzroście ryzyka kredytowego, skutkującego klasyfikacją do Etapu 2, w przypadku przyznania kolejnego udogodnienia następuje klasyfikacja do Etapu 3 zgodnie z zasadami szacowania odpisów z tytułu utarty wartości opisanymi w pkt. 14.13. Utrata wartości.

Dla aktywów finansowych, w przypadku których przepływy pieniężne wynikające z umowy uległy modyfikacji w trakcie okresu sprawozdawczego, podczas gdy odpowiadający im odpis na oczekiwane straty kredytowe był wyceniany w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia, zamortyzowany koszt przed modyfikacją wyniósł 208,9 mln zł, a strata netto z tytułu modyfikacji wyniosła -1,8 mln zł.

Wartość bilansowa brutto na koniec okresu sprawozdawczego aktywów finansowych, które od momentu początkowego ujęcia uległy modyfikacji w momencie, w którym odpis na oczekiwane straty kredytowe był wyceniany w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia, i w przypadku których odpis na oczekiwane straty kredytowe uległ w trakcie okresu sprawozdawczego

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

zmianie na kwotę równą 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym wynosiła na dzień 31.12.2019 r. 25,9 mln zł.

2018

	brutto	odpis z tyt. strat oczekiwanych	netto
Bankowość korporacyjna	58 863,5	-1 261,5	57 602,0
aktywa w Etapie 1	51 733,2	-56,0	51 677,2
aktywa w Etapie 2	5 038,9	-62,8	4 976,1
aktywa w Etapie 3	2 091,4	-1 142,7	948,7
w tym aktywa indywidualnie istotne	1 589,0	-808,5	780,5
Bankowość detaliczna	45 363,3	-1 008,5	44 354,8
aktywa w Etapie 1	38 633,0	-58,2	38 574,8
aktywa w Etapie 2	5 916,7	-362,0	5 554,7
- w tym kredyty hipoteczne indeksowane do CHF	971,0	-17,5	953,5
aktywa w Etapie 3	813,6	-588,3	225,3
- w tym kredyty hipoteczne indeksowane do CHF	10,4	-6,7	3,6
Razem, w tym:	104 226,8	-2 270,0	101 956,8
łącznie aktywa w Etapie 1	90 366,2	-114,2	90 252,0
łącznie aktywa w Etapie 2	10 955,6	-424,8	10 530,8
łącznie aktywa w Etapie 3	2 905,0	-1 731,0	1 174,0

Sprzedaż wierzytelności

W roku 2019 Grupa dokonała następujących transakcji sprzedaży wierzytelności:

- portfel korporacyjny
 - W dniu 31 stycznia 2019 roku Grupa zawarła umowę dotyczącą sprzedaży należności korporacyjnych z portfela z rozpoznaną utratą wartości. W wyniku transakcji portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 117,4 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 9,8 mln zł.
- portfel detaliczny
 - W dniach 21 i 22 listopada 2019 roku Grupa zawarła umowę dotyczącą sprzedaży należności detalicznych i korporacyjnych z portfela z rozpoznaną utratą wartości. W wyniku transakcji portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 219,6 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 24,5 mln zł.

W roku 2018 Grupa dokonała następujących transakcji sprzedaży wierzytelności:

- portfel korporacyjny
 - W dniu 22 lutego 2018 roku Grupa zawarła umowę dotyczącą sprzedaży należności korporacyjnych z portfela z rozpoznaną utratą wartości. W wyniku transakcji portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 85,6 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 1,1 mln zł.
- portfel detaliczny
 - W dniu 31 sierpnia 2018 roku Grupa zawarła umowę dotyczącą sprzedaży należności detalicznych z portfela z rozpoznaną utratą wartości. W wyniku transakcji portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 166,9 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 25,6 mln zł.

Wynik na sprzedaży wierzytelności jest prezentowany w linii *Zysk z tytułu sprzedaży wierzytelności w Odpisach z tytułu strat oczekiwanych* w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zabezpieczenia

Zgodnie z polityką kredytową Grupa przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem* w punkcie nr II. *Ryzyko kredytowe*.

Zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe

	2019				2018			
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	114,2	424,8	1 731,0	2 270,0	122,5	350,0	1 572,4	2 044,9
Zmiany w okresie, w tym:	9,0	24,3	178,0	211,3	-8,3	74,8	158,6	225,1
odpisy na kredyty udzielone w okresie	70,9	0,0	0,0	70,9	68,2	0,0	0,0	68,2
transfer do Etapu 1	8,4	-100,4	-9,0	-101,0	5,3	-63,8	-8,6	-67,1
transfer do Etapu 2	-28,4	230,2	-28,1	173,7	-27,7	245,6	-31,1	186,8
transfer do Etapu 3	-7,1	-64,4	624,4	552,9	-6,7	-51,6	511,9	453,6
zmiana oszacowania odpisu z tytułu strat oczekiwanych	-34,8	-45,5	-46,2	-126,5	-47,7	-56,8	-53,5	-158,0
wyłączenie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	0,0	0,0	-381,6	-381,6	0,0	0,0	-294,6	-294,6
naliczenia i spisania odsetek efektywnych	0,0	0,0	26,9	26,9	0,0	0,0	13,3	13,3
pozostałe	0,0	4,4	-8,4	-4,0	0,3	1,4	21,2	22,9
Odpis na koniec okresu	123,2	449,1	1 909,0	2 481,3	114,2	424,8	1 731,0	2 270,0

Zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe w podziale na kredyty korporacyjne i kredyty detaliczne**2019**

	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				OGÓŁEM
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem	
Odpis na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	56,0	62,8	1 142,7	1 261,5	58,2	362,0	588,3	1 008,5	2 270,0
Zmiany w okresie, w tym:	-4,3	-10,3	108,4	93,8	13,3	34,6	69,6	117,5	211,3
odpisy na kredyty udzielone w okresie	25,6	0,0	0,0	25,6	45,3	0,0	0,0	45,3	70,9
transfer do Etapu 1	2,3	-17,3	-0,8	-15,8	6,1	-83,1	-8,2	-85,2	-101,0
transfer do Etapu 2	-11,7	37,5	-0,8	25,0	-16,7	192,7	-27,3	148,7	173,7
transfer do Etapu 3	-4,0	-13,5	309,9	292,4	-3,1	-50,9	314,5	260,5	552,9
zmiana oszacowania odpisu z tytułu strat oczekiwanych	-16,5	-16,9	-35,9	-69,3	-18,3	-28,6	-10,3	-57,2	-126,5
wyłączenie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	0,0	0,0	-181,1	-181,1	0,0	0,0	-200,5	-200,5	-381,6
naliczenia i spisania odsetek efektywnych	0,0	0,0	25,0	25,0	0,0	0,0	1,9	1,9	26,9
Pozostałe	0,0	-0,1	-7,9	-8,0	0,0	4,5	-0,5	4,0	-4,0
Odpis na koniec okresu	51,7	52,5	1 251,1	1 355,3	71,5	396,6	657,9	1 126,0	2 481,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				OGÓŁEM
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem	
Odpis na początek okresu	78,4	-	960,6	1 039,0	163,8	-	464,0	627,8	1 666,8
wpływ zmian zasad rachunkowości w związku z wdrożeniem MSSF 9	-14,5	61,0	71,5	118,0	-105,2	289,0	76,3	260,1	378,1
Odpis na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	63,9	61,0	1 032,1	1 157,0	58,6	289,0	540,3	887,9	2 044,9
Zmiany w okresie, w tym:	-7,9	1,8	110,6	104,5	-0,4	73,0	48,0	120,6	225,1
odpisy na kredyty udzielone w okresie	30,0	0,0	0,0	30,0	38,2	0,0	0,0	38,2	68,2
transfer do Etapu 1	1,8	-15,3	-1,0	-14,5	3,5	-48,5	-7,6	-52,6	-67,1
transfer do Etapu 2	-9,7	42,8	-0,3	32,8	-18,0	202,8	-30,8	154,0	186,8
transfer do Etapu 3	-4,1	-7,0	260,0	248,9	-2,6	-44,6	251,9	204,7	453,6
zmiana oszacowania odpisu z tytułu strat oczekiwanych	-26,2	-18,9	-35,6	-80,7	-21,5	-37,9	-17,9	-77,3	-158,0
wyłączenie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	0,0	0,0	-140,2	-140,2	0,0	0,0	-154,4	-154,4	-294,6
naliczenia i spisania odsetek efektywnych	0,0	0,0	18,7	18,7	0,0	0,0	-5,4	-5,4	13,3
pozostałe	0,3	0,2	9,0	9,5	0,0	1,2	12,2	13,4	22,9
Odpis na koniec okresu	56,0	62,8	1 142,7	1 261,5	58,2	362,0	588,3	1 008,5	2 270,0

Uzgodnienie wartości bilansowej brutto

Zmiany wartości bilansowej brutto portfela kredytowego wpływają na poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe przede wszystkim poprzez uruchomienia kredytów w okresie, transfery między etapami oraz spłaty dokonane przez kredytobiorców. Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie zmian wartości bilansowej brutto w podziale na etapy.

2019

	Bankowość korporacyjna					Bankowość detaliczna					OGÓŁEM
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Razem	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Razem	
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	51 733,2	5 038,9	2 091,4	0,0	58 863,5	38 633,1	5 916,6	813,6	0,0	45 363,3	104 226,8
Zmiany w okresie, w tym:	4 736,0	-781,9	481,4	1,5	4 437,0	10 676,1	-1 170,0	142,4	0,0	9 648,5	14 085,5
kredyty udzielone w okresie	19 313,8	0,0	0,0	1,5	19 315,3	14 728,7	0,0	0,0	0,0	14 728,7	34 044,0
spłaty (całkowite i częściowe) oraz uruchomienia nowych transz	-12 889,5	-1 533,8	-273,8	0,0	-14 697,1	-3 853,4	-883,4	-143,0	0,0	-4 879,8	-19 576,9
naliczenia odsetek karnych (za zwłokę)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
transfer do etapu 1	1 874,7	-1 870,3	-4,4	0,0	0,0	2 279,7	-2 268,1	-11,4	0,0	0,2	0,2
transfer do etapu 2	-3 017,3	3 020,4	-3,1	0,0	0,0	-2 209,8	2 252,4	-42,6	0,0	0,0	0,0
transfer do etapu 3	-545,7	-398,2	943,8	0,0	-0,1	-269,1	-270,9	540,0	0,0	0,0	-0,1
wyłączenie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	0,0	0,0	-181,1	0,0	-181,1	0,0	0,0	-200,6	0,0	-200,6	-381,7
spisania odsetek karnych (za zwłokę)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	56 469,2	4 257,0	2 572,8	1,5	63 300,5	49 309,2	4 746,6	956,0	0,0	55 011,8	118 312,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Bankowość korporacyjna					Bankowość detaliczna					OGÓŁEM
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Razem	Etap 1	Etap 2	Etap 3	POCI	Razem	
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	49 178,0	0,0	1 796,8	0,0	50 974,9	36 809,0	0,0	700,0	0,0	37 509,0	88 483,8
wpływ zmian zasad rachunkowości w związku z wdrożeniem MSSF 9	-4 869,4	4 556,2	101,9	0,0	-211,4	-4 881,6	4 876,0	46,5	0,0	40,9	-170,4
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	44 308,6	4 556,2	1 898,7	0,0	50 763,5	31 927,4	4 876,0	746,5	0,0	37 549,9	88 313,4
Zmiany w okresie, w tym:	7 424,6	482,7	192,7	0,0	8 100,0	6 705,6	1 040,6	67,1	0,0	7 813,4	15 913,4
kredyty udzielone w okresie	20 068,9	0,0	0,0	0,0	20 068,9	11 833,3	0,0	0,0	0,0	11 833,3	31 902,3
spłaty (całkowite i częściowe) oraz uruchomienia nowych transz	-9 577,6	-1 943,1	-306,8	0,0	-11 827,5	-3 066,7	-662,4	-137,9	0,0	-3 867,0	-15 694,5
naliczenia odsetek karnych (za zwłokę)	0,0	0,0	99,7	0,0	99,7	0,0	0,0	41,5	0,0	41,5	141,2
transfer do etapu 1	1 820,7	-1 820,0	-0,7	0,0	0,0	744,2	-733,1	-11,1	0,0	0,0	0,0
transfer do etapu 2	-4 448,3	4 448,3	0,0	0,0	0,0	-2 601,2	2 648,9	-47,7	0,0	0,0	0,0
transfer do etapu 3	-439,2	-202,5	641,7	0,0	0,0	-204,0	-212,7	416,7	0,0	0,0	0,0
wyłączenie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	0,0	0,0	-141,5	0,0	-141,5	0,0	0,0	-153,0	0,0	-153,0	-294,4
spisania odsetek karnych (za zwłokę)	0,0	0,0	-99,7	0,0	-99,7	0,0	0,0	-41,5	0,0	-41,5	-141,2
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	51 733,2	5 038,9	2 091,4	0,0	58 863,5	38 633,0	5 916,6	813,6	0,0	45 363,3	104 226,8

Wśród kredytów udzielonych w trakcie roku najbardziej istotną pozycję stanowią kredyty hipoteczne dla osób fizycznych (8 953,0 mln zł), ponadto pożyczki pieniężne dla osób fizycznych (3 074,7 mln zł). Znacząca część to także kredyty krótkoterminowe: odnawialne (1 424,7 mln zł), obrotowe (3 989,6 mln zł) oraz kredyty w rachunku bieżącym (1 395,3 mln zł). Dodatkowo w portfolio kredytów udzielonych w trakcie roku są też należności leasingowe (3 979,0 mln zł) oraz faktoringowe (1 556,1 mln zł). Dodatkowo, w trakcie 2019 roku do wartości bilansowej brutto kredytów i innych należności udzielonych klientom naliczone zostały odsetki karne w wysokości 170,44 mln zł, które zostały w całości spisane.

W roku 2018, wśród kredytów udzielonych w trakcie roku, najbardziej istotną pozycję stanowią kredyty hipoteczne dla osób fizycznych (6 815,7 mln zł), ponadto pożyczki pieniężne dla osób fizycznych (2 646,3 mln zł). Znacząca część to także kredyty krótkoterminowe: odnawialne (1 380,7 mln zł), obrotowe (3 422,5 mln zł) oraz kredyty w rachunku bieżącym (1 502,7 mln zł). Dodatkowo w portfolio kredytów udzielonych w trakcie roku są też należności leasingowe (3 917,7 mln zł) oraz faktoringowe (3 191,5 mln zł). Dodatkowo, w trakcie 2018 roku do wartości bilansowej brutto kredytów i innych należności udzielonych klientom naliczone zostały odsetki karne w wysokości 141,2 mln zł, które zostały w całości spisane.

21. Inwestycje w jednostki stowarzyszone

	2019	2018
NN Investment Partners TFI S.A.	176,7	0,0
Twisto Polska Sp. z o.o.	4,3	1,0
Saldo na koniec okresu	181,0	1,0

W 2019 roku ING Bank Śląski S.A. nabył 45% udziałów w kapitale zakładowym spółki NN Investment Partners TFI (NN IP TFI). Przedmiotem działalności spółki jest tworzenie funduszy oraz portfeli inwestycyjnych i zarządzanie nimi. Grupa ujmuje udziały jako inwestycję w jednostkę stowarzyszoną i wycenia metodą praw własności zgodnie z MSR 28.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wybrane dane dotyczące jednostek stowarzyszonych:

	Twisto Polska Sp. z o.o.		NN Investment Partners TFI S.A.*
	2019	2018	2019
Udział w kapitałach jednostki	20%	20%	45%
Aktywa, w tym:	22,4	4,9	128,5
krótkoterminowe	22,3	4,8	123,7
długoterminowe	0,1	0,1	4,8
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w tym:	1,2	0,3	28,5
krótkoterminowe	1,2	0,3	25,3
długoterminowe	0,0	0,0	3,2
Aktywa netto	21,1	4,6	100,0
Zysk (strata)	-5,0	-1,8	41,7
Przychody	0,2	0,0	116,6
Zysk lub strata po opodatkowaniu z działalności zaniechanej	0,0	0,0	0,0
Inne całkowite dochody	0,0	0,0	0,1
Całkowite dochody ogółem	21,1	4,6	116,7
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	7,1	4,2	99,6
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań i rezerw)	0,0	0,0	2,5
Długoterminowe zobowiązania finansowe (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań i rezerw)	0,0	0,0	3,2
Amortyzacja	0,0	0,0	17,8
Przychody odsetkowe	0,0	0,1	0,5
Koszty odsetkowe	0,0	0,0	0,3
Obciążenie lub dochód z tytułu podatku dochodowego	0,0	0,0	21,3

*) ING Bank Śląski S.A. posiada pośredni udział w spółce poprzez ING Investment Holding (Polska) S.A.

Poniżej przedstawiono uzgodnienie wartości bilansowej inwestycji w jednostki stowarzyszone za rok 2019 i 2018.

	2019	2018
Wartość bilansowa na początek okresu	1,0	1,3
Zakup udziałów	173,4	0,0
Wycena metodą praw własności w okresie	6,6	-0,3
Wartość bilansowa na koniec okresu	181,0	1,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

22. Rzeczowe aktywa trwałe

	2019	2018
Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	330,8	334,0
Sprzęt informatyczny	106,8	104,0
Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	76,0	86,0
Środki trwałe w budowie	44,0	32,1
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania*	398,4	nd
Razem	956,0	556,1

*) rozpoznanie aktywów z tytułu prawa do użytkowania w związku z wejściem w życie MSSF 16

2019

Zmiany na rzeczowych aktywach trwałych z wyłączeniem prawa do użytkowania

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	712,4	263,0	385,4	32,1	1 392,9
Zwiększenia, w tym:	28,7	44,0	25,4	106,6	204,7
zakup	-	0,3	0,5	106,6	107,4
przyjęcie z inwestycji	26,7	43,1	24,8	-	94,6
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	2,0	-	0,1	-	2,1
przekwalifikowanie do innej grupy w ramach rzeczowych aktywów trwałych	-	0,1	-	-	0,1
inne	-	0,5	-	-	0,5
Zmniejszenia, w tym:	-13,7	-0,5	-3,7	-94,7	-112,6
sprzedaż i likwidacja	-0,5	-0,5	-1,3	-	-2,3
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	-94,6	-94,6
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-13,2	-	-2,3	-	-15,5
przekwalifikowanie do innej grupy w ramach rzeczowych aktywów trwałych	-	-	-0,1	-	-0,1
inne	-	-	-	-0,1	-0,1
Zmiana wartości godziwej, w tym:	7,1	0,0	0,0	0,0	7,1
uwzględniona w innych całkowitych dochodach	0,4	-	-	-	0,4
uwzględniona w rachunku zysków i strat*	6,7	-	-	-	6,7
Wartość brutto na koniec okresu	734,5	306,5	407,1	44,0	1 492,1
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-378,4	-159,0	-299,4	0,0	-836,8
Zmiany w okresie, w tym:	-25,3	-40,7	-31,7	0,0	-97,7
odpisy amortyzacyjne	-29,6	-40,5	-31,8	-	-101,9
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-0,8	-	-0,1	-	-0,9
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	5,0	-	2,2	-	7,2
utrata wartości	-	-	-2,1	-	-2,1
inne	0,1	-0,2	0,1	-	0,0
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-403,7	-199,7	-331,1	0,0	-934,5
Wartość netto na koniec okresu	330,8	106,8	76,0	44,0	557,6

*) w linii koszty działania, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania i wynajmu budynków

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019**Zmiany na aktywach z tytułu prawa do użytkowania****Aktywa z tytułu prawa do użytkowania**

	Nieruchomości	Środki transportu	Pozostałe aktywa	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	470,1	15,5	0,7	486,3
Zwiększenia, w tym:	51,9	15,9	0,0	67,8
nowe kontrakty	25,8	15,9	0,0	41,6
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	26,2	0,0	0,0	26,2
Zmniejszenia, w tym:	-61,0	-0,6	0,0	-61,6
utrata wartości	0,0	0,0	0,0	0,0
zmniejszenie zakresu i przedterminowe zakończenie kontraktu	-60,0	-0,5	0,0	-60,5
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	-1,0	-0,1	0,0	-1,1
Wartość brutto na koniec okresu	461,0	30,8	0,7	492,5
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0,0	0,0	0,0	0,0
Zmiany w okresie, w tym:	-86,2	-7,6	-0,3	-94,1
odpisy amortyzacyjne	-88,7	-7,7	-0,3	-96,8
zmniejszenie zakresu i przedterminowe zakończenie kontraktu	2,5	0,1	0,0	2,7
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-86,2	-7,6	-0,3	-94,1
Wartość netto na koniec okresu	374,8	23,2	0,4	398,4

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	712,3	247,5	419,4	13,0	1 392,2
Zwiększenia, w tym:	30,2	73,9	24,4	131,5	260,0
zakup	0,1	0,4	0,2	131,5	132,2
przyjęcie z inwestycji	20,5	71,7	20,2	-	112,4
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	9,6	-	1,4	-	11,0
przekwalifikowanie do innej grupy w ramach rzeczowych aktywów trwałych	-	1,8	2,6	-	4,4
Zmniejszenia, w tym:	-37,8	-58,4	-58,4	-112,4	-267,0
sprzedaż i likwidacja	-12,8	-55,8	-50,2	-	-118,8
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	-112,4	-112,4
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-25,0	-	-4,9	-	-29,9
przekwalifikowanie do innej grupy w ramach rzeczowych aktywów trwałych	-	-2,6	-	-	-2,6
utrata wartości	-	-	-3,5	-	-3,5
inne	-	-	0,2	-	0,2
Zmiana wartości godziwej, w tym:	7,7	0,0	0,0	0,0	7,7
uwzględniona w rachunku zysków i strat*	7,7	-	-	-	7,7
Wartość brutto na koniec okresu	712,4	263,0	385,4	32,1	1 392,9
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-367,5	-176,8	-298,9	0,0	-843,2
Zmiany w okresie, w tym:	-10,9	17,8	-0,5	0,0	6,4
odpisy amortyzacyjne	-29,5	-38,2	-49,4	-	-117,1
sprzedaż i likwidacja	12,5	55,3	48,2	-	116,0
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	11,4	-	2,7	-	14,1
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-5,3	-	-1,3	-	-6,6
przekwalifikowanie do innej grupy w ramach rzeczowych aktywów trwałych	-	0,7	-0,7	-	0,0
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-378,4	-159,0	-299,4	0,0	-836,8
Wartość netto na koniec okresu	334,0	104,0	86,0	32,1	556,1

*) w linii koszty działania, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania i wynajmu budynków

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych na koniec 2019 i 2018 roku.

Zobowiązania umowne do nabycia rzeczowego majątku trwałego

W roku 2019 Grupa zawarła umowy z kontrahentami skutkujące w przyszłości przyrostem wartości rzeczowych aktywów trwałych na łączną kwotę 3,5 mln zł. Z uwagi na ramowy charakter części umów kwota ta nie jest docelowa - jej wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji. Umowy dotyczą nieruchomości (budynków i budowli), inwestycji w obcych środkach trwałych, środków trwałych w budowie oraz pozostałych środków trwałych.

Na koniec roku 2018 Grupa posiadała umowy (częściowo o charakterze ramowym) dotyczące nieruchomości (budynków i budowli), inwestycji w obcych środkach trwałych, środków trwałych w budowie oraz pozostałych środków trwałych na łączną kwotę 13,9 mln zł.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

23. Wartości niematerialne

	2019	2018
Wartość firmy	223,3	223,3
Oprogramowanie	189,2	194,6
Nakłady na wartości niematerialne	15,8	20,1
Inne wartości niematerialne	1,6	1,2
Razem	429,9	439,2

2019

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Nakłady na wartości niematerialne	Inne wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223,3	1 106,7	20,1	14,9	1 365,0
Zwiększenia, w tym:	0,0	88,2	85,7	1,7	175,6
zakup	-	0,9	85,7	-	86,6
przyjęcie z inwestycji	-	87,3	-	1,7	89,0
Zmniejszenia, w tym:	0,0	0,0	-90,0	0,0	-90,0
przyjęcie z inwestycji	-	-	-89,0	-	-89,0
inne	-	-	-1,0	-	-1,0
Wartość brutto na koniec okresu	223,3	1 194,9	15,8	16,6	1 450,6
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0,0	-912,1	0,0	-13,7	-925,8
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	-93,6	0,0	-1,3	-94,9
odpisy amortyzacyjne	-	-76,8	-	-1,3	-78,1
sprzedaż i likwidacja	-	-16,8	-	-	-16,8
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0,0	-1 005,7	0,0	-15,0	-1 020,7
Wartość netto na koniec okresu	223,3	189,2	15,8	1,6	429,9

2018

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Nakłady na wartości niematerialne	Inne wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	224,1	1 007,5	28,1	13,8	1 273,5
Zwiększenia, w tym:	0,0	99,2	90,3	1,1	190,6
zakup	-	8,1	90,3	-	98,4
przyjęcie z inwestycji	-	91,1	-	1,1	92,2
Zmniejszenia, w tym:	0,0	0,0	-98,3	0,0	-98,3
przyjęcie z inwestycji	-	-	-92,2	-	-92,2
rozliczenie płatności z tytułu projektów	-	-	-3,6	-	-3,6
rozliczenie wydatków na budowę oprogramowania	-	-	-2,5	-	-2,5
Wartość brutto na koniec okresu	224,1	1 106,7	20,1	14,9	1 365,8
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-0,8	-829,6	0,0	-12,1	-842,5
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	-82,5	0,0	-1,6	-84,1
odpisy amortyzacyjne	-	-74,8	-	-1,6	-76,4
odpis z tytułu utraty wartości	-	-7,7	-	-	-7,7
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-0,8	-912,1	0,0	-13,7	-926,6
Wartość netto na koniec okresu	223,3	194,6	20,1	1,2	439,2

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zobowiązania umowne do nabycia wartości niematerialnych

W roku 2019 Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych na łączną kwotę 5,2 mln zł, przy czym z uwagi na ramowy charakter części umów kwota ta nie jest docelowa. Umowy te, podobnie jak w roku ubiegłym, dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Na koniec roku 2018 Grupa posiadała umowy (częściowo o charakterze ramowym) zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania na łączną kwotę 14,9 mln zł.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej raz w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W jednostce dominującej Grupy testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV, która została przypisana do działalności korporacyjnej Grupy. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne (segment korporacyjny), do których przypisano wartość firmy w łącznej kwocie 223,3 mln zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przyporządkowane do zidentyfikowanych ośrodków generujących środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem oraz zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty. Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopy dyskonta w wysokości 7,41% reprezentującej średni ważony koszt kapitału. Do pozostałych założeń należą: prognozy stawki podatku dochodowego (29,4%), nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy (3%) oraz prognozowana stawka 3M WIBOR (1,73%).

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w jednostce dominującej Grupy średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik *zysk brutto / aktywa ważone ryzykiem* na poziomie z ostatniego roku prognozy Grupy podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Bieżąca wartość netto przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 6 542,9 mln zł (6 552,9 mln zł na dzień 31.12.2018 roku). Przeprowadzony test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne w wysokości 4 491,5 mln zł (4 613,4 mln zł na dzień 31.12.2018 roku) i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Poniższa tabela prezentuje wrażliwość testu na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne na stopę dyskontową.

	31.12.2019	Zmiana stopy dyskontowej	
		- 1 p.p.	+ 1 p.p.
Nadwyżka wartość netto przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto (w mln zł)	4 491,5	6 523,6	3 222,2

	31.12.2018	Zmiana stopy dyskontowej	
		- 1 p.p.	+ 1 p.p.
Nadwyżka wartość netto przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto (w mln zł)	4 613,4	6 295,3	3 474,8

24. Aktywa przeznaczone do sprzedaży

	2019	2018
Wartość na początek okresu	10,9	11,1
Zwiększenia, w tym:	16,4	14,0
przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych	16,4	14,0
Zmniejszenia, w tym:	-23,7	-14,2
sprzedaż	-14,4	-9,8
przekwalifikowanie do rzeczowych aktywów trwałych	-9,3	-4,4
Zmiana wartości godziwej, w tym:	0,0	0,0
uwzględniona w rachunku zysków i strat*	0,0	0,0
Wartość na koniec okresu	3,6	10,9

*) w linii koszty działania, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania i wynajmu budynków

Na kwotę *Aktywów przeznaczonych do sprzedaży* według stanu na 31.12.2019 r. składa się wartość 4 nieruchomości, które zostały przekwalifikowane z rzeczowych aktywów trwałych. Nieruchomości są dostępne do natychmiastowej sprzedaży w ich bieżącym stanie. Grupa zamierza zbyć ww. nieruchomości korzystając z usług wyspecjalizowanych firm, zajmujących się poszukiwaniem nabywców przy wykorzystaniu różnorodnych dostępnych środków (ogłoszenia, dedykowany mailing, kontakt z innymi biurami pośrednictwa, itp.). Zbycie nieruchomości ma nastąpić w ciągu 12 miesięcy od dnia przekwalifikowania.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

25. Podatek odroczony

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

2019

	saldo na początek okresu	zmiany odnoszone na wynik finansowy	zmiany odnoszone na kapitał	saldo na koniec okresu
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				
odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości należności kredytowych	-266,5	-8,6	-	-275,1
aktualizacja wyceny	-146,2	-9,4	-1,2	-156,8
rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	0,0	-1,6	-	-1,6
pozostałe rezerwy	-85,1	-7,5	-	-92,6
świadczenia pracownicze	-41,4	-5,5	-	-46,9
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-14,6	10,6	-	-4,0
leasing operacyjny wycena	-144,3	-23,5	-	-167,8
leasing finansowy wycena	-2,6	3,7	-	1,1
straty podatkowe	-1,2	0,5	-	-0,7
inne	-23,6	1,7	-	-21,9
Razem	-725,5	-39,6	-1,2	-766,3
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
aktualizacja wyceny	231,2	0,2	-17,2	214,2
odsetki naliczone	80,7	24,7	-	105,4
rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	12,8	-12,8	-	0,0
rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	2,6	-1,5	-	1,1
Razem	327,3	10,6	-17,2	320,7
Podatek odroczony – stan bilansowy, w tym:	-398,2	-29,0	-18,4	-445,6
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				-445,6

2018

	saldo na początek okresu	zmiany odnoszone na wynik finansowy	zmiany odnoszone na kapitał	saldo na koniec okresu
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				
odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości należności kredytowych	-177,6	-88,9	-	-266,5
aktualizacja wyceny	-128,9	-11,8	-5,5	-146,2
pozostałe rezerwy	-72,3	-12,8	-	-85,1
świadczenia pracownicze	-43,1	1,7	-	-41,4
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-14,3	-0,3	-	-14,6
leasing operacyjny wycena	-105,0	-39,3	-	-144,3
leasing finansowy wycena	9,6	-12,2	-	-2,6
straty podatkowe	-0,1	-1,1	-	-1,2
inne	-27,1	3,5	-	-23,6
Razem	-558,8	-161,2	-5,5	-725,5

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	saldo na początek okresu	zmiany odnoszone na wynik finansowy	zmiany odnoszone na kapitał	saldo na koniec okresu
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
aktualizacja wyceny	222,4	0,5	8,3	231,2
odsetki naliczone	6,9	73,8		80,7
rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	15,8	-3,0	-	12,8
rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	3,8	-1,2	-	2,6
Razem	248,9	70,1	8,3	327,3
Podatek odroczonego – stan bilansowy, w tym:	-309,9	-91,1	2,8	-398,2
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				-398,2

Podatek odroczonego ujęty bezpośrednio w kapitałach

	31.12.2019	31.12.2018
zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne	63,1	64,6
zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe	16,4	11,2
aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	1,6	1,7
aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	55,8	75,7
zyski/straty aktuarialne	-2,8	-0,7
Razem	134,1	152,5

26. Inne aktywa

	2019	2018
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	165,2	125,9
przychody do otrzymania	56,5	41,6
rozliczenia z tytułu prowizji	43,2	45,0
koszty działania opłacone z góry	56,8	36,7
koszty do rozliczenia	8,7	2,0
pozostałe	0,0	0,6
Pozostałe aktywa, w tym:	39,6	360,1
rozliczenia międzybankowe	0,0	19,3
rozrachunki z odbiorcami	13,0	17,8
rozliczenia publiczno-prawne	7,2	304,0
pozostałe	19,4	19,0
Razem	204,8	486,0
w tym aktywa finansowe	39,6	360,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

26.1. Jakość pozostałych należności

2019

	brutto	odpis z tytułu strat oczekiwanych	netto
aktywa w Etapie 1	38,0	0,0	38,0
aktywa w Etapie 3	56,3	-56,3	0,0
Razem	94,3	-56,3	38,0

2018

	brutto	odpis z tytułu strat oczekiwanych	netto
aktywa w Etapie 1	360,1	0,0	360,1
aktywa w Etapie 3	59,5	-59,5	0,0
Razem	419,6	-59,5	360,1

Zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe

	2019			2018		
Odpis na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	0,0	59,5	59,5	0,0	64,1	64,1
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	-3,2	-3,2	0,0	-4,6	-4,6
dowiążanie odpisu z tytułu strat oczekiwanych	0,0	10,1	10,1	0,0	20,1	20,1
wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej w wyniku umorzenia	0,0	-10,8	-10,8	0,0	-9,7	-9,7
wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej z tytułu spłaty	0,0	-2,5	-2,5	0,0	-15,0	-15,0
Odpis na koniec okresu	0,0	56,3	56,3	0,0	59,5	59,5

Uzgodnienie wartości bilansowej brutto

	2019			2018		
	Etap 1	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 3	Razem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	360,1	59,5	419,6	312,0	64,1	376,1
Zmiany w okresie, w tym:	-322,1	-3,2	-325,3	48,1	-4,6	43,5
transfer do Etapu 3	-10,1	10,1	0,0	-20,1	20,1	0,0
wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej z tytułu umorzenia	0,0	-10,8	-10,8	0,0	-9,7	-9,7
rozpoznanie nowych instrumentów finansowych, spłaty i inne	-312,0	-2,5	-314,5	68,2	-15,0	53,2
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	38,0	56,3	94,3	360,1	59,5	419,6

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

27. Zobowiązania wobec innych banków

	2019	2018
Rachunki bieżące	474,9	324,0
Depozyty międzybankowe	1 559,5	876,1
Kredyty otrzymane*	3 639,5	3 388,2
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	31,1	0,0
Przyjęte depozyty zabezpieczające typu call	549,2	592,1
Pozostałe zobowiązania	1,9	15,4
Razem	6 256,1	5 195,8

*) Pozycja "Kredyty otrzymane" obejmuje finansowanie długoterminowych kontraktów leasingowych w EUR (tzw. "matched funding") otrzymane przez spółkę zależną ING Lease Sp. z o.o. od ING Banku NV oraz innych banków nie powiązanych z Grupą.

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	2 812,3	1 974,5
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	174,0	271,2
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	807,5	641,0
powyżej 1 roku do 5 lat	2 373,8	2 211,3
powyżej 5 lat	88,5	97,8
Razem	6 256,1	5 195,8

28. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	2019	2018
Wycena instrumentów pochodnych*	667,2	578,1
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	247,9	1 109,5
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	167,2	1 024,9
zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	80,7	84,6
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	80,7	84,6
Razem	915,1	1 687,6

*) Szczegółowe ujawnienia na temat wartości nominalnych instrumentów pochodnych oraz ich wyceny w podziale na poszczególne typy instrumentów pochodnych zostały zaprezentowane w nocie nr 16. *Wycena instrumentów pochodnych.*

Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	80,7	84,6
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0,0	109,6
powyżej 1 roku do 5 lat	85,9	36,1
powyżej 5 lat	81,3	879,2
Razem	247,9	1 109,5

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

29. Zobowiązania wobec klientów

	2019	2018
Depozyty, w tym:	128 800,1	115 908,0
gospodarstwa domowe	87 643,7	78 255,5
podmioty gospodarcze	36 191,2	35 735,0
sektor instytucji rządowych i samorządowych	4 965,2	1 917,5
Razem, w tym:	128 800,1	115 908,0
Bankowość korporacyjna	40 889,3	37 589,9
depozyty bieżące	28 415,4	25 478,6
depozyty oszczędnościowe	10 937,4	9 969,3
depozyty terminowe	1 536,5	2 142,0
Bankowość detaliczna	87 910,8	78 318,1
depozyty bieżące	21 998,5	18 051,2
depozyty oszczędnościowe	63 387,7	57 948,1
depozyty terminowe	2 524,6	2 318,8
Pozostałe zobowiązania, w tym:	1 673,4	1 774,5
zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	400,1	329,5
pozostałe zobowiązania	1 273,3	1 445,0
depozyty zabezpieczające typu call	11,6	8,6
zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	0,0	0,0
pozostałe zobowiązania	1 261,7	1 436,4
Razem	130 473,5	117 682,5

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	127 964,6	114 746,7
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	929,7	1 077,0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 361,2	1 590,5
powyżej 1 roku do 5 lat	176,9	94,0
powyżej 5 lat	41,1	174,3
Razem	130 473,5	117 682,5

30. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	2019	2018
Zobowiązania z tytułu emisji, w tym:	0,0	300,3
obligacje wyemitowane przez ING Bank Śląski S.A.	0,0	300,3
listy zastawne wyemitowane przez ING Bank Hipoteczny S.A.	399,7	0,0
Razem	399,7	300,3

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych według terminów zapadalności

	2019	2018
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2,1	300,3
powyżej 1 roku do 5 lat	397,6	0,0
Razem	399,7	300,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Na 31.12.2019 roku Grupa posiadała zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych wyemitowanych w ramach ustanowionego w roku 2019 Programu emisji listów zastawnych ING Banku Hipotecznego S.A. ("Program"). Celem ustanowienia Programu było stworzenie infrastruktury prawnej w ramach której Grupa będzie mogła przeprowadzać emisje listów zastawnych zarówno na rynku lokalnym jak i zagranicznym. Środki pozyskane z inauguracyjnej 5-cio letniej „zielonej” emisji, przeprowadzonej w ramach Programu, zostały przeznaczone na refinansowanie złotych kredytów hipotecznych osób fizycznych, zabezpieczonych na nieruchomościach należących do 15% najbardziej efektywnych energetycznie budynków w Polsce. Wykup emisji będzie miał miejsce w październiku 2024 roku.

Na dzień 31.12.2018 roku Grupa posiadała zobowiązania z tytułu emisji obligacji wyemitowanych w ramach Programu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ING Banku Śląskiego S.A. Wykup tych obligacji miał miejsce w grudniu 2019 roku.

31. Zobowiązania podporządkowane

ING Bank Śląski zawarł trzy umowy pożyczek podporządkowanych z ING Bank N.V. z siedzibą w Amsterdamie:

- Umowa zawarta w dniu 23 lutego 2016 roku na kwotę 150,0 mln EUR. Decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 kwietnia 2016 roku Bank uzyskał zgodę na zaliczenie kwoty pożyczki do kapitału Tier 2.
- Umowa zawarta w dniu 30 października 2018 roku na kwotę 100,0 mln EUR. Po podpisaniu umowy pożyczki Bank wystąpił do KNF z wnioskiem o zgodę na zaliczenie kwoty pożyczki do kapitału Tier 2. Uzyskanie zgody nastąpiło 30 stycznia 2019 roku.
- Umowa zawarta w dniu 30 września 2019 roku na kwotę 250,0 mln EUR. Po podpisaniu umowy pożyczki Bank wystąpił do KNF z wnioskiem o zgodę na zaliczenie kwoty pożyczki do kapitału Tier 2. Uzyskanie zgody nastąpiło 28 listopada 2019 roku.

Wszystkie pożyczki zostały udzielone na okres 10 lat. Bank ma prawo do wcześniejszej spłaty każdej z nich po upływie 5 lat, pod warunkiem uzyskania stosownej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Odsetki obu pożyczek są płatne kwartalnie według stawki EURIBOR 3M powiększonej o marżę (1,22% dla pożyczki z roku 2018, 2,25% dla pożyczki z roku 2016 i 1,66% dla pożyczki z roku 2019). Warunki finansowe pożyczek nie odbiegają od warunków rynkowych. ING Bank N.V. jest podmiotem dominującym, posiadającym 75% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Na koniec 2019 roku wartość bilansowa pożyczek podporządkowanych wynosiła łącznie 2 131,1 mln zł (1 076,9 mln zł na koniec 2018 roku).

32. Rezerwy

	2019	2018
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	107,1	78,5
Rezerwa na odprawy emerytalne	55,9	41,4
Rezerwa na sprawy sporne	18,1	32,5
Inne rezerwy	24,6	-
Razem	205,7	152,4

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe				Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na sprawy sporne	Inne rezerwy	RAZEM
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem				
Saldo na początek okresu	26,6	17,8	34,1	78,5	41,4	32,5	0,0	152,4
utworzenia i rozwiązania w okresie	-4,3	-0,3	33,9	29,3	3,8	0,5	17,0	50,6
wykorzystanie	-	-	-	0,0	-1,9	-0,3	-2,0	-4,2
przeniesienie do zysków i strat aktuarialnych	-	-	-	0,0	12,6	-	-	12,6
przejście z indywidualnej na portfelową rezerwę na kredyty hipoteczne w CHF	-	-	-	0,0	-	-14,6	9,6	-5,0
inne	0,0	0,0	-0,7	-0,7	-	-	-	-0,7
Saldo na koniec okresu	22,3	17,5	67,3	107,1	55,9	18,1	24,6	205,7
Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:								
do 1 roku					3,4	2,3	14,9	20,6
powyżej 1 roku				107,1	52,5	15,8	9,7	185,1

2018

	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe				Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na sprawy sporne	RAZEM	
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem				
Saldo na początek okresu	20,5	-	25,4	45,9	39,0	7,0	91,9	
wpływ zmian zasad rachunkowości w związku z wdrożeniem MSSF 9	5,8	12,1	-0,2	17,7	-	-	17,7	
Stan na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	26,3	12,1	25,2	63,6	39,0	7,0	109,6	
utworzenia i rozwiązania w okresie	0,2	5,8	8,8	14,8	3,7	11,7	30,2	
wykorzystanie	-	-	-	0,0	-2,5	-0,1	-2,6	
przeniesienie do zysków i strat aktuarialnych	-	-	-	0,0	1,2	-	1,2	
rozliczenie zwrotu kary z UOKiK	-	-	-	0,0	-	14,1	14,1	
Inne	0,1	-0,1	0,1	0,1	-	-0,2	-0,1	
Saldo na koniec okresu	26,6	17,8	34,1	78,5	41,4	32,5	152,4	
Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:								
do 1 roku					0,0	4,0	11,8	15,8
powyżej 1 roku				78,5	37,4	20,7		136,6

Rezerwa na sprawy sporne

Wartość postępowań dotyczących zobowiązań lub wierzytelności toczących się w 2019 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Grupy. W ocenie Grupy żadne z pojedynczych postępowań toczących się w roku 2019 przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, jak również wszystkie postępowania łącznie nie stwarzają zagrożenia dla płynności finansowej Grupy.

Inne rezerwy

Pozycja ta zawiera rezerwy dotyczące spłaconych kredytów hipotecznych indeksowanych kursem franka szwajcarskiego oraz rezerwy na zwroty prowizji z tytułu kredytów konsumenckich przedpłaconych przez klientów.

Ryzyko prawne związane z portfelem kredytów indeksowanych do CHF

Sprawy sądowe, w tym związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych kursem franka szwajcarskiego, są poddawane regularnej ocenie na bazie funkcjonujących w Banku procedur.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał należności z tytułu detalicznych kredytów hipotecznych indeksowanych kursem CHF w kwocie brutto 915,9 mln zł (łącznie kredyty indeksowane do różnych

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

walut wyniosły 986,7 mln zł). Bank nie posiada hipotecznych kredytów denominowanych w walutach obcych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku przeciwko Bankowi toczyło się 156 spraw sądowych w związku z zawartymi umowami o kredyt w złotych indeksowany kursem franka szwajcarskiego. Łączna wartość bilansowa ekspozycji, których dotyczyły przedmiotowe postępowania wynosiła 50,2 mln zł.

Jak opisano w Nocie 3.8 Odpisy i rezerwy portfelowe związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu franka szwajcarskiego w Rozdziale Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające w 2019 roku Bank dokonał analizy dotychczasowego ujęcia i prezentacji rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF.

W rezultacie przeprowadzonej analizy Bank doprecyzował politykę rachunkowości, odzwierciedlając w niej portfelową naturę tego ryzyka oraz jego alokację do portfela należności nadal wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i należności usuniętych już z ksiąg Banku (np. w wyniku spłaty). Na dzień 31 grudnia 2019 roku całkowite kwoty odpisów i rezerw wynikających z ryzyka prawnego dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF wyniosły odpowiednio 35,0 mln PLN dla kredytów nadal wykazywanych w sprawozdaniu sytuacji finansowej i 9,6 mln PLN dla kredytów usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

Do tej pory do Banku nie wpłynął żaden pozew zbiorowy, jak również żadna z klauzul stosowanych przez Bank w umowach nie została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych.

W kwietniu 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie, w związku z prowadzoną przez ten sąd sprawą z tytułu pozwu przeciwko jednemu z polskich banków, złożył wniosek do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej TSUE) o wydanie orzeczenia prejudycjalnego w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich odnośnie skutków ewentualnej abuzyjności postanowień umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego.

W dniu 14 maja 2019 roku została opublikowana opinia Rzecznika Generalnego TSUE, zgodnie z którą uznanie klauzuli różnicy kursowej za niedozwoloną, może skutkować przekształceniem umowy o kredyt indeksowanej do CHF w kredyt w walucie krajowej oprocentowany według stopy LIBOR stosowanej dla CHF lub też stwierdzeniem nieważności umowy kredytu, przy czym to sąd krajowy będzie każdorazowo musiał ocenić stan faktyczny konkretnej sprawy i wydać rozstrzygnięcie w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego.

W dniu 3 października 2019 roku TSUE wydał wyrok, który nie dotyczył oceny klauzul znajdujących się w umowach kredytów indeksowanych do CHF pod kątem ich ewentualnej abuzyjności, a jedynie możliwych konsekwencji uznania przez sąd krajowy abuzyjności danego postanowienia. W wyroku zawarto pewne wskazówki którymi powinny kierować się sądy krajowe. Trybunał kolejny raz potwierdził, że ocena umowy nie powinna odbywać się w sposób automatyczny. To do sądu krajowego należy również ocena, czy po stwierdzeniu abuzyjności danego postanowienia umowa – zgodnie z prawem krajowym - nie może dalej obowiązywać bez takiego postanowienia. Dopiero, gdy sąd krajowy dojdzie do przekonania, że umowa nie może dalej obowiązywać bez warunku uznanego za abuzyjny, klient wyraża zgodę na utrzymanie uznanych za abuzyjne postanowień lub wyrażnie się temu sprzeciwia. Ocena potencjalnych skutków dla konsumenta stwierdzenia nieważności danej umowy kredytowej również należy do sądu krajowego. TSUE poddał też w wątpliwość możliwość przekształcenia kredytu w kredyt złotówkowy oprocentowany według stawki LIBOR. Zdaniem Trybunału opcja przekształcenia kredytów walutowych w kredyty złote z pozostawieniem stawki LIBOR mogłaby być zbyt daleko idącą ingerencją w charakter głównego przedmiotu umowy.

W lipcu br. ZBP wystąpił do Prezes Sądu Najwyższego (dalej SN) w sprawie poddania analizie przez SN wadliwej, z prawnego i ekonomicznego punktu widzenia, koncepcji przekształcenia umowy o kredyt indeksowany do CHF w kredyt PLN według stawki LIBOR, wyrażonej w opinii Rzecznika Generalnego TSUE. W sierpniu br. SN wydał publikację w której powyższe rozwiązanie zostało zaakceptowane.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

W związku z powyższym, w ocenie Banku wyroki sądów krajowych w tych sprawach mogą być nadal różne. Wyrok TSUE nie rozstrzyga bowiem wszystkich kwestii związanych z kredytami indeksowanymi do CHF, daje on sądowi polskiemu jedynie ogólne wytyczne dotyczące wybranych kwestii związanych z rozstrzygnięciem tego typu spraw, a zatem to ostatecznie sądy krajowe będą zobowiązane oceniać okoliczności każdej konkretnej sprawy i rozstrzygać według prawa krajowego.

Rezerwa na zwroty prowizji od przedpłaconych kredytów konsumenckich

W dniu 11 września 2019 roku Europejski Trybunał Sprawiedliwości (TSUE) ogłosił wyrok w sprawie skierowanego przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód zapytania prejudycjalnego co do wykładni art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki. Obowiązująca w Polsce Ustawa o kredycie konsumenckim (UKK) zawiera w art. 49 analogiczny przepis, co do którego do roku 2016 nie było wątpliwości interpretacyjnych i banki co do zasady pobierając prowizję za udzielenie kredytu nie zwracały jej klientowi w przypadku wcześniejszej spłaty (za wyjątkiem odstąpienia od umowy). Dyskusję w temacie interpretacji art. 49 UKK rozpoczął UOKiK wydając w 2016 roku wspólne stanowisko z Rzecznikiem Finansowym, zgodnie z którym w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego powinno nastąpić obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę a redukcja ta ma mieć charakter proporcjonalny, tj. odnosić się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Wyrok TSUE rozstrzyga tą kwestię w ten sposób, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego banki powinny:

- obniżyć całkowity koszt kredytu wraz z jego wszystkimi elementami składowymi (np. opłaty, prowizję, ubezpieczenia);
- dokonać proporcjonalnego zwrotu tych kosztów tzn. zwrot powinien obejmować okres od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie.

Po opublikowaniu w/w wyroku, Prezes UOKiK przedstawił swoje stanowisko, w którym w pełni podzielił ustalenia wyroku TSUE.

W związku z wyrokiem TSUE oraz oświadczeniem UOKiK Grupa obecnie automatycznie zwraca proporcjonalnie część prowizji w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego (dla spłat dokonanych po 11 września 2019 roku). Dla przedterminowych spłat dokonanych przed 11 września 2019 roku Grupa dokonuje zwrotów o ile klient złoży reklamację a jej weryfikacja wykaże zasadność zwrotu.

W dniu 09.10.2019 roku zostało Bankowi doręczone zawiadomienie o wszczęciu przez UOKiK postępowania wyjaśniającego i wezwanie do udzielenia informacji odnoszących się do produktów bankowych będących w ofercie od dnia 16.05.2016 roku, do których znajdują zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, w tym art. 49 tej ustawy (sygnatura postępowania: RWR.403.5.2019.ARS). Postępowanie wyjaśniające dotyczy rozliczania przez Bank zwrotów prowizji w przypadkach przedterminowych spłat kredytów konsumenckich. Bank przekazał do UOKiK żądane informacje pismem z dnia 29.10.2019 roku (CAKiU/023/19/AB). W dniu 24.12.2019 roku zostało Bankowi doręczone kolejne pismo UOKiK w tym samym postępowaniu z wnioskiem o udzielenie dodatkowych informacji. Bank odpowiedział pismem z dnia 03.01.2020 r. (TKiU/001/2020/AB).

Wysokość utworzonej rezerwy na zwroty dokonywane na ścieżce reklamacyjnej w 2019 roku wyniosła 17,1 mln zł. Dodatkowo wartość brutto należności z tytułu kredytów konsumenckich wycenianych zamortyzowanym kosztem uległa obniżeniu o kwotę 21,0 mln zł w efekcie ujęcia oczekiwanych przyszłych wypłat w wyliczeniu efektywnej stopy procentowej.

Grupa monitoruje wpływ wyroków TSUE na zachowania kredytobiorców, praktykę i orzecznictwo polskich sądów w tych sprawach oraz na bieżąco dokonuje oceny prawdopodobieństwa wpływu

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

środków pieniężnych w odniesieniu do kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF oraz zwrotów prowizji z tytułu kredytów konsumenckich.

Postępowania prowadzone przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)

- Postępowanie w sprawie postanowień przewidujących możliwość zmiany wzorca umownego, umowy lub tabeli opłat i prowizji z ważnych przyczyn, tzw. klauzul modyfikacyjnych

Prezes UOKiK wszczął z urzędu 1 kwietnia 2019 roku postępowanie w sprawie o uznanie wzorca umowy za niedozwolony w zakresie postanowień umownych, które mogą naruszać art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Postępowanie dotyczy postanowień przewidujących możliwość zmiany wzorca umownego, umowy lub tabeli opłat i prowizji z ważnych przyczyn, tzw. klauzul modyfikacyjnych.

Zakres postępowania odnosi się do zapisów w różnych ogólnych warunkach umów, regulaminach oraz umowach zawieranych z konsumentami: dla pożyczek pieniężnych, limitu zadłużenia w koncie, udzielania i spłaty kredytów w rachunku brokerskim, korzystanie z karty kredytowej – w wersji obowiązującej od 7 marca 2016 roku; dla rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz oszczędnościowych – w wersji obowiązującej od 9 listopada 2015 roku; dla prowadzenia rachunków płatniczych – w wersji obowiązującej od 6 sierpnia 2018 roku; dla kart przedpłaconych – w wersji obowiązującej od 1 stycznia 2016 roku.

W ocenie Prezesa UOKiK analizowane klauzule modyfikacyjne mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne ze względu na:

- możliwość jednostronnej zmiany ogólnych warunków umowy co do jej istotnych postanowień, w zakresie umów umożliwiających generowanie zadłużenia po stronie konsumentów, zawartych na czas oznaczony,
- ogólny, niedoprecyzowany charakter przesłanek jednostronnej zmiany umowy, który nie daje konsumentom możliwości ich poprawnej weryfikacji, a w niektórych zapisach brak ograniczeń czasowych co do zakresu zmian,
- brak zapisów dotyczących możliwości kontynuowania umowy zawartej na czas oznaczony dotyczącej kredytowania potrzeb konsumentów na dotychczasowych zasadach w przypadku niez zaakceptowania jednostronnych propozycji zmian kierowanych ze strony banku.

Bank ustosunkował się do zarzutów oraz złożył wnioski o wydanie decyzji zobowiązującej, obejmującej w części także zmianę klauzul modyfikacyjnych. Pismem z 1 sierpnia 2019 UOKiK przedłużył postępowanie.

- Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów
 - Przed Prezesem UOKiK prowadzone było postępowanie wszczęte z urzędu 9 lipca 2014 roku w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na: dokonywaniu w trakcie obowiązywania umów o kartę płatniczą wymiany kart płatniczych niewyposażonych w funkcję zbliżeniową na karty wyposażone w tę funkcję bez zmiany treści umowy; wywodzeniu skutków prawnych z Komunikatu dla posiadaczy rachunków określonych w Regulaminie świadczenia przez ING Bank Śląski usług w ramach prowadzenia rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz rachunków oszczędnościowych dla osób fizycznych; niedostarczeniu konsumentom informacji o możliwości oraz zasadach dokonywania za pomocą kart płatniczych tzw. transakcji zbliżeniowych, limitach wydatków dla transakcji płatniczych wykonywanych za pomocą tych kart płatniczych, w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, w odpowiednim czasie przed zawarciem umowy. Propozycje zobowiązań banku przedstawione nadzorczy w ramach powyższego postępowania zostały już zrealizowane. 18 grudnia 2018 roku UOKiK zdecydował o przedłużeniu postępowania.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- Postępowanie w sprawie zarzutu praktyk ograniczających konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z płatnościami za pomocą kart płatniczych w Polsce

Prezes UOKiK na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców (POHiD), po przeprowadzeniu przeciwko ING Bankowi Śląskiemu S.A. oraz innym bankom postępowania antymonopolowego, wydał 29 grudnia 2006 r. decyzję, stwierdzającą, że Bank dopuścił się praktyk ograniczających konkurencję. UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu przez różne polskie banki, w tym Bank, w porozumieniu ograniczającym konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów, z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi, za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski poprzez wspólne ustalanie wysokości stawek opłaty interchange pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i MasterCard w Polsce. W związku ze stwierdzeniem praktyk ograniczających konkurencję UOKiK nałożył kary pieniężne, w tym na Bank w kwocie 14,1 mln zł.

Od decyzji tej m.in. Bank złożył odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Wyrokiem z dnia 12 Listopada 2008 SOKiK zmienił decyzję UOKiK, w ten sposób, że nie stwierdził praktyki ograniczającej konkurencję. 22 kwietnia 2010 roku wyrok ten został uchylony wyrokiem Sądu Apelacyjnego, który przekazał sprawę SOKiK do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem SOKiK z 21 listopada 2013 roku Sąd nie zmienił decyzji UOKiK w zakresie zarzutu ograniczenia konkurencji ale zmniejszył Bankowi karę do kwoty 403.209 zł. Wyrok SOKiK został jednak zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego, który w dniu 06 października 2015 roku orzekł o zmianie wyroku SOKiK w ten sposób, że oddalono wszystkie odwołania w całości. Wskutek tego orzeczenia decyzja Prezesa stała się prawomocna, a Bank w październiku 2015 roku zapłacił orzeczoną karę 14,1 mln zł.

Bank, podobnie jak inne banki uczestniczące w postępowaniu, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego. W dniu 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego przekazując temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania. Zgodnie ze stanowiskiem UOKiK zapłacona kara została Bankowi zwrócona. Obecnie trwa postępowanie przed Sądem Apelacyjnym, który dnia 24 października 2018 roku odroczył rozprawę nie wyznaczając terminu kolejnej rozprawy, a zarazem nakładając na pełnomocników stron określone zobowiązania w zakresie złożenia oświadczeń lub dokumentów.

Ze względu na brak ostatecznych rozstrzygnięć kwota zwróconej kary nie została ujęta w rachunku zysków i strat. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku Grupa utrzymuje rezerwę w wysokości 14,1 mln zł.

Rezerwa na odprawy emerytalne

Rezerwy na odprawy emerytalne szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej z zastosowaniem stopy dyskonta, którą na koniec roku 2019 przyjęto na poziomie 2,0% (3,2% na koniec roku 2018). Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana jest i aktualizowana w okresach rocznych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Rezerwa na odprawy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

	2019	2018
Saldo na początek okresu	41,4	39,0
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	3,8	3,6
koszt bieżącego zatrudnienia	2,6	2,5
koszt przeszłego zatrudnienia	0,0	0,0
koszty odsetek	1,2	1,1
Zyski i straty aktuarialne	12,6	1,3
Wypłacone świadczenia	-1,9	-2,5
Saldo na koniec okresu	55,9	41,4

33. Inne zobowiązania

	2019	2018
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	417,1	401,9
z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym:	281,1	260,3
program zmiennych składników wynagrodzeń	63,0	65,1
z tytułu prowizji	131,4	131,8
pozostałe	4,6	9,8
Pozostałe zobowiązania, w tym:	1 661,8	1 101,8
rozrachunki międzybankowe	569,4	522,8
rozrachunki z dostawcami	317,1	271,1
rozrachunki publiczno-prawne	97,2	93,8
pozostałe, w tym:	678,1	214,1
zobowiązania z tytułu leasingu*	404,5	nd
Razem	2 078,9	1 503,7
W tym zobowiązania finansowe	1 661,8	1 101,8

* Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa wdrożyła nowy standard MSSF 16 Leasing. Grupa zastosowała do swoich umów leasingowych zmodyfikowane podejście retrospektywne i nie przekształciła danych porównawczych.

34. Kapitał własny**34.1. Kapitał akcyjny**

Kapitał akcyjny jednostki dominującej wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 92.600.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1,00 zł każda,
- 37.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 1,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Wszystkie akcje są w pełni opłacone.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

34.2. Skumulowane inne całkowite dochody

	2019	2018
Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne	268,9	275,3
- w tym podatek odroczoney	-63,1	-64,6
Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe	69,9	47,7
- w tym podatek odroczoney	-16,4	-11,2
Rzeczowe aktywa trwałe	7,1	7,4
- w tym podatek odroczoney	-1,6	-1,7
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	1 534,6	842,3
- w tym podatek odroczoney i bieżący*	-360,0	-197,6
Zyski / straty aktuarialne	-13,2	-3,0
- w tym podatek odroczoney	2,8	0,7
Razem	1 867,3	1 169,7

*) Grupa korzysta z usługi przewidzianej w regulaminie KDPW CCP oraz London Clearing House Clearnet (LCH) w zakresie podejścia do rozliczania instrumentów pochodnych stopy procentowej IRS/FRA polegającym na „rozliczaniu do rynku” (ang.: „settled to market”, „STM”). Efektywna część powiązania zabezpieczającego wynikająca z wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających mimo, że jest prezentowana w innych całkowitych dochodach to z uwagi na mechanizm STM jest rozliczona gotówkowo i kwota płacona na rzecz/ otrzymana od LCH i KDPW stanowi przychód/ koszt podatkowy z punktu widzenia podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Stąd w innych całkowitych dochodach ewidencjonowany jest podatek bieżący. Szczegółowe informacje na temat usługi STM zawarte są w nocie nr 16. *Wycena instrumentów pochodnych.*

2019

	Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne	Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe	Rzeczowe aktywa trwałe	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski / straty aktuarialne	RAZEM
Stan na początek okresu	275,3	47,7	7,4	842,3	-3,0	1 169,7
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody - zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	17,3	22,2	-	-	-	39,5
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody - przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-23,7	0,0	-	-	-	-23,7
zabezpieczenie przepływów pieniężnych - zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	-	1 083,3	-	1 083,3
zabezpieczenie przepływów pieniężnych - przeniesienie do zysku lub straty	-	-	-	-391,0	-	-391,0
aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	0,3	-	-	0,3
zbycie środków trwałych	-	-	-0,6	-	-	-0,6
zyski / straty aktuarialne	-	-	-	-	-10,2	-10,2
Stan na koniec okresu	268,9	69,9	7,1	1 534,6	-13,2	1 867,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne	Zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Rzeczowe aktywa trwałe	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski / straty aktuarialne	RAZEM
Stan na początek okresu	295,0	41,4	0,0	11,4	148,6	-2,1	494,3
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody - zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	12,1	6,3	-	-	-	-	18,4
aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody - przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-31,8	0,0	-	-	-	-	-31,8
zabezpieczenie przepływów pieniężnych - zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	-	-	1 033,1	-	1 033,1
zabezpieczenie przepływów pieniężnych - przeniesienie do zysku lub straty	-	-	-	-	-339,4	-	-339,4
zbycie środków trwałych	-	-	-	-4,0	-	-	-4,0
zyski / straty aktuarialne	-	-	-	-	-	-0,9	-0,9
Stan na koniec okresu	275,3	47,7	0,0	7,4	842,3	-3,0	1 169,7

34.3. Zyski zatrzymane

	2019	2018
Pozostały kapitał zapasowy	393,6	314,7
Kapitał rezerwowy	9 052,8	8 232,9
Fundusz ogólnego ryzyka	1 215,2	1 215,2
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	51,9	51,7
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	-102,6	-272,8
Wynik roku bieżącego	1 658,7	1 523,8
Razem	12 269,6	11 065,5

2019

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Niepodzielony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Stan na początek okresu	314,7	8 232,9	1 215,2	51,7	1 265,7	0,0	11 080,2
korekta ujęcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-	-14,7	-	-14,7
Stan na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	314,7	8 232,9	1 215,2	51,7	1 251,0	0,0	11 065,5
wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	1 658,7	1 658,7
odpis z zysku na kapitał zapasowy	78,9	-	-	-	-78,9	-	0,0
odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	819,9	-	-	-819,9	-	0,0
wypłata dywidendy	-	-	-	-	-455,4	-	-455,4
zbycie środków trwałych	-	-	-	-	0,6	-	0,6
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	0,2	-	-	0,2
Stan na koniec okresu	393,6	9 052,8	1 215,2	51,9	-102,6	1 658,7	12 269,6

W 2019 roku dokonano wypłaty dywidend w kwocie 455,4 mln zł, tj. 3,50 zł na akcję.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Niepodzielony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Stan na początek okresu	272,9	7 243,7	1 215,2	51,7	1 431,7	0,0	10 215,2
wpływ zmian zasad rachunkowości w związku z wdrożeniem MSSF 9	-	-	-	-	-249,0	-	-249,0
korekta ujęcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-	-12,6	-	-12,6
Stan na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	272,9	7 243,7	1 215,2	51,7	1 170,1	0,0	9 953,6
wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	1 523,8	1 523,8
odpis z zysku na kapitał zapasowy	41,8	-	-	-	-41,8	-	0,0
odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	989,2	-	-	-989,2	-	0,0
wypłata dywidendy	-	-	-	-	-416,2	-	-416,2
zbycie środków trwałych	-	-	-	-	4,0	-	4,0
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	-	0,3	-	0,3
Stan na koniec okresu	314,7	8 232,9	1 215,2	51,7	-272,8	1 523,8	11 065,5

W 2018 roku dokonano wypłaty dywidend w kwocie 416,2 mln zł, tj. 3,20 zł na akcję.

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie. Kapitał rezerwowy może być przeznaczony na pokrycie szczególnych strat i wydatków, jak również na podwyższenie kapitału zakładowego ze środków Banku. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na ryzyka działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

Wypłata dywidendy

Dywidenda jest wypłacana w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowych rocznych sprawozdaniach finansowych jednostki dominującej oraz spółek Grupy.

Szczegółowe informacje nt polityki dywidendowej Grupy oraz ograniczeń w wypłacie dywidendy znajdują się w niniejszym sprawozdaniu w części *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem*, w rozdziale I. *System zarządzania ryzykiem oraz kapitałem*, w punkcie nr 9. *Polityka dywidendowa*.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

35. Struktura walutowa aktywów i zobowiązań

Poniżej zaprezentowano skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz pozycje pozabilansowe Grupy Kapitałowej w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

	31.12.2019	31.12.2018
EUR	4,2585	4,3000
USD	3,7977	3,7597
CHF	3,9213	3,8166

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
Aktywa									
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 071,6	252,7	59,3	39,6	10,4	5,4	1,4	33,6	1 402,9
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	397,9	283,7	66,6	90,4	23,8	0,4	0,1	26,1	798,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 074,8	89,9	21,1	44,2	11,6	3,8	1,0	11,5	1 224,2
Pochodne instrumenty zabezpieczające	680,5	171,1	40,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	851,6
Inwestycyjne papiery wartościowe	28 683,7	5 140,8	1 207,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33 824,5
Kredyty i inne należności udzielone klientom	100 530,0	14 866,8	3 491,1	628,5	165,5	906,8	231,3	1 356,0	118 288,1
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	181,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	181,0
Rzeczowe aktywa trwałe	956,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	956,0
Wartości niematerialne	429,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	429,9
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	445,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	445,6
Inne aktywa	193,4	10,7	2,5	0,3	0,1	0,0	0,0	0,4	204,8
Aktywa razem	134 648,0	20 815,7	4 888,0	803,0	211,4	916,4	233,8	1 427,6	158 610,7

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
ZOBOWIĄZANIA									
Zobowiązania wobec innych banków	2 087,2	4 110,9	965,3	2,2	0,6	47,0	12,0	8,8	6 256,1
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	684,6	184,5	43,3	39,7	10,5	0,0	0,0	6,3	915,1
Pochodne instrumenty zabezpieczające	324,9	221,1	51,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	546,0
Zobowiązania wobec klientów	113 594,6	13 332,7	3 130,8	2 725,1	717,6	38,0	9,7	783,1	130 473,5
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	399,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	399,7
Zobowiązania podporządkowane	0,0	2 131,1	500,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 131,1
Rezerwy	194,8	4,3	1,0	6,6	1,7	0,0	0,0	0,0	205,7
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	381,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	381,3
Inne zobowiązania	1 854,1	220,7	51,8	2,5	0,7	1,5	0,4	0,1	2 078,9
Zobowiązania ogółem	119 521,2	20 205,4	4 744,5	2 776,2	731,1	86,5	22,1	798,3	143 387,4
KAPITAŁY									
Kapitał akcyjny	130,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,1
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	1 766,8	100,5	23,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 867,3
Zyski zatrzymane	12 269,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12 269,6
Kapitały własne ogółem	15 122,8	100,5	23,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15 223,3
Zobowiązania i kapitały razem	134 644,0	20 305,9	4 768,1	2 776,2	731,1	86,5	22,1	798,3	158 610,7
Zobowiązania warunkowe udzielone	30 190,2	4 867,7	1 143,1	1 431,1	376,8	1,2	0,3	57,5	36 547,7
Zobowiązania warunkowe otrzymane	73 522,3	22 875,4	5 371,7	466,7	122,9	38,6	9,8	78,1	96 981,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
Aktywa									
Kasa, środki w Banku Centralnym	878,3	264,9	61,6	47,8	12,7	6,8	1,8	39,6	1 237,4
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	349,0	361,7	84,1	21,3	5,7	2,3	0,6	42,2	776,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 751,3	105,9	24,6	69,7	18,5	3,4	0,9	4,6	1 934,9
Pochodne instrumenty zabezpieczające	751,0	158,6	36,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	909,6
Inwestycje	27 012,3	4 925,0	1 145,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31 937,3
Kredyty i inne należności udzielone klientom	86 580,8	14 124,1	3 284,7	796,6	211,9	1 001,2	262,3	623,1	103 125,8
Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Rzeczowe aktywa trwałe	556,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	556,1
Wartości niematerialne	439,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	439,2
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,9
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	398,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	398,2
Inne aktywa	466,2	18,8	4,4	0,8	0,2	0,0	0,0	0,2	486,0
Aktywa razem	119 194,3	19 959,0	4 641,6	936,2	249,0	1 013,7	265,6	709,7	141 812,9

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
ZOBOWIĄZANIA									
Zobowiązania wobec innych banków	1 208,2	3 927,6	913,4	2,8	0,7	47,6	12,5	9,6	5 195,8
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 420,2	205,3	47,7	34,8	9,3	0,6	0,2	26,7	1 687,6
Pochodne instrumenty zabezpieczające	294,1	317,7	73,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	611,8
Zobowiązania wobec klientów	101 782,5	12 299,5	2 860,3	2 768,6	736,4	15,3	4,0	816,6	117 682,5
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	300,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,3
Zobowiązania podporządkowane	0,0	1 076,9	250,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 076,9
Rezerwy	143,6	7,3	1,7	1,5	0,4	0,0	0,0	0,0	152,4
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	280,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	280,3
Inne zobowiązania	1 434,1	66,9	15,6	1,1	0,3	1,5	0,4	0,1	1 503,7
Zobowiązania ogółem	106 863,3	17 901,2	4 163,0	2 808,8	747,1	65,0	17,1	853,0	128 491,3
KAPITAŁY									
Kapitał akcyjny	130,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,1
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	1 115,0	54,7	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 169,7
Zyski zatrzymane	11 065,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11 065,5
Kapitały własne ogółem	13 266,9	54,7	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 321,6
Zobowiązania i kapitały razem	120 130,2	17 955,9	4 175,7	2 808,8	747,1	65,0	17,1	853,0	141 812,9
Zobowiązania warunkowe udzielone	27 934,7	4 941,4	1 149,2	1 358,5	361,3	0,0	0,0	49,5	34 284,1
Zobowiązania warunkowe otrzymane	73 763,9	18 304,7	4 256,9	963,8	256,4	39,8	10,4	146,9	93 219,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

36. Zobowiązania warunkowe**36.1. Zobowiązania warunkowe udzielone**

	2019	2018
Niewykorzystane linie kredytowe	27 699,0	25 791,0
Gwarancje	5 837,2	5 575,6
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 425,6	1 371,2
Limity na kartach kredytowych	1 389,9	1 251,2
Akredytywy	196,0	295,1
Razem	36 547,7	34 284,1

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytyw pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Grupa pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych według terminów wymagalności

	2019	2018
do 1 miesiąca	141,0	113,7
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	458,0	555,1
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 380,0	2 704,4
powyżej 1 roku do 5 lat	2 060,7	1 491,1
powyżej 5 lat	797,5	711,3
Razem	5 837,2	5 575,6

36.2. Zobowiązania warunkowe otrzymane

	2019	2018
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	96 546,8	92 315,1
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	434,3	904,0
Razem	96 981,1	93 219,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

37. Wartość godziwa

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośredniej zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

37.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom 1 (Level 1): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku.
- Poziom 2 (Level 2): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.
- Poziom 3 (Level 3): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w rozbiciu na poszczególne poziomy wyceny.

2019

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	21 768,4	1 405,9	271,0	23 445,3
Wycena instrumentów pochodnych	-	554,3	-	554,3
Pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	669,9			669,9
dłużne papiery wartościowe, w tym:	498,4	-	-	498,4
obligacje Skarbu Państwa	480,6	-	-	480,6
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	17,8	-	-	17,8
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	171,5	-	-	171,5
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	851,6	-	851,6
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	21 098,5	-	110,7	21 209,2
dłużne papiery wartościowe, w tym:	21 098,5	-	-	21 098,5
obligacje Skarbu Państwa	18 647,5	-	-	18 647,5
obligacje Skarbu Państwa w EUR	982,6	-	-	982,6
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 021,5	-	-	1 021,5
obligacje Rządu Austriackiego	446,9	-	-	446,9
instrumenty kapitałowe	-	-	110,7	110,7
Kredyty i inne należności wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	160,3	160,3
Zobowiązania finansowe, w tym:	247,9	1 213,2	-	1 461,1
Wycena instrumentów pochodnych	-	667,2	-	667,2
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	247,9	-	-	247,9
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	167,2	-	-	167,2
zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	80,7	-	-	80,7
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	546,0	-	546,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	21 419,9	1 418,6	301,7	23 140,2
Wycena instrumentów pochodnych	0,0	509,0	0,0	509,0
Pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	1 425,9	0,0	0,0	1 425,9
dłużne papiery wartościowe, w tym:	790,5	0,0	0,0	790,5
obligacje Skarbu Państwa	771,6	0,0	0,0	771,6
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	18,9	0,0	0,0	18,9
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	635,4	0,0	0,0	635,4
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	909,6	0,0	909,6
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	19 994,0	0,0	83,3	20 077,3
dłużne papiery wartościowe, w tym	19 994,0	0,0	0,0	19 994,0
obligacje Skarbu Państwa	17 670,4	0,0	0,0	17 670,4
obligacje Skarbu Państwa w EUR	903,0	0,0	0,0	903,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	985,6	0,0	0,0	985,6
obligacje Rządu Austriackiego	435,0	0,0	0,0	435,0
instrumenty kapitałowe	0,0	0,0	83,3	83,3
Kredyty i inne należności wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0,0	0,0	218,4	218,4
Zobowiązania finansowe, w tym:	1 109,5	1 189,9	0,0	2 299,4
Wycena instrumentów pochodnych	0,0	578,1	0,0	578,1
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	1 109,5	0,0	0,0	1 109,5
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	1 024,9	-	-	1 024,9
zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	84,6	-	-	84,6
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	611,8	0,0	611,8

Przesunięcia pomiędzy poziomami wyceny

W roku 2019 nie było przesunięć pomiędzy poziomami wyceny.

Wycena instrumentów finansowych klasyfikowanych do poziomu 2 wyceny

Do poziomu 2 wyceny Grupa klasyfikuje instrumenty pochodne oraz transakcje z przyrzeczeniem odkupu.

Instrumenty pochodne

Dla transakcji o profilu nieliniowym (opcje walutowe), w zależności od typu produktu, stosuje się następujące modele:

- europejska opcja waniliowa – model Garmana-Kohlhagena,
- europejska opcja digital – model Garmana-Kohlhagena skorygowany o call spread,
- Cap/Floor (transakcje back to back) – model Black’a.

Danymi wejściowymi do modeli są:

- kurs walutowy – pozyskiwany ze strony internetowej NBP,
- zmienności implikowane – pozyskiwane z Bloomberg,
- krzywe rentowności analogiczne jak dla instrumentów pochodnych o charakterze liniowym.

Dla instrumentów o charakterze liniowym (pozostałe instrumenty pochodne) wartość godziwa jest wyznaczana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne na poziomie transakcji. Wartość godziwa wyznaczona w ten sposób jest wartością bieżącą tych przepływów.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wszystkie dane wejściowe wykorzystane do konstrukcji krzywych rewaluacyjnych są informacjami obserwowanymi na rynku. Są to stopy rynku depozytowego, punkty forward, stopy FRA, stopy IRS, stopy OIS, punkty basis walutowe, punkty basis pomiędzy indeksami na zmienną stopę, kursy walutowe. Dane pochodzą z systemu Reuters i są to w większości informacje od brokerów. Jakość danych rynkowych podlega kontroli podczas dziennego procesu kontrybucji stawek rewaluacyjnych.

Instrumenty pochodne wyceniane są według koncepcji krzywych OIS z założeniem istnienia zabezpieczenia wyceny transakcji w postaci depozytu oprocentowanego stopą EONIA. Wyjątkiem są transakcje w PLN podlegające rozliczeniu w ramach centralnych izb rozliczeniowych (LCH, KDPW, EUREX), gdzie rozliczenie NPV odbywa się w walucie oryginalnej, co ma odzwierciedlenie w stosowanych krzywych do wyceny (krzywa dyskontowa oparta na kwotowaniach WIBOR oraz IRS).

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

Wartość godziwa dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu wyznaczana jest w oparciu o przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane według krzywej rentowości dla instrumentów z przepływem płatności (tzw. instrumentów cashowych).

Korekta wyceny

Grupa zastosowała podejście ostrożnej wyceny (ang.: prudent valuation) w zakresie aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej bazując na wskazówkach zawartych w standardach technicznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (tj.: EBA do artykułu 105(14) Regulacji EU 575/2013 opublikowane w marcu 2014). Celem takiego podejścia jest wyznaczenie wartości godziwej na wysokim 90% poziomie ufności, z uwzględnieniem niepewności ceny rynkowej i kosztu zamknięcia.

W roku 2019 zaprzestano ujmowania kwot ostrożnej wyceny w księgach rachunkowych. Zgodnie z art. 34 oraz 105 CRR Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym kalkuluje kwotę ostrożnej wyceny ujmowaną jako odliczenie od kapitału Tier I. Na koniec roku 2019 kwota odliczenia funduszy własnych wynosiła 48,3 mln zł.

Wycena instrumentów finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny

W aktywach finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny na 31.12.2019 roku oraz na 31.12.2018 roku znajdują się nienotowane instrumenty kapitałowe oraz kredyty, które nie spełniły kryterium SPPI wg MSSF 9.

Wycena do wartości godziwej nienotowanych udziałów kapitałowych w innych spółkach jest oparta o model zdyskontowanych dywidend. Szacunki przyszłych dywidend zostały przygotowane w oparciu o średnioterminowe prognozy rentowości przygotowane przez Zarządy tych spółek. Stopa dyskonta jest oparta o koszt kapitału własnego szacowany w oparciu model CAPM (Capital Asset Pricing Model). Na koniec 2019 roku wniosła ona 9,2%, podczas gdy na koniec 2018 roku wynosiła 10,8%. Wycena do wartości godziwej nienotowanych udziałów kapitałowych w innych spółkach na 31 grudnia 2019 roku obejmowała następujące podmioty: Biuro Informacji Kredytowej S.A., Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. oraz Polski Standard Płatności sp. z o.o., podczas gdy na 31 grudnia 2018 roku wycena ta obejmowała Biuro Informacji Kredytowej S.A. oraz Krajową Izbę Rozliczeniową S.A.

Analiza wrażliwości wyceny instrumentów kapitałowych wskazuje, że 1) przyjęcie docelowej stopy wypłaty dywidendy o +10p.p. / -10p.p. względem scenariusza bazowego, skutkowałaby odpowiednio zwiększeniem / zmniejszeniem wyceny o 12%; 2) przyjęciu kosztu kapitału własnego o -0,5% / +0,5% względem scenariusza bazowego, skutkowałaby odpowiednio zwiększeniem wyceny o 8% / zmniejszeniem wyceny o 7%; 3) połączynie efektów z punktu 1) i 2), skutkowałaby odpowiednio zwiększeniem wyceny o 21% / zmniejszeniem wyceny o 18%.

Metodyka wyceny do wartości godziwej portfela kredytów opiera się na metodzie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W ramach tej metody dla każdego wycenianego kontraktu szacowane są oczekiwane przepływy pieniężne, czynniki dyskontowe na poszczególne daty płatności oraz

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

wyznaczana jest wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych na datę wyceny. Modele wyceny zasilane są parametrami biznesowymi dla poszczególnych kontraktów oraz parametrami obserwowalnymi przez rynek, takimi jak krzywe stóp procentowych, koszt płynności i koszt kapitału. Zmiana parametrów przyjętych do wyceny nie miała istotnego wpływu na wartość wyceny na 31.12.2019 roku.

Stopy dyskontowe dla powyższych kredytów wynosiły na koniec 2018 i 2019 około 2%, natomiast analiza wrażliwości wartości godziwej wg stanu na 31 grudnia 2019 oraz 31 grudnia 2018 roku wskazuje, że przy zmianie stopy dyskontowej o +1/-1 p.p. przy braku zmiany oczekiwanych przepływów powoduje zmianę wartości godziwej o około +/- 3%.

W trakcie 2019 roku zmiana wyceny instrumentów kapitałowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny uwzględniona w pozostałych całkowitych dochodach wyniosła 27,4 mln zł (w 2018: 7,8 mln zł). W roku 2019 wpływ wyceny kredytów klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny wyniósł -0,1 mln zł (w roku 2018: -0,1 mln zł) i został uwzględniony w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany”.

Zmiana stanu aktywów / zobowiązań finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny

	2019		2018	
	Instrumenty kapitałowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Kredyty i inne należności	Instrumenty kapitałowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Kredyty i inne należności
Stan na początek okresu po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości	83,3	218,4	67,4	278,7
Zwiększenia, w tym:	27,4	0,0	16,1	0,0
wycena odnoszona na skumulowane inne całkowite dochody	27,4	0,0	16,1	0,0
Zmniejszenia, w tym:	0,0	-58,1	-0,2	-60,3
splaty kredytów	0,0	-58,0	0,0	-60,2
wycena odnoszona na rachunek zysków i strat*	0,0	-0,1	0,0	-0,1
sprzedaż udziałów SWIFT	0,0	0,0	-0,2	0,0
Stan na koniec okresu	110,7	160,3	83,3	218,4

*) W pozycji Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

37.2. Aktywa niefinansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej**2019**

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Nieruchomości własne	-	-	263,4	263,4
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	-	3,6	3,6

2018

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Nieruchomości własne	-	-	263,9	263,9
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	-	10,9	10,9

Zmiana stanu aktywów niefinansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny zaprezentowana jest w niniejszym sprawozdaniu w notach 22. *Rzeczowe aktywa trwałe* oraz 24. *Aktywa przeznaczone do sprzedaży*.

Wycena do wartości godziwejNieruchomości własne

Grupa wycenia posiadane nieruchomości do wartości godziwej. Wycena jest przeprowadzana przez niezależnego rzeczoznawcę z wykorzystaniem metody dochodowej zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości.

W roku 2019 zostały dokonane wyceny następujących nieruchomości:

- Budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach (Sokolska) – wartość budynku według stanu na 31.12.2019 roku wynosiła 106,1 mln zł, zmiana wartości nieruchomości za rok 2019 zwiększyła wynik finansowy o kwotę 5,1 mln zł (4,2 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego),
- Budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach (Chorzowska 50) – wartość budynku według stanu na 31.12.2019 roku wynosiła 127,1 mln zł, zmiana wartości nieruchomości za rok 2019 zmniejszyła wynik finansowy o kwotę 1,6 mln zł (1,3 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz
- 12 innych nieruchomości zlokalizowanych na terenie całej Polski, zmiana wyceny za rok 2019 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny o kwotę 0,3 mln zł, (0,3 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz zwiększyła wynik finansowy roku 2019 o kwotę 0,03 mln zł (0,03 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Analiza wrażliwości wyceny nieruchomości własnych wskazuje, że przy przyjęciu stopy kapitalizacji o -0,5% / +0,5% względem scenariusza bazowego, skutkowałoby odpowiednio zwiększeniem wyceny o 9% (16,3 mln zł) / zmniejszeniem wyceny o 8% (-14,3 mln zł).

W roku 2018 zostały dokonane wyceny następujących nieruchomości:

- Budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach (Sokolska) – wartość budynku według stanu na 31.12.2018 roku wynosiła 100,8 mln zł, zmiana wartości nieruchomości za rok 2018 zmniejszyła wynik finansowy o kwotę 2,6 mln zł (2,1 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego),
- Budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach (Chorzowska 50) – wartość budynku według stanu na 31.12.2018 roku wynosiła 123,3 mln zł, zmiana wartości nieruchomości za rok 2018 zwiększyła wynik finansowy o kwotę 3,2 mln zł (2,6 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- 18 innych nieruchomości zlokalizowanych na terenie całej Polski, zmiana wyceny za rok 2018 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny o kwotę 0,05 mln zł, (0,04 mln z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz zwiększyła wynik finansowy roku 2018 o kwotę 0,05 mln zł (0,04 mln zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Wyniki wycen nieruchomości zostały zaprezentowane w rachunku zysków i strat w *Kosztach działania* (w nocie nr 8 w pozycji szczegółowej *koszty utrzymania i wynajmu budynków*).

Na dzień 31.12.2019 roku w skumulowanych innych całkowitych dochodach / kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 7,1 mln zł (uwzględniająca podatek odroczone) dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2018 roku kwota ta wynosiła 7,4 mln zł.

Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby na 31.12.2019 roku 322,1 mln zł w porównaniu z 324,9 mln zł na 31.12.2018 roku.

37.3. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Poniżej przedstawiono porównanie wartości bilansowej z wartością godziwą portfela kredytowego, portfela depozytów oraz dla zobowiązań podporządkowanych. Dla pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych oraz gwarancji i zobowiązań pozabilansowych nie wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej, wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.

2019

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa			RAZEM
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	12 580,4	12 127,2	229,9	-	12 357,1
obligacje Skarbu Państwa	5 962,9	5 806,5	-	-	5 806,5
obligacje Skarbu Państwa w EUR	3 272,7	3 223,2	-	-	3 223,2
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	508,5	525,3	-	-	525,3
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	2 606,4	2 572,2	-	-	2 572,2
bony pieniężne NBP	229,9	-	229,9	-	229,9
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	118 127,8	-	-	117 932,6	117 932,6
Bankowość korporacyjna, w tym:	61 945,2	-	-	61 829,4	61 829,4
kredyty i pożyczki (w rachunku bieżącym i terminowe)	46 139,8	-	-	46 184,5	46 184,5
należności leasingowe	8 013,4	-	-	8 012,0	8 012,0
należności faktoringowe	5 288,0	-	-	5 288,0	5 288,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 504,0	-	-	2 344,9	2 344,9
Bankowość detaliczna, w tym:	53 885,8	-	-	53 806,4	53 806,4
kredyty i pożyczki hipoteczne	40 597,4	-	-	40 289,6	40 289,6
kredyty i pożyczki pozostałe	13 288,4	-	-	13 516,8	13 516,8
Inne należności	2 296,8	-	-	2 296,8	2 296,8
Zobowiązania podporządkowane	2 131,1	-	-	2 139,0	2 139,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa			RAZEM
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	11 860,0	11 976,0	-	-	11 976,0
obligacje Skarbu Państwa	5 936,7	6 008,0	-	-	6 008,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR	3 143,7	3 139,2	-	-	3 139,2
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	512,9	556,5	-	-	556,5
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	2 266,7	2 272,3	-	-	2 272,3
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	102 907,4	-	-	102 974,1	102 974,1
Bankowość korporacyjna, w tym:	57 602,0	-	-	57 459,0	57 459,0
kredyty i pożyczki (w rachunku bieżącym i terminowe)	42 840,1	-	-	42 742,9	42 742,9
należności leasingowe	7 118,1	-	-	7 134,5	7 134,5
należności faktoringowe	4 834,5	-	-	4 834,5	4 834,5
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 809,3	-	-	2 747,1	2 747,1
Bankowość detaliczna, w tym:	44 354,8	-	-	44 564,5	44 564,5
kredyty i pożyczki hipoteczne	33 146,8	-	-	32 957,7	32 957,7
kredyty i pożyczki pozostałe	11 208,0	-	-	11 606,8	11 606,8
Inne należności	950,6	-	-	950,6	950,6
Zobowiązania podporządkowane	1 076,9	-	-	1 118,3	1 118,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Grupa ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wartości godziwej portfela kredytów hipotecznych wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe, które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: stawki BID do 9M (włącznie) to WIBID a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to WIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS,
- EUR: stawki BID do 9M (włącznie) to EURIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to EURIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS,
- USD i CHF: stawki BID do 9M (włącznie) to LIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to LIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS.

Dla potrzeb wyliczeń wartości godziwej pozostałych kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej wykorzystywana jest cena transferowa liczona jako:

- PLN: stawki BID to WIBID overnight; stawki OFFER to WIBOR overnight,
- EUR: stawki BID to EURIBOR overnight; stawki OFFER to EURIBOR overnight,
- USD i CHF: stawki BID to LIBOR overnight; stawki OFFER to LIBOR overnight.

Stawki BID są wykorzystywane w wyliczaniu wartości godziwej dla zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie; w przypadku aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wykorzystywane są stawki OFFER. Wszystkie punkty pośrednie na krzywych są interpolowane liniowo.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Grupie modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Grupę model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności

Portfel kredytowy wraz z papierami wartościowymi zaliczonymi do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę.

W przypadku portfela kredytów hipotecznych w CHF stosowany jest model przedpłat. Dla określenia szacowanych przedpłat wykorzystywane są dane o zapadalności portfela kredytów hipotecznych wg modelowej struktury zapadalności, w oparciu o nią następuje wyliczenie średniej stopy procentowej ważonej kapitałem niezapadłym. Na podstawie modelowej struktury zapadalności oraz przyszłych przepływów odsetkowych wyliczonych przy użyciu średniej stopy procentowej powstaje zagregowany modelowy harmonogram płatności kapitałowo-odsetkowych.

Dla tak wyodrębnionego subportfela stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego.

Dla kredytów/papierów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnich dwóch miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnich dwóch miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Dla celów szacowania wartości godziwej portfela kredytów hipotecznych w CHF – z uwagi na zanik aktywnego rynku - wykorzystano średnią marżę jaka jest stosowana przy udzielaniu kredytów hipotecznych w EUR skorygowaną o kwotowanie instrumentów typu swap dla walut CHF/EUR.

W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu/papieru (w przypadku portfela kredytów hipotecznych wartość godziwa jest sumą wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych zagregowanego portfela kredytów hipotecznych).

Dla walutowych kredytów hipotecznych oszacowanie wartości godziwej nie uwzględnia wpływu potencjalnych przyszłych zmian regulacyjnych w tym zakresie natomiast uwzględnia oczekiwane straty związane z ryzykiem prawnym.

W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

W przypadku inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu zastosowano podejście polegające na tym, że dla potrzeb określenia wartości godziwej przyjęto parametry wyceny, które byłyby zastosowane gdyby aktywa te znajdowały się w portfelu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

38. Kompensowanie instrumentów finansowych

Poniższe ujawnienie dotyczy kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym. Główne umowy ramowe zawierane przez Grupę to umowy ISDA (w zakresie instrumentów pochodnych) oraz GMRA (w zakresie transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające, które Grupa składa i otrzymuje w ramach realizacji tzw. Credit Support Annex (CSA), czyli załączników do umów ISDA.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Aktywa finansowe

2019

	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
			Instrumenty finansowe	Środki pieniężne i instrumenty finansowe otrzymane jako zabezpieczenie	
Transakcje pochodne, w tym:	1 405,9	1 405,9	-598,1	-560,7	247,1
wycena instrumentów pochodnych	554,3	554,3	-275,3	0,0	279,0
pochodne instrumenty zabezpieczające	851,6	851,6	-322,8	0,0	528,8
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-560,7	-560,7
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	171,5	171,5	0,0	-169,7	1,8
transakcje klasyfikowane do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	171,5	171,5	0,0	-169,7	1,8
transakcje klasyfikowane do kredytów i innych należności udzielonych klientom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razem					248,9

2018

	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
			Instrumenty finansowe	Środki pieniężne i instrumenty finansowe otrzymane jako zabezpieczenie	
Transakcje pochodne, w tym:	1 419,3	1 419,3	-602,0	-600,7	216,6
wycena instrumentów pochodnych	509,7	509,7	-233,1	0,0	276,6
pochodne instrumenty zabezpieczające	909,6	909,6	-368,9	0,0	540,7
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-600,7	-600,7
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	635,4	634,5	0,0	-627,5	7,9
transakcje klasyfikowane do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	635,4	634,5	0,0	-627,5	7,9
transakcje klasyfikowane do kredytów i innych należności udzielonych klientom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razem					224,5

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zobowiązania finansowe**2019**

	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
			Instrumenty finansowe	Środki pieniężne i instrumenty finansowe złożone jako zabezpieczenie	
Transakcje pochodne, w tym:	1 213,3	1 213,3	-598,1	-270,1	345,1
wycena instrumentów pochodnych	667,2	667,2	-275,3	0,0	391,9
pochodne instrumenty zabezpieczające	546,0	546,0	-322,8	0,0	223,2
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-270,1	-270,1
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	111,8	111,8	0,0	-110,7	1,1
transakcje klasyfikowane do zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	80,7	80,7	0,0	-79,9	0,8
transakcje klasyfikowane do zobowiązań wobec banków / klientów	31,1	31,1	0,0	-30,8	0,3
Razem					346,2

2018

	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
			Instrumenty finansowe	Środki pieniężne i instrumenty finansowe złożone jako zabezpieczenie	
Transakcje pochodne, w tym:	1 189,9	1 189,9	-602,0	-341,6	246,3
wycena instrumentów pochodnych	578,1	578,1	-233,1	0,0	345,0
pochodne instrumenty zabezpieczające	611,8	611,8	-368,9	0,0	242,9
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-341,6	-341,6
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	84,6	84,6	0,0	-83,5	1,1
transakcje klasyfikowane do zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	84,6	84,6	0,0	-83,5	1,1
transakcje klasyfikowane do zobowiązań wobec banków / klientów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razem					247,4

39. Działalność powiernicza

Według stanu na 31.12.2019 roku Grupa prowadziła 764 rachunków papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Grupy (781 na 31.12.2018 roku). Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Na koniec roku 2019 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 151 funduszy inwestycyjnych i subfunduszy, 1 funduszu emerytalnego, 1 funduszu pracowniczego oraz dokonywała wyceny wartości aktywów netto oraz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa 8 ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych (łącznie 161 funduszy). Dla porównania na koniec roku 2018 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 149 funduszy inwestycyjnych i subfunduszy, 2 funduszy emerytalnych, 1 funduszu pracowniczego oraz dokonywała wyceny wartości aktywów netto oraz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa 8 ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych (łącznie 160 funduszy).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

40. Leasing - Grupa jako leasingodawca**40.1. Leasing operacyjny**

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomościach własnych. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności oraz w wartościach brutto prezentuje poniższa tabela:

	2019	2018
poniżej 1 roku	1,3	1,4
od 1 roku do 2 lat	1,1	1,2
od 2 do 3 lat	1,1	1,1
od 3 do 4 lat	0,7	1,1
od 4 do 5 lat	0,0	0,7
powyżej 5 lat	0,0	0,0
	4,2	5,5

40.2. Leasing finansowy

Ujawnienia dotyczące leasingu finansowego, w którym Grupa jest leasingodawcą zostały opisane w nocie 20.1 Należności z tytułu leasingu finansowego.

41. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych**Gotówka i jej ekwiwalenty**

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	2019	2018
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 13)	733,9	1 117,6
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 13)	669,0	119,8
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	258,3	378,4
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	74,1	0,0
Inne należności w innych bankach	262,1	340,6
Razem	1 997,4	1 956,4

Objaśnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych, wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych oraz instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, a także dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu (z wyłączeniem

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

krótkoterminowych bonów skarbowych). Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Grupy, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych lub emisję dłużnych papierów wartościowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Grupę długoterminowych zobowiązań (m.in.: spłat otrzymanych kredytów wraz z odsetkami, odsetek od wyemitowanych papierów dłużnych) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

2019

	zmiana stanu		różnica, w tym:	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	11)	12)
	w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych													
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-22,0	-143,8	121,8	2,7	-124,5										
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	710,7	710,3	0,4	-0,4											
Zmiana pochodnych instrumentów zabezpieczających	-7,8	684,5	-692,3			692,3									
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych/ inwestycji	-1 887,2	-1 048,7	-838,5	-1,7			15,8	824,4							
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-15 162,3	-15 205,9	43,6	-43,6											
Zmiana stanu pozostałych aktywów	281,2	266,6	14,6						-14,6						
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	1 060,3	265,1	795,2	33,5						-828,7					
Zmiana stanu zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-772,6	-772,7	0,1	-0,1											
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	12 791,0	12 789,0	2,0	-2,0											
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	575,4	161,5	413,9	-3,8							-10,1	-10,6	99,3	-2,4	-486,3

*) poszczególne różnice objaśnione są na kolejnej stronie

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Przyczyny wystąpienia różnic pomiędzy zmianami stanu wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych są następujące:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i zobowiązań zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji *Odsetki otrzymane/zapłacone*.
- 2) Ze zmiany stanu *Kredytów i innych należności udzielonych innym bankom* wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji *Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto*.
- 3) Zmiana stanu *Pochodnych instrumentów zabezpieczających* uwzględnia zmiany dotyczące instrumentów zabezpieczających ujęte w innych całkowitych dochodach.
- 4) Zmiana stanu *Inwestycyjnych papierów wartościowych* nie uwzględnia tej części wyceny papierów wartościowych, która została ujęta w innych całkowitych dochodach.
- 5) Ze zmiany stanu *Inwestycyjnych papierów wartościowych* wyłączono zmianę stanu papierów, która została zaprezentowana w działalności inwestycyjnej.
- 6) Kwota dotyczy niezwiązanych w przepływie gotówki ani amortyzacją zmian bilansowej wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.
- 7) Ze zmiany stanu *Zobowiązań wobec innych banków* wyłączono zmianę stanu wynikającą ze spłaty kredytów na długoterminowe finansowanie spółek zależnych.
- 8) Zmiana stanu *Innych zobowiązań* nie uwzględnia zmian ujętych w innych całkowitych dochodach, dotyczących wyceny motywacyjnych programów pracowniczych oraz zysków/strat aktuarialnych.
- 9) Kwota niezwiązanej w przepływie gotówki zmiany bilansowej wartości zobowiązań podporządkowanych (odsetki naliczone i niezapłacone, różnice kursowe).
- 10) Wartość całkowitego wypływu środków pieniężnych z tytułu leasingu wykazana w działalności finansowej.
- 11) Zmiana bilansowa dotycząca emisji własnej niezaprezentowana w odsetkach oraz w części dotyczącej działalności finansowej.
- 12) Efekt wdrożenia MSSF 16 w pozycji pozostałe zobowiązania (nota 22).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	zmiana stanu		różnica, w tym:	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)
	w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych										
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	1 458,00	387,4	1 070,6	-6,6	-1 064,00							
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-431,20	-430,5	-0,7	0,7								
Zmiana pochodnych instrumentów zabezpieczających	-29,80	663,9	-693,7			693,7						
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych/ inwestycji	-2 472,20	-2 271,5	-200,7	171,9			-12,2	41,0				
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-15 851,20	-15 860,3	9,1	-9,1								
Zmiana stanu pozostałych aktywów	-76,8	-66,3	-10,5						10,5			
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	1 086,80	772,3	314,5	-1,9						-312,6		
Zmiana stanu zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-215,60	-214,8	-0,8	0,8								
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	13 179,20	13 178,2	1,0	-1,0								
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	-450,2	-434,1	-16,1								-0,6	16,7

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Przyczyny wystąpienia różnic pomiędzy zmianami stanu wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych są następujące:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i zobowiązań zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji *Odsetki otrzymane/zapłacone*.
- 2) Ze zmiany stanu *Kredytów i innych należności udzielonych innym bankom* wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji *Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto*.
- 3) Zmiana stanu *Pochodnych instrumentów zabezpieczających* uwzględnia zmiany dotyczące instrumentów zabezpieczających ujęte w innych całkowitych dochodach.
- 4) Zmiana stanu *Inwestycyjnych papierów wartościowych* nie uwzględnia tej części wyceny papierów wartościowych, która została ujęta w innych całkowitych dochodach.
- 5) Ze zmiany stanu *Inwestycyjnych papierów wartościowych* wyłączono zmianę stanu papierów, która została zaprezentowana w działalności inwestycyjnej.
- 6) Kwota 10,5 mln zł dotyczy niezwiązanych w przepływie gotówki ani amortyzacją zmian bilansowej wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.
- 7) Ze zmiany stanu *Zobowiązań wobec innych banków* wyłączono zmianę stanu wynikającą ze spłaty kredytów na długoterminowe finansowanie spółek zależnych.
- 8) Zmiana stanu *Innych zobowiązań* nie uwzględnia zmian ujętych w innych całkowitych dochodach, dotyczących wyceny motywacyjnych programów pracowniczych oraz zysków/strat aktuarialnych.
- 9) Kwota 16,7 mln zł dotyczy niezwiązanych w przepływie gotówki zmian bilansowej wartości zobowiązań podporządkowanych (odsetki naliczone i niezapłacone, różnice kursowe).

42. Podmioty powiązane

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. Jednostką dominującą najwyższego szczebla jest ING Groep N.V. z siedzibą w Holandii.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi. Bank prowadzi również rachunki bankowe podmiotów z Grupy ING. Ponadto spółka zależna ING Lease Sp. z o.o. otrzymała od ING Bank NV finansowanie długoterminowe kontraktów leasingowych w EUR (tzw. „matched funding”). Wszystkie wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Koszty działania ponoszone przez Bank na rzecz podmiotu dominującego wynikają przede wszystkim z umów o świadczenie usług konsultacyjno-doradczych, przetwarzania i analizy danych, udostępniania licencji oprogramowania oraz wsparcia informatycznego. W zakresie kosztów ponoszonych przez Bank na rzecz innych podmiotów powiązanych, dominującą rolę odgrywają umowy outsourcingowe dotyczące świadczenia usług hostingu zasobów systemowych dla różnych aplikacji, dzierżawy sprzętu IT, monitoringu dostępności i wydajności aplikacji i infrastruktury IT oraz testów penetracyjnych i monitoringu bezpieczeństwa informatycznego.

Koszty prezentowane są według wartości netto (bez podatku VAT).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Według stanu na 31.12.2019 roku ING Bank Śląski S.A. nie posiadał zaangażowania wobec członków Rady Nadzorczej wchodzących w jej skład na koniec 2019 roku oraz podmiotów powiązanych z nimi kapitałowo i organizacyjnie.

Informacje liczbowe o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązаныmi (w mln zł)

	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone
	stan na 31.12.2019			stan na 31.12.2018		
Należności						
Rachunki nostro	6,6	17,9	-	1,9	37,6	-
Depozyty złożone	74,1	-	-	-	-	-
Kredyty	32,0	35,6	-	34,8	44,0	-
Wycena dodatnia instrumentów pochodnych	49,8	34,9	-	48,5	48,3	-
Inne należności	9,9	2,9	-	5,4	2,4	-
Zobowiązania						
Depozyty otrzymane	791,0	47,8	4,6	48,7	33,1	4,3
Kredyty otrzymane	3 472,8	-	-	3 135,4	-	-
Pożyczka podporządkowana	2 131,1	-	-	1 076,9	-	-
Rachunki loro	11,7	33,6	-	21,4	23,9	-
Wycena ujemna instrumentów pochodnych	38,4	32,6	-	45,0	45,8	-
Inne zobowiązania	82,6	2,7	-	64,7	1,5	-
Operacje pozabilansowe						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	470,7	750,3	-	535,1	538,3	-
Otrzymane zobowiązania pozabilansowe	740,7	720,5	-	1 184,3	483,9	-
Transakcje wymiany walutowej	6 666,5	-	-	7 210,2	140,9	-
Transakcje forward	-	-	-	116,1	-	-
IRS	2 312,7	2 403,9	-	2 768,7	2 575,8	-
Opcje	2 851,9	31,3	-	1 732,8	37,6	-

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone
	2019			2018		
Przychody i koszty						
Przychody, w tym:	40,7	28,3	36,3	70,3	0,6	-0,1
przychody/koszty odsetkowe i prowizyjne	-22,0	8,6	36,3	-7,3	-0,2	-0,1
wynik na instrumentach finansowych	59,8	6,5	-	74,8	-6,0	-
wynik na pozostałej działalności podstawowej*	2,9	13,2	-	2,8	6,8	-
Koszty działania	85,1	9,7	-	67,0	6,7	-
Nakłady na majątek trwały						
Nakłady na wartości niematerialne	-	1,4	-	-	6,1	-

*) W 2019 roku, Grupa dokonała sprzedaży systemu informatycznego służącego do obsługi transakcji kartowych do jednostki z Grupy ING. Cena sprzedaży wyniosła 26,7 mln zł, natomiast wartość bilansowa sprzedanego składnika aktywów 16,4 mln zł.

43. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami**Kredyty dla pracowników i kierownictwa Banku**

Pracownicy Grupy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2019 roku wynoszą 174,9 mln zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na dzień 31.12.2018 roku ich wartość wyniosła 167,5 mln zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2019 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancje i poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 35,8 mln zł. Na dzień 31.12.2018 roku ich wartość wyniosła 34,3 mln zł.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.

Skład Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. na koniec 2019 roku został zaprezentowany w rozdziale I. *Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej* w punkcie 5. *Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku*.

Świadczenia dla Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.

	2019	2018
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:	12,7	12,4
- wynagrodzenia	10,2	9,9
- korzyści	2,5	2,5
Razem	12,7	12,4

Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się wynagrodzenia zasadnicze, ubezpieczenia, wpłaty na fundusz inwestycyjny, opieka medyczna oraz inne świadczenia przyznane przez Radę Nadzorczą.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Świadczenia dla Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń

	2019		2018	
	Krótkoterminowe świadczenia	Długoterminowe świadczenia	Krótkoterminowe świadczenia	Długoterminowe świadczenia
płatności w gotówce	2,7	2,2	2,5	2,1
akcje fantomowe	2,7	2,2	2,5	2,1
Razem	5,4	4,4	5,0	4,2

Na krótkoterminowe świadczenia składają się świadczenia wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń – część nieodroczone.

Na długoterminowe świadczenia składają się świadczenia wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń – część odroczone.

Świadczenia za rok 2019 dla członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń nie zostały jeszcze przyznane.

Zgodnie z obowiązującym w Banku systemem wynagrodzeń, Członkom Zarządu Banku może przysługiwać premia za rok 2019, której część zostanie wypłacona w 2020 roku, a część będzie odroczone na lata kolejne (2021 – 2027). Maksymalna możliwa do uzyskania wysokość premii za 2019 rok, na którą została utworzona rezerwa, wynosi 9,8 mln zł, w tym na wypłatę gotówkową w 2019 roku 2,7 mln zł, a na część premii z odroczonym terminem płatności 7,1 mln zł. Ostateczną decyzję odnośnie wysokości premii podejmie Rada Nadzorcza Banku.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku rezerwa na wypłatę gotówkową premii dla Członków Zarządu wynosiła 9,2 mln zł. Zatwierdzona przez Radę w roku 2019 kwota premii, która dotyczyła roku 2018 wyniosła 5,2 mln zł.

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Członkom Zarządu nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Pracownicy Grupy uczestniczyli w programie długoterminowym Grupy ING do 2012 roku. Po tym roku ING Bank Śląski S.A. uruchomił swój wewnętrzny program oparty o akcje fantomowe ING Banku Śląskiego S.A. Obecnie realizowane są ostatnie transze z programów grupowych, ewentualnie instrumenty finansowe, które przydzielane zostały pracownikom Grupy przez spółki zagraniczne ING za czas pełnienia funkcji w tychże spółkach.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Skład Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. na koniec 2019 roku został zaprezentowany w rozdziale I. *Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej* w punkcie 5. *Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku*.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Świadczenia dla Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

	2019	2018
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:	0,8	0,8
- wynagrodzenia	0,8	0,8
Razem	0,8	0,8

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Stan posiadania akcji ING Banku Śląskiego przez członków Rady Nadzorczej Banku oraz członków Zarządu Banku

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku na dzień 31.12.2019 roku nie posiadali akcji ING Banku Śląskiego S.A., podobnie jak na dzień przekazania do publicznej wiadomości rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za 2019 rok.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2019 roku wynosił 2,7 mln zł, wobec 3,7 mln zł na dzień 31.12.2018 roku. Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31.12.2019 roku wynosił 8,5 mln zł wobec 7,8 mln zł na dzień 31.12.2018 roku.

44. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej wynosiło na dzień 31 grudnia odpowiednio:

	2019	2018
W osobach	8 135	8 086
W etatach	8 071,6	8 033,6

45. Istotne zdarzenia po dacie bilansowej

- Intencja Zarządu odnośnie wypłaty dywidendy z zysku za rok 2019

W dniu 6 lutego 2019 roku, Zarząd Banku poinformował, że zamierza zarekomendować Walnemu Zgromadzeniu podjęcie uchwały o przeznaczeniu na wypłatę dywidendy około 30% zysku jednostkowego Banku za 2019 rok. Bank spełnia kryteria i wymogi Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) umożliwiające wypłatę dywidendy z zysku za rok 2019. Niemniej jednak, do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego, Bank nie otrzymał jeszcze indywidualnego zalecenia dywidendowego KNF za 2019 rok potwierdzającego możliwość wypłaty takiej dywidendy.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie

finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- Minimalny poziom funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji („MREL”) wyznaczony przez BFG dla ING Banku Śląskiego S.A

W dniu 5 lutego 2020 roku Bank otrzymał pismo od Bankowego Funduszu Gwarancyjnego („BFG”) w sprawie wysokości minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji („MREL”).

Wymóg MREL dla Banku został określony na poziomie skonsolidowanym na 11,679% sumy funduszy własnych i zobowiązań ogółem („TLOF”), co odpowiada 21,280% kwoty ekspozycji na ryzyko („TRE”). Wymóg ten powinien zostać osiągnięty na 31 grudnia 2022 roku.

Ponadto, BFG wyznaczył śródkresowe cele MREL na poziomie skonsolidowanym, które w relacji do:

– TLOF wynoszą 7,665% na koniec 2019 roku, 9,003% na koniec 2020 roku oraz 10,341% na koniec 2021 roku, oraz

– TRE wynoszą 13,967% na koniec 2019 roku, 16,405% na koniec 2020 roku oraz 18,842% na koniec 2021 roku.

Wymóg MREL został wyznaczony na podstawie skonsolidowanych danych bilansowych według stanu na 31 grudnia 2018 roku. Cel MREL wyznaczony przez BFG na koniec 2019 roku został spełniony.

- Zarejestrowanie zmian w Statucie ING Banku Śląskiego S.A.

W dniu 29 stycznia 2020 roku zostały zarejestrowane zmiany w Statucie Banku uchwalone Uchwałą nr 27 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 5 kwietnia 2018 roku. Rejestracja nastąpiła na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) z 24 stycznia 2020 roku, sprostowanego postanowieniem z 29 stycznia 2020 roku. Rejestracja obejmuje zmianę w § 8 ust. 2 punkt 7) Statutu, który otrzymuje brzmienie: „7) wydawanie pieniądza elektronicznego,”.

Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem

I. System zarządzania ryzykiem oraz kapitałem

1. System zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem stanowi zintegrowany zbiór zasad, mechanizmów i narzędzi (w tym m.in. polityk i procedur) odnoszących się do procesów dotyczących ryzyka. Rolą systemu zarządzania ryzykiem jest stała identyfikacja, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie poziomu ponoszonego przez Grupę ryzyka oraz zabezpieczenie ewentualnych strat poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne, system limitów oraz adekwatny poziom rezerw (odpisów), a także kapitałów i buforów płynnościowych

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Grupa:

- stosuje sformalizowane zasady służące określeniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem,
- stosuje sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości,
- stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów,
- stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,
- posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez Grupę ryzyka.

Struktura ryzyka i kontroli w Grupie opiera się na modelu trzech linii obrony. Model ten ma na celu zapewnienie stabilnych i efektywnych ram dla zarządzania ryzykiem poprzez zdefiniowanie i wdrożenie trzech „poziomów” zarządzania ryzykiem, z odmiennymi rolami, zakresem obowiązków i obowiązkami związanymi z nadzorem.

- Pierwsza linia obrony - Zarządzający Biznesem w Grupie. Zarządzający daną jednostką biznesową ponoszą główną odpowiedzialność za działanie, operacje, przestrzeganie norm, oraz skuteczną kontrolę ryzyka mającego wpływ na daną jednostkę biznesową. Zarządzający Biznesem biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania na wszystkich poziomach organizacji.
- Druga linia obrony - Funkcje Zarządzającego ryzykiem i finansami. Funkcje zarządzania ryzykiem, oraz w stosownych przypadkach, zarządzania finansami realizowane są poprzez:
 - stworzenie polityki, standardów oraz wytycznych dla poszczególnych obszarów ryzyka,
 - koordynację, nadzór oraz kontrolę działań podejmowanych przez pierwszą linię obrony w zakresie zrealizowanych zadań, zarządzanie, kontrolę oraz raportowanie ryzyka generowanego przez pierwszą linię obrony,
 - eskalowanie/wetowanie działań jednostki, które mogłyby tworzyć niemożliwe do zaakceptowania ryzyka dla Grupy.
- Trzecia linia obrony - Departament Audytu Wewnętrznego. Departament Audytu Wewnętrznego odpowiedzialny jest za zapewnienie niezależnej oceny i wydanie opinii o:
 - zaprojektowaniu i skuteczności kontroli wewnętrznych nad ryzykami wynikającymi z działalności Grupy,
 - zaprojektowaniu i skuteczności zarządzania ryzykiem zrealizowanym przez pierwszą i drugą linię obrony.

Szczególną rolę w procesie zarządzania ryzykiem pełnią Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza. Bank posiada także szereg komitetów, które pełnią aktywną rolę w zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2. Zasady zarządzania ryzykiem

ING Bank Śląski S.A. zarządza ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w normach polskiego prawa, regulacjami Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych uprawnionych organów, a także zgodnie ze standardami określonymi przez Grupę ING w stopniu, który nie prowadzi do naruszenia wspomnianych wcześniej regulacji oraz dokumentów z zakresu najlepszych praktyk.

Niezależnie od konieczności zapewnienia zgodności regulacyjnej i prawnej (compliance), Grupa traktuje zarządzanie ryzykiem kredytowym, rynkowym oraz operacyjnym jako fundamentalną i integralną część całościowego zarządzania Grupą.

3. Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

W Grupie ING Banku Śląskiego S.A. proces identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka, podstawowe elementy dotyczące ich kwantyfikacji oraz zasady zarządzania adekwatnością kapitałową reguluje *Polityka Zarządzania Kapitałem w ING Banku Śląskim S.A.*

Na podstawie tego dokumentu w Grupie identyfikuje się następujące typy ryzyka:

- ryzyko trwale istotne - ze względu na charakter działalności Grupy jest i będzie w przyszłości istotne. Przez charakter działalności Grupy rozumie się działalność w zakresie usług depozytowych i kredytowych oraz związanych z tą działalnością: zarządzanie płynnością, stopą procentową oraz ryzykiem walutowym, a także zarządzanie ryzykiem w zakresie niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych,
- ryzyko istotne - może powodować powstanie potencjalnych strat, z częstotliwością wystąpienia wartości kwalifikujących je jako istotne zgodnie z tabelą:

Klasyfikacja ryzyk jako istotne				
Potencjalna strata (PLN)	do 0,2% funduszy własnych	od 0,2% do 1% funduszy własnych	od 1% do 5% funduszy własnych	powyżej 5% funduszy własnych
Przynajmniej raz na rok	nieistotne	istotne	istotne	istotne
Przynajmniej raz na 5 lat	nieistotne	Nieistotne	istotne	istotne
Rzadziej niż raz na pięć lat	nieistotne	Nieistotne	nieistotne	istotne

W każdym miesiącu w Grupie przygotowywane są raporty w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym zawierające zrealizowane oraz planowane wymogi kapitałowe z tytułu wszystkich istotnych rodzajów ryzyka. Informacje w tym zakresie otrzymuje Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO) oraz Zarząd Banku. Rada Nadzorcza w cyklach kwartalnych informowana jest o adekwatności kapitałowej Banku i Grupy, w tym adekwatności kapitału wewnętrznego.

Raz w roku przeprowadzany jest przegląd procesu adekwatności kapitału wewnętrznego (ang. ICAAP – internal capital adequacy assessment process), a raport z przeglądu przekazywany jest do Zarządu oraz Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. Dodatkowo komórka audytu wewnętrznego przeprowadza regularnie niezależny audyt procesu ICAAP.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

4. Kategorie ryzyka

W procesie ICAAP w pierwszym kwartale 2019 roku Grupa przeprowadziła warsztaty oceny istotności ryzyka. W ich wyniku Grupa uznała ryzyko wyniku finansowego jako ryzyko nieistotne.

Typ ryzyka		Trwale istotne	Istotne	Nieistotne
Ryzyko kredytowe				
Ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta*		✓		
Ryzyko rezydualne**		✓		
Ryzyko koncentracji		✓		
Ryzyko wartości rezydualnej		✓		
Ryzyko transferowe				✓
Ryzyko pozostałych nie kredytowych aktywów			✓	
Ryzyko definicji „default”				✓
Ryzyko rynkowe				
Ryzyko operacji na rynkach finansowych	Ryzyko walutowe	✓		
	Ryzyko ogólne i szczególne stóp procentowych w księdze handlowej	✓		
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: całkowite niedopasowanie	✓		
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko rezydualne convexity		✓	
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko bazowe			✓
	Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko opcyjne			✓
Ryzyko inwestycji w nieruchomości komercyjne oraz nieruchomości posiadane na własny użytek				✓
Ryzyko kapitałowych papierów wartościowych	Ryzyko kapitałowych papierów wartościowych w księdze bankowej			✓
	Ryzyko ogólne i szczególne kapitałowych papierów wartościowych w księdze handlowej			✓
Ryzyko zachowania klienta			✓	
Ryzyko biznesowe				
Ryzyko wyniku finansowego				✓
Ryzyko makroekonomiczne			✓	
Ryzyko portfela hipotek walutowych			✓	
Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej				✓
Ryzyko płynności i finansowania		✓		
Ryzyko operacyjne***		✓		
Ryzyko modeli			✓	

*) definicja ryzyka zawiera ryzyko rozliczenia dostawy

**) wymóg kapitałowy szacowany w ramach metody dla ryzyka braku spłaty i ryzyka kontrahenta

***) obejmuje ryzyko modeli (w Banku i Grupie na potrzeby zarządzania ryzykiem to jest wydzielane), ryzyko braku zgodności oraz ryzyko prawne, a także ryzyko informatyczne, które jest zarządzane w ramach tego ryzyka.

5. Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko określa maksymalną wielkość ryzyka jaką Grupa jest gotowa zaakceptować wspierając tym samym stabilność oraz dalszy rozwój. W ramach zarządzania ryzykiem i kapitałem w Grupie ustalane są parametry apetytu na ryzyko (tzw. RAS - Risk Appetite Statement)

w następujących podstawowych obszarach:

- RAS dotyczący adekwatności kapitałowej,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- RAS dotyczący płynności i finansowania oraz ryzyka rynkowego,
- RAS dotyczący ryzyka kredytowego
- RAS dotyczący ryzyka operacyjnego.

RAS dotyczący adekwatności kapitałowej Grupy został ustalony w 2019 roku dla następujących współczynników kapitałowych¹:

- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) na poziomie co najmniej 10,5%,
- współczynnik Tier 1 (T1) na poziomie co najmniej 12%, oraz
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie co najmniej 14%.

RAS dotyczący adekwatności kapitałowej wynika z obowiązku utrzymywania minimalnych poziomów współczynników kapitałowych wynikających z następujących regulacji zewnętrznych:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku (4,5% dla CET1, 6% dla T1 oraz 8% dla TCR),
- Ustawy z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym sankcjonujący dodatkowe bufor kapitałowe, w tym :
 - bufor zabezpieczający, który w 2019 roku wynosił 2,5% (1,875% w 2018 roku),
 - bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,5% nałożonego decyzją Komisji z 19 grudnia 2017 roku i podtrzymanego pismami KNF z 2 sierpnia 2018 roku oraz z 19 sierpnia 2019 roku,
 - bufor antycykliczny z zastosowaniem do ekspozycji na które taki bufor został przez właściwe organy nałożony. Bufor antycykliczny jest zmienny w czasie w zależności od struktury odnośnych ekspozycji oraz poziomów wskaźników bufora antycyklicznego nałożonych na odnośne ekspozycje (wg stanu na grudzień 2019 bufor antycykliczny wynosił efektywnie 0,002%, w porównaniu do 0,006% wg stanu na grudzień 2018),
- Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 września 2017 roku w sprawie bufora ryzyka systemowego wprowadzającej bufor ryzyka systemowego w wysokości 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ponieważ Grupa posiada niewielką pulę tzw. ekspozycji zagranicznych efektywny poziom bufora ryzyka systemowego jest zmienny w czasie (wg stanu na 31 grudnia 2019 roku wyniósł 2,953%, w porównaniu do 2,961% wg stanu na 31 grudnia 2018).

W ramach RAS dotyczących adekwatności kapitałowej ustalane są również limity kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka.

6. Kapitał ekonomiczny, fundusze własne i wymóg kapitałowy

6.1. Kapitał ekonomiczny

Grupa ING Banku Śląskiego S.A. obecnie szacuje kapitał na następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta oraz ryzyko rezydualne - ryzyko strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta/dłużnika ze swoich zobowiązań wobec Grupy (w tym rozliczenia transakcji lub dostarczenia instrumentu w umówionym terminie) oraz ryzyko

¹ Poziomy referencyjne określone w RAS opierają się na nominalnych poziomach poszczególnych buforów kapitałowych. Zastosowane podejście oznacza, że RAS dla adekwatności kapitałowej jest nieco wyższy niż wynikałoby to z regulacyjnych minimalnych poziomów współczynników kapitałowych opierających się na efektywnych i zmiennych w czasie poziomach niektórych buforów kapitałowych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

zmniejszenia wartości ekspozycji kredytowej w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązania. Kapitał ekonomiczny wyznaczany jest z wykorzystaniem zmodyfikowanej metody AIRB (INCAP) z uwzględnieniem kapitału z tytułu ryzyka kredytowego centralnego kontrahenta oraz ryzyka korekty wyceny kredytowej (CVA), a także wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy, które wyliczane są zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku. Od czerwca 2014 roku w wyliczeniach kapitału wprowadzono parametr LGD z okresu recesji (ryzyko rezydualne),

- ryzyko pozostałych niekredytowych aktywów - ryzyko nieodzyskania przez Grupę wartości bilansowych aktywów niekredytowych (DTA, ekspozycje kapitałowe i pozostałe pozycje). Kapitał wyznaczany jest zgodnie z zasadami przyjętymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku,
- ryzyko koncentracji - ryzyko wynikające z występowania nadmiernej ekspozycji wobec pojedynczego podmiotu, podmiotów powiązanych lub grup podmiotów o podobnej charakterystyce, które z tego tytułu są narażone na podwyższone ryzyko kredytowe (np. koncentracja sektorowa). Wymóg kapitałowy szacowany jest według następujących zasad:
 - wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie - zgodnie z zasadami wyznaczania wymogu kapitałowego wynikającymi z wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku,
 - wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących tą samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami - jako nadwyżka zaangażowania ponad ustalony limit koncentracji dla tej grupy zaangażowań, pomniejszona o odpisy aktualizacyjne,
- ryzyko wartości rezydualnej - ryzyko wynikające z wartości rezydualnej przedmiotu leasingu, która stanowi różnicę między wartością przedmiotu leasingu a sumą rat leasingowych. Kontrahent ma prawo wykupić przedmiot leasingu, ale nie jest do tego bezwzględnie zobowiązany. Wymóg kapitałowy wyznaczany jest zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku,
- ryzyko walutowe - ryzyko strat spowodowanych zmianami kursów wymiany walut. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest za pomocą metody VaR,
- ryzyko ogólne i szczególne stóp procentowych w księdze handlowej - ryzyko strat na pozycjach w księgach handlowych spowodowanych zmianami stóp procentowych. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest za pomocą metody VaR,
- ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: ryzyko rezydualne convexity - ryzyko straty związane z nieoczekiwanym nieliniowym przesunięciem krzywej stóp procentowy. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest przy pomocy symulacji zmiany stóp procentowych,
- ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: całkowite niedopasowanie - ryzyko strat na pozycjach w księgach bankowych spowodowane zmianami stóp procentowych. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest za pomocą metody VaR,
- ryzyko zachowania klienta - ryzyko potencjalnych strat spowodowanych niepewnością, co do zachowania klientów w stosunku do produktów z wbudowanymi opcjami, Wymóg kapitałowy z tytułu tego ryzyka wyznaczany jest jako złożenie dwóch elementów: symulacji Monte Carlo oraz wyceny posiadanego portfela replikacyjnego,
- ryzyko makroekonomiczne - ryzyko wynikające ze zmian makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych. Metodologia wyznaczania wymogu kapitałowego bazuje na wewnętrznych testach warunków skrajnych dla scenariusza łagodnej recesji oraz pożądanego poziomu miar adekwatności kapitałowej,
- ryzyko portfela hipotek walutowych - ryzyko wynikające z poniesienia straty finansowej z powodu konieczności przewalutowania kredytów hipotecznych indeksowanych w walutach

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

obcych na kredyty złotówkowe. Wycena ryzyka wykonywana jest na podstawie estymacji kosztów wdrożenia zapisów regulacji dotyczących przewalutowania walutowych kredytów hipotecznych,

- ryzyko płynności i finansowania - ryzyko polegające na niemożności spełnienia, przy racjonalnej cenie, zobowiązań pieniężnych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Grupa utrzymuje płynność w taki sposób, aby zobowiązania pieniężne Grupy mogły być zawsze realizowane przy pomocy dostępnych środków, wpływów z zapadających transakcji, dostępnych źródeł finansowania po cenach rynkowych i/lub z likwidacji zbywalnych aktywów. Kapitał ekonomiczny stanowi wartość kosztu pozyskania dodatkowego finansowania pozwalającego na przywrócenie wewnętrznych poziomów nadzorczych limitów płynnościowych,
- ryzyko modeli - ryzyko straty, jaką może ponieść Grupa, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wykorzystywanych przez Grupę w procesach wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli. Wymóg kapitałowy jest szacowany dla modeli istotnych i średnio istotnych o podwyższonym lub wysokim poziomie ryzyka modelu oraz bazuje na ocenie eksperckiej,
- ryzyko operacyjne - ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty materialnej w wyniku niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. W zakresie ryzyka operacyjnego uwzględniane są również czynniki i skutki wystąpienia ryzyka utraty reputacji, ryzyka prowadzenia działalności oraz ryzyka koncentracji (w odniesieniu do obszaru ryzyka operacyjnego). Do obliczenia kapitału ekonomicznego Grupa wykorzystuje metodę zaawansowaną AMA. Stosowany model jest modelem hybrydowym umożliwiającym pomiar ryzyka na podstawie wewnętrznych i zewnętrznych danych dotyczących zdarzeń ryzyka operacyjnego, analizie scenariuszy oraz czynnikach środowiska biznesowego i kontroli wewnętrznej.

W ciągu 2019 i 2018 roku poziom funduszy własnych kształtował się powyżej poziomu kapitału wewnętrznego.

6.2. Fundusze własne

Fundusze własne Grupy składają się z:

- kapitału podstawowego Tier 1, który na koniec 2019 roku wyniósł 12 462,4 mln zł,
- kapitału Tier 2, który na koniec 2019 roku wyniósł 2 129,3 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w Grupie nie jest identyfikowany kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Fundusze własne

	2019	2018
Fundusze własne		
A. Kapitał Tier 1	12 462,4	11 288,8
A.I. Kapitał podstawowy Tier 1	12 462,4	11 288,8
instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	130,1	130,1
nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	956,3
zyski zatrzymane	798,6	521,0
- zyski zatrzymane w poprzednich latach	-50,7	-221,2
- uznany zysk lub uznana strata	849,3	742,2
skumulowane inne całkowite dochody	332,7	327,4
kapitał rezerwowy	9 446,4	8 547,6
fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 215,2	1 215,2
wartości niematerialne	-521,5	-435,0
niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-67,4	-185,5
korekta w okresie przejściowym z tytułu dostosowania do wymogów MSSF 9	220,3	215,0
korekta wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-48,3	-3,3
A.II. Kapitał dodatkowy Tier 1	0,0	0,0
B. Kapitał Tier 2	2 129,3	645,0
zobowiązania podporządkowane	2 129,3	645,0
niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	0,0	0,0
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego	14 591,7	11 933,8

6.3. Wymóg kapitałowy

Na potrzeby sprawozdawcze w 2019 i 2018 roku do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego Grupa wykorzystywała metodę zaawansowaną wewnętrznych ratingów oraz metodę standardową. Grupa uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Holandii na stosowanie metody zaawansowanej wewnętrznych ratingów (AIRB) dla klas ekspozycji: przedsiębiorstwa oraz instytucje kredytowe dla Banku i ING Lease Sp. z o.o. W obszarze ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje metodę wskaźnika podstawowego BIA (Basic Indicator Approach). W obszarze ryzyka rynkowego Grupa wykorzystuje metody standardowe. Grupa wyznacza również wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka koncentracji, ryzyka rozliczenia oraz ryzyka korekty wyceny kredytowej (CVA). We wszystkich przypadkach wymogi wyznaczone są zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Łączny wymóg kapitałowy jest zdominowany przez wymóg z tytułu ryzyka kredytowego. Na koniec 2019 i 2018 roku stanowił on aż 88% wymogu ogółem.

6.4. Adekwatność kapitałowa

31 grudnia 2019 roku wartość współczynnika TCR dla Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wyniosła 16,87% w porównaniu do 15,58% na koniec 2018 roku oraz wartość współczynnika Tier 1 wyniosła 14,41% w porównaniu do 14,74% na koniec grudnia 2018 roku. Zmiana współczynników kapitałowych jest wynikiem następujących czynników:

- uwzględnienie w funduszach własnych części zysku netto wypracowanego w 2018 roku po podjęciu przez Walne Zgromadzenie uchwały o podziale zysku za 2018 rok po pomniejszeniu o kwotę, którą Bank zaliczył do funduszy własnych w trakcie 2018 roku (328 mln zł) oraz części zysku Banku za pierwsze 9 miesięcy 2019 roku (849 mln zł),
- uwzględnienie w kapitale Tier 2 po uzyskaniu zezwolenia KNF łącznie 350 mln EUR pozyskanych pożyczek podporządkowanych,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- uwzględnienie wpływu standardu MSSF9,
- wzrostu wolumenów biznesowych oraz działalności operacyjnej,
- przegląd sposobu kalkulacji aktywów ważonych ryzykiem oraz przegląd uznawalności zabezpieczeń.

Łączny współczynnik kapitałowy

	2019	2018
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego	14 591,7	11 933,8
Wymogi kapitałowe		
wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia	6 056,6	5 370,9
wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów	157,1	130,6
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	701,0	626,9
kwoty innych ekspozycji na ryzyko	3,5	nd
Łączny wymóg kapitałowy	6 918,1	6 128,4
Łączny współczynnik kapitałowy	16,87%	15,58%
Współczynnik kapitału Tier I	14,41%	14,74%

Grupa w kalkulacji współczynników kapitałowych skorzystała z przepisów przejściowych w zakresie złagodzenia wpływu wdrożenia standardu MSSF 9 na poziom funduszy własnych. W przypadku pełnego ujęcia wpływu wdrożenia standardu MSSF 9 na koniec 2019 roku na poziomie skonsolidowanym łączny współczynnik kapitałowy kształtowałby się na poziomie 16,64% a współczynnik kapitału Tier I na poziomie 14,18% (w porównaniu do odpowiednio 15,32% oraz 14,48% w 2018 roku).

7. Dźwignia finansowa

Obliczenie regulacyjnego wskaźnika dźwigni finansowej Grupy ING Banku Śląskiego S.A. na 31 grudnia 2019 i 31 grudnia 2018 roku zostało dokonane w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni (dalej zw. „Rozporządzeniem 2015/62”).

Wskaźnik dźwigni finansowej jest kalkulowany poprzez podzielenie miary kapitału Tier 1 przez miarę ekspozycji całkowitej i wyrażany jest jako wartość procentowa. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem 2015/62 z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier 1.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Kalkulacja wskaźnika dźwigni finansowej Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

	2019	2018
Kapitał Tier 1	12 462,4	11 288,8
Ekspozycja całkowita	172 479,4	152 242,9
Wskaźnik dźwigni finansowej (%)	7,23	7,41

Na podstawie Dyrektywy CRD IV oraz aktów wykonawczych Grupa przygotowała i wdrożyła „Procedurę sporządzania sprawozdania Leverage Ratio”. Dokument ten określa odbiorców oraz szczegółowe zasady wyznaczania wskaźnika dźwigni finansowej w aplikacji LIREP w ramach raportów przesyłanych do NBP.

Grupa wdrożyła procesy zarządzania tym ryzykiem, w tym m.in. zaimplementowała „Politykę zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej” oraz „Procedurę planowania dźwigni finansowej”. Dokumenty te opisują odpowiedzialność poszczególnych departamentów oraz Komitetu ALCO w procesie zarządzania tym ryzykiem. W Polityce zdefiniowano również działania służące utrzymaniu tego wskaźnika na wymaganym poziomie. Grupa uwzględniła również przedmiotowe ryzyko w testach warunków skrajnych.

W 2019 i 2018 roku wskaźnik dźwigni finansowej utrzymywał się na poziomie powyżej wewnętrznego i regulacyjnego minimum. Aktualnie regulacje nie określają minimalnego poziomu wskaźnika dźwigni, od 28 czerwca 2021 roku minimum regulacyjne wprowadzone zapisami CRR2 to 3%.

8. Testy warunków skrajnych

Zgodnie z *Polityką przeprowadzania testów warunków skrajnych w ING Banku Śląskim S.A.*, Grupa przeprowadza testy warunków skrajnych dla kapitału ekonomicznego i wymogu kapitałowego. Wyniki testów warunków skrajnych przedstawiane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Według stanu na 30 czerwca 2019 roku, Bank przeprowadził testy warunków skrajnych w ujęciu skonsolidowanym w oparciu o założenia wypracowane przez Głównego Ekonomistę. Testy warunków skrajnych obejmowały:

- testy scenariuszowe: scenariusz łagodnej recesji, scenariusz długoterminowej recesji oraz scenariusz szybkiej recesji,
- testy wrażliwości (wzrost stopy procentowej o 400 p.b. oraz 200 p.b.; spadek cen nieruchomości o 30%; osłabienie kursu złotego o 30% oraz o 50%; spadek dynamiki PKB do poziomu -5%; wzrost poziomu bezrobocia do 20%; spadek wynagrodzeń o 10%; spadek popytu do poziomu -10%),
- testy koncentracji,
- testy wskaźnika dźwigni finansowej.

W efekcie przeprowadzonych testów warunków skrajnych, Grupa otrzymuje informację jak zachowają się wymogi kapitałowe, kapitał ekonomiczny oraz fundusze własne przy wystąpieniu zadanych wielkości parametrów makroekonomicznych.

Wyniki scenariusza łagodnej recesji są brane pod uwagę określając dodatkowy kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka makroekonomicznego, aby Grupa wyprzedzająco zabezpieczyła się przed materializacją tego scenariusza. Zaalokowany kapitał ekonomiczny jest marginalny. Dla pozostałych scenariuszy makroekonomicznych działania nie są wymagane ze względu na bardzo małe prawdopodobieństwo ich realizacji.

Analizy wrażliwości wskazują na największy wpływ na Grupę parametrów makroekonomicznych: spadek wynagrodzeń w gospodarce, bezrobocie oraz spadek wartości nieruchomości.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Testy koncentracji potwierdziły adekwatność stosowanych w Grupie limitów koncentracji.

Testy wskaźnika dźwigni finansowej potwierdziły odporność Grupy na działanie niekorzystnych warunków makroekonomicznych. Minimalna wartość wskaźnika dźwigni finansowej w okresie stresu znajdowała się znacznie powyżej minimalnego poziomu wynoszącego 3%.

9. Polityka dywidendowa

Polityka dywidendowa Banku zakłada:

- stabilne realizowanie wypłat dywidend w długiej perspektywie z zachowaniem zasady ostrożnego zarządzania oraz wszelkich wymogów regulacyjnych, do których zachowania Bank jest zobowiązany ,
- możliwość realizowania wypłat dywidendy z nadwyżki kapitału powyżej minimalnych współczynników adekwatności kapitałowej oraz powyżej określonego przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”) dla celów wypłaty dywidendy minimalnych poziomów współczynników kapitałowych.

Ustalając proponowaną kwotę wypłaty dywidendy, Zarząd w szczególności będzie brał pod uwagę:

- aktualną sytuację ekonomiczno-finansową Banku i Grupy Kapitałowej Banku, w tym ograniczenia w sytuacji generowania strat finansowych lub niskiej rentowności (niski zwrot z aktywów / kapitału),
- założenia strategii zarządzania Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku, w tym strategii zarządzania ryzykiem,
- stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków,
- ograniczenia wynikające z art. 56 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Wytyczne KNF w sprawie dywidend za 2019 rok

3 grudnia 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków w 2020 roku (dywidenda za 2019 rok). KNF zaleca, aby dywidendę w wysokości do 50% wypracowanego zysku w 2019 roku mogły wypłacić jedynie banki, które spełniają jednocześnie poniższe kryteria:

- nie realizują programu naprawczego,
- otrzymały ocenę końcową BION nie gorszą niż 2,5,
- osiągają poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%,
- posiadają współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) nie niższy niż wymagane minimum: $4,5\% + 56\% \cdot \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora obowiązujący od 2020 roku}$,
- posiadają współczynnik kapitału Tier 1 (T1) nie niższy niż wymagane minimum: $6\% + 75\% \cdot \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora obowiązujący od 2020 roku}$,
- posiadają łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum: $8\% + \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora obowiązujący od 2020 roku}$.

Ponadto KNF wskazał możliwość wypłaty:

- do 75% - jeżeli banki spełniają wszystkie kryteria dla dywidendy do 50% z uwzględnieniem, w ramach kryteriów kapitałowych, dodatkowy bufor w wysokości 1,5 p.p.,
- do 100% - jeżeli banki spełniają wszystkie kryteria do wypłaty dywidendy do 75% z uwzględnieniem, w ramach kryteriów kapitałowych, wrażliwości banku na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny (ST). Wrażliwość banku na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny mierzony przy pomocy wyników stress testów nadzorczych definiowany

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

jako: różnica pomiędzy TCR w scenariuszu referencyjnym i TCR w scenariuszu szokowym na koniec 2021 roku, z uwzględnieniem korekt nadzorczych.

Wrażliwość na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny została dla ING Banku Śląskiego S.A. określona w piśmie KNF z dnia 24 grudnia 2019 roku na poziomie 0,00%.

Zgodnie z tymi wytycznymi, wymogi KNF wobec ING Banku Śląskiego S.A. na potrzeby wypłaty dywidendy za 2019 rok w wysokości do 50% zysku netto są następujące (przy uwzględnieniu nominalnych wartości buforów kapitałowych):

- CET1 \geq 10,5% (oraz 12% przy dywidendzie przekraczającej 50%),
- T1 \geq 12% (oraz 13,5% przy dywidendzie przekraczającej 50%),
- TCR \geq 14% (oraz 15,5% przy dywidendzie przekraczającej 50%).

Zadeklarowane i wypłacone dywidendy

Zarząd Banku zamierza rekomendować Walnemu Zgromadzeniu dywidendę za 2019 rok w łącznej wysokości 494,4 mln zł, co stanowi 29,8% jednostkowego zysku ING Banku Śląskiego. Proponowana wartość dywidendy na jedną akcję to 3,80 zł brutto. Proponowany dzień dywidendy to 23 kwietnia 2020 roku, a proponowany dzień wypłaty dywidendy to 11 maja 2020 roku. Wysokość proponowanej dywidendy uwzględnia, zarówno obecną sytuację finansową Grupy i Banku, jak i jego plany rozwoju.

10. Plan naprawy i przymusowej restrukturyzacji

28 maja 2019 roku, Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A. otrzymała pozytywną decyzję administracyjną KNF w odniesieniu do aktualizacji Planu Naprawy. W procesie wydawania przez KNF tej decyzji uczestniczył, jako opiniujący, również Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Plan naprawy jest zgodny z przepisami polskiego prawa transponującymi wymogi Dyrektywy BRR, to znaczy z Ustawą o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym z dnia 10 czerwca 2016 roku oraz przepisami wykonawczymi do niniejszej ustawy.

Równoległe do prac po stronie Banku nad Planem Naprawy, BFG - w ramach zadań opisanych w Ustawie - zobligowany jest do przygotowania, aktualizacji i oceny wykonalności Planów Przymusowej Restrukturyzacji dla podmiotów krajowych. BFG w piśmie z 29 stycznia 2020 roku podtrzymał dla ING Banku Śląskiego S.A. strategię restrukturyzacji w postaci umorzenia i konwersji zobowiązań (ang. „bail-in”) w celu pokrycia poniesionych strat oraz w celu rekapitalizacji Banku, a także przywrócenia zaufania rynku do Banku w zakresie możliwości wywiązywania się z zobowiązań. BFG wyznaczył dla Banku wymóg MREL i został zobowiązany do jego spełnienia od dnia 31 grudnia 2022 roku.

BFG wyznaczył dla Banku wymóg MREL na poziomie 21,28% aktywów ważonych ryzykiem (11,679% sumy funduszy własnych i zobowiązań ogółem). Wymóg MREL, wg aktualnej metodologii BFG dla strategii bail-in w odniesieniu do aktywów ważonych ryzykiem, można oszacować w oparciu o wzór:

$$(CRR_{TCR} + BFX + OSII) + [1 - (CRR_{TCR} + BFX + OSII)] * (CRR_{TCR} + BFX + OSII + BZ + BRS + BA)$$

- CRR_{TCR} – Wymagane przez CRR minimum w zakresie łącznego współczynnika kapitałowego,
- BFX – Filar 2, czyli add-on z tytułu ekspozycji na walutowe kredyty hipoteczne,
- OSII – Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym,
- BZ – Bufor zabezpieczający,
- BRS – Bufor ryzyka systemowego,
- BA – Bufor antycykliczny.

Strategia restrukturyzacji oraz wymóg MREL mogą podlegać zmianom, w szczególności w związku

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

z pracami w ramach kolegiów nadzorczych, w tym w związku z podejmowanymi wspólnymi decyzjami nadzorczymi, jak również w związku z wprowadzeniem tzw. Pakietu bankowego (CRR2, BRRD2 oraz CRD V).

II. Ryzyko kredytowe**1. Wstęp**

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako:

- ryzyko poniesienia przez Grupę straty finansowej w wyniku nie wywiązania się dłużnika w całości i terminie ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Grupy, lub
- ryzyko zmniejszenia się wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej lub grupy ekspozycji kredytowych w wyniku pogorszenia zdolności dłużnika do obsługi zadłużenia w uzgodnionych terminach.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	2019	2018
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	798,5	776,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	1 224,2	1 934,9
Wycena instrumentów pochodnych	554,3	509,0
Pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	669,9	1 425,9
dłużne papiery wartościowe, w tym:	498,4	790,5
obligacje Skarbu Państwa	480,6	771,6
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	17,8	18,9
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	171,5	635,4
Pochodne instrumenty zabezpieczające	851,6	909,6
Inwestycyjne papiery wartościowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych, w tym:	33 713,8	31 854,0
Wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody (FVOCI), w tym:	21 133,4	19 994,0
obligacje Skarbu Państwa	18 682,3	17 670,4
obligacje Skarbu Państwa w EUR	982,6	903,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 021,5	985,6
obligacje Rządu Austriackiego	446,9	435,0
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	12 580,4	11 860,0
obligacje Skarbu Państwa	5 962,9	5 936,7
obligacje Skarbu Państwa w EUR	3 272,7	3 143,7
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	508,5	512,9
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	2 606,4	2 266,7
bony pieniężne NBP	229,9	-
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	118 288,1	103 125,8
Bankowość korporacyjna	61 945,2	57 602,0
kredyty w rachunku bieżącym	10 315,0	10 322,8
kredyty i pożyczki terminowe	35 824,8	32 517,3
należności leasingowe	8 013,4	7 118,1
należności faktoringowe	5 288,0	4 834,5
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 504,0	2 809,3
Bankowość detaliczna	53 885,8	44 354,8
kredyty i pożyczki hipoteczne	40 597,4	33 146,8
kredyty w rachunku bieżącym	1 281,0	1 223,4
należności leasingowe	1 321,3	975,5
pozostałe kredyty i pożyczki	10 686,1	9 009,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

	2019	2018
Inne należności	2 296,8	950,6
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	160,3	218,4
Należności w innych aktywach	38,0	360,1
Udzielone zobowiązania pozabilansowe, w tym:	36 547,7	34 284,1
- niewykorzystane linie kredytowe	27 699,0	25 791,0
- gwarancje	5 837,2	5 575,6
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 425,6	1 371,2
- limity na kartach kredytowych	1 389,9	1 251,2
- akredytywy	196,0	295,1
Razem	191 461,9	173 245,0

Polityka Grupy w zakresie ryzyka portfela ekspozycji kredytowych uwzględnia fakt, że działalność generująca ryzyko kredytowe może być powiązana również z innymi rodzajami ryzyk, tj.: ryzykiem płynności, rynkowym, operacyjnym, środowiskowym, społecznym, prawnym i reputacyjnym, które mogą się wzajemnie wzmocniać.

Grupa optymalizuje oraz ogranicza straty z tytułu ponoszonego ryzyka poprzez:

- ustalenie wewnętrznych limitów,
- odpowiednią konstrukcję produktów kredytowych,
- stosowanie zabezpieczeń,
- stosowanie kontroli funkcjonalnej,
- sprawny monitoring, restrukturyzację i windykację,
- monitorowanie zmiany zdolności i wiarygodności kredytowej klientów,
- regularny monitoring i walidację modeli wykorzystywanych do identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego
- przeprowadzanie analiz trendów i wartości kluczowych wskaźników ryzyka.

Podstawowym celem Grupy w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym jest wspieranie efektywnej realizacji celów biznesowych poprzez proaktywne zarządzanie ryzykiem i działalność na rzecz wzrostu organicznego, przy jednoczesnym:

- utrzymaniu bezpiecznego poziomu wypłacalności i płynności oraz odpowiedniego poziomu rezerw,
- zapewnieniu zgodności z przepisami prawa i wymaganiami instytucji nadzorczych.

Ryzykiem kredytowym Grupa zarządza w sposób zintegrowany w oparciu o:

- planowanie strategiczne,
- spójny system limitów, polityk i procedur oraz
- narzędzia służące do zarządzania ryzykiem, w tym do identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka.

Na ten zintegrowany system składają się wszystkie procesy w Grupie realizowane w związku z działalnością kredytową.

Szczegółowe cele zarządzania ryzykiem kredytowym to:

- wspieranie inicjatyw biznesowych,
- utrzymywanie strat kredytowych na założonym poziomie,
- ciągła weryfikacja, ocena adekwatności i rozwoju stosowanych procedur, modeli i innych elementów systemu zarządzania ryzykiem,
- dostosowywanie działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- utrzymywanie adekwatnego poziomu wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz rezerw,
- zapewnienie zgodności z wymogami regulatora.

2. Strategia zarządzania ryzykiem i parametry apetytu na ryzyko

Zarządzanie ryzykiem kredytowym Grupa traktuje jako fundamentalną i integralną część całościowego zarządzania Grupą. Kluczowymi elementami zarządzania ryzykiem są ustalanie i monitorowanie wykonania strategii oraz parametrów RAS (ang. Risk Appetite Statement).

Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym

Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym wspiera wdrożenie celów biznesowych przy zachowaniu bezpiecznego poziomu wypłacalności i płynności Banku oraz adekwatnego poziomu rezerw. Wyznacza się ją w celu zapewnienia optymalnego rozwoju portfela kredytowego, przy zachowaniu odpowiedniej jakości i dochodowości operacji kredytowych oraz alokacji kapitału. Podstawowym celem określenia strategii zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja relacji między ryzykiem a zwrotem na kapitale, przy uwzględnieniu informacji o aktualnym i perspektywicznym otoczeniu makroekonomicznym, portfelu Banku oraz poziomie realizacji limitów RAS.

Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym uwzględnia „spojrzenie w przyszłość”, w tym potrzebę utrzymania konkurencyjności, atrakcyjności oraz rozwoju oferty Banku.

Ustalanie apetytu na ryzyko (RAS)

RAS to apetyt na ryzyko Banku, który definiuje się poprzez wyznaczenie kluczowych i szczegółowych limitów. Ustalanie i monitorowanie poziomu apetytu na ryzyko (parametrów RAS) to integralna część procesu planowania w Banku oraz zarządzania przez Bank ryzykiem koncentracji.

Rodzaje limitów RAS dla ryzyka kredytowego:

- limity wielkości portfela,
- limity dla wartości parametrów ryzyka portfela i nowej sprzedaży,
- limity koncentracji, w tym limity dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wynikające z wymogów „Rekomendacji S” Komisji Nadzoru Finansowego.

Oprócz limitów RAS, ustalone są w Banku limity na ryzyko kredytowe dla poszczególnych obszarów, linii biznesowych, produktów oraz limity transakcji, które są akceptowane przez właściwego decydenta kredytowego. Dodatkowo ustala się wewnętrzne limity koncentracji w odniesieniu do branż gospodarki, przyjmowanych form zabezpieczeń, regionów i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Bieżące wykonanie limitów RAS jest monitorowane i raportowane w trakcie roku, w okresach miesięcznych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

branża	zaangażowanie brutto (bilansowe i pozabilansowe)			
	2019		2018	
	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem
handel hurtowy	12 570,5	13,5%	12 008,1	13,8%
obsługa nieruchomości	8 346,5	9,0%	8 175,4	9,4%
pośrednictwo finansowe	5 584,2	6,0%	5 363,8	6,1%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	4 847,0	5,2%	4 473,5	5,1%
budownictwo	4 747,8	5,1%	4 320,0	4,9%
handel detaliczny	4 617,2	5,0%	4 217,8	4,8%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	4 332,0	4,7%	3 785,8	4,3%
przemysł energetyczny	3 690,7	4,0%	3 723,8	4,3%
administracja publiczna i obrona narodowa	3 593,8	3,9%	3 604,5	4,1%
pozostała działalność gospodarcza	3 267,2	3,5%	3 537,9	4,1%
przemysł gumowy	3 104,7	3,3%	2 911,6	3,3%
transport lądowy i rurociągami	2 998,2	3,2%	2 666,5	3,1%
wynajem sprzętu	2 661,5	2,9%	2 290,8	2,6%
przemysł drzewny i papierniczy	2 365,0	2,5%	2 194,6	2,5%
poczta i telekomunikacja	2 072,7	2,2%	1 834,9	2,1%
pozostały przemysł surowców niemetalicznych	1 800,4	1,9%	1 757,0	2,0%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	1 797,9	1,9%	1 750,0	2,0%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	1 722,9	1,9%	1 717,6	2,0%
przemysł maszynowy	1 616,6	1,7%	1 530,3	1,8%
pozostałe	17 335,1	18,6%	15 430,5	17,7%
Razem	93 071,9	100,0%	87 294,4	100,0%

Największe zaangażowania Grupy

Poniższa tabela prezentuje zestawienie 20 największych zaangażowań Grupy wobec podmiotów / grup podmiotów powiązanych (w tym grup podmiotów, w których jednostką dominującą jest Bank).

W kwocie zaangażowań ujęto wartość aktywów bilansowych (udzielonych kredytów, złożonych lokat, dłużnych papierów wartościowych), udzielonych zobowiązań pozabilansowych oraz wartość ekwiwalentu bilansowego instrumentów pochodnych. Zaangażowania zostały pomniejszone o kwoty wyłączeń dopuszczone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku oraz w Rozporządzeniu MF 1018 z dnia 01 lipca 2016 roku.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Podmiot/grupa podmiotów powiązanych	zaangażowanie w mln PLN	
	2019	2018
Grupa 1	1 872,3	1 797,1
Grupa 2 (bankowa)	1 513,4	1 413,0
Grupa 3 (bankowa)	1 488,9	1 227,0
Grupa 4	1 155,7	904,5
Grupa 5	1 135,6	29,1
Grupa 6	1 053,3	1 049,0
Grupa 7	1 027,9	792,6
Grupa 8	989,4	913,6
Grupa 9	907,2	861,9
Grupa 10	858,0	858,6
Grupa 11	761,1	705,3
Grupa 12	708,1	602,3
Grupa 13	679,7	874,9
Grupa 14	576,8	584,7
Grupa 15	573,1	479,7
Grupa 16	550,4	550,2
Grupa 17	536,4	503,9
Grupa 18	513,3	521,1
Grupa 19	511,1	307,5
Grupa 20	500,2	472,9

3. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest procesem ciągłym, na który składają się wszystkie działania Banku związane z wykonywaniem działalności kredytowej. Wszystkie jednostki i osoby, które wykonują zadania w ramach procesu kredytowego ściśle współpracują ze sobą w celu:

- zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem, oraz
- utrzymania ryzyka na poziomie zgodnym ze strategią, apetytem na ryzyko i planami finansowymi Banku oraz zatwierdzonym poziomem RAS.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym realizowany jest w Banku w ramach trzech niezależnych organizacyjnie i funkcjonalnie linii obrony.

W Banku stosuje się rozwiązania organizacyjne uwzględniające rozdzielenie funkcji sprzedaży produktów bankowych od funkcji akceptacji ryzyka na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej, w tym Zarządu Banku. Rozdzielenie funkcji monitorowania i kontroli ryzyka ekspozycji kredytowych (w tym ryzyka koncentracji) od funkcji sprzedaży produktów bankowych i funkcji akceptacji ryzyka utrzymywane jest na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej Banku poniżej poziomu Zarządu Banku, a dla detalicznych ekspozycji kredytowych również na poziomie Zarządu.

W przypadku uproszczonych, zautomatyzowanych ścieżek procesu kredytowego rozdzielenie funkcji sprzedaży produktów bankowych od funkcji akceptacji ryzyka ekspozycji kredytowych oparte jest na niezależności procesu budowy i walidacji narzędzi wspierających proces akceptacji ryzyka od funkcji sprzedażowych i operacyjnych. Kompetencje w zakresie decyzji kredytowych odnoszących się do indywidualnych transakcji kredytowych są oddzielone od kompetencji decyzyjnych w sferze kształtowania polityki kredytowej i zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

4. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

W ramach Pionu CRO (Chief Risk Officer, Wiceprezes Zarządu Odpowiedzialny za Ryzyko) wyodrębnione zostały dwa obszary ryzyka kredytowego, podlegające Dyrektorom Banku:

- Transakcyjne Ryzyko Kredytowe, w skład którego wchodzi:
 - Departament Ryzyka Kredytowego Centrali,
 - Departament Ryzyka Kredytowego Regionów,

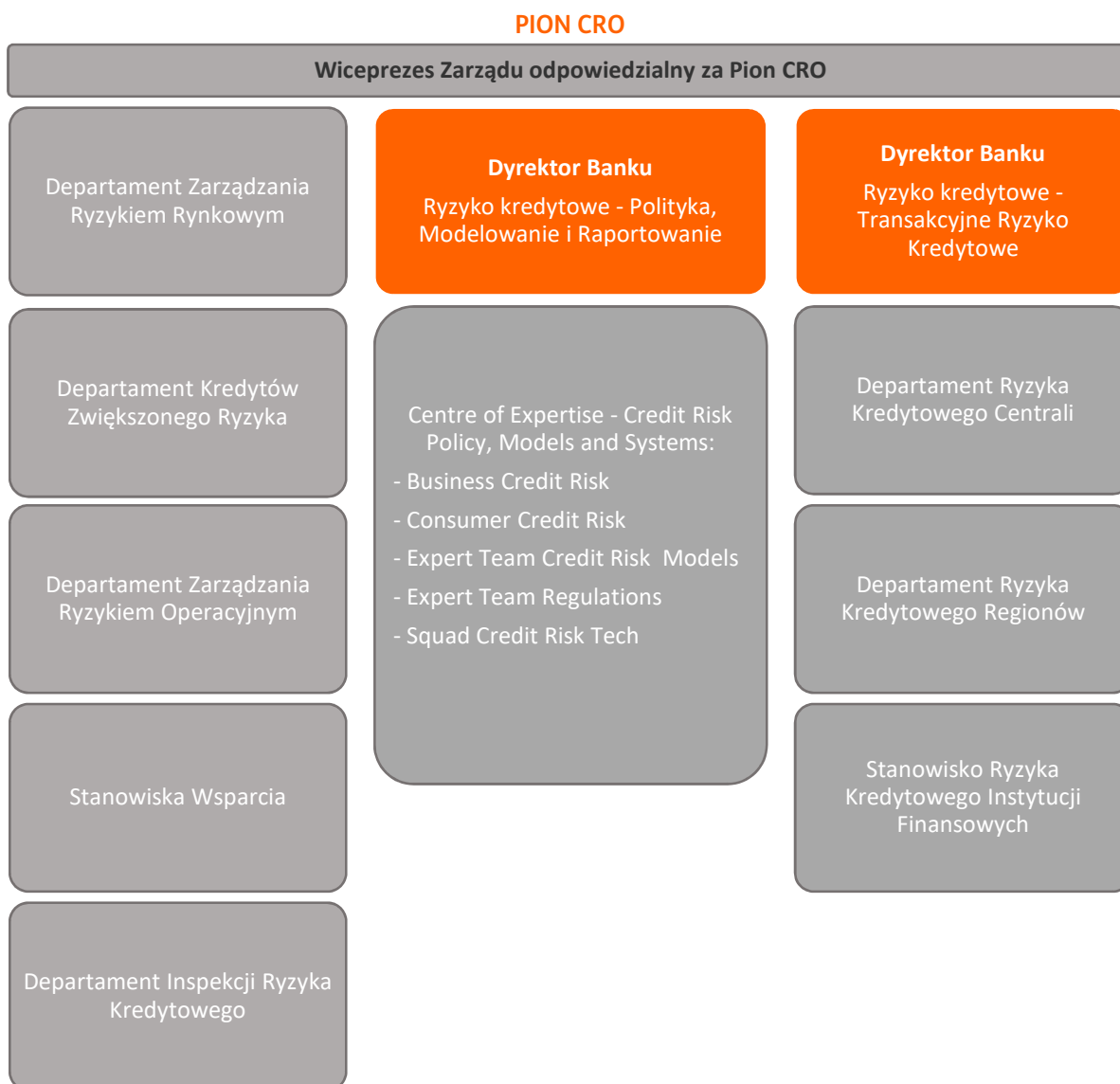
Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- Stanowisko Ryzyka Kredytowego Instytucji Finansowych.
- Centre of Expertise – Credit Risk Policy, Models and Systems.

Każdy z tych obszarów sprawuje kontrolę i nadzór nad powierzonym mu zakresem działalności Banku i procesem zarządzania ryzykiem.

Zestawienie jednostek, które biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem**Kluczowe zadania jednostek w Pionie CRO podlegających Dyrektorom**

Wszystkie jednostki i osoby realizujące zadania w ramach Pionu CRO ściśle współpracują ze sobą, aby zwiększyć efektywność zarządzania ryzykiem oraz utrzymać ryzyko na poziomie zgodnym ze strategią, apetytem na ryzyko i planami finansowymi Banku.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Departament Ryzyka Kredytowego Centrali:

- współpracuje z jednostkami sprzedażowymi Banku w celu wypracowywania optymalnych struktur transakcji oraz zawartości i jakości pakietów kredytowych,
- analizuje ryzyka, opiniuje transakcje i podejmuje decyzje kredytowe,
- weryfikuje i akceptuje klasy ryzyka klientów, również w ramach procesu apelacji,
- monitoruje spełnienie warunków wstępnych kredytowania,
- monitoruje przekroczenia zatwierdzonych limitów,
- monitoruje zaangażowania obciążone ryzykiem kredytowym, w tym:
 - monitoruje sytuację ekonomiczno-finansową klientów, terminowość spłat i realizację pozostałych warunków kredytowych, w monitoringu zabezpieczeń,
 - identyfikuje klientów o pogorszonym profilu ryzyka, w tym klientów nieregularnych oraz podejmuje wobec nich działania zgodne z obowiązującymi regulacjami.

Departament Ryzyka Kredytowego Regionów:

- udziela konsultacji w zakresie ryzyka kredytowego jednostkom sprzedażowym Banku,
- współpracuje z jednostkami sprzedażowymi Banku w celu wypracowywania optymalnych struktur transakcji oraz zawartości i jakości pakietów kredytowych,
- analizuje ryzyka kredytowe, opiniuje transakcje i podejmuje decyzje kredytowe,
- weryfikuje i akceptuje klasy ryzyka klientów, również w ramach procesu apelacji,
- uczestniczy, w roli Menadżera Ryzyka, w procesie monitorowania ekspozycji kredytowych, w tym:
 - monitoruje sytuację ekonomiczno-finansową klientów, terminowość spłat i realizację pozostałych warunków kredytowych, w monitoringu zabezpieczeń,
 - identyfikuje klientów o pogorszonym profilu ryzyka, w tym klientów nieregularnych oraz podejmuje wobec nich działania zgodne z obowiązującymi regulacjami.

Stanowisko Ryzyka Kredytowego Instytucji Finansowych:

- współpracuje z jednostkami sprzedażowymi Banku w wypracowywaniu optymalnych struktur transakcji oraz zawartości i jakości pakietów kredytowych,
- analizuje ryzyka, opiniuje transakcje i podejmuje decyzje kredytowe,
- weryfikuje i akceptuje klasy ryzyka klientów (lokalnych Instytucji Finansowych), w tym w ramach procesu apelacji klas ryzyka,
- monitoruje spełnienie warunków wstępnych kredytowania,
- nadzoruje przestrzeganie limitów nałożonych na kontrahentów oraz ich transakcji przez upoważnione do tego jednostki Banku oraz jednostki zewnętrzne nadzorujące Bank,
- nadzoruje proces zarządzania zabezpieczeniami transakcji Rynków Finansowych,
- weryfikuje i akceptuje klasy ryzyka kontrahentów.

Centre of Expertise Credit Risk Policy, Models and Systems:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym realizowane poprzez identyfikację, pomiar, ocenę i monitorowanie oraz kontrolę ryzyka kredytowego,
- kontrolowanie czy poziom ryzyka pozostaje w ramach apetytu na ryzyko (limity RAS) i proaktywne proponowanie rozwiązań w przypadku zagrożenia przekroczenia limitów,
- monitorowanie i wyjaśnianie zmian w poziomach kosztów ryzyka oraz sugerowanie działań zapobiegawczych w przypadku wzrostu powyżej tolerowanych poziomów,
- opracowywanie i wdrażanie regulacji i procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym standardów i zasad oceny ryzyka kredytowego i zabezpieczeń,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- opracowywanie metodologii budowy i monitorowania regulacyjnych modeli ryzyka kredytowego zgodnych z wymaganiami organów nadzorczych i wewnętrznymi standardami Banku i Grupy ING oraz pozostałych modeli ryzyka kredytowego (w tym dla testów skrajnych warunków) wykorzystywanych w celu wsparcia oceny ryzyka i rozwoju sprzedaży produktów bankowych,
- budowa i regularne monitorowanie regulacyjnych oraz pozostałych modeli ryzyka kredytowego (w tym testów warunków skrajnych),
- wykonywanie testów warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego zgodnych z wymaganiami organów nadzorczych i wewnętrznymi standardami Banku i Grupy ING,
- kreowanie polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz nadzór i kontrola nad skuteczną realizacją wymogów wynikających z tej polityki, przepisów prawa, regulacji nadzorczych, rekomendacji i zaleceń organów nadzoru oraz zgodności z dobrymi praktykami i standardami Banku oraz Grupy ING,
- zarządzanie zmianami i monitorowanie jakości funkcjonowania zaawansowanej metody ratingów wewnętrznych (AIRB) w Banku oraz przygotowanie corocznej samooceny Banku w tym zakresie,
- koordynacja procesów zarządzania ryzykiem kredytowym na poziomie Banku, w tym ustalanie apetytu na ryzyko (RAS), testy warunków skrajnych, raportowanie na Zarząd i Radę Nadzorczą Banku,
- budowa, rozwój i utrzymanie narzędzi oraz systemów wspomagających zarządzanie ryzykiem kredytowym.

5. Zasady działalności kredytowej

Podstawową zasadą, którą Bank kieruje się w ramach prowadzonej działalności kredytowej jest przestrzeganie prawa i przepisów zewnętrznych związanych z działalnością kredytową, tj. np.:

- Ustawa Prawo bankowe,
- Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym,
- Prawo dewizowe,
- przepisy dot. zapobiegania praniu brudnych pieniędzy, itp.

Bank nie zawiera transakcji kredytowych oraz nie angażuje się w działania, których aspekt etyczny budzi wątpliwości i które mogłyby przynieść szkodę dobremu imieniu Banku.

Realizując działalność kredytową stosuje się następujące zasady:

- Bank pozyskuje i utrzymuje w portfelu kredytowym ekspozycje kredytowe, które zapewniają bezpieczeństwo depozytów i kapitału Banku,
- Bank działa w interesie klienta, uwzględniając zarówno jego potrzeby jak i możliwości; unika sytuacji, w której udzielone finansowanie przyczyniłoby się do wejścia klienta w spiralę długów,
- Bank pozyskuje klientów zgodnie z obowiązującymi regulacjami i wymogami dotyczącymi dostarczenia niezbędnych informacji, dokumentacji, przestrzegania procedur,
- Bank świadczy usługi kredytowe efektywnie i profesjonalnie, respektując interes klientów oraz oczekiwania akcjonariuszy Banku w zakresie wzrostu wartości ING Banku Śląskiego S.A.,
- Bank nie zawiera transakcji, zaangażowań kredytowych bez poznania i zrozumienia podłoża ekonomicznego transakcji,
- Bank akceptuje ryzyko kredytowe, jeśli może skutecznie je kontrolować oraz - w przypadku zaniechania spłaty - realizować procedury odzyskania należności,
- Bank nie udziela zaangażowań w przypadkach, w których naraża się na ryzyko reputacyjne,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- Bank podejmuje decyzje dotyczące nowych rodzajów lub kierunków zaangażowań kredytowych (np. nowe rynki, segmenty rynku, grupy klientów, produkty) po wcześniejszej analizie i ocenie nowych możliwości oraz związanych z nimi ryzyk,
- w relacjach biznesowych Bank stosuje zasadę „równych praw”, tj. wymaga takich samych dokumentów i informacji od takich samych – z perspektywy ryzyka kredytowego – klientów i zwraca szczególną uwagę na ich równe traktowanie,
- Bank prowadzi otwartą komunikację z klientami w zakresie wymagań informacyjnych w procesie kredytowym.

W ramach współpracy z partnerami biznesowymi Bank przestrzega następujących zasad:

- prowadzi weryfikację partnerów biznesowych, z którymi współpracuje w procesie udzielania kredytów,
- posiada procedury obiegu dokumentacji pomiędzy klientem, partnerem biznesowym i Bankiem,
- posiada procedury kontroli jakości partnerów biznesowych,
- nie udziela pełnomocnictwa lub prawa do podejmowania decyzji kredytowych w imieniu i na rzecz Banku przy udzielaniu (dystrybucji) kredytów,
- określa akceptowalny poziom ryzyka dla poszczególnych kanałów sprzedaży,
- monitoruje jakość portfela kredytowego udzielonego za pośrednictwem poszczególnych partnerów biznesowych.

6. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzykiem kredytowym Bank zarządza zarówno na poziomie portfela ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie poszczególnych transakcji.

Zarządzanie ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym portfela Grupy jest zapewnienie rozwoju portfela zgodnie z przyjętą strategią, przy utrzymaniu współczynnika wypłacalności Grupy i Banku na akceptowalnym poziomie oraz w ramach określonych i zatwierdzonych parametrów ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym portfela ekspozycji kredytowych realizowane jest przez:

- określanie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym,
- uzgadnianie ze stroną biznesową poziomu RAS,
- rozwój, wdrożenie i monitorowanie realizacji polityki kredytowej,
- analizę sytuacji makroekonomicznej i poszczególnych branż oraz formułowanie wytycznych w zakresie kierunków kredytowania,
- rozwój i wdrożenie produktów kredytowych,
- wyznaczanie poziomów kompetencyjnych dla akceptacji odstępstw od polityki kredytowej i odstępstw produktowych,
- rozwój i wdrażanie narzędzi wspomagających pomiar i ocenę ryzyka,
- analiza i ocena sposobu realizacji procesu kredytowego oraz zakresu kontroli funkcjonalnej,
- zarządzanie portfelem ekspozycji kredytowych,
- szkolenia pracowników uczestniczących w realizacji procesu kredytowego,
- tworzenie i utrzymywanie systemu motywacyjnego pracowników, ukierunkowanego na przestrzeganie wewnętrznych standardów kredytowych.

Bank zarządzając profilem ryzyka kredytowego:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- ustala, monitoruje i raportuje wewnętrzne limity koncentracji dla branż gospodarki, typów zabezpieczeń, regionów i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- monitoruje i analizuje jakość przyjętych zabezpieczeń,
- monitoruje i raportuje zgodność z normami ostrożnościowymi wynikającymi z ustawy Prawo bankowe,
- ustala, monitoruje i raportuje wewnętrzne limity koncentracji, z uwzględnieniem poszczególnych pod-portfeli,
- definiuje zmiany w polityce kredytowej oraz ofercie produktowej uwzględniając cykliczność gospodarki oraz zmiany zachodzące na rynku nieruchomości,
- pozyskuje dane rynkowe o jakości portfeli kredytowych i dokonuje ich porównania, z własnymi portfelami kredytowymi.

Adekwatność kapitałowa i tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe

Grupa zabezpiecza utratę wartości ekspozycji kredytowych poprzez tworzenie rezerw na pokrycie utraty wartości wynikających z oczekiwanych strat kredytowych. Grupa zabezpiecza także wahania strat względem przeciętnego poziomu straty oczekiwanej (tzn. stratę nieoczekiwaną), poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego.

Kalkulacja aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogu kapitałowego w Banku odbywa się:

- dla ekspozycji detalicznych – zgodnie z metodą standardową,
- dla korporacyjnych ekspozycji kredytowych – zgodnie z metodą zaawansowaną wewnątrznych ratingów, z wyłączeniem ekspozycji wobec rządów, banków centralnych, jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów sektora publicznego, dla których Grupa stosuje metodę standardową.

Kalkulacja rezerw na ryzyko kredytowe w Banku dla wszystkich ekspozycji kredytowych odbywa się zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Testy warunków skrajnych

Celem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest:

- ocena i pomiar wpływu niekorzystnych (skrajnych) warunków z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego na sytuację Banku np. na portfel kredytowy, adekwatność kapitałową,
- identyfikacja istotnych czynników ryzyka poprzez określenie wrażliwości Banku na zmiany określonych czynników,
- identyfikacja potencjalnych zagrożeń i możliwość opracowania strategii zabezpieczających.

Bank realizuje testy wrażliwości i testy scenariuszy warunków skrajnych dla kapitału ekonomicznego i regulacyjnego oraz rezerw. Analiza i raportowanie wyników dla obu rodzajów testów obejmuje wpływ zmian wskaźników makroekonomicznych na poziomy parametrów ryzyka kredytowego takich jak:

- prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD),
- poziom nieodzyskania części ekspozycji kredytowej (LGD) w przypadku wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązania przez klienta,
- kwotę ekspozycji kredytowej w przypadku wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązania przez klienta (EAD),
- stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia (LTV),
- stosunek wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych (innych niż kredytowe) do dochodu klienta detalicznego (DTI).

Wyniki testów skrajnych warunków uwzględniane są między innymi w procesach:

- ustalania limitów RAS oraz limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko kredytowe,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- definiowania zasad kalkulacji wiarygodności i zdolności kredytowej, a w szczególności do ustalenia maksymalnych poziomów DTI i LTV.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym indywidualnych ekspozycji kredytowych

Zarządzanie ryzykiem kredytowym indywidualnych ekspozycji kredytowych obejmuje:

- określenie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym dla transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym,
- zarządzanie wymaganiami dokumentacyjnymi wobec klienta kredytowego Banku,
- określenie standardu analizy kredytowej,
- określenie maksymalnego poziomu wskaźnika DTI, LTV, oraz minimalnego poziomu wkładu własnego dla określonych produktów, rodzajów transakcji,
- opracowanie zasad podejmowania decyzji kredytowych oraz zarządzanie kompetencjami kredytowymi,
- zarządzanie zasadami:
 - określania miar ryzyka z zastosowaniem modeli ryzyka wykorzystywanych w Banku,
 - weryfikowania terminowości spłat,
 - monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
 - monitorowania spełnienia przez klienta warunków umownych,
 - monitorowania innych zdefiniowanych sygnałów ostrzegawczych,
 - przyjmowania i monitorowania zabezpieczeń przyjętych przez Bank,
 - wykorzystania i monitorowania limitów dostępnych w Banku.
- zasady tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym klientów z portfela w Etapie 3.

W ramach procesu udzielania i zarządzania indywidualnymi ekspozycjami kredytowymi realizowane są następujące działania:

- ocena ryzyka klienta i transakcji,
- podjęcie decyzji kredytowej,
- monitoring,
- restrukturyzacja i windykacja.

Ocena ryzyka klienta i transakcji

Do najważniejszych elementów w ramach oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji należą:

- ocena wiarygodności kredytowej klienta

Wiarygodność kredytową klienta Bank ocenia poprzez:

- weryfikację spełnienia kryteriów minimalnych,
- wyznaczenie ratingu lub scoringu klienta odpowiednio w procesie ratingowym lub scoringowym.

Pomiar ryzyka klienta w procesie ratingowym lub scoringowym bazuje na szacowanym PD (prawdopodobieństwie defaultu). Warunkiem udostępnienia klientowi finansowania jest ustalenie dla klienta ratingu lub oceny scoringowej na określonym minimalnym poziomie dla danego typu klienta, procesu kredytowego lub produktu.

Ocenę wiarygodności kredytowej klienta korporacyjnego w procesie ratingowym dokonuje się w oparciu o:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- rating nadawany podmiotom wnioskującym o zaangażowanie kredytowe, udzielającym zabezpieczenia (poręczyciele, gwaranci) oraz innym podmiotom, jeżeli wymaga tego specyfika zabezpieczenia lub transakcji (np. dłużnicy wiarygodności scedowanej na Bank),
- zasadę „dwóch par oczu”, tj.:
 - o funkcje komercyjne są oddzielone od funkcji zatwierdzania ratingu, którą realizują jednostki Pionu Ryzyka CRO, lub
 - o zasady działania automatycznych modeli ratingowych, które są zatwierdzane przez Komitet Polityki Kredytowej.

Ocenę wiarygodności kredytowej klienta detalicznego przeprowadza się w oparciu o:

- punktową ocenę ryzyka kredytowego (scoring),
- analizę historii obsługi zobowiązań w Banku oraz w innych instytucjach finansowych,
- cechy kredytobiorcy mające istotny wpływ na wywiązywanie się z zaciągniętych zobowiązań kredytowych (analiza jakościowa), np.:
 - o cechy osobowe klienta: wiek, stan cywilny, liczba osób będących na jego utrzymaniu, status mieszkaniowy i majątkowy, wykształcenie, staż pracy, forma zatrudnienia, wykonywany zawód, itp.,
 - o historia współpracy klienta z Bankiem: okres współpracy oraz historia prowadzenia rachunku.

W Banku stosowane są modele scoringowe (modele aplikacyjne, behawioralne oraz scoring BIK) oddające statystyczny poziom ryzyka klienta. Stosowane modele oceny wiarygodności kredytowej klienta podlegają cyklicznemu monitoringowi oraz walidacji w celu zapewnienia dobrej jakości tych narzędzi.

- ocena zdolności kredytowej (ocena ilościowa)

Zdolność kredytowa oceniana jest poprzez rozpoznanie źródła spłaty oraz jego wysokości i stabilności w całym okresie kredytowania. Jest to ocena możliwości spłaty przez klienta ekspozycji kredytowej w określonej kwocie, terminach i na warunkach określonych przez Bank. Przy ocenie zdolności klienta uwzględniana jest ocena wiarygodności kredytowej klienta ustalona w procesie ratingowym lub scoringowym. W ocenie zdolności kredytowej uwzględniane jest również ponoszone przez dłużnika ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej.

Analiza zdolności kredytowej klienta korporacyjnego i przedsiębiorcy może obejmować następujące obszary:

- struktura własnościowa klienta,
- rodzaj prowadzonej działalności,
- strategia biznesowa i inwestycyjna,
- pozycja na rynku,
- rynki zbytu i dostawcy,
- analiza finansowa, w tym prognoza finansowa,
- identyfikacja i ocena źródeł spłaty,
- pozycja finansowa na tle porównywalnych podmiotów z branży,
- czynniki z otoczenia globalnego, makroekonomicznego, regionalnego oraz branżowego oddziałujące obecnie i mogące wpływać w przyszłości w istotny sposób na kondycję finansową przedsiębiorstwa.

Analiza zdolności klienta indywidualnego obejmuje:

- ustalenie wysokości i stabilności uzyskiwanych dochodów (analiza ilościowa),

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- ustalenie wysokości zobowiązań klienta o charakterze finansowym (zarówno kredytowych, jak i niekredytowych),
- ustalenie wysokości wydatków gospodarstwa domowego.

Przy ocenie zdolności kredytowej wykorzystywane są miary finansowe oparte na formułach matematycznych.

- ocena zabezpieczenia

W Banku stosowane są zabezpieczenia w celu ograniczenia ryzyka kredytowego oraz wysokości strat poniesionych w przypadku niewywiązania się klienta z obowiązku spłaty kredytu. Przed przyjęciem zabezpieczenia dokonuje się oceny przedmiotu zabezpieczenia oraz jego wartości i efektywności.

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie warunków i klauzul umownych.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego Bank wykorzystuje zatwierdzone modele LGD, w których każdemu zabezpieczeniu przypisana jest odpowiednia stopa odzysku. Polityką Grupy jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach, które umożliwiają regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

- ocena ryzyka transakcji.

Oceniając transakcję Bank bierze pod uwagę:

- wyniki z oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klienta,
- zgodność z polityką kredytową,
- cel kredytowania,
- adekwatność wnioskowanego produktu,
- inne występujące ryzyka, takie jak:
 - o biznesowe – makroekonomiczne, rynkowe, branży, sezonowości,
 - o strukturalne – struktura transakcji, wartość parametrów LTV oraz LGD, wkład własny (jeżeli jest wymagany), siła klauzul, pozycja Banku względem innych kredytodawców,
 - o kadry zarządczej – staż, doświadczenie, ryzyko zastępowalności decydentów i sukcesji,
 - o finansowe – w tym ryzyko kursowe i stopy procentowej,
 - o koncentracji – czy wnioskowany wzrost zaangażowania łączy się z wykorzystaniem wewnętrznie ustalonego przez Bank limitu,
 - o reputacyjne – czy współpraca z klientem może mieć negatywny wpływ na reputację Banku.
- Relację poziomu ryzyka do warunków cenowych, itp.

Wpływ zabezpieczeń na modele szacowania straty oczekiwanej

W przypadku kredytów korporacyjnych, dla których Grupa wykorzystuje metodę AIRB zabezpieczenia są uwzględnione w modelach LGD poprzez zastosowanie tzw. Haircutów: wartość zabezpieczenia pomnożona przez (1-Haircut) przypisany do danego typu zabezpieczenia pomniejsza stratę na ekspozycji w defaulcie w przypadku braku powrotu tej ekspozycji do portfela pracującego:

$$LGD = (1 - \text{Cure_Rate}) * [\text{EAD} - \text{collateral_value} * (1 - \text{Haircut}) - \text{Unsecured_Amount} * \text{Unsecured_Recovery_Rate}] / \text{EAD} + \text{Costs}.$$

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Główne typy zabezpieczeń i przypisane im stopy odzysku (1-Haircut):

Grupa zabezpieczenia	Stopa odzysku	
	Model LGD CORP	Model SME LGD
Środki finansowe (lokata w Banku lub innym banku)	100%	95%
Papiery wartościowe płynne	75%	50%
Nieruchomości	60%	42%
Środki transportu	55%	-
Wierzytelności	50%	20%
Maszyny i urządzenia	45%	42%
Zapasy	45%	15%
Wartości niematerialne	10%	-
Inne zabezpieczenia	10%	0%

Gwarancje/ poręczenia	Stopa odzysku	
	Model LGD CORP	Model SME LGD
Agencje Kredytów Eksportowych (ECA): KUKE, Hermes	100%	99,59%
Państwowe - rządowe	90%	90%
Banki: banki centralne, banki - rating inwestycyjny 10 lub lepszy	90%	90%
Banki: banki centralne, banki - rating 11-15	80%	-
Wewnętrzna bankowa ING	100%	0%
Wewnętrzna Grupy ING (podmioty z Grupy ING)	90%	0%
Niebankowe instytucje finansowe (NBFI), rating inwestycyjny 10 lub lepszy	90%	60%
Niebankowe instytucje finansowe (NBFI), rating 11-15	80%	10%
Korporacje, obrót roczny powyżej 100 mln EUR, rating inwestycyjny 10 lub lepszy	90%	30%
Firmy-matki lub innego podmiotu powiązanego w rozumieniu zasady jednego dłużnika, obrót roczny powyżej 100 mln EUR, rating inwestycyjny 10 lub lepszy	70%	10%
Korporacje, obrót roczny powyżej 100 mln EUR, rating 11-15	70%	30%
Firmy-matki lub innego podmiotu powiązanego w rozumieniu zasady jednego dłużnika, obrót roczny powyżej 100 mln EUR, rating 11-15	50%	10%
Firmy o obrocie rocznym od 1.200 tys. do 100 mln EUR, rating 15 lub lepszy	40%	30%
Firmy-matki lub innego podmiotu powiązanego w rozumieniu zasady jednego dłużnika o obrocie rocznym od 1.200 tys. do 100 mln EUR, rating 15 lub lepszy	20%	10%
Osoby prywatne	0%	0%

W przypadku kredytów detalicznych zabezpieczenia mają wpływ na oszacowanie strat oczekiwanych głównie dla kredytów hipotecznych. Poniżej przedstawiono wpływ wskaźnika LTV na poziom parametru LGD kredytów hipotecznych na dzień 31.12.2019 r. oraz 31.12.2018.

Kredyty hipoteczne w Etapie 3 - wpływ LTV na poziom LGD:

2019

Wskaźnik LTV	Średni wskaźnik LGD
0-50%	25%
50-100%	44%
powyżej 100%	64%

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

Wskaźnik LTV	Średni wskaźnik LGD
0-50%	29%
50-100%	43%
powyżej 100%	62%

Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji

2019

	Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji				
	kredyty zabezpieczone nieruchomościami		inne kredyty zabezpieczone		otrzymane gwarancje finansowe
	mieszkaniowe	komercyjne	środki pieniężne (wyemitowane instrumenty dłużne)	pozostałe	
Kredyty i zaliczki; w tym:	40 197,1	22 240,4	188,3	18 214,6	11 740,7
pozostałe instytucje sektora finansowego	0,0	0,0	20,5	597,4	1520,3
przedsiębiorstwa niefinansowe	181,4	19 630,8	151,4	15 059,4	9 698,5
gospodarstwa domowe	40 015,7	2 603,4	16,4	2 538,7	318,4
w tym: kredyty na zakup nieruchomości mieszkaniowych	34 801,2	517,5	0,2	0,2	0,0
pozostałe podmioty (banki, sektor budżetowy)	0,0	6,2	0	19,1	203,5

2018

	Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji				
	kredyty zabezpieczone nieruchomościami		inne kredyty zabezpieczone		otrzymane gwarancje finansowe
	mieszkaniowe	komercyjne	środki pieniężne (wyemitowane instrumenty dłużne)	pozostałe	
Kredyty i zaliczki; w tym:	32 816,1	20 384,5	166,1	16 843,4	11 116,9
pozostałe instytucje sektora finansowego	0,0	0,0	0,0	311,1	681,2
przedsiębiorstwa niefinansowe	153,5	18 036,9	161,7	14 375,4	10 091,0
gospodarstwa domowe	32 662,6	2 333,5	4,4	2 129,2	295,3
w tym: kredyty na zakup nieruchomości mieszkaniowych	30 376,5	430,0	0,2	0,3	0,0
pozostałe podmioty (banki, sektor budżetowy)	0,0	14,1	0,0	27,7	49,4

Podjęcie decyzji kredytowej

Zakres kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych w zakresie akceptacji ryzyka indywidualnych ekspozycji kredytowych ustala Komitet Polityki Kredytowej. Brak danych niezbędnych do oceny ryzyka wyklucza możliwość jego akceptacji i podjęcia decyzji.

Zaangażowania na niższe kwoty, krótsze terminy, obciążone niższym ryzykiem, podejmowane są na niższych szczeblach kompetencyjnych. W miarę wzrostu ryzyka kredytowego - tj. wzrostu wielkości pojedynczego lub łącznego zaangażowania kredytowego, wydłużenia okresu kredytowania, pojawienia się niestandardowych elementów we wniosku lub odstępstw od obowiązujących regulacji wewnętrznych - decyzje podejmowane są na wyższych szczeblach kompetencji kredytowych.

Ocena ryzyka i jego akceptacja jest oparta na ocenie eksperckiej bazującej na wynikach pomiaru ryzyka z zastosowaniem narzędzi wspomagających określonych polityką kredytową i procedurami. Wyjątek stanowią tzw. decyzje automatyczne, podejmowane przez system informatyczny lub półautomatyczne podejmowane w ramach uproszczonych ścieżek procesu kredytowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Decyzje kredytowe podejmowane są w odpowiedniej ścieżce, w oparciu o kompleksową analizę ryzyka transakcji w zależności od stopnia złożoności i kwoty transakcji. Dla ścieżek o wyższym poziomie automatyzacji, analiza ryzyka transakcji bazuje na jasno zdefiniowanych kryteriach, w tym behawioralnych oraz na automatycznym wyliczeniu limitu kredytowego w oparciu o algorytm zatwierdzony przez Komitet Polityki Kredytowej.

Decyzje kredytowe dla portfela w Etapie 1 i 2 podejmowane są:

- kolegialnie w trybie **Komitetu Kredytowego Banku** – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych,
- **w trybie dwuosobowym** - przez jednostki biznesowe i jednostki transakcyjnego ryzyka kredytowego,
- **w trybie jednoosobowym** – przez Menedżera Ryzyka w przypadku małych ekspozycji kredytowych.

Tryb podejmowania decyzji nie zwalnia żadnego z uczestników procesu decyzyjnego od osobistej odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Decydem kredytowym w ramach dwuosobowego trybu decyzyjnego przyznawane są indywidualnie personalne kompetencje kredytowe, których wysokość zależy od posiadanej wiedzy oraz doświadczenia. Poziom kompetencyjny koreluje z poziomem ryzyka kredytowego. Jeśli ryzyko kredytowe jest większe, decyzje podejmują osoby z większym doświadczeniem. Zasady nadawania i odwoływania kompetencji kredytowych są odrębne w ramach poszczególnych segmentów klientów. Przy ustalaniu odpowiedniego szczebla kompetencji kredytowych dla klientów korporacyjnych bierzemy pod uwagę łączne zaangażowanie Grupy wobec grupy podmiotów powiązanych, do której należy klient, a w przypadku osób fizycznych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, poziom kompetencji wynika z łącznego zaangażowania Banku wobec tego klienta. Akceptacja wszystkich transakcji dokonywana jest zgodnie z jasno określonymi zasadami podejmowania decyzji i kompetencji kredytowych.

Decyzje kredytowe dotyczące portfela w Etapie 3 podejmowane są w trybie dwuosobowym lub przez Komitet ds. Restrukturyzacji.

Monitoring

Monitorowaniu podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe generujące ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji oraz transakcje rynków finansowych. Celem monitorowania jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych i podjęcie działań zapobiegających powstaniu trudnego kredytu oraz wczesna identyfikacja przesłanek lub obiektywnych dowodów utraty wartości ekspozycji kredytowej i podjęcie działań ograniczających straty Banku. Monitoring udzielonej ekspozycji kredytowej obejmuje:

- przebieg spłaty wierzytelności Banku (terminowość),
- realizację przez klienta pozostałych warunków umownych,
- sytuację finansową oraz/lub majątkową klienta,
- przebieg wykorzystania środków pieniężnych zgodnie z celem finansowania (jeżeli został określony),
- stopień realizacji inwestycji (w przypadku kredytów inwestycyjnych),
- weryfikację sygnałów ostrzegawczych dotyczących klienta lub transakcji,
- występowanie obiektywnych dowodów lub przesłanek utraty wartości,
- okresową ocenę jakości i wartości zabezpieczenia.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Restrukturyzacja i windykacja

Bank służy wsparciem swoim klientom na każdym etapie finansowania. Bank oferuje produkty dostosowane do ich potrzeb a w przypadku wystąpienia niewielkich opóźnień w spłacie zobowiązań proponuje elastyczne harmonogramy spłat. W przypadku większych trudności w spłacie Bank może zaproponować restrukturyzację zadłużenia. Wówczas wspólnie z klientem Bank ustala najlepszą formę wsparcia lub zawarcie ugody.

Głównym celem działań podejmowanych w ramach portfela w Etapie 3 jest minimalizacja ryzyka powstania strat Banku lub wielkości straty.

Bank przyjmuje następujące strategie postępowania w ramach portfela w Etapie 3:

- restrukturyzacja zadłużenia – w oparciu o współpracę z klientem, która w szczególności może polegać na zmianie warunków umownych w celu dostosowania warunków spłaty zadłużenia do możliwości finansowych klienta, np.:
 - wydłużeniu okresu spłat,
 - sprzedaży aktywów,
 - sprzedaży części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
 - umorzeniu części zobowiązań finansowych.

Decyzję o rozpoczęciu restrukturyzacji podejmuje się po szczegółowej ocenie oraz po akceptacji przez odpowiedni organ decyzyjny w Banku. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

- windykacja zadłużenia – tj. dochodzenie przez Bank należności z ustanowionych zabezpieczeń prawnych lub z innego majątku klienta albo z majątku zobowiązanych osób trzecich. Bank może dochodzić swoich należności w drodze wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub udziału w postępowaniu upadłościowym lub, w odniesieniu do klientów detalicznych – w drodze polubownej windykacji, tj. umożliwienia klientowi dobrowolnych spłat w ramach strategii windykacyjnej.

Forbearance

Forbearance występuje, jeżeli Bank uzna, że klient nie będzie mógł wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych z uwagi na trudności finansowe (stwierdzone lub spodziewane w krótkim czasie) i zdecyduje się udzielić mu udogodnienia.

Forbearance jest identyfikowany, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- u klienta stwierdzono trudności z regulowaniem zobowiązań finansowych lub Bank spodziewa się tych trudności w krótkim czasie,
- Bank zdecydował się zastosować udogodnienia wobec klienta posiadającego trudności, aby umożliwić mu spłatę zobowiązań umownych lub aby zapobiec powstaniu trudności ze spłatą,
- udogodnienie nie wynika ze względów komercyjnych i przyznawane jest na warunkach odbiegających od rynkowych,
- klient zaakceptował udogodnienie, a więc zmieniły się dotychczasowe warunki umowy, zawarta została umowa o refinansowanie lub weszła w życie wbudowana klauzula udogodnienia, albo Bank zaniechał podjęcia działań w sytuacji istotnego złamania przez klienta kluczowej klauzuli finansowej.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Podział portfela kredytowego na portfolio pracujący i niepracujący z wyszczególnieniem ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

2019	Portfel kredytowy pracujący (performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				Portfel kredytowy niepracujący (non-performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				
		Modyfikacja warunków	Refinansowanie	Kwarantanna*	Modyfikacja warunków		Refinansowanie	Portfel przeterminowany	Portfel z utratą wartości		
Portfel kredytowy brutto, w tym:	114 768,5	495,7	495,3	0,4	438,1	3 543,8	943,0	936,3	6,6	936,4	936,4
Bankowość korporacyjna, w tym:	60 723,5	306,7	306,3	0,4	249,9	2 577,0	814,4	807,7	6,6	814,0	814,0
kredyty w rachunku bieżącym	10 081,1	31,3	31,3	0,0	31,3	696,9	63,5	63,0	0,4	63,5	63,5
kredyty i pożyczki terminowe	35 130,3	220,7	220,3	0,4	218,6	1 486,3	727,7	721,5	6,2	727,3	727,3
należności leasingowe	7 740,6	28,2	28,2	0,0	0,0	332,6	18,3	18,3	0,0	18,3	18,3
należności faktoringowe	5 266,9	26,5	26,5	0,0	0,0	61,2	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 504,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	54 045,0	189,0	189,0	0,0	188,2	966,8	128,5	128,5	0,0	122,3	122,3
kredyty i pożyczki hipoteczne	40 612,3	83,9	83,9	0,0	83,3	194,7	50,3	50,3	0,0	46,0	46,0
kredyty w rachunku bieżącym	1 309,5	2,6	2,6	0,0	2,6	73,0	2,6	2,6	0,0	2,5	2,5
należności leasingowe	1 262,3	0,2	0,2	0,0	0,0	61,3	1,4	1,4	0,0	1,4	1,4
pozostałe kredyty i pożyczki	10 860,9	102,3	102,3	0,0	102,3	637,8	74,2	74,2	0,0	72,4	72,4
Odpis z tytułu straty oczekiwanej, w tym:	-574,3	-17,0	-16,9	-0,1	-16,8	-1 907,0	-449,5	-334,3	-4,7	-448,4	-448,4
Bankowość korporacyjna, w tym:	-108,1	-4,0	-3,9	-0,1	-3,9	-1 247,2	-367,1	-252,0	-4,7	-367,1	-367,1
kredyty w rachunku bieżącym	-17,9	-0,5	-0,5	0,0	-0,5	-445,1	-30,6	-30,4	-0,2	-30,6	-30,6
kredyty i pożyczki terminowe	-76,6	-3,4	-3,3	-0,1	-3,4	-715,2	-328,9	-220,6	-4,5	-328,9	-328,9
należności leasingowe	-5,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-54,7	-6,7	0,0	0,0	-6,7	-6,7
należności faktoringowe	-7,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-32,2	-1,0	-1,0	0,0	-1,0	-1,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	-466,2	-12,9	-12,9	0,0	-12,9	-659,8	-82,3	-82,3	0,0	-81,2	-81,2
kredyty i pożyczki hipoteczne	-109,4	-4,0	-4,0	0,0	-4,0	-100,2	-25,5	-25,5	0,0	-24,8	-24,8
kredyty w rachunku bieżącym	-47,3	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-54,2	-1,4	-1,4	0,0	-1,4	-1,4
należności leasingowe	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pozostałe kredyty i pożyczki	-308,7	-8,8	-8,8	0,0	-8,8	-503,9	-55,4	-55,4	0,0	-55,0	-55,0
Portfel kredytowy netto, w tym:	114 194,2	478,8	478,5	0,3	421,3	1 636,8	493,5	601,9	1,9	488,0	488,0
Bankowość korporacyjna, w tym:	60 615,4	302,6	302,3	0,3	246,0	1 329,8	447,3	555,7	1,9	446,9	446,9
kredyty w rachunku bieżącym	10 063,2	30,8	30,8	0,0	30,8	251,8	32,9	32,6	0,2	32,9	32,9
kredyty i pożyczki terminowe	35 053,7	217,3	217,0	0,3	215,2	771,1	398,8	500,9	1,7	398,4	398,4
należności leasingowe	7 735,5	28,1	28,1	0,0	0,0	277,9	11,6	18,3	0,0	11,6	11,6
należności faktoringowe	5 259,0	26,5	26,5	0,0	0,0	29,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 504,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	53 578,8	176,1	176,1	0,0	175,3	307,0	46,2	46,2	0,0	41,1	41,1
kredyty i pożyczki hipoteczne	40 502,9	79,9	79,9	0,0	79,3	94,5	24,7	24,7	0,0	21,1	21,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019	Portfel kredytowy pracujący (performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				Portfel kredytowy niepracujący (non-performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				
		Modyfikacja warunków	Refinansowanie	Kwarantanna*	Modyfikacja warunków		Refinansowanie	Portfel przeterminowany	Portfel z utratą wartości		
kredyty w rachunku bieżącym	1 262,2	2,5	2,5	0,0	2,5	18,8	1,2	1,2	0,0	1,1	1,1
należności leasingowe	1 261,5	0,2	0,2	0,0	0,0	59,8	1,4	1,4	0,0	1,4	1,4
pozostałe kredyty i pożyczki	10 552,2	93,5	93,5	0,0	93,5	133,9	18,8	18,8	0,0	17,4	17,4

*) do klasy Kwarantanna Grupa klasyfikuje ekspozycje, dla których w przeszłości zastosowano udogodnienia, a które obecnie znajdują się w okresie obserwacji przed pełnym uzdrowieniem

2018	Portfel kredytowy pracujący (performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				Portfel kredytowy niepracujący (non-performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				
		Modyfikacja warunków	Refinansowanie	Kwarantanna*	Modyfikacja warunków		Refinansowanie	Portfel przeterminowany	Portfel z utratą wartości		
Portfel kredytowy brutto, w tym:	101 299,3	624,0	621,7	2,3	565,8	2 927,5	888,7	887,5	1,2	871,1	871,1
Bankowość korporacyjna, w tym:	56 759,1	436,0	433,7	2,3	377,8	2 104,4	760,5	759,3	1,2	748,5	748,5
kredyty w rachunku bieżącym	10 101,9	129,3	127,4	1,9	129,3	681,0	75,7	75,7	0,0	72,4	72,4
kredyty i pożyczki terminowe	32 022,9	248,8	248,4	0,4	245,8	1 221,0	660,6	659,4	1,2	651,9	651,9
należności leasingowe	7 017,6	39,4	39,4	0,0	0,0	147,4	14,4	14,4	0,0	14,4	14,4
należności faktoringowe	4 806,9	18,5	18,5	0,0	2,7	55,0	9,8	9,8	0,0	9,8	9,8
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 809,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	44 540,2	188,0	188,0	0,0	188,0	823,1	128,2	128,2	0,0	122,6	122,6
kredyty i pożyczki hipoteczne	33 159,2	90,5	90,5	0,0	90,5	212,5	57,4	57,4	0,0	53,5	53,5
kredyty w rachunku bieżącym	1 257,4	2,7	2,7	0,0	2,7	71,8	2,3	2,3	0,0	2,2	2,2
należności leasingowe	945,2	0,0	0,0	0,0	0,0	33,9	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
pozostałe kredyty i pożyczki	9 178,4	94,8	94,8	0,0	94,8	504,9	67,5	67,5	0,0	65,9	65,9
Odpis z tytułu straty oczekiwanej, w tym:	-537,0	-16,7	-16,6	-0,1	-16,4	-1 733,0	-444,2	-340,0	-0,6	-442,1	-442,1
Bankowość korporacyjna, w tym:	-118,9	-3,3	-3,2	-0,1	-3,0	-1 142,6	-359,2	-255,0	-0,6	-358,2	-358,2
kredyty w rachunku bieżącym	-22,1	-0,6	-0,6	0,0	-0,6	-438,0	-38,5	-38,5	0,0	-38,5	-38,5
kredyty i pożyczki terminowe	-78,5	-2,4	-2,3	-0,1	-2,4	-648,1	-314,0	-215,9	-0,6	-313,0	-313,0
należności leasingowe	-13,8	-0,3	-0,3	0,0	0,0	-33,1	-6,1	0,0	0,0	-6,1	-6,1
należności faktoringowe	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-23,4	-0,6	-0,6	0,0	-0,6	-0,6
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	-418,1	-13,4	-13,4	0,0	-13,4	-590,4	-85,0	-85,0	0,0	-83,9	-83,9
kredyty i pożyczki hipoteczne	-101,4	-4,3	-4,3	0,0	-4,3	-123,5	-32,0	-32,0	0,0	-31,1	-31,1
kredyty w rachunku bieżącym	-49,6	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-56,2	-1,3	-1,3	0,0	-1,3	-1,3
należności leasingowe	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pozostałe kredyty i pożyczki	-265,8	-9,0	-9,0	0,0	-9,0	-408,4	-51,7	-51,7	0,0	-51,5	-51,5
Portfel kredytowy netto, w tym:	100 762,3	607,3	605,1	2,2	549,4	1 194,5	444,5	547,5	0,6	429,0	429,0
Bankowość korporacyjna, w tym:	56 640,2	432,7	430,5	2,2	374,8	961,8	401,3	504,3	0,6	390,3	390,3

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018	Portfel kredytowy pracujący (performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				Portfel kredytowy niepracujący (non-performing exposure)	w tym zaangażowania forbearance				
			Modyfikacja warunków	Refinansowanie	Kwarantanna*			Modyfikacja warunków	Refinansowanie	Portfel przeterminowany	Portfel z utratą wartości
kredyty w rachunku bieżącym	10 079,8	128,7	126,8	1,9	128,7	243,0	37,2	37,2	0,0	33,9	33,9
kredyty i pożyczki terminowe	31 944,4	246,4	246,1	0,3	243,4	572,9	346,6	443,5	0,6	338,9	338,9
należności leasingowe	7 003,8	39,1	39,1	0,0	0,0	114,3	8,3	14,4	0,0	8,3	8,3
należności faktoringowe	4 802,9	18,5	18,5	0,0	2,7	31,6	9,2	9,2	0,0	9,2	9,2
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	2 809,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	44 122,1	174,6	174,6	0,0	174,6	232,7	43,2	43,2	0,0	38,7	38,7
kredyty i pożyczki hipoteczne	33 057,8	86,2	86,2	0,0	86,2	89,0	25,4	25,4	0,0	22,4	22,4
kredyty w rachunku bieżącym	1 207,8	2,6	2,6	0,0	2,6	15,6	1,0	1,0	0,0	0,9	0,9
należności leasingowe	943,9	0,0	0,0	0,0	0,0	31,6	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
pozostałe kredyty i pożyczki	8 912,6	85,8	85,8	0,0	85,8	96,5	15,8	15,8	0,0	14,4	14,4

*) do klasy Kwarantanna Grupa klasyfikuje ekspozycje, dla których w przeszłości zastosowano udogodnienia, a które obecnie znajdują się w okresie obserwacji przed pełnym uzdrowieniem

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według klas ryzyka

klasy ryzyka (risk rating)	zaangażowanie brutto w mln PLN				zaangażowanie brutto w mln PLN			
	2019				2018			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Bankowość korporacyjna	306,6	41,4	814,4	25,9	435,9	89,3	760,5	7,7
klasy niskiego ryzyka (rating 1-10)	0,0	1,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
klasy średniego i podwyższonego ryzyka (rating 11-17)	242,6	36,0	0,3	0,0	337,5	85,3	1,9	0,0
klasy kredytów trudnych (rating 18-22)	64,0	4,4	814,1	25,9	98,0	4,0	758,6	7,7
Bankowość detaliczna	189,1	0,0	128,5	0,0	188,1	0,0	128,2	0,0
klasy niskiego ryzyka (rating 1-10)	45,3	0,0	0,0	0,0	45,8	0,0	0,1	0,0
klasy średniego i podwyższonego ryzyka (rating 11-17)	118,3	0,0	2,8	0,0	117,5	0,0	2,8	0,0
klasy kredytów trudnych (rating 18-22)	25,5	0,0	125,7	0,0	24,8	0,0	125,3	0,0
Razem	495,7	41,4	943,0	25,9	624,0	89,3	888,7	7,7

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie brutto w mln PLN				zaangażowanie brutto w mln PLN			
	2019				2018			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Bankowość korporacyjna	306,6	41,4	814,4	25,9	436,0	89,3	760,5	7,7
0	292,6	41,4	438,0	25,9	378,5	89,3	426,4	7,7
1-30	6,5	0,0	0,7	0,0	9,8	-	4,1	-
31-60	1,9	0,0	8,4	0,0	10,6	-	10,1	-
61-90	4,6	0,0	11,6	0,0	34,8	-	18,4	-
91-180	0,1	0,0	36,4	0,0	1,3	-	90,0	-
181-365	0,0	0,0	56,8	0,0	-	-	65,9	-
>365	0,9	0,0	262,5	0,0	0,9	-	145,6	-
Bankowość detaliczna	189,7	0,0	128,5	0,0	188,0	0,0	128,2	0,0
0	154,0	0,0	58,8	0,0	156,0	-	53,3	-
1-30	28,6	0,0	15,1	0,0	27,0	-	25,6	-
31-60	5,4	0,0	10,4	0,0	4,1	-	10,8	-
61-90	1,7	0,0	5,4	0,0	1,0	-	4,1	-
91-120	0,0	0,0	2,5	0,0	-	-	2,3	-
121-150	0,0	0,0	1,4	0,0	-	-	1,2	-
151-180	0,0	0,0	1,6	0,0	-	-	2,7	-
>180	0,0	0,0	33,3	0,0	-	-	28,2	-
Razem	496,3	41,4	943,0	25,9	624,0	89,3	888,7	7,7

W rachunku zysków i strat za rok 2019 w pozycji Przychody odsetkowe – odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom ujęto przychód odsetkowy od ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance w wysokości 100,3 mln zł (44,9 mln zł za rok 2018), z czego 78,5 mln zł dotyczy ekspozycji w portfelu pracującym a 21,8 mln zł dotyczy ekspozycji w portfelu niepracującym (za rok 2018 odpowiednio 27,8 mln zł i 17,1 mln zł).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

7. System zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem stanowi zintegrowany zbiór zasad, mechanizmów i narzędzi w tym m.in. polityk i procedur odnoszących się do procesów dotyczących ryzyka. Rolą systemu zarządzania ryzykiem jest stała identyfikacja, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie poziomu ponoszonego przez Bank ryzyka oraz zabezpieczenie ewentualnych strat poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne, system limitów oraz adekwatny poziom rezerw, a także kapitałów i buforów płynnościowych.

Na system zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku składają się:

- ogólne zasady zarządzania i ograniczania ryzyka kredytowego,
- strategię i limity RAS,
- polityki, instrukcje i procedury z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- systemy, narzędzia i modele odnoszące się do ryzyka kredytowego,
- system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka kredytowego,
- struktura organizacyjna dostosowana do wielkości i profilu ponoszonego przez Bank ryzyka kredytowego.

Działania, które Bank podejmuje w ramach systemu zarządzania ryzykiem mogą polegać na:

- unikaniu ryzyka – likwidacji bądź ograniczaniu rodzajów działalności, które generują zbyt wysoki poziom ryzyka lub rodzaj ryzyka, który nie może być skutecznie kontrolowany,
- ograniczaniu ryzyka – podejmowaniu działań mających na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa niekorzystnych zdarzeń lub ograniczanie skutków takich zdarzeń,
- przenoszeniu ryzyka – przeniesieniu w całości lub części ryzyka na inny podmiot, np. poprzez ubezpieczenie lub sekurytyzację portfela kredytowego,
- akceptowaniu ryzyka – nie podejmowaniu powyższych czynności ze względów ekonomicznych lub praktycznych, w ramach apetytu na ryzyko Banku.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku stosuje się sformalizowane:

- zasady określania wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem,
- procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości,
- limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów.

Dodatkowo Bank:

- stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,
- posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez Bank ryzyka,
- posiada odpowiednio zdefiniowany proces oceny i pomiaru ryzyka kredytowego, niezależny od funkcji udzielania kredytów, obejmujący:
 - skuteczny system ratingowy,
 - skuteczny proces pozyskiwania odpowiednich informacji, w tym prognoz, wykorzystywanych do wyceny oczekiwanych strat kredytowych,
 - politykę oceny, która zapewnia, że wycena oczekiwanych strat kredytowych odbywa się metodą indywidualną lub kolektywną,
 - skuteczny proces walidacji modeli, który zapewnia, że modele generują na bieżąco dokładne, spójne i obiektywne prognozy i szacunki,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- jasno sformułowaną, formalną komunikację i koordynację działania wszystkich pracowników zaangażowanych w proces oceny ryzyka i wyceny oczekiwanych strat kredytowych.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym struktura organizacyjna, organizacja procesu kredytowego, system regulacji wewnętrznych, stosowane narzędzia i modele, podlegają bieżącej weryfikacji i dostosowaniu w celu zapewnienia realizacji strategii Banku, w tym apetytu na ryzyko. W ten sposób Bank realizuje cel jednoczesnego zachowania adekwatności prowadzonych działań w zakresie identyfikacji, oceny, pomiaru, monitorowania i zarządzania działalnością obciążoną ryzykiem kredytowym oraz zachowania spójności i zgodności z wymogami regulacyjnymi.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku prowadzone jest w oparciu o zaawansowane modele oceny ryzyka kredytowego. Kalkulacja wymogów kapitałowych dla korporacyjnego portfela kredytowego odbywa się w oparciu o metodę zaawansowaną Wewnętrznych Ratingów (ang. Advanced IRB Approach). Również w zakresie portfela detalicznego Bank dąży do uzyskania zgody KNF na stosowanie tej metody dla portfela kredytów hipotecznych oraz konsumpcyjnych. Modele wykorzystywane przez Bank do zarządzania ryzykiem są systematycznie walidowane i rozwijane.

Systemy i modele wspierające ocenę wiarygodności i zdolności kredytowej klienta:

- korporacyjnego - są budowane i monitorowane zgodnie z wymogami stosowania metody zaawansowanej kalkulacji wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz standardami Grupy ING,
- detalicznego - to modele scoringowe (modele aplikacyjne, behawioralne oraz scoring BIK) oddające statystyczny poziom ryzyka klienta, zbudowane zgodnie z wymogami zawartymi w regulacjach nadzorczych,

W ocenie ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych, Bank wykorzystuje posiadane modele:

- PD (ang. Probability of Default) - miara prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania,
- LGD (ang. Loss given Default) - strata dla Banku wynikająca z niewykonania zobowiązania przez klientów,
- EAD (ang. Exposure at Default) - miara zaangażowania klienta wobec Banku w momencie niewykonania zobowiązania.

Modele te są zbudowane zgodnie z wymogami zawartymi w regulacjach nadzorczych i stosowane m.in. do określania wielkości rezerw, kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe dla wewnętrznych i zewnętrznych wymagań sprawozdawczych, raportowania zgodnie z wymaganiami nadzorca, określania ceny kredytów i rentowności klientów. Skuteczność działania stosowanych modeli oceniana jest na podstawie procesów monitoringu i walidacji.

8. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w podmiotach zależnych ING Lease (Polska) Sp. z o.o. oraz ING Commercial Finance Polska S.A. podlega takim samym głównym zasadom jak w ING Banku Śląskim S.A., z uwzględnieniem specyfiki działalności tych podmiotów.

Jako część procesu zarządzania ryzykiem Bank sprawuje nadzór nad:

- portfelem kredytowym podmiotów zależnych poprzez ocenę wielkości i profilu ryzyka portfela kredytowego związanego z ich działalnością,
- zasadami identyfikacji, pomiaru i ograniczania ryzyka oraz zarządzaniem ryzykiem kredytowym indywidualnych transakcji kredytowych podmiotów zależnych,
- poziomem ryzyka rynkowego (w tym ryzyka płynności) w spółkach zależnych poprzez ustalanie limitów i monitorowanie pozycji.

Nadzór podmiotów powiązanych sprawowany jest przez Bank poprzez:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- stosowanie jednolitych modeli ryzyka kredytowego w procesie ratingowym,
- stosowanie ujednoczonych zasad analizowania i oceny transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym, z uwzględnieniem specyfiki podmiotu powiązanego,
- stosowanie ujednoczonych zasad i poziomów kompetencji kredytowych,
- udzielanie upoważnień do podejmowania decyzji kredytowych,
- ustalanie umownych warunków wzajemnej współpracy w zakresie udzielania finansowania w przypadku wybranych rodzajów transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym,
- wymianę informacji o preferowanych przez Bank rozwiązaniach oraz narzędziach wspierających zarządzanie ryzykiem kredytowym,
- udostępnianie informacji dotyczących polityki branżowej prowadzonej przez Bank oraz innych dokumentów branżowych,
- współpracę w zakresie przygotowywania raportów dotyczących ryzyka kredytowego.

W obszarze ustalania oraz raportowania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowej i rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe podmioty powiązane zobowiązane są do stosowania zasad obowiązujących w Banku. Ustalone przez podmioty powiązane poziomy odpisów i rezerw prezentowane są na kwartalnych spotkaniach Komitetu LLP. Dodatkowo przedstawiciele Banku są członkami Rad Nadzorczych i Komitetów Transakcyjnych podmiotów zależnych, ponieważ działalność spółek, analogicznie jak działalność Banku, związana jest z generowaniem ryzyka kredytowego i/lub rynkowego.

Dodatkowe aspekty zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych

- ING Lease Polska Sp. z o.o.:
 - jest właścicielem przedmiotów finansowanych w ramach umowy leasingowej, które są podstawowym zabezpieczeniem transakcji,
 - po wypowiedzeniu umowy leasingu, może przejąć fizyczną kontrolę nad przedmiotem zabezpieczenia i dokonać jego sprzedaży, co zmniejsza lub całkowicie eliminuje stratę na ekspozycji kredytowej,
 - posiada rozbudowaną procedurę weryfikacji dostawcy i przedmiotu leasingu w celu ograniczenia ryzyka oszustwa oraz ryzyka związanego z finansowaniem przedmiotu obciążonego wadą fizyczną lub prawną,
 - w zakresie uregulowanym wewnętrznymi procedurami weryfikuje zarówno dostawcę (w koniecznych przypadkach również podmioty powiązane z dostawcą) / pośrednika występującego w obrocie finansowanym aktywem, co minimalizuje ryzyko dostawy finansowanego aktywa.
- ING Commercial Finance Polska S.A.:
 - głównym źródłem spłaty zaangażowania są wierzytelności objęte umową faktoringu, zarówno w przypadku faktoringu z regresem, jak i bez regresu,
 - co do zasady, nabywa wierzytelności z przejęciem ryzyka wypłacalności odbiorców po uprzednim ubezpieczeniu tych wierzytelności,
 - oferuje klientom faktoring z przejęciem ryzyka wypłacalności odbiorców na warunkach umów ubezpieczenia zawartych przez klientów z ubezpieczycielami, tzw. „wejście w prawa i obowiązki umowy ubezpieczeniowej klienta”.
- ING Bank Hipoteczny S.A.:
 - ING Bank Hipoteczny SA nabywa od ING BSK SA wierzytelności, które po ocenie przydatności jako zabezpieczenia udzielonych kredytów i ustaleniu bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości stanowią zabezpieczenie emisji listów zastawnych,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

-
- ING BH SA swoją działalność opiera na bieżącej i ścisłej współpracy z Pionem CRO oraz Pionem COO ING BSK SA.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

9. Struktura portfela zaangażowań

Zaangażowanie wobec klientów według klas ryzyka

2019

klasa ryzyka (risk rating)	Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych (w mln PLN)								Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (w mln PLN)							
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM		Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
klasy niskiego ryzyka (rating 1-10)	23 830,7	13 583,2	204,6	18,1	0,0	0,0	24 035,3	13 601,3	39 213,7	3 779,5	863,5	32,1	0,1	0,0	40 077,3	3 811,6
klasy średniego i podwyższonego ryzyka (rating 11-17)	32 630,6	15 707,8	3 736,5	271,2	27,6	0,9	36 394,7	15 979,9	10 093,6	1 297,5	3 309,2	137,0	8,1	0,6	13 410,9	1 435,1
klasy kredytów trudnych (rating 18-22)	7,8	83,9	316,0	10,4	2 546,7	95,9	2 870,5	190,2	1,9	5,2	573,9	2,7	947,8	2,5	1 523,6	10,4
Razem brutto	56 469,2	29 374,9	4 257,0	299,7	2 574,3	96,8	63 300,5	29 771,4	49 309,2	5 082,2	4 746,6	171,8	956,0	3,1	55 011,8	5 257,1
odpis z tytułu strat oczekiwanych	-51,7	-18,7	-52,5	-8,5	-1 251,1	-64,9	-1 355,3	-92,1	-71,5	-3,7	-396,6	-9,2	-657,9	-2,3	-1 126,0	-15,2
Razem netto	56 417,5	29 356,2	4 204,5	291,2	1 323,2	31,9	61 945,2	29 679,3	49 237,7	5 078,5	4 350,0	162,6	298,1	0,8	53 885,8	5 241,9

2018

klasa ryzyka (risk rating)	Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych (w mln PLN)								Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (w mln PLN)							
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM		Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
klasy niskiego ryzyka (rating 1-10)	21 552,2	13 453,1	150,1	0,6	-	-	21 702,3	13 453,7	30 271,1	3 199,7	2 284,1	192,1	0,4	0,1	32 555,6	3 391,9
klasy średniego i podwyższonego ryzyka (rating 11-17)	30 171,6	14 198,6	4 524,2	622,2	3,0	-	34 698,8	14 820,8	8 360,6	746,7	3 124,8	162,7	4,1	1,8	11 489,5	911,2
klasy kredytów trudnych (rating 18-22)	9,4	116,4	364,6	5,7	2 088,4	34,3	2 462,4	156,4	1,3	0,3	507,8	4,1	809,1	0,9	1 318,2	5,3
Razem brutto	51 733,2	27 768,1	5 038,9	628,5	2 091,4	34,3	58 863,5	28 430,9	38 633,0	3 946,7	5 916,7	358,9	813,6	2,8	45 363,3	4 308,4
odpis z tytułu strat oczekiwanych	-56,0	-23,4	-62,8	-7,6	-1 142,7	-32,3	-1 261,5	-63,3	-58,2	-3,1	-362,0	-10,3	-588,3	-1,8	-1 008,5	-15,2
Razem netto	51 677,2	27 744,7	4 976,1	620,9	948,7	2,0	57 602,0	28 367,6	38 574,8	3 943,6	5 554,7	348,6	225,3	1,0	44 354,8	4 293,2

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Zaangażowanie wobec klientów według okresów przeterminowania

2019

liczba dni przeterminowania	Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych (w mln PLN)								Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (w mln PLN)							
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM		Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	56 165,0	29 374,9	4 027,3	299,7	826,3	96,5	61 018,6	29 771,1	49 016,3	5 080,0	3 790,1	171,6	146,1	3,1	52 952,5	5 254,7
1-30	274,0	0,0	161,8	0,0	87,2	0,0	523,0	0,0	284,0	2,2	727,5	0,1	52,1	0,0	1 063,6	2,3
31-60	19,1	0,0	50,5	0,0	81,6	0,0	151,2	0,0	7,5	0,0	162,1	0,1	41,0	0,0	210,6	0,1
61-90	1,6	0,0	12,3	0,0	37,5	0,0	51,4	0,0	0,6	0,0	61,3	0,0	29,9	0,0	91,8	0,0
91-180	2,2	0,0	3,1	0,0	194,6	0,0	199,9	0,0	0,3	0,0	4,0	0,0	118,4	0,0	122,7	0,0
181-365	4,5	0,0	1,0	0,0	304,1	0,0	309,6	0,0	0,4	0,0	0,9	0,0	189,4	0,0	190,7	0,0
>365	2,8	0,0	1,0	0,0	1 043,0	0,3	1 046,8	0,3	0,1	0,0	0,7	0,0	379,1	0,0	379,9	0,0
Razem brutto	56 469,2	29 374,9	4 257,0	299,7	2 574,3	96,8	63 300,5	29 771,4	49 309,2	5 082,2	4 746,6	171,8	956,0	3,1	55 011,8	5 257,1

2018

liczba dni przeterminowania	Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych (w mln PLN)								Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (w mln PLN)							
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM		Etap 1		Etap 2		Etap 3		RAZEM	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	51 459,0	27 768,1	4 823,4	628,5	741,4	34,3	57 023,8	28 430,9	38 389,6	3 935,5	5 038,3	357,8	113,3	2,4	43 541,2	4 295,7
1-30	236,6	-	109,8	-	19,2	-	365,6	0,0	238,4	11,2	681,3	0,6	53,0	-	972,7	11,8
31-60	29,9	-	46,0	-	31,1	-	107,0	0,0	4,5	-	145,2	0,3	30,2	-	179,9	0,3
61-90	0,8	-	54,5	-	61,2	-	116,5	0,0	0,2	-	47,5	-	28,1	-	75,8	0,0
91-180	1,8	-	4,1	-	131,2	-	137,1	0,0	0,1	-	3,2	0,2	96,6	-	99,9	0,2
181-365	0,9	-	0,2	-	262,9	-	264,0	0,0	0,1	-	0,6	-	145,1	0,4	145,8	0,4
>365	4,2	-	0,9	-	844,4	-	849,5	0,0	0,1	-	0,6	-	347,3	-	348,0	0,0
Razem brutto	51 733,2	27 768,1	5 038,9	628,5	2 091,4	34,3	58 863,5	28 430,9	38 633,0	3 946,7	5 916,7	358,9	813,6	2,8	45 363,3	4 308,4

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Kredyty i inne należności wobec innych banków oraz dłużne papiery wartościowe

Wszystkie dłużne papiery wartościowe z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz portfela inwestycyjnych papierów wartościowych znajdują się w klasach niskiego ryzyka z ratingami od 1 do 7. Wszystkie dłużne papiery wartościowe z portfela inwestycyjnych papierów wartościowych znajdują się w Etapie 1.

Kredyty i inne należności wobec innych banków w ponad 99% znajdują się w klasach niskiego ryzyka (rating 1-10), pozostałe w klasach średniego i podwyższonego ryzyka (rating 11-14). Ekspozycje w wysokości 798,5 mln zł w całości znajdują się w Etapie 1.

10. Główne zmiany w polityce kredytowej Banku w 2019 roku

Wprowadzone w 2019 roku zmiany w polityce kredytowej Banku były ukierunkowane na zapewnienie prawidłowego i stabilnego funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym w zmieniającym się otoczeniu prawnym, ekonomicznym i biznesowym oraz jego ciągłe doskonalenie. Podstawową przesłanką było również zapewnienie zgodności polityki z zatwierdzonym poziomem apetytu na ryzyko kredytowe. Zmiany uwzględniały m.in. ogólną sytuację ekonomiczną w kraju i kondycję finansową poszczególnych grup kredytobiorców.

Cele wprowadzonych modyfikacji

- Dalsze zwiększanie efektywności procesu kredytowego przy jednoczesnym zapewnieniu adekwatnych mechanizmów identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego.
- Zwiększenie atrakcyjności oferty kredytowej dla klientów Banku przy założeniu utrzymania poziomu ryzyka kredytowego Banku na akceptowalnym poziomie.
- Dostosowanie regulacji wewnętrznych Banku do zmian w otoczeniu prawnym.
- Dalszy rozwój systemów raportowania i monitorowania ryzyka kredytowego w celu wspierania szybkiej i efektywnej identyfikacji oraz pomiaru ryzyka.
- Dalsze wzmocnienie aktywnego zarządzania polityką sektorową poprzez:
 - kwartalne przeglądy sytuacji w poszczególnych gałęziach gospodarki, oraz
 - zróżnicowanie zasad polityki kredytowej na bazie kwalifikacji klientów do określonych grup ryzyka sektorowego (sektory preferowane, neutralne, pod obserwacją i niepreferowane).

Główne zmiany w polityce kredytowej Banku w segmencie klientów detalicznych

- Przeprowadzenie okresowej aktualizacji parametrów oceny zdolności kredytowej we wszystkich segmentach detalicznych,
- Zakończenie testów udzielania produktów kredytowych (niehipotecznych) w kanale przedstawicieli bankowych w segmencie przedsiębiorców oraz klientów indywidualnych wraz z wprowadzeniem procesu na stałe do oferty Banku,
- Dostosowanie regulacji Banku do Wytycznych EUNB w sprawie zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanyymi i restrukturyzowanymi,
- Wstrzymanie preferencji dla klientów indywidualnych klasyfikowanych jako Premium, w celu poprawy wskaźników jakości portfela,
- Udostępnienie nowej karty kredytowej - Visa Infinite dla klientów z segmentów Private Banking i Wealth Management,
- W odniesieniu do kredytów hipotecznych:
 - wprowadzenie zmian w regulacjach ryzyka kredytowego mających na celu ograniczenie ryzyka wynikającego ze zmniejszenia się dochodu po przejściu kredytobiorcy na świadczenie emerytalne,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- określenie maksymalnego wieku kredytobiorców na dzień spłaty kredytu na 75 lat.
- W odniesieniu do niehipotecyjnych kredytów dla klienta indywidualnego:
 - wprowadzenie nowego modelu CARE wykorzystującego sztuczną inteligencję oraz zmiana kryteriów odrzuceń dla kanałów elektronicznych,
 - wprowadzenie na stałe do oferty (po podsumowaniu przeprowadzonego testu) możliwości udzielenia kredytu bez konieczności dostarczenia zgody małżonka,
 - wdrożenie automatycznej weryfikacji wpływów dla wniosków w kanałach elektronicznych (MING),
 - wprowadzenie dodatkowych wymogów dokumentowych w kanałach zewnętrznych dla dochodu z działalności gospodarczej,
 - rozpoczęcie nowych testów: oferty e-cash adresowanej głównie dla nowych klientów, możliwości konsolidowania pożyczek z historią BIK krótszą niż 6 miesięcy.
- W odniesieniu do kredytów dla przedsiębiorców:
 - Rozpoczęcie testu procesu e-wniosku w ofercie niezabezpieczonej,
 - Zaostrzenie kryteriów oceny wniosków kredytowych złożonych przez klientów pozyskanych kanałami zewnętrznymi,
 - Zaktualizowanie zasady oceny Wspólnot Mieszkaniowych w procesie udzielania kredytu inwestycyjnego,
 - zmiana zasad monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów.

Główne zmiany w polityce kredytowej Banku w segmencie klientów korporacyjnych

- Optymalizacja procesu obliczania i raportowania rezerw na przewidywane straty kredytowe z tytułu ekspozycji wynikających z transakcji na rynkach finansowych, wraz z aktualizacją Metodologii FM.
- Usprawnienie procesu kredytowego dla Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych (program pilotażowy) poprzez wprowadzenie automatycznego monitoringu miesięcznego.
- Dostosowanie regulacji Banku do Wytycznych EUNB w sprawie zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi.
- Wprowadzenie częściowej automatyzacji decyzji podejmowanych w procesie odnowień zdalnych.
- Dodanie procesu elektronicznego podpisywania dokumentacji kredytowej, który skraca proces podpisywania umów, a tym samym przyczynia się do uproszczenia całego procesu sprzedaży produktów kredytowych.
- Wprowadzenie możliwości zatwierdzania ratingu w systemie ING CMS dla klientów korporacyjnych wykazujących obroty roczne na poziomie do 100 mln EUR, tym samym włączając ten system informatyczny do listy systemów metody AIRB.
- Włączenie kolejnej działalności biznesowej w zakres regulacji dotyczących Ryzyka Środowiskowego i Społecznego wraz z rozszerzeniem zakresu Polityki Wykluczeń (między innymi: wytwarzanie, dostarczanie i handel włóknami azbestowymi).
- Wprowadzenie zmiany w regulacjach dotyczących ścieżki kredytowej Fast Track, w związku z wprowadzeniem nowego limitu dedykowanego produktom finansowania handlu zabezpieczonych gotówką.
- Wprowadzenie zmian w regulacjach ryzyka kredytowego wynikających z przeprowadzonego przeglądu zasad zabezpieczania ekspozycji kredytowych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Główne działania w obszarze modelowania

- Zapewnienie postępu prac w procesie przebudowy modeli kapitałowych SME. Stworzenie zaakceptowanej przez grupę roboczą postaci modelu PD, zakończenie prac nad strukturą modelu EAD i praca nad kalibracją, wyznaczanie zrealizowanych parametrów modelu LGD oraz praca nad risk driverami.
- Współpraca z ING Bank N.V. nad udoskonaleniem standardów grupowych w zakresie budowy modeli wykorzystywanych do wyliczania wymogu kapitałowego metodą zaawansowaną opartą na wewnętrznych ratingach (Advanced Internal Rating-Based).
- Zbudowanie narzędzia do symulacji rezerw według MSSF 9. Dostosowanie nowego progu SICR dla segmentu SME do oczekiwań biznesowych. Przeprowadzenie pierwszych monitoringów modeli MSSF 9. Zaktualizowanie metodologii estymacji stopy przedpłat całkowitych (ESR) używanej w procesie kalkulacji rezerw.
- Stworzenie specyfikacji pod struktury danych, które pozwalają na stosowanie tabel analitycznych dla ryzyka w procesach: modelowania, monitorowania, reimplementacji modeli, analiz ad-hoc, wystawiania danych na potrzeby innych projektów. Jednym z pierwszych dowodów na oczekiwaną funkcjonalność tabel analitycznych jest zastosowanie danych z tych struktur w procesie budowy modelu dla oferty personalizowanej (pre-approved) dla segmentu klientów detalicznych.
- Zbudowanie nowego modelu PD aplikacyjnego dla klientów korporacyjnych obsługiwanych w ścieżce Easy Lending. Wdrożenie modelu planowane jest na II kwartał 2020 roku.
- Wprowadzenie nowej wersji modelu CARE, który wspomaga proces oceny ryzyka klienta detalicznego w kanałach zdalnych.
- Monitorowanie modeli zgodnie z planem monitorowania. Praca nad zautomatyzowaniem procesu monitorowania modeli kapitałowych.
- Przeprowadzenie testów warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego we wszystkich procesach stress-testowych, także zgodnych z wymogami Komisji Nadzoru Finansowego.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu odpisów na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w odniesieniu zarówno do wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Zgodnie z metodologią przyjętą przez Grupę, na zmiany poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe mają wpływ między innymi zmiany szacunków w zakresie wykorzystywanych wskaźników makroekonomicznych. Dodatkowo w ramach regularnego procesu walidacji modeli utraty wartości w roku 2019 dokonano:

- aktualizacji założeń w zakresie istotnej zmiany ryzyka kredytowego (SICR) dla portfela SME,
- dokonano aktualizacji założeń w zakresie cure rate w modelu LGD dla detalicznego portfela hipotecznego oraz
- wdrożono zrekalibrowaną wersję modelu LGD dla ekspozycji leasingowych, które miały na celu poprawę jakości predykcji modelu.

III. Ryzyko rynkowe**1. Wstęp**

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim S.A. są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe, oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana, i tam gdzie ma to zastosowanie, mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść Bank w związku

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym), parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

2. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym (DZRR) dostarcza menedżerom Pionu Rynków Finansowych oraz Departamentu Skarbu, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetowi ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami, a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje również funkcję Kontroli Produktów („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych i Departamentu Skarbu poprzez monitoring poprawności modeli wyceny oraz kontrolę jakości danych rynkowych stosowanych do wyceny i kalkulacji wyniku finansowego. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny, takie jak: źródła danych rynkowych używanych do wyceny, kalkulacja rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych, są podejmowane przez Komitet Parametryzacji, w którego skład wchodzi przedstawiciele DZRR, Pionu Rynków Finansowych, Pionu CFO, w tym Departamentu Skarbu.

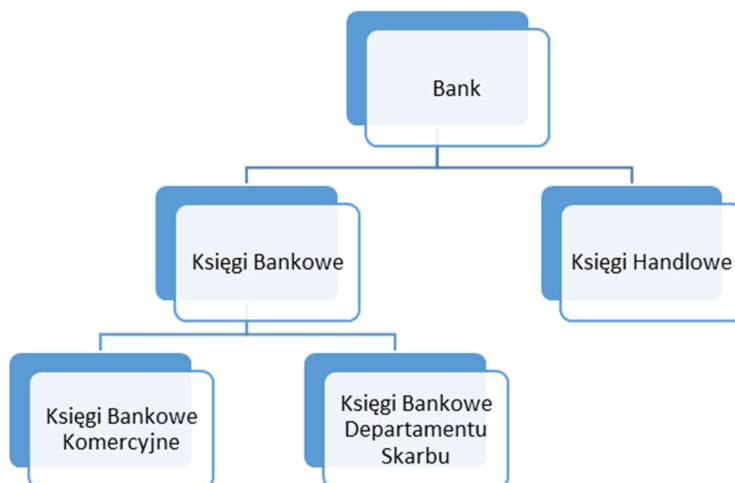
W raportowanym okresie profil ryzyka rynkowego oraz sposób zarządzania tym ryzykiem nie uległ istotnym zmianom.

3. Struktura ksiąg Banku i metody pomiaru ryzyka

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach Banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na:

- „handlowe” (pozycje zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych), oraz
- „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje).

Ogólna struktura ksiąg Banku wygląda następująco:

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Księgi Bankowe dzieli się na Księgi Bankowe Komercyjne oraz Księgi Bankowe Departamentu Skarbu. Księgi Bankowe Komercyjne, to księgi pionów działalności detalicznej oraz korporacyjnej, zawierające depozyty oraz kredyty komercyjne. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do:

- ksiąg bankowych Departamentu Skarbu (dla ryzyka stopy procentowej, ryzyka bazowego i płynności), oraz
- ksiąg handlowych Pionu Rynków Finansowych (dla ryzyka walutowego) poprzez transakcje wewnętrzne.

Proces ten zapewnia, że w bankowych księgach komercyjnych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo w dalszej części dokumentu, krótkoterminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych. Działalność komercyjna spółek zależnych należy do komercyjnych ksiąg Banku.

Księgi Bankowe Departamentu Skarbu, to księgi służące do zarządzania:

- ryzykiem płynności Banku jako całości, oraz
- ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej.

Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów ryzyka rynkowego:

- NIIaR (Net Interest Income at Risk) – limit dotyczy całej księgi bankowej,
- EVE (Economic Value of Equity) – limit dotyczy całej księgi bankowej,
- NPVaR (Net Present Value at Risk) – limit dotyczy całej księgi bankowej,
- Slope – patrz opis w części dotyczącej ksiąg tradingowych,
- CS01 – jest to zmiana wartości rynkowej papieru wartościowego na skutek wzrostu spreadu kredytowego o 1 punkt bazowy,
- CS RRaR (ang. Credit Spread Revaluation Reserve at Risk) – miara ta pokazuje potencjalny wpływ zmiany spreadu kredytowego na poziom rezerwy rewaluacyjnej,
- IR RRaR (ang. Interest Rate Revaluation Reserve at Risk) - miara ta pokazuje potencjalny wpływ zmiany stóp procentowych na poziom rezerwy rewaluacyjnej,
- BPV - patrz opis w części dotyczącej ksiąg tradingowych.

Narzędziem wspierającym zarządzanie ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej jest rachunkowość zabezpieczeń. Opracowane założenia strategii zabezpieczających są stosowane w sposób spójny z podejściem do zarządzania ryzykiem rynkowym w ramach przyjętych limitów ryzyka rynkowego opisanych powyżej. Szczegółowe informacje o założeniach poszczególnych strategii w ramach rachunkowości zabezpieczeń zostały opisane w punkcie 7.

Księgi Handlowe są to księgi obszaru Rynków Finansowych: walutowe oraz stopy procentowej. Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu:

- odsprzedaży, bądź
- uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen,
- bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych.

Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez następujące miary ryzyka:

- Value at Risk - VaR pokazuje potencjalny poziom straty, który nie powinien zostać przekroczony przy pewnym założonym poziomie ufności (prawdopodobieństwa). Bank

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

wyznacza miary VaR dla portfeli stopy procentowej oraz walutowego stosując metodę symulacji historycznej,

- Slope - Ryzyko „slope” określa ryzyko niekorzystnego wpływu na wynik spowodowanego nierównomiernym przesunięciem krzywej dochodowości – założeniem jest zmiana nachylenia krzywej o punkt bazowy co rok. Ryzyko „slope” jest kalkulowane dla poszczególnych walut oraz łącznie na poziomie portfela handlowego (uwzględniając nettowanie pozycji pomiędzy walutami),
- Basis Point Value (BPV) - BPV jest definiowane jako zmiana wartości przyszłych przepływów (NPV) na skutek równoległego przesunięcia krzywej dochodowości. Jest to miara wrażliwości portfela na zmiany stóp procentowych.

4. Pomiar ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej

W pomiarze ryzyka stopy procentowej księgi bankowej Bank stosuje miary wymagane przez regulacje Europejskiego Nadzoru Bankowego (EBA/GL/2018/02). Głównymi miarami są:

- dochód narażony na ryzyko (Net Interest Income at Risk) - pomiar wrażliwości raportowanych wyników pozycji księgowanej na zasadzie memoriału w oparciu o zestaw scenariuszy stóp procentowych, które zakładają różne możliwości przesunięcia krzywej rentowności. Analizowane są scenariusze zakładające stopniowe:
 - równoległe przesunięcie krzywej,
 - wystromienie krzywej,
 - spłaszczenie krzywej.
- wartość bieżąca netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko - (Net Present Value at Risk) - pomiar wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych w oparciu o zestaw scenariuszy stóp procentowych, które zakładają różne możliwości przesunięcia krzywej rentowności. Analizowane są scenariusze zakładające nagłe:
 - równoległe przesunięcie krzywej,
 - wystromienie krzywej,
 - spłaszczenie krzywej.
- wartość bieżąca netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (Economic Value of Equity - EVE) - pomiar wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych. W pomiarze EVE Bank stosuje scenariusze i metodologię opisane w regulacji EBA jako szokowy scenariusz regulacyjny oraz dodatkowe sześć scenariuszy wynikających ze standardów BCBS. Idea wyliczenia EVE opiera się na odejmowaniu od odpowiednich wartości NPV dla scenariuszy regulacyjnych, wartości NPV ze scenariusza bazowego.

Jako miary dodatkowe w obszarze księgi bankowej Bank mierzy:

- ryzyko opcyjności - potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów,
- ryzyko rezydualne - potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych, które nie są transferowane do Departamentu Skarbu zarządzającego ryzykiem stopy procentowej.

Powyższe ryzyka mają status nieistotnych (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach).

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Z uwagi na fakt, iż pozycje Departamentu Skarbu w większości podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu Bank monitoruje miarę BPV, która limituje ryzyko ekonomiczne pozycji na stopie procentowej. Dodatkowo wahania poziomu rezerwy rewaluacyjnej są ograniczane przez limity CS01, IR RRaR i CS RRa.

Metoda dochodu narażonego na ryzyko (NIIaR)

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla wszystkich pozycji w księgach bankowych. Stosowane są dwa podejścia do pomiarów:

- „bazowe” - wykorzystywane jest dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż:
 - ceny dla pozycji o zmiennej stopie procentowej podlegają aktualizacji w dacie ich przeszacowania zgodnie z przypisanym indeksem stopy procentowej,
 - pozycje o stałej stopie procentowej są odnawiane zgodnie ze strukturą wyznaczoną na dzień analizy,
 - wynik na pozycjach Departamentu Skarbu jest wyliczany przy założeniu, że struktura pozycji nie ulegnie zmianie w czasie analizy,
- „zaawansowane” - stosowane jest do znaczących wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to baza depozytów na żądanie w złotych i EUR oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Departamentu Skarbu. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach Banku wynikające z:
 - obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych, ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny; przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych,
 - oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które Bank musi płacić klientom celem utrzymania wolumenów.

Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany wyniku w przypadku zmian rynkowych wynikających z analizowanych scenariuszy.

Metoda wartości bieżącej netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (EVE)

Pomiar wartości bieżącej netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (EVE) jest pomiarem wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych. Pomiar jest dokonywany przy następujących założeniach:

- zmiany krzywej w danym scenariuszu zastosowaniem dynamicznego ograniczenia poziomu (floor): -1% (dla 0 lat) i 0% (dla 20 lat),
- do dyskontowania używana jest krzywa wolna od ryzyka,
- kapitał jest wyłączony z pozycji zobowiązań,
- dyskontowane są przepływy wynikające z stóp procentowych (pomijane są odsetki naliczone z tytułu marż kredytowych).

Pomiar ten jest stosowany dla wszystkich pozycji w księgach bankowych oraz podlega limitom regulacyjnym wynoszącym:

- 20% kapitałów własnych - dla scenariusza regulacyjnego +/- 2%,
- 15% kapitałów Tier1 - dla sześciu scenariuszy BCBS.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Metoda wartości bieżącej netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (NPVaR)

Pomiar wartości bieżącej netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (NPVaR) jest pomiarem wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych. Pomiar jest dokonywany przy następujących założeniach:

- brak ograniczenia (floor) zmiany krzywej w danym scenariuszu
- do dyskontowania używana jest krzywa wolna od ryzyka,
- kapitał jest włączony do pozycji zobowiązań,
- dyskontowane są wszystkie przepływy wynikające z stóp procentowych (odsetki naliczone z tytułu marż kredytowych są uwzględniane).

5. Pomiar ryzyka rynkowego w księże handlowej

Pomiar VaR stosowany przez Bank jest zgodny z najlepszymi praktykami rynkowymi. Przy obliczaniu VaR Bank wykorzystuje następujące założenia:

- jednodniowy okres utrzymywania pozycji, 99% poziom ufności,
- 260-dniowy okres obserwacji.

Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny” oraz „hipotetyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia, a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń są szczegółowo badane i wyjaśniane.

W celu wzmocnienia kontroli ryzyka, Bank dodatkowo wprowadził w obszarze księgi ryzyka walutowego jego pomiar i monitoring w kontekście przyznanych limitów, w ciągu dnia (intra-day).

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie daje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli, ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach zmian warunków rynkowych. W związku z powyższym, Bank kalkuluje tzw. „Stressed VaR”. Stressed VaR jest miarą replikującą kalkulację symulacji historycznej przy założeniu, że do pomiaru wykorzystujemy bieżący portfel oraz historyczne dane rynkowe pochodzące z ciągłego dwunastomiesięcznego okresu charakteryzującego się znacznymi wahaniami parametrów rynkowych istotnymi z punktu widzenia danego portfela.

W cyklu półrocznym jest przeprowadzany ogólnobankowy stress-test obejmujący m.in. ryzyko rynkowe, ryzyko płynności i ryzyko kredytowe wykorzystujący scenariusz regulacyjny oraz scenariusze przygotowywane przez ekonomistów Banku i zaakceptowane przez ALCO. Dodatkowo, w cyklu kwartalnym przeprowadzany jest test warunków skrajnych instrumentów pochodnych pokazujący wpływ szokowych zmian rynkowych na wycenę tych instrumentów.

Metoda Value at Risk (VaR)

Obszar Rynków Finansowych aktywnie zajmował pozycje handlowe na stopie procentowej, minimalizując jednocześnie handlowe ryzyko walutowe. Średnie wykorzystanie limitów VaR wyniosło w 2019 roku:

- 18% dla stopy procentowej, oraz
- 6% dla pozycji walutowej.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

W trakcie roku nie odnotowano żadnych przekroczeń limitu VaR dla działalności handlowej. Podczas rocznego przeglądu limitów limit VaR na ryzyko walutowe został utrzymany na poziomie 400 tys. EUR podczas gdy limit VaR na ryzyko stopy procentowej, z uwagi na ograniczoną działalność handlową, został obniżony do poziomu 900 tys. EUR.

Poniższe tabele przedstawiają miarę VaR* (w tys. zł) za 2019 i 2018 rok:

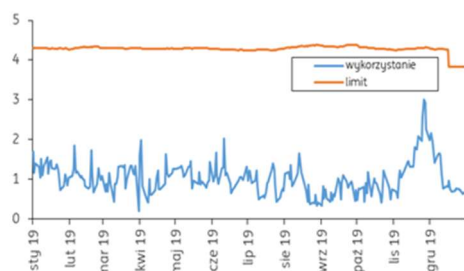
Obszar	Limit	stan na 31.12.2019	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	3 833	676,0	1 038,9	203,3	3 017,1
FX	1 958,4	121,6	127,9	28,5	305,0

Obszar	Limit	stan na 31.12.2018	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	4 300	1 750,0	770,7	208,3	3 017,1
FX	2 365,0	74,1	109,5	17,9	315,8

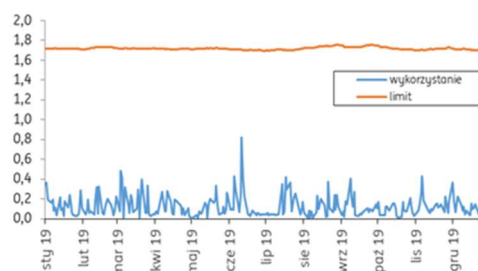
*) Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim S.A są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie w tabelach i na wykresach zostały przeliczone na zł z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP specjalnie dla celów tego dokumentu; w kolumnie „Limit” kwoty wyznaczone z wykorzystaniem kursu fixingowego z ostatniego dnia w roku.

Poniższe wykresy przedstawiają limit VaR dla obszaru Rynków Finansowych:

Limit VaR dla ryzyka stopy procentowej oraz jego wykorzystanie (w mln zł)

Limit VaR dla ryzyka walutowego oraz jego wykorzystanie (w mln zł)

Poniższe tabele przedstawiają miarę BPV (w EUR) w ujęciu total oraz dla głównych walut na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku:

2019

Obszar	RAZEM	PLN	EUR	USD
BPV księgi bankowej	-264 603	-654 871	182 011	224 458
BPV księgi handlowej	-21 081	-19 232	-524	-1 128

2018

Obszar	RAZEM	PLN	EUR	USD
BPV księgi bankowej	528 744	273 514	85 096	183 429
BPV księgi handlowej	47 897	47 822	715	-901

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

6. Wrażliwość wyniku i kapitału na ryzyko stopy procentowej

Poniższe tabele prezentują przegląd skonsolidowanej wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej:

- księgi bankowej – obserwowane zmiany w pomiarze zarówno dla miary NII jak i EVE wynikają w głównej mierze z dwóch czynników:
 - zmian (wzrostu) wolumenów produktowych oraz
 - zmian parametrów modelowych stosowanych do wyznaczania wartości ekonomicznej portfeli produktów bez terminu zapadalności
- wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako HTC&S w portfolio Departamentu Skarbu:
 - zaobserwowano nieznaczne zmiany wrażliwości portfela HTC&S w porównaniu do poprzedniego roku. Miara BPV portfela (pozycja krótka BPV) spadła z 1,36 mln zł do 1,13 mln zł.

Wrażliwość wyników skonsolidowanych na zmiany stóp wynikająca z księgi bankowej:

(w mln zł)	Zmiana w wyniku ekonomicznym		Zmiana w raportowanym wyniku finansowym	
	przy zmianie krzywej		przy zmianie krzywej	
	-2%	2%	-2% stopniowy	2% stopniowy
2019 rok	-503,9	-1 433,7	-115,5	15,8
2018 rok	-1 104,0	-158,5	-76,3	3,9

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku z tytułu odsetek na zmiany w scenariuszach stóp procentowych:

	Zmiana wyniku z tytułu odsetek	
	2019	2018
równoległy +120 p.b.	9,1	2,4
równoległy -120 p.b.	-54,7	-31,9
wzrost krótkoterminowych stóp	-4,1	-14,1
spadek krótkoterminowych stóp	-29,3	-4,5
wzrost długoterminowych stóp	16,8	31,6
spadek długoterminowych stóp	-15,1	-31,6
"twist" spadek krótkoterminowych stóp	3,6	23,1
"twist" wzrost krótkoterminowych stóp	-9,9	-26,7

Wrażliwość funduszy własnych na zmiany stóp wynikająca z papierów dłużnych HTC&S:

(w mln zł)	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
	-2%	-1%	+1%	+2%
2019 rok	225,5	112,7	-112,7	-225,5
2018 rok	221,0	110,5	-110,5	-221,0

7. Rachunkowość zabezpieczeń**Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej**

W rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów utrzymywanych w celu otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży (dalej HTC&S), który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na pozostałe całkowite dochody oraz pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

zaklasyfikowanym do portfela aktywów finansowych utrzymywanych w celu otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych (dalej: HTC).

Dla celów strategii, wyodrębnienie części zmiany wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka prowadzone jest w oparciu o modele wyceny bazujące na założeniach analogicznych jak modele wyceny instrumentów pochodnych stopy procentowej. Stosowane w modelu krzywe wyceny konstruowane są na bazie rynkowych stawek odpowiadającym tenorom przeszacowania zmiennych stóp procentowych instrumentów zabezpieczających.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe powoduje, że zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. W celu potwierdzenia efektywności strategii Grupa przeprowadza:

- prospektywny test efektywności:
 - jakościowy w oparciu o termin zapadalności pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego, oraz
 - ilościowy w oparciu o iloraz wartości BPV (ang.: basis point value) pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego,
- retrospektywny test efektywności jako iloraz zmian wyceny instrumentu zabezpieczającego i zmian wyceny pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Źródła nieefektywności strategii, która ujawnia się na poziomie rachunku wyników, mogą wynikać z:

- różnic w terminach realizacji przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanych w stosunku do terminów realizacji przepływów pieniężnych pochodnych instrumentów zabezpieczających,
- niedopasowania wynikającego ze stosowania różnych krzywych wyceny (tj.: instrumenty pochodne stopy procentowej wyceniane w oparciu o krzywe wyceny konstruowane z uwzględnieniem dziennego zabezpieczenia ekspozycji z wyceny, tzw. OIS discounting),
- zmiany ryzyka kredytowego stanowiącego komponent wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej z portfela HTC&S,
- korekty wyceny instrumentów zabezpieczających z tytułu przedroliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. bilateral value adjustment), z tym, że nie mają one istotnego wpływu na prezentowane wartości, w związku z tym, że jako instrument zabezpieczający zostały desygnowane tylko transakcje zawarte na rynku międzybankowym, dodatkowo zabezpieczone w zależności od ekspozycji ulokowanym lub otrzymanym depozytem zabezpieczającym oraz transakcje przekazane do rozliczenia w trybie dziennym za pośrednictwem Centralnego Kontrahenta.

Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela HTC&S wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na inne całkowite dochody.

Z punktu widzenia powiązania ekonomicznego, w ramach aktualnie funkcjonujących w Grupie strategii zabezpieczających, można wyróżnić dwa typy powiązań zabezpieczających tj.:

- zabezpieczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych w PLN o stałym oprocentowaniu kuponu odsetkowego zaklasyfikowanych do portfela HTC&S za pomocą transakcji IRS typu „płać stałe, otrzymuj zmienne” denominowanej w PLN,
- zabezpieczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych w EUR o stałym oprocentowaniu kuponu odsetkowego zaklasyfikowanych do portfela HTC za pomocą transakcji IRS typu „płać stałe, otrzymuj zmienne” denominowanej w EUR.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

W tabeli poniżej zostały zaprezentowane wartości godziwe i wartości nominalne instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019

	pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej/ nr noty objaśniającej	wartości godziwa		niezrealizowany wynik z wyceny	skumulowana korekta wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka	skumulowana część wyceny z tytułu niezabezpieczonych ryzyk ujęta w innych całkowitych dochodach*	wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
		Aktywa	Zobowiązania				poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych, w tym:	Pochodne instrumenty zabezpieczające	5,5	71,2	-26,2	-	-	696,3	5 201,8	4 687,0	335,0	10 920,1
<i>rozliczane przez CCP</i>		5,5	2,5	-73,7	-	-	-	4 925,0	4 687,0	335,0	9 947,0
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float		5,5	2,5	-73,7	-	-	-	4 925,0	4 687,0	335,0	9 947,0
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float		-	68,7	47,6	-	-	696,3	276,8	-	-	973,1
Instrumenty zabezpieczane, w tym:		11 385,7	0,0	79,2	150,8	-36,3	711,2	5 201,8	4 687,0	335,0	10 935,0
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	10 329,0	-	79,2	115,5	-36,3	-	4 925,0	4 687,0	335,0	9 947,0
obligacje Skarbu Państwa	Nota nr 18	9 473,0	-	45,9	71,7	-25,8	-	4 925,0	3 875,0	335,0	9 135,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	Nota nr 18	856,0	-	33,3	43,8	-10,5	-	-	812,0	-	812,0
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	1 056,7	-	-	35,3	-	711,2	276,8	-	-	988,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR	Nota nr 18	1 056,7	-	-	35,3	-	711,2	276,8	-	-	988,0
Instrumenty dla których powiązanie zabezpieczające zostało unieważnione, w tym:											
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	1 393,9	-	-	60,0	-	574,9	723,9	-	-	1 298,8
obligacje Skarbu Państwa w EUR	Nota nr 18	1 393,9	-	-	60,0	-	574,9	723,9	-	-	1 298,8

*) prezentowana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji: dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny

W zakresie podejścia do rozliczania instrumentów pochodnych stopy procentowej IRS/FRA Grupa korzysta z usługi „rozliczane do rynku” (ang.: „settled to market”) przewidzianej w regulaminie Centralnych Kontrahentów/CCP z którymi Grupa współpracuje. Szczegółowe informacje na ten temat zawarte są w notce nr 16. *Wycena instrumentów pochodnych.*

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej/ nr noty objaśniającej	wartości godziwa		niezrealizowany wynik z wyceny	skumulowana korekta wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka	skumulowana część wyceny z tytułu niezabezpieczonych ryzyk ujęta w innych całkowitych dochodach*	wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			
		Aktywa	Zobowiązania				od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	Razem
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych, w tym:	Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	191,6	-	-	-	8 239,1	4 543,5	200,0	12 982,6
<i>rozliczane przez CCP</i>		<i>0,0</i>	<i>3,3</i>	-	-	-	<i>7 536,0</i>	<i>3 877,0</i>	<i>200,0</i>	<i>11 613,0</i>
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float		0,0	10,7	-	-	-	7 536,0	3 877,0	200,0	11 613,0
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float		0,0	180,9	-	-	-	703,1	666,5	0,0	1 369,6
Instrumenty zabezpieczone, w tym:		13 443,3	0,0	69,78	194,0	-7,00	8 254,1	4 534,9	200,0	12 989,0
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	11 885,2	0,0	69,78	76,8	-7,00	7 536,0	3 877,0	200,0	11 613,0
obligacje Skarbu Państwa	Nota nr 18	11 065,5	0,0	73,25	55,6	17,64	7 536,0	3 065,0	200,0	10 801,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	Nota nr 18	819,7	0,0	-3,47	21,2	-24,65	0,0	812,0	0,0	812,0
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	1 558,1	0,0	-	117,2	-	718,1	657,9	0,0	1 376,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR	Nota nr 18	1 558,1	0,0	-	117,2	-	718,1	657,9	0,0	1 376,0
Instrumenty dla których powiazanie zabezpieczające zostało unieważnione, w tym:										
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	927,0			63,1		580,5	352,6		933,1
obligacje Skarbu Państwa w EUR	Nota nr 18	927,0			63,1		580,5	352,6		933,1

*) prezentowana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji: dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Profil rozkładu w czasie kwot nominalnych oraz odpowiadających im średnich stawek procentowych instrumentów zabezpieczających**2019**

		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji							
		od 1 roku do 3 lat		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	stała %	-	-	4 925,0	1,89%	4 687,0	2,25%	335,0	1,85%
	zmienna%	-	-	-	1,79%	-	1,79%	-	1,79%
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	stała%	696,3	4,34%	276,8	4,03%	-	-	-	-
	zmienna%	-	-0,40%	-	-0,41%	-	-	-	-

2018

		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji					
		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	stała %	7 536,0	1,85%	3 877,0	2,49%	200,0	2,84%
	zmienna%	-	1,79%	-	1,79%	-	1,78%
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	stała%	703,1	4,34%	666,5	4,11%	-	-
	zmienna%	-	-0,30%	-	-0,32%	-	-

Wynik odsetkowy pochodnych instrumentów zabezpieczających prezentowany jest w pozycji *odsetki od papierów wartościowych wycenianych zamortyzowanym kosztem* oraz *odsetki od papierów wartościowych wycenianych przez inne całkowite dochody*, w których prezentowany jest przychód odsetkowy pozycji zabezpieczanych w ramach opisywanej strategii.

Wycena transakcji zabezpieczających oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy w pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń* oraz w nocie objaśniającej nr 6. Rozbicie wyniku z wyceny transakcji zabezpieczających oraz zabezpieczanych na poszczególne strategie zabezpieczające przedstawione jest w poniższej tabeli.

Typ ekonomicznego powiązania	Zmiana wartości godziwej wykorzystywana do badania efektywności strategii		Nieefektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w P&L
	Pozycji zabezpieczanej	Instrumentu zabezpieczającego	
Zabezpieczenie dłużnych papierów wartościowych w PLN	73,07	-73,75	-0,68
Zabezpieczenie dłużnych papierów wartościowych w EUR	-43,98	47,58	3,61
	29,09	-26,16	2,93

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w stosunku do określonego portfela aktywów / zobowiązań / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Grupy (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych/ kredytów w rachunku bieżącym). Stosowane strategie zabezpieczające mają na celu zabezpieczenie ekspozycji Grupy przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikającej z ryzyka stóp procentowych. Grupa stosuje także strategię zabezpieczającą w stosunku do portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty CHF lub EUR w celu zabezpieczenia zmiany wynikającej z ryzyka stóp procentowych i ryzyka walutowego równocześnie.

Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR/

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

EURIBOR/LIBORCHF) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR/EURIBOR, EURIBOR/LIBORCHF oraz w części portfela denominowanej w walutach CHF/EUR narażone na ryzyko walutowe wynikające ze zmiany kursu walutowego.

Dla celów strategii w zakresie kalkulacji zmian wartości godziwej przyszłych przepływów pieniężnych portfela będącego przedmiotem zabezpieczenia, Grupa stosuje metodę „derywatu hipotetycznego” (tj.: metodę która zakłada możliwość odzwierciedlenia pozycji zabezpieczanej i charakterystyki zabezpieczanego ryzyka w postaci instrumentu pochodnego). Zasady wyceny są analogiczne jak zasady wyceny instrumentów pochodnych stopy procentowej. Badania efektywności strategii obejmuje również:

- prospektywny test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych,
- retrospektywny test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych potwierdzający, na podstawie rzeczywistych wartości, że przyjęty model działa prawidłowo,
- retrospektywny test homogeniczności portfela pozycji zabezpieczanej w oparciu o analizę statystyczną (metodę regresji).

Źródła nieefektywności strategii, która ujawnia się na poziomie rachunku wyników, mogą wynikać z:

- różnic w terminach realizacji przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanych w stosunku do terminów realizacji przepływów pieniężnych pochodnych instrumentów zabezpieczających,
- niedopasowania wynikającego ze stosowania różnych krzywych wyceny instrumentu zabezpieczającego i derywatu hipotetycznego na pozycje denominowane w PLN (tj.: instrumenty zabezpieczające pochodne stopy procentowej wyceniane w oparciu o krzywe wyceny konstruowane z uwzględnieniem dziennego zabezpieczenia ekspozycji z wyceny, tzw. OIS discounting),
- korekt wyceny instrumentów zabezpieczających z tytułu przedroczliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. bilateral value adjustment), z tym, że nie mają one istotnego wpływu na prezentowane wartości, w związku z tym, że jako instrument zabezpieczający zostały desygnowane tylko transakcje zawarte na rynku międzybankowym, dodatkowo zabezpieczone w zależności od ekspozycji ulokowanym lub otrzymanym depozytem zabezpieczającym.

Z punktu widzenia powiązania ekonomicznego, w ramach aktualnie funkcjonujących w Grupie strategii zabezpieczających, można wyróżnić następujące typy powiązań zabezpieczających:

- Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne w strategii zabezpieczającej ryzyko zmiany stóp procentowych są transakcje Interest Rate Swap typu „płać zmienne, otrzymuj stałe”, natomiast instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać stałe, otrzymuj zmienne” oraz wyodrębnione części transakcji Currency Interest Rate Swap, które stanowią odzwierciedlenie transakcji Interest Rate Swap typu „płać stałe, otrzymuj zmienne”.
- Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne w strategii zabezpieczającej zarówno ryzyko zmiany stóp procentowych jak i ryzyko walutowe są wyodrębnione części transakcji Currency Interest Rate Swap, które stanowią odzwierciedlenie transakcji typu „płać zmienne w CHF/EUR, otrzymuj stałe w PLN”.

Z uwagi na fakt, że pozycja zabezpieczająca będąca przedmiotem poszczególnych strategii skutkuje na rachunek wyników w sposób ciągły (tj.: poprzez wycenę zamortyzowanym kosztem) wynik odsetkowy pochodnych instrumentów zabezpieczających portfel:

- aktywów finansowych prezentowany jest w pozycji *odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych zamortyzowanym kosztem*,
- zobowiązań finansowych prezentowany jest w pozycji *odsetki od zobowiązań wobec klientów*.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

W tabeli poniżej zostały zaprezentowane wartości godziwe i wartości nominalne instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Nominały instrumentów pochodnych w przypadku transakcji jednowalutowych zostały zaprezentowane w kwotach zakupionych, natomiast w przypadku transakcji dwuwalutowych zaprezentowano zarówno kwoty zakupione jak i sprzedane.

2019

	wartości godziwa		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	846,1	474,8	17 565,2	34 841,0	56 914,1	22 737,5	132 057,8
<i>rozliczane przez CCP</i>	37,1	123,7	15 027,3	29 716,6	46 544,0	22 737,5	114 025,4
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	675,0	284,1	16 200,8	32 247,1	46 652,5	18 253,3	113 353,7
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	171,1	152,4	1 291,2	2 406,1	9 931,7	4 484,2	18 113,2
CIRS CHF/PLN (float-float)	0,0	38,3	-	-	-	-	-
float CHF	-	-	39,2	98,0	176,5	0,0	313,7
float PLN	-	-	34,0	89,8	153,4	0,0	277,2
CIRS EUR/PLN (float-float)	0,0	0,0	-	-	-	-	-
float EUR	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
float PLN	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2018

	wartości godziwa		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	909,6	420,2	22 320,0	32 075,8	48 527,8	13 841,2	116 764,8
<i>rozliczane przez CCP</i>	32,7	11,0	15 793,6	25 922,3	36 188,5	13 841,2	91 745,6
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	751,0	234,8	20 272,0	29 697,9	39 191,5	10 857,0	100 018,4
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	158,6	136,8	1 795,3	2 305,7	8 398,8	2 984,2	15 484,0
CIRS CHF/PLN (float-float)	0,0	47,6	-	-	-	-	-
float CHF	-	-	133,6	38,2	267,2	0,0	439,0
float PLN	-	-	119,1	34,0	243,2	0,0	396,3
CIRS EUR/PLN (float-float)	0,0	1,0	-	-	-	-	-
float EUR	-	-	0,0	0,0	215,0	0,0	215,0
float PLN	-	-	0,0	0,0	212,1	0,0	212,1

Na dzień 31.12.2019 w innych całkowitych dochodach zaewidencjonowana była kwota 1 534,6 mln zł (uwzględniająca podatek) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (842,3 mln zł według stanu na 31.12.2018). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat w roku 2019 wyniosła -22,5 mln zł w porównaniu z -3,0 mln zł w roku 2018.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych na rachunek zysków i strat oraz inne całkowite dochody**2019**

	wartości godziwa		zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykorzystywana do badania efektywności strategii			Kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat		
	Aktywa	Zobowiązania	niezrealizowany wynik z wyceny ujęty w okresie*	efektywna część powiązania zabezpieczającego o ujęta w innych całkowitych dochodach w okresie**		nieefektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w rachunku zysków i strat***	wynik odsetkowy wynikający z istniejących powiązań zabezpieczających	amortyzacja wyniku zakończonej strategii zabezpieczającej
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	846,1	474,8	782,8	-783,7	-22,5	481,2	1,3	
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	660,4	132,9	746,6	-746,6	-25,6	515,0		
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	63,8	11,6	70,8	-72,1	0,5	42,5		
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN z uwzględnieniem transakcji IRS wynikających z dekompozycji transakcji CIRS CHF/PLN i CIRS EUR/PLN	14,6	171,9	-17,1	17,1	2,7	-72,7	0,0	
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	107,3	140,8	-22,0	22,5	-0,1	-11,5	1,0	
CIRS CHF/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczający portfel aktywów finansowych w CHF		17,6	1,1	-1,1	0,0	4,8	-0,1	
CIRS EUR/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji zabezpieczający portfel aktywów finansowych w EUR			3,5	-3,5	0,0	3,1	0,3	

*) prezentowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające***) prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Skumulowane inne całkowite dochody* oraz w nocie nr 34.2. (kwota w tabeli nie uwzględnia podatku)***) prezentowana w rachunku zysków i strat w dedykowanej pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń* oraz w nocie nr 6.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2018

	Zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczonej wykorzystywanej do badania efektywności strategii	wartości godziwa		Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne			Kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat	
		Aktywa	Zobowiązania	zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykorzystywana do badania efektywności strategii			wynik odsetkowy wynikający z istniejących powiązań zabezpieczających	amortyzacja wyniku zakończonej strategii zabezpieczającej
				niezrealizowany wynik z wyceny ujęty w okresie*	efektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w innych całkowitych dochodach w okresie**	nieefektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w rachunku zysków i strat***		
Powiązanie zabezpieczające	-864,5	909,6	420,2	862,0	864,9	-3,0	417,7	0,9
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	-952,1	715,8	35,4	948,7	952,7	-4,0	458,0	0,0
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	-24,4	59,8	9,6	24,1	24,1	0,0	34,7	1,0
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	107,5	35,1	199,5	-107,0	-108,1	1,0	-75,4	-0,1
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	6,0	98,8	127,2	-5,4	-5,4	0,0	-7,7	0,0
CIRS CHF/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczający portfel aktywów finansowych w CHF	-1,9	0,0	47,6	1,9	1,9	0,0	8,1	0,0
IRS w PLN wynikający z dekompozycji transakcji rzeczywistych CIRS EUR/PLN i CHF/PLN zabezpieczający portfel zobowiązań finansowych w PLN	7,7	0,0	0,0	-7,7	-7,7	0,0	0,0	0,0
CIRS EUR/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji zabezpieczający portfel aktywów finansowych w EUR	-7,3	0,0	1,0	7,3	7,3	0,0	0,0	0,0

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Profil rozkładu w czasie kwot nominalnych oraz odpowiadających im średnich stawek procentowych instrumentów zabezpieczających

2019

		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji							
		poniżej 1 roku		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	stała %	6 189	2,24%	13 380	2,81%	31 692	2,66%	18 253	2,37%
	zmienna%		1,78%		1,79%		1,79%		1,79%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	stała%	1 736	2,26%	7 057	2,67%	4 518	2,73%	0	-
	zmienna%		1,79%		1,79%		1,79%		-
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	stała%	801	0,44%	1 082	0,28%	2 028	0,66%	1 908	0,25%
	zmienna%		-0,43%		-0,42%		-0,42%		-0,42%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	stała%	490	-0,06%	175	0,27%	119	0,95%	643	0,21%
	zmienna%		-0,34%		-0,37%		-0,35%		-0,38%
CIRS CHF/PLN podlegający dekompozycji na transakcję CIRS zabezpieczającą portfel aktywów finansowych w CHF i transakcję IRS zabezpieczającą portfel zobowiązań finansowych w PLN	zmienna % w CHF	39,2	-0,62%	98,0	-0,70%	176,5	-0,68%	0	-
	zmienna % w PLN	34,0	1,79%	89,8	1,79%	153,4	1,79%	0	-
CIRS EUR/PLN podlegający dekompozycji na transakcję CIRS zabezpieczającą portfel aktywów finansowych w EUR i transakcję IRS zabezpieczającą portfel zobowiązań finansowych w PLN	zmienna % w EUR	-	-	-	-	-	-	-	-
	zmienna % w PLN	-	-	-	-	-	-	-	-

2018

		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji							
		poniżej 1 roku		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %	nominat (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	stała %	16 064,0	2,67%	25 581,0	2,66%	34 373,5	2,90%	10 682,0	2,92%
	zmienna%		1,77%		1,78%		1,78%		1,79%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	stała%	4 208,0	2,81%	4 116,9	2,42%	4 818,0	3,27%	175,0	3,07%
	zmienna%		1,73%		1,79%		1,79%		1,78%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	stała%	965,4	0,23%	1 355,4	0,32%	3 901,0	0,69%	1 775,9	0,80%
	zmienna%		-0,33%		-0,34%		-0,34%		-0,32%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	stała%	829,9	0,80%	950,3	0,08%	4 497,8	1,02%	1 208,3	0,89%
	zmienna%		-0,25%		-0,26%		-0,26%		-0,27%
CIRS CHF/PLN podlegający dekompozycji na transakcję CIRS zabezpieczającą portfel aktywów finansowych w CHF i transakcję IRS zabezpieczającą portfel zobowiązań finansowych w PLN	zmienna % w CHF	133,6	-0,66%	38,2	-0,66%	267,2	-0,66%	0,0	0,00%
	zmienna % w PLN	119,1	1,79%	34,0	1,79%	243,2	1,79%	0,0	0,00%
CIRS EUR/PLN podlegający dekompozycji na transakcję CIRS zabezpieczającą portfel aktywów finansowych w EUR i transakcję IRS zabezpieczającą portfel zobowiązań finansowych w PLN	zmienna % w EUR	0,0	0,00%	0,0	0,00%	215,0	-0,37%	0,0	0,00%
	zmienna % w PLN	0,0	0,00%	0,0	0,00%	212,1	1,79%	0,0	0,00%

Okresy, w których Grupa oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym w których będą

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

wywierały wpływ na wynik finansowy zaprezentowano poniżej. Negatywna wartość wyniku z występowania ujemnych stop procentowych w walutach EUR i CHF.

2019

	Przepływy pieniężne w PLN (w mln zł)			Przepływy pieniężne w EUR (w mln EUR)			Przepływy pieniężne w CHF (w mln CHF)	
	Wpływy (aktywa)	Wyływy (zobowiązania)	Przepływy pieniężne netto	Wpływy (aktywa)	Wyływy (zobowiązania)	Przepływy pieniężne netto	Wpływy (aktywa)	Przepływy pieniężne netto
do 1 roku	1 162,0	-220,4	941,6	-5,1	0,7	-4,4	-0,5	-0,5
1-3 lat	1 955,1	-256,9	1 698,2	-6,4	0,5	-5,9	-0,6	-0,6
3-8 lat	3 066,4	-149,7	2 916,7	4,1	-2,4	1,7	-0,1	-0,1
powyżej 8 lat	389,7	0,0	389,7	3,9	-1,7	2,2	0,0	0,0

2018

	Przepływy pieniężne w PLN (w mln zł)			Przepływy pieniężne w EUR (w mln EUR)			Przepływy pieniężne w CHF (w mln CHF)	
	Wpływy (aktywa)	Wyływy (zobowiązania)	Przepływy pieniężne netto	Wpływy (aktywa)	Wyływy (zobowiązania)	Przepływy pieniężne netto	Wpływy (aktywa)	Przepływy pieniężne netto
do 1 roku	935,2	-156,3	778,9	-3,3	0,6	-2,7	-0,6	-0,6
1-3 lat	1 585,2	-264,7	1 320,5	-1,8	0,1	-1,7	-0,6	-0,6
3-8 lat	2 762,5	-270,4	2 492,1	19,9	-6,1	13,8	0,1	0,1
powyżej 8 lat	377,8	-0,6	377,2	4,1	-2,1	2,0	0,0	0,0

8. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych

Polityka ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych, zakłada utrzymywanie ryzyka rynkowego na niskim poziomie. Główne kategorie ryzyka rynkowego, jakie mogą wystąpić w związku z działalnością spółek zależnych to ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej. Bieżąca kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka rynkowego odbywa się poprzez okresowe pomiary kategorii ryzyka rynkowego związanego z działalnością spółek zależnych.

W procesie zarządzania ryzykiem rynkowym biorą udział Zarząd Banku, Komitet ALCO, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, Departament Rachunkowości oraz inne zainteresowane jednostki Banku. Jednym z bardzo istotnych elementów procesu zarządzania ryzykiem rynkowym na poziomie Grupy ING Banku Śląskiego S.A. jest zdefiniowanie limitów ograniczających ryzyko rynkowe dla każdej ze spółek zależnych na skonsolidowanym poziomie. Stosowane techniki pomiaru ryzyka rynkowego na poziomie Grupy są takie same jak na poziomie Banku solo. Zgodnie z polityką Banku monitorowanie wielkości ryzyka oraz przestrzeganie zdefiniowanych limitów ryzyka jest dokonywane miesięcznie.

IV. Ryzyko płynności i finansowania**1. Wstęp**

ING Bank Śląski S.A. uznaje proces stabilnego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania za jeden z najważniejszych procesów w Banku.

Ryzyko płynności i finansowania jest rozumiane przez Bank, jako ryzyko polegające na niemożności spełnienia, przy racjonalnej cenie, zobowiązań pieniężnych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Bank utrzymuje płynność w taki sposób, aby zobowiązania pieniężne Banku mogły być zawsze realizowane przy pomocy dostępnych środków, wpływów z zapadających transakcji, dostępnych źródeł finansowania po cenach rynkowych i/lub z likwidacji zbywalnych aktywów.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2. Proces zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

W celu optymalizacji procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, Bank stworzył Politykę zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w ING Banku Śląskim S.A., której celem jest opisanie zasad zapewniających odpowiednie źródła finansowania oraz zminimalizowanie ryzyka i kosztów związanych z finansowaniem. Polityka opisuje ogólne podejście do procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku. Głównym celem procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania jest utrzymanie odpowiedniego poziomu płynności w celu zapewnienia bezpiecznego i stabilnego działania Banku w normalnych warunkach rynkowych oraz w trakcie kryzysu.

Polityka wynika z zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą strategii zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności (w tym strategii zarządzania ryzykiem płynności i finansowania). W szczególności odzwierciedla ona określony w strategii i zaakceptowany przez Radę Nadzorczą apetyt na ryzyko.

Dodatkowo, Bank przygotowuje raport procesu ILAAP. Prezentuję on, w sposób całościowy i spójny, kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące profilu ryzyka płynności Banku. Uwzględnia on strategię, plan finansowania oraz tolerancję Banku na ryzyko. Wyniki raportu akceptowane są przez Zarząd, który informuje Radę Nadzorczą o wynikach oceny.

Ogólne podejście do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania składa się z cyklu pięciu powtarzających się działań: 1) identyfikacji ryzyka, 2) oceny ryzyka, 3) kontroli ryzyka, 4) monitorowania i 5) raportowania.

- **Identyfikacja i ocena ryzyka.** Identyfikacja ryzyka jest wykonywana corocznie poprzez organizację warsztatów identyfikacji ryzyka. Każde zidentyfikowane ryzyko jest oceniane w celu określenia znaczenia takiego ryzyka dla Banku. Identyfikacja ryzyka jest również przeprowadzana w procesie wdrażania nowych produktów. Wycena ryzyka oraz jego istotność jest oceniana na podstawie prawdopodobieństwa, z jakim to ryzyko zachodzi i wielkości skutków finansowych, w przypadku zmaterializowania się tego ryzyka.
- **Kontrola.** Ryzyka są kontrolowane poprzez działania, które obniżają prawdopodobieństwo zajścia ryzyka, lub działania, które zmniejszają skutki w przypadku materializacji ryzyka. Ważnym elementem zarządzania ryzykiem jest ciągłe sprawdzanie, czy wdrożona kontrola ryzyka jest wykonywana. Jednym z elementów kontroli ryzyka jest zdefiniowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka. Regularna kontrola pozwala wykazywać, czy działania w zakresie kontroli ryzyka są efektywne. Istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania jest odpowiednie raportowanie, które dostarcza zarządzającym informacji potrzebnych do zarządzania ryzykiem.
- **Monitorowanie i raportowanie.** Monitorowanie ryzyka służy trzem ważnym celom: ciągłemu sprawdzaniu, czy wdrożona kontrola ryzyka jest wykonywana; czy działania w zakresie kontroli ryzyka są efektywne. Takie działania pozwala zdobyć ich zaufanie, jeden z najistotniejszych elementów w bankowości. Dobrze zorganizowane i zaprojektowane regularne kontrole lub monitorowanie, które funkcjonują pod nazwą zarządzania ryzykiem, są niezbędne do dobrego zarządzania ryzykiem. Odpowiednie raportowanie dostarcza zarządzającym informacji potrzebnych do zarządzania ryzykiem.

Zgodnie z wymogami uchwały KNF 386/2008 i Rekomendacji S, Bank przygotowuje pogłębioną analizę płynności długoterminowej, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów hipotecznych. Powyższa analiza płynności pokazuje poziom ryzyka związany z finansowaniem długoterminowych kredytów hipotecznych.

Bank prowadzi aktywną politykę zarządzania płynnością w odniesieniu do walut głównych. Dla tych walut, pomiar i limitowanie ryzyka płynności odbywa się per waluta, a zarządzanie płynnością operacyjną przeprowadzane jest osobno dla każdej z walut oraz uwzględnia się je w systemie transferu ryzyka.

Płynność śróddzienna jest aktywnie zarządzana przez Departament Skarbu. W tym procesie zarządza się pozycją i ryzykiem płynności krótkoterminowej (jednodniowej i w ciągu dnia). Jego celem jest

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

spełnienia obowiązków płatniczych i rozliczeniowych w sposób terminowy w warunkach regularnej działalności oraz w sytuacjach nadzwyczajnych/stresowych.

W Banku funkcjonuje system transferu ryzyka, w ramach, którego ryzyka rynkowe, w tym ryzyko płynności, są przekazywane do Departamentu Skarbu. Z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, zarządza on ryzykami w sposób zcentralizowany w ramach przyjętego w Banku systemu limitów.

3. Rodzaje ryzyka

Ryzyko płynności Bank dzieli na dwie grupy:

- ryzyko płynności wynikające z czynników zewnętrznych, oraz
- ryzyko czynników wewnętrznych związanych z danym bankiem.

Celem Banku jest konserwatywne podejście do zarządzania ryzykiem płynności, które pozwoli w sposób bezpieczny przetrwać zdarzenia specyficzne dla ING Banku Śląskiego S.A. oraz dla całego sektora bankowego.

W kontekście horyzontu czasowego, Bank dzieli ryzyko płynności na:

- operacyjne - skupione na bieżącym finansowaniu pozycji Banku oraz zarządzaniu płynnością śróddzienną,
- strategiczne - skupione na zapewnieniu, aby strukturalne pozycje płynnościowe Banku były na akceptowalnym poziomie.

Biorąc pod uwagę termin oraz sposób zachowania się klientów (dwa aspekty wpływające na płynność Banku), Bank rozróżnia trzy typy ryzyka płynności i finansowania:

- strukturalne - rozumiane, jako potencjalnie negatywny wpływ na dochody Banku ze względu na niedopasowania pomiędzy oczekiwanymi terminami płatności aktywów i zobowiązań Banku, jak również ryzyko braku możliwości refinansowania w przyszłości,
- związane z zachowaniem klientów - rozumiane jest, jako potencjalnie negatywny wpływ na dochody Banku ze względu na wbudowane opcje płynnościowe w produktach oferowanych przez Bank,
- związane z warunkami skrajnymi - rozumiane jest, jako ryzyko braku możliwości spełnienia przez Bank własnych zobowiązań finansowych w momencie, gdy staną się one wymagalne z powodu braku odpowiedniego poziomu dostępnych środków pieniężnych, lub ich wygenerowanie nie jest możliwe za żadną cenę, co skutkuje natychmiastową niewypłacalnością Banku.

4. Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Struktura ryzyka i kontroli w Banku opiera się na modelu trzech linii obrony.

Szczególą rolę w procesie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania pełni Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Zarząd Banku odpowiada za:

- ustanowienie strategii w zakresie ryzyka płynności i finansowania, docelowej pozycji płynnościowej, metod jej finansowania oraz profilu ryzyka płynności,
- ustanowienie akceptowanego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko), tolerancji ryzyka płynności i przedstawienie go do zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą,
- akceptacja polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania i istotnych zmian w polityce, w tym w szczególności limitów dostosowanych do ogólnego poziomu akceptowalnego ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą,
- zapewnianie alokacji odpowiednich zasobów ludzkich oraz zasobów teleinformatycznych w ramach Banku w celu wdrożenia polityki.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) odpowiada za:

- realizację strategii Banku w zakresie ryzyka płynności i finansowania,
- zarządzanie buforem płynności w ramach odpowiednich polityk i limitów zatwierdzonych przez Zarząd Banku, działania operacyjne w tym zakresie są delegowane na Departament Skarbu,
- nadzorowanie i monitorowanie poziomu ryzyka płynności, jak również struktury finansowania w ramach bilansu Banku,
- comiesięczną analizę krótko-, średnio- i długoterminowego profilu płynności (strategiczne pozycje płynności) prezentowaną w raportach zdefiniowanych przez regulatora i raportach wewnętrznych,
- wdrażanie limitów w ramach przyjętego apetytu na ryzyko (zatwierdzonego przez Zarząd Banku), zatwierdzanie założeń do raportów i modeli,
- analizę wszelkich zaproponowanych zmian w polityce płynności i finansowania oraz przekazanie pozytywnie rozpatrzonych zmian do Zarządu Banku.

5. Ramowe zasady zarządzania ryzykiem

Ramowe zasady zarządzania ryzykiem płynności i finansowania zawierają wszystkie istotne metody w odniesieniu do dziennego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania. Składają się na nie, następujące kluczowe elementy:

- system limitów i pomiar ryzyka płynności,
- monitorowanie źródeł finansowania i ryzyka koncentracji,
- zarządzanie rezerwami płynności,
- zarządzanie płynnością śróddzienną,
- zarządzanie pozycjami zabezpieczeń,
- testy warunków skrajnych i plany awaryjne.

System limitów i pomiar ryzyka płynności

Formalne limity są określane przez regulatora sektora bankowego i/ lub Bank dla różnych miar ryzyka płynności. Dopuszczalny poziom ryzyka finansowania i płynności jest zdefiniowany poprzez kilkuelementowy system: ogólny poziom akceptowalnego ryzyka Banku, który jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku, oraz system limitów, który jest zatwierdzany przez Zarząd Banku. Rada Nadzorcza otrzymuje informacje o zgodności z tymi miarami, co najmniej kwartalnie.

Poziom limitów opiera się na strategicznych celach Banku, zidentyfikowanych ryzykach płynności, wynikach testów warunków skrajnych oraz zasadach określonych przez organy regulacyjne. Limity są brane pod uwagę w procesach planowania (tj. realizacja przyjętych planów nie może prowadzić do przekroczenia limitów). W większości przypadków limity mają zdefiniowany poziom ostrzegawczy ustalony powyżej (lub poniżej) limitów nadzorczych. Dopuszczalny poziom ryzyka płynności jest określany i aktualizowany, co najmniej raz w roku.

System limitów jest bardziej szczegółowy niż poziom ryzyka akceptowany przez Radę Nadzorczą.

Dopuszczalny poziom ryzyka jest zagwarantowany poprzez monitorowanie ryzyka w różnych raportach dotyczących ryzyka płynności i finansowania w zakresie normalnej/regularnej działalności Banku oraz w sytuacjach nadzwyczajnych/ekstremalnych. Bank monitoruje między innymi ryzyko koncentracji finansowania, wewnętrzny bufor bezpieczeństwa płynności oraz bada stabilność środków obcych.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

M3-M4

Uchwała Komisji Nadzoru Finansowego 386/2008 zobowiązuje Bank do kalkulacji miar ryzyka płynności:

- M3 - współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (wartość minimalna: 1,00), i
- M4 - współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (wartość minimalna: 1,00).

Bank jest zobligowany do dziennego monitorowania i przestrzegania limitów określonych w uchwale KNF dla miar M3 i M4. W roku 2019 Bank utrzymywał wszystkie normy płynnościowe powyżej wartości minimalnych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku nadzorcze miary płynnościowe dla ING Banku Śląskiego S.A. wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	2019	2018
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1	9,39	11,38
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1	1,17	1,15

Stabilność bazy depozytowej

Jednym z istotniejszych elementów kalkulacji nadzorczych miar płynności jest badanie stabilności bazy depozytowej poprzez kalkulację części stabilnej środków obcych stabilnych. Analiza przeprowadzana jest w oparciu o wewnętrzny model. Model uwzględnia następujące aspekty:

- finansowanie otrzymane od znaczących depozytariuszy,
- rozkład zmian,
- szacowanie zmienności i skalowanie czasem,
- trendy długo- i krótkoterminowe,
- wpływ zmienności kursów walut na stabilność bazy depozytowej.

Model podlega rocznemu przeglądowi, który obejmuje szczegółową analizę jego funkcjonowania, analizę przyjętych założeń i weryfikację historyczną (backtesting).

Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) oraz stabilnego finansowania (NSFR)

Zgodnie z obowiązkami i zasadami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/61, Bank dokonuje obliczeń nadzorczych miar płynności:

- miary płynności krótkoterminowej (LCR - Liquidity Covered Ratio, czyli wskaźnik pokrycia płynności) - ma on zapewnić, że Bank posiada odpowiedni poziom płynnych aktywów o wysokiej jakości, które pokryją potrzeby płynnościowe w okresie 30 dni kalendarzowych w warunkach skrajnych. W 2019 obowiązywał regulacyjny limit na poziomie 100%,
- miary płynności długoterminowej (NSFR - Net Stable Funding Ratio) - ma on na celu zapewnienie minimalnego poziomu dostępnego finansowania w średnim i długim okresie.

Bank jest zobligowany do raportowania wielkości miar płynności do regulatora miesięczne i kwartalne.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku nadzorcze miary płynnościowe dla Grupy ING Banku Śląskiego S.A. wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	2019	2018
LCR	Wskaźnik pokrycia płynności	100%	130%	133%
NSFR	Wskaźnik stabilnego finansowania	nd*	130%	131%

*) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, docelowy limit regulacyjny dla NSFR jeszcze nie obowiązuje, począwszy od 28.06.2021, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/876 poziom minimalny wskaźnika będzie docelowo wynosić co najmniej 100%.

Zgodnie z Wytycznymi w sprawie ujawniania wskaźnika pokrycia wypływów netto, w uzupełnieniu do ujawniania informacji na temat zarządzania ryzykiem płynności wydanymi przez EBA, Bank jest zobowiązany do prezentacji części składowych powyższego wskaźnika w formie poniższej tabeli (wskaźnik pokrycia wypływów netto - total). Zawiera ona informację na temat:

- aktywów płynnych wysokiej jakości - wartość „ważona” po zastosowaniu redukcji wartości,
- wypływów środków pieniężnych - ważne i nieważone wypływy,
- wpływów środków pieniężnych - ważne i nieważone wpływy.

Wartości ważne wpływów i wypływów są obliczone jako wartość po zastosowaniu wskaźników wpływu i wypływu. Zaprezentowane dane liczbowe obejmują wartości za każdy z czterech kwartałów kalendarzowych w 2019 roku. Są to średnie z obserwacji na koniec miesiąca w dwunastomiesięcznym okresie poprzedzającym koniec kwartału.

Zaprezentowane w tabeli informacje obejmują wszystkie pozycje bez względu na walutę, w której są denominowane, oraz są prezentowane w złotych. Wskaźnik pokrycia wypływów netto zawiera wszystkie istotne elementy z punktu widzenia profilu płynności Banku.

Poza zaprezentowanymi wartościami wskaźnika pokrycia wypływów netto kalkulowanego dla wszystkich walut, Bank monitoruje także wskaźniki liczone dla walut znaczących tj. złotych i EUR.

W przypadku wskaźnika w EUR, Bank identyfikuje niedopasowanie walutowe we wskaźniku pokrycia wypływów netto, które powoduje, że jego wartość plasuje się poniżej wskaźnika liczonego dla wszystkich walut.

Powyższe niedopasowanie polega na istnieniu długoterminowych aktywów z tytułu udzielonych kredytów w EUR oraz sposobie ich finansowania. W ujęciu LCR, wpływ z tych kredytów ograniczają się do najbliższej raty kapitałowo-odsetkowej. Depozyty finansujące te pozycje tylko w części są depozytami detalicznymi o relatywnie niskim wskaźniku odpływów. Pozostałe pozycje finansujące kredyty w EUR w ujęciu LCR, charakteryzują się wyższym stopniem odpływów. Tak skalkulowana wartość odpływów w EUR, nie jest w pełni pokryta przez aktywa płynne w tej walucie, co powoduje niższy poziom wskaźnika wypływów netto w EUR w stosunku do wskaźnika liczonego dla wszystkich walut.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wskaźnik pokrycia wypływów netto

Zakres konsolidacji:		skonsolidowane				skonsolidowane			
Waluta i jednostki:		RAZ mln				RAZ mln			
Koniec kwartału (DD miesiąc RRRR)		31 marzec 2019	30 czerwiec 2019	30 wrzesień 2019	31 grudzień 2019	31 marzec 2019	30 czerwiec 2019	30 wrzesień 2019	31 grudzień 2019
Liczba punktów danych użytych do obliczenia średnich		12	12	12	12	12	12	12	12
AKTYWA PŁYNNE WYSOKIEJ JAKOŚCI									
1	Aktywa płynne wysokiej jakości ogółem					28 892	29 274	30 132	31 006
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
2	Depozyty detaliczne i depozyty klientów będących małymi przedsiębiorstwami, w tym:	96 969	100 187	103 481	106 617	7 613	7 871	8 119	8 350
3	Depozyty stabilne	61 948	63 983	66 180	68 366	3 097	3 199	3 309	3 418
4	Depozyty mniej stabilne	35 021	36 204	37 302	38 251	4 515	4 671	4 810	4 932
5	Niezabezpieczone finansowanie hurtowe	15 424	15 931	16 343	16 840	9 118	9 304	9 400	9 548
6	Depozyty operacyjne (wszyscy kontrahenci) i depozyty w ramach sieci współpracy banków spółdzielczych	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Depozyty nieoperacyjne (wszyscy kontrahenci)	15 424	15 931	16 343	16 840	9 118	9 304	9 400	9 548
8	Dług niezabezpieczony					0	0	0	0
9	Zabezpieczone finansowanie hurtowe					0	0	0	0
10	Dodatkowe wymogi	22 384	22 711	22 900	22 995	2 912	2 945	2 988	3 015
11	Wpływy związane z ekspozycją na instrumenty pochodne i inne wymogi w zakresie zabezpieczeń	937	910	925	935	937	910	925	935
12	Wpływy związane z utratą finansowania z tytułu produktów dłużnych	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Instrumenty kredytowe i instrumenty wsparcia płynności	21 447	21 801	21 975	22 060	1 975	2 035	2 063	2 080
14	Inne zobowiązania umowne związane z finansowaniem	6 421	6 608	6 646	6 847	6 290	6 462	6 480	6 666
15	Inne zobowiązania warunkowe związane z finansowaniem	12 730	12 952	13 371	13 757	0	0	0	0
16	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM					25 933	26 582	26 987	27 579
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH									
17	Zabezpieczone transakcje kredytowe (np. z udzielonym przyrzeczeniem odkupu)	43	75	184	245	1	1	2	3
18	Wpływy z w pełni obsługiwanych ekspozycji	2 362	2 403	2 488	2 567	952	987	1 019	1 028
19	Inne wpływy środków pieniężnych	2 155	2 210	2 029	1 809	2 155	2 210	2 029	1 809
EU-19a	(Różnica pomiędzy sumą ważonych wpływów ogółem a sumą ważonych wpływów ogółem wynikających z transakcji w państwach trzecich, w których występują ograniczenia transferu lub transakcji denominowanych w walutach niewymienialnych)								
EU-19b	(Nadwyżka wpływów z powiązanych wyspecjalizowanych instytucji kredytowych)								
20	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM	4 560	4 688	4 701	4 621	3 108	3 198	3 050	2 840
EU-20a	Wpływy całkowicie wyłączone	0	0	0	0	0	0	0	0
EU-20b	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 90%	0	0	0	0	0	0	0	0
EU-20c	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 75%	4 560	4 688	4 702	4 621	3 108	3 198	3 050	2 840
WARTOŚĆ SKORYGOWANA OGÓŁEM									
21	ZABEZPIECZENIE PRZED UTRATĄ PŁYNNOŚCI					28 892	29 274	30 132	31 006
22	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO OGÓŁEM					22 826	23 383	23 937	24 739
23	WSKAŹNIK POKRYCIA WYPŁYWÓW NETTO (%)					1,27	1,25	1,26	1,25

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Poniżej przedstawiono rozbieżność aktywów płynnych poziomu 1 wykorzystywanych przez Grupę w wyliczeniu wskaźnika płynności LCR (wg definicji Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61) wg stanu na koniec roku 2019 i odpowiednio 2018. Aktywa płynne poziomu 1 obejmują aktywa charakteryzujące się wyjątkowo wysoką płynnością i jakością kredytową.

	2019	2018
Aktywa płynne poziomu 1		
Gotówka	733,8	1 117,6
Środki na rachunkach nostro w Banku Centralnym po pomniejszeniu o wartość wymaganą rezerwy obowiązkowej	1,2	23,6
Inne ekspozycje wobec Banku Centralnego (lokaty O/N, bony pieniężne)	229,9	0,0
Nieobciążone obligacje Skarbu Państwa	27 705,1	26 713,6
Nieobciążone obligacje BGK	525,6	556,9
Nieobciążone obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	3 554,2	3 267,8
Razem	32 749,9	31 679,5

W aktywach płynnych poziomu 1 papiery wartościowe prezentowane są wg ich wartości rynkowej. Pozycja płynnościowa Grupy jest pomniejszana o papiery wartościowe obciążone (stanowiące zabezpieczenie, zablokowane) i powiększana o papiery wartościowe otrzymane jako zabezpieczenie w transakcjach reverse-repo.

Dodatkowe wskaźniki monitorowania płynności (ALMM)

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/313, Bank raportuje zestaw dodatkowych wskaźników monitorowania na potrzeby sprawozdawczości w zakresie płynności. W skład raportów wchodzi:

- niedopasowanie terminów zapadalności,
- koncentracja finansowania według kontrahenta,
- koncentracja finansowania według rodzaju produktu,
- ceny za różne okresy finansowania,
- prolongowanie finansowania,
- koncentracja zdolności równoważenia płynności według emitenta.

Wewnętrzne raporty płynnościowe

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i różnorodne podejście Banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem. Bank modeluje charakterystyki płynnościowe, zarówno aktywów, jak i zobowiązań Banku w celu uwzględnienia oczekiwanych/rzeczywistych zachowań klientów. Podejście do modelowania jest mieszane. Oznacza to, że analiza zachowań klientów opiera się na danych historycznych oraz na podejściu eksperckim.

Jednym z wewnętrznych raportów płynnościowych jest raport płynności strukturalnej. Raport ten przedstawia lukę pomiędzy aktywami a zobowiązaniami Banku w przedziałach czasowych na prawidłowo funkcjonujących rynkach. Raport jest wykorzystywany do monitorowania i zarządzania pozycjami średnio- i długoterminowej płynności. Służy on jako wsparcie w procesie planowania bilansu i finansowania. Wskazuje on również wszelkie istotne potrzeby finansowania w przyszłości.

Raport ten jest scenariuszem dla aktualnego bilansu w normalnych warunkach rynkowych. Nie obejmuje on żadnych dodatkowych prognoz rozwoju bilansu. Jednakże uwzględnia typowe zachowania klientów obserwowane w poprzednich okresach. Przykładowo, przepływy pieniężne dla kredytów hipotecznych uwzględniają przedpłaty, a przepływy pieniężne dla rachunków oszczędnościowych i rachunków bieżących alokowane są z uwzględnieniem charakterystyki płynności.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Raport płynności strukturalnej:

	1-6 m-cy	7-12 m-cy	1-5 lat	6-10 lat	11-15 lat	pow. 15 lat
2019 (w mln zł)						
Luka płynnościowa	24 321,7	9 459,2	23 514,3	-718,7	-45 972,5	-10 604,0
Skumulowana luka płynnościowa	24 321,7	33 780,9	57 295,1	56 576,4	10 604,0	0,0
2018 (w mln zł)						
Luka płynnościowa	24 357,0	9 580,6	27 303,6	5 724,7	-57 139,0	-9 826,9
Skumulowana luka płynnościowa	24 357,0	33 937,6	61 241,2	66 965,9	9 827,0	0,0

W przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A., Bank stosuje monitorowanie i limitowanie ryzyka płynności oparte na pomiarze luki skumulowanej. W celu właściwego nadzoru nad ryzykiem płynności w podmiotach Grupy ustalane są limity dla każdej spółki zależnej odrębnie.

Monitorowanie źródeł finansowania oraz ryzyka koncentracji

Bank ustala, przynajmniej raz w roku, ogólną strategię biznesową Banku oraz wynikający z niej średnioterminowy (3-letni) plan finansowy wraz z ogólną strategią ryzyka. Nieodłącznym elementem strategii jest plan finansowania, który zapewnia skuteczną dywersyfikację źródeł i terminów finansowania.

Komitet ALCO aktywnie zarządza bazą finansowania. Ponadto, monitoruje źródła finansowania, w celu:

- zweryfikowania zgodności ze strategią i planem finansowania,
- zidentyfikowania potencjalnych ryzyk związanych z finansowaniem.

Głównym źródłem finansowania w ING Banku Śląskim S.A. są depozyty klientowskie (detaliczne i korporacyjne). Bank monitoruje strukturę finansowania, a zarazem bada ryzyko koncentracji poprzez analizę swojej bazy depozytowej w podziale na:

- rodzaj finansowania,
- segment klienta,
- typ produktów,
- waluty,
- region geograficzny oraz
- koncentrację dużych depozytów.

W cyklicznych analizach monitorowane jest również ryzyko generowane przez klientów powiązanych (w ramach grup kapitałowych).

Obecna struktura finansowania jest dobrze zdywersyfikowana. Poniżej przedstawiono strukturę finansowania na koniec 2019 i 2018 roku, w podziale na finansowanie bezpośrednie i wzajemne. Finansowanie bezpośrednie dostarczane jest głównie przez klientów detalicznych i korporacyjnych, natomiast finansowanie wzajemne stanowiły przede wszystkim środki pozyskiwane od innych banków.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Finansowanie bezpośrednie:

Główne segmenty klienta	2019		2018	
	finansowanie bezpośrednie	udział %	finansowanie bezpośrednie	udział %
Banki	1 606	1,1%	899	0,7%
Klienci korporacyjni	41 362	28,2%	38 092	29,1%
Klienci detaliczni	87 877	60,0%	78 241	59,9%
Emisja własna	2 129	1,5%	1 375	1,1%
Kapitał	13 590	9,3%	12 105	9,3%

Finansowanie wzajemne:

Główne segmenty klienta	2019		2018	
	finansowanie wzajemne	udział %	finansowanie wzajemne	udział %
Banki	8 994	99,5%	8 077	96,4%
Klienci korporacyjni	43	0,5%	299	3,6%
Klienci detaliczni	0	0,0%	0	0,0%

Zarządzanie rezerwami płynności

Istotnym elementem zarządzania płynnością Banku jest utrzymywanie odpowiedniego bufora płynności. Bufor płynności prezentuje dostępną płynność, niezbędną do pokrycia luki pomiędzy skumulowanymi odpływami i wpływami w relatywnie krótkim czasie. W jego skład wchodzi aktyw, które są „nieobciążone” i łatwo dostępne dla celów pozyskania płynności. Aktywa nieobciążone są rozumiane, jako wolne od jakichkolwiek prawnych, regulacyjnych, umownych ograniczeń dla upłynnienia ich przez Bank. Bufor płynności jest kluczowy w okresie kryzysu, gdy Bank musi w krótkim czasie pozyskać płynność, podczas gdy standardowe źródła finansowania są niedostępne lub niewystarczające.

Bufor płynności jest utrzymywany, jako zabezpieczenie przed realizacją różnych scenariuszy sytuacji nadzwyczajnych, zapewniając zaspokojenie dodatkowej potrzeby płynności, która może pojawić się w określonym czasie w warunkach nadzwyczajnych, jak również w warunkach normalnych.

Tabele poniżej prezentują strukturę bufora płynnych aktywów wg stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku:

2019

Struktura bufora płynności	udział %
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w zł)	76,0%
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w EUR)	13,7%
obligacje BGK i EBI	10,3%

2018

Struktura bufora płynności	udział %
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w zł)	76,7%
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w EUR)	13,5%
obligacje BGK i EBI	9,7%

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Bank uwzględnia realistyczne obniżki z tytułu utraty wartości papierów wartościowych, których poziom jest cyklicznie przeglądany i akceptowany przez Komitet ALCO. Obniżki te oceniane są m.in. na podstawie płynności i głębokości rynku, zmienności cen rynkowych, wymogów banku centralnego.

Bank obserwuje również koncentrację aktywów zapewniając ich bezpieczną dywersyfikację pod względem emitenta, zapadalności i waluty.

Zarządzanie płynnością śróddzienną

Bank aktywnie zarządza pozycjami i ryzykami płynności krótkoterminowej (jednodniowej i intraday/śróddziennej) w celu spełnienia obowiązków płatniczych i rozliczeniowych w sposób terminowy w warunkach regularnej działalności i w sytuacjach nadzwyczajnych/stresowych.

Proces zarządzania płynnością intraday jest procesem krytycznym z punktu widzenia poprawnego funkcjonowania Banku, jako całości, i dotyczy działalności prowadzonej w warunkach normalnych jak i w sytuacjach nadzwyczajnych (kryzysowych). Jest elementem składowym zarządzania bieżącą płynnością operacyjną. W zarządzaniu płynnością intraday Bank wykorzystuje wskaźniki intraday. Wskaźniki płynności intraday monitorowane są na bieżąco, jak również prezentowane odpowiednim jednostkom zarządzającym ryzykiem płynności oraz na Komitecie ALCO.

Jednym z elementów zarządzania płynnością intraday jest utrzymanie gotowości do realizacji zobowiązań Banku również w warunkach kryzysowych. W związku z powyższym, konieczne jest utrzymanie odpowiedniego bufora płynności w oparciu o informacje o zakresie możliwego pogorszenia dostępu Banku do płynności intraday na skutek wystąpienia stresu rynkowego. W celu zabezpieczenia odpowiedniego bufora płynności, Bank w ramach programu testów warunków skrajnych, stosuje stres testy płynności intraday.

Zarządzanie pozycjami zabezpieczeń

Zarządzanie pozycjami zabezpieczeń obejmuje zarówno pozycje wynikające z umów typu CSA i GMRA, jak również pozycje płynnych aktywów pod operacje z bankiem centralnym. Odbywa się ono na poziomie odpowiadającym świadczonym usługom, portfelowi Banku, profilowi finansowania oraz wymogom w zakresie płynności.

Większość kontrahentów, z którymi Bank zawiera transakcje pochodne, ma podpisane umowy zabezpieczające (CSA - Credit Support Annex) będące aneksem do umowy ISDA. Regulują one kwestie zabezpieczenia portfela transakcji pochodnych. Dają one prawo do żądania wniesienia depozytu zabezpieczającego stronie, której wycena portfela za dany dzień jest dodatnia (portfel strony jest in-the-money) oraz prawo do żądania zwolnienia zabezpieczenia w przypadku zmiany tej wyceny. W ramach strategii ustanawiania zabezpieczenia dla każdego kontrahenta objętego umową CSA, portfel transakcji jest codziennie wyceniany pod kątem wymagalności zabezpieczenia.

Instrumenty pochodne, takie jak FRA i IRS, rozliczane są za pomocą izb rozliczeniowych CCP (Central Clearing Party). Umożliwia to sprawne zarządzanie zabezpieczeniami oraz mityguje ryzyko braku rozliczenia ze strony kontrahenta. ING Bank Śląski S.A. ma podpisane umowy z KDPW CCP oraz London Clearing House (LCH).

Testy warunków skrajnych i plany awaryjne

Zgodnie z wymogami stawianymi przez organy regulacyjne, Bank wprowadził program testów warunków skrajnych. Gwarantuje on, że są one planowane, konstruowane, przeprowadzane i analizowane w celu wskazania źródeł potencjalnie ograniczonej płynności. Ponadto określa on, jak można takim sytuacjom zapobiec, aby obecne ekspozycje pozostały w obrębie ustalonych limitów. Bank zwraca szczególną uwagę na proces przeprowadzania testów, w ramach którego półrocznie przeprowadza pomiary i analizę wrażliwości ryzyka płynności w różnych scenariuszach.

Wyniki testów warunków skrajnych są uwzględniane w zakresie:

- tworzenia strategii,

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- podejmowania działań naprawczych, bądź działań mających na celu ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko,
- kształtowania awaryjnych planów działania na wypadek pojawienia się warunków skrajnych,
- codziennej praktyki zarządzania ryzykiem,
- określaniu apetytu na ryzyko i limitów wewnętrznych, oraz
- dostosowania i ulepszania regulacji wewnętrznych w Banku.

Program testów składa się z analizy scenariuszowej, analizy wrażliwości i odwróconych testów.

W trakcie analizy scenariuszowej łączone są elementy szokowe, dla których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia w tym samym czasie.

W ramach testów analizowane są trzy warianty:

- idiosynkratyczny – specyficzny dla Banku, warunki rynkowe generalnie pozostają na dobrym poziomie, sektor bankowy jako całość nie jest objęty warunkami skrajnymi,
- systemowy – zewnętrzny kryzys rynkowy, Bank jest dotknięty warunkami skrajnymi w wyniku pogorszenia się warunków rynkowych,
- mieszany – kombinacja obu wariantów wymienionych powyżej.

W ramach każdego wariantu analizowanych jest szereg czynników ryzyka i budowany jest zestaw scenariuszy. Co do zasady scenariusze testowe są budowane przyjmując konserwatywne założenia.

Celem prowadzonych analiz wrażliwości jest zrozumienie wrażliwości Banku na poszczególne czynniki ryzyka.

Dodatkowym elementem są testy odwrócone, których celem jest analiza potencjalnych zagrożeń dla Banku. Testy są przeprowadzane w obrębie całego Banku i obejmują różne ryzyka w celu uzyskania kompletnego i kompleksowego obrazu ryzyk istniejących w Banku. W procesie testów płynnościowych ważny element stanowią specyficzne scenariusze dla zagrożeń płynności w ciągu dnia oraz wskaźniki i miary płynności w ciągu dnia.

Wyniki prowadzonych w 2019 roku testów potwierdzają stabilną i bezpieczną pozycję Banku. Bank posiada rezerwy płynności na adekwatnym poziomie.

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie awaryjnego planu utrzymania płynności Banku, który jest wzajemnie powiązany z programem testów warunków skrajnych. Przygotowany przez Bank Awaryjny Plan Finansowania ma na celu zapewnienie wytycznych w zakresie identyfikowania kryzysu związanego z płynnością oraz w przypadku takiej identyfikacji, przedstawienia opisu działań, które należy podjąć w celu przezwyciężenia kryzysu. Zakres Awaryjnego Planu Finansowania obejmuje całą działalność Banku. W sytuacji konieczności realizacji (uruchomienia) Awaryjnego Planu Finansowania kluczową rolę odgrywa Zespół ds. Kryzysu Płynności.

Awaryjny Plan Finansowania jest poddawany okresowym testom. Przeprowadzone w 2019 roku testy wykazały adekwatność działań opisanych w Awaryjnym Planie Finansowania dla przezwyciężenia kryzysu płynnościowego.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

6. Analiza wymagalności aktywów oraz zobowiązań finansowych i pochodnych instrumentów finansowych według umownych terminów płatności

Poniższa tabela przedstawia aktywa finansowe w podziale na pozostałe – licząc od dnia sprawozdawczego – umowne terminy wymagalności.

2019 (w mln zł)	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Kasa, środki w Banku Centralnym	0,0	1 402,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	0,0	602,6	10,6	46,2	237,4	0,0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0,0	174,7	25,5	2,5	250,8	254,3
Inwestycyjne papiery wartościowe	110,6	388,1	2 661,4	1 045,4	20 741,6	10 687,0
Kredyty i inne należności udzielone klientom	0,0	18 482,6	4 230,2	16 403,7	41 034,7	42 037,3
Inne aktywa	0,0	1,5	14,9	23,2	0,0	0,0

2018 (w mln zł)	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Kasa, środki w Banku Centralnym	0,0	1 237,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	0,0	733,9	0,4	25,7	17,6	0,0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0,0	637,4	0,3	2,0	727,7	158,0
Inwestycyjne papiery wartościowe	83,3	0,0	0,0	291,3	24 009,6	9 520,1
Kredyty i inne należności udzielone klientom	0,0	16 769,7	4 500,2	14 077,6	35 433,6	35 046,2
Inne aktywa	0,0	14,7	13,5	331,9	0,0	0,0

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe w podziale na pozostałe – licząc od dnia sprawozdawczego – umowne terminy wymagalności. Prezentowane wartości uwzględniają przyszłe kwoty płatności odsetek. W przypadku udzielonych zobowiązań warunkowych przy analizie wymagalności wzięto pod uwagę najwcześniejsze możliwe terminy realizacji przez Grupę wspomnianych zobowiązań.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

2019 (w mln zł)	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Zobowiązania wobec innych banków	0,0	2 812,4	174,0	807,5	2 373,8	88,5
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0,0	80,7	0,0	0,0	85,9	81,3
Zobowiązania wobec klientów	0,0	127 969,6	933,9	1 368,3	177,7	41,1
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	0,0	0,0	4,7		437,1	0,0
Zobowiązania podporządkowane	0,0	0,9	6,4	21,8	116,3	2 224,7
Inne zobowiązania	0,0	741,2	233,5	296,4	24,6	366,0
Zobowiązania warunkowe udzielone	0,0	30 669,0	537,1	2 454,9	2 089,1	797,6

2018 (w mln zł)	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Zobowiązania wobec innych banków	0,0	1 974,7	272,2	641,0	2 211,3	97,8
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		84,6		109,6	36,1	879,2
Zobowiązania wobec klientów	0,0	114 897,4	1 084,9	1 594,3	95,0	27,4
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	0,0	0,0	0,0	304,1	0,0	0,0
Zobowiązania podporządkowane	0,0	1,0	3,1	12,4	66,4	1 123,2
Inne zobowiązania	0,0	692,2	159,4	248,5	0,7	1,2
Zobowiązania warunkowe udzielone	0,0	34 284,1	0,0	0,0	0,0	0,0

W poniższych tabelach zaprezentowano analizę wymagalności pochodnych instrumentów finansowych, których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna. Analiza oparta jest na pozostałych umownych terminach wymagalności.

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane przez Bank na bazie netto obejmują transakcje IRS, FRA, opcje oraz transakcje FX Forward NDF. Poniższe dane odzwierciedlają – w przypadku transakcji IRS - niedyskontowane przyszłe przepływy pieniężne z tytułu odsetek, a w przypadku pozostałych transakcji jako kwotę przepływu przyjęto wartość wyceny odpowiednio na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku.

2019 (w mln zł)	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
transakcje IRS, w tym:	-97,6	90,7	249,3	-182,5	-299,0
transakcje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń	10,0	38,2	80,3	-152,0	-175,7
pozostałe instrumenty pochodne	-10,6	-8,0	-11,8	-24,1	0,0

2018 (w mln zł)	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
transakcje IRS, w tym:	-157,7	-291,5	-222,5	-39,4	284,9
transakcje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń	-46,2	-84,2	4,7	-44,2	81,1
pozostałe instrumenty pochodne	-10,4	-11,6	-18,5	-7,9	-0,1

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane przez Bank na bazie brutto obejmują transakcje FX Swap, FX Forward oraz CIRS. Poniższe dane odzwierciedlają niezdyktowane umowne wypływy i wpływy pieniężne z tytułu nominałów oraz – w przypadku transakcji CIRS – z tytułu odsetek odpowiednio na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku.

2019 (w mln zł)	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
wypływy	-2 799,0	-1 527,2	-1 502,1	-725,2	-252,1
wpływy	2 786,3	1 514,6	1 477,5	659,4	244,4

2018 (w mln zł)	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
wypływy	-2 472,1	-1 046,7	-1 326,2	-759,3	-313,9
wpływy	2 461,0	1 016,4	1 307,4	769,5	311,0

7. Centralizacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem płynności jest w pełni scentralizowany na poziomie funkcji skarbowych jak i zarządzania ryzykiem. Ryzyko płynności (wraz z generowaną pozycją płynnościową) poszczególnych linii biznesowych jest transferowane do Departamentu Skarbu w celu centralnego zarządzania.

Bank uwzględnia koszty i korzyści z różnych rodzajów ryzyka płynności w systemie wewnętrznych cen transferowych, w pomiarze rentowności i w procesie zatwierdzania nowych produktów we wszystkich znaczących obszarach działalności biznesowej (zarówno bilansowej, jak i pozabilansowej). Departament Skarbu zarządza pozycjami przeniesionymi do swoich ksiąg poprzez system transferu ryzyka, w tym zarządza ryzykiem płynności związanym z resetem premii za płynność.

W celu zapewnienia prawidłowego, niezależnego i scentralizowanego wykonywania zadań niezbędnych w procesie zarządzania ryzykiem płynności (w tym pomiar i raportowanie ryzyka oraz przygotowanie, przegląd i aktualizacja dokumentacji), w Banku funkcjonuje Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, który w strukturze Banku podlega Wiceprezesowi Zarządu.

8. Systemy raportowania i pomiaru ryzyka płynności

Raportowanie i pomiar ryzyka płynności jest procesem zautomatyzowanym. Bank posiada narzędzia generujące zestaw raportów płynnościowych w sposób automatyczny w częstotliwości dziennej lub miesięcznej. Informacja o miarach ryzyka pozwala na bieżące monitorowanie profilu płynności i kontrolę bazowych miar. Raporty prezentujące ryzyko płynności prezentowane są jednostkom zaangażowanym w proces zarządzania tym ryzykiem.

9. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych

ING Bank Hipoteczny S.A. pełni istotną rolę w procesie zarządzania długoterminową płynnością Grupy. Jego rolą jest pozyskiwanie długoterminowej płynności, co pozwala Grupie na:

- wzmocnienie stabilności finansowania,
- zapewnienie dywersyfikacji finansowania dla portfela kredytów hipotecznych,
- lepsze zarządzanie niedopasowaniem aktywów i zobowiązań.

W 2019 roku ING Bank Hipoteczny wyemitował w ramach Międzynarodowego Programu Emisji Listów Zastawnych listy zastawne na kwotę 500 mln PLN.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Ryzyko płynności pozostałych spółek zależnych Banku jest utrzymywane na minimalnym poziomie poprzez zapewnienie finansowania w ramach Grupy ING.

10. Podsumowanie

W raportowanym okresie profil ryzyka płynności i finansowania oraz sposób zarządzania tym ryzykiem nie uległ istotnym zmianom. W kwestii pomiaru ryzyka główne zmiany wynikały z wytycznych organów nadzorczych, w tym KNF i EBA.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

V. Ryzyko niefinansowe**1. Wstęp**

Ryzyko niefinansowe obejmuje funkcje zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem braku zgodności (Compliance) oparte na wspólnych ramach określających jasne zasady i standardy identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania ryzyka. Bank zarządza ryzykiem niefinansowym zgodnie z przyjętą przez Zarząd Banku Strategią oraz Deklaracją Apetytu na Ryzyko Niefinansowe określającą limity i tolerancję na ryzyko. Zgodność z deklarowanym apetytem na ryzyko jest monitorowana z wykorzystaniem okresowego Raportu o stanie ryzyka niefinansowego (NFRD). Ponadto w Banku funkcjonuje Komitet Ryzyka Niefinansowego powoływany przez Zarząd Banku, który wykonuje funkcje doradcze dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem niefinansowym. Rada Nadzorcza pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym przez Zarząd i dokonuje co najmniej raz w roku oceny efektywności działań w tym zakresie.

Wspólne ramy zarządzania ryzykiem niefinansowym pozwalają Bankowi aktywnie identyfikować główne zagrożenia i luki oraz związane z nimi ryzyka, które mogą powodować niepożądane zdarzenia. Wspierają je takie procesy jak samoocena ryzyka i kontroli, analizy scenariuszowe, monitorowanie kluczowych wskaźników ryzyka czy testowanie kluczowych kontroli. Wyniki analiz zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych stale poprawiają adekwatność i efektywność funkcjonującego w Banku systemu kontroli wewnętrznej.

Bank jest przekonany, że skuteczne środowisko kontroli jest niezbędne do budowy i utrzymania zrównoważonego biznesu, a także zachowuje i zwiększa zaufanie klientów, pracowników i akcjonariuszy.

2. Ryzyko operacyjne**2.1. Wstęp**

Bank definiuje ryzyko operacyjne jako możliwość wystąpienia bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Jako element ryzyka operacyjnego Bank uznaje ryzyko prawne.

Definicja ryzyka operacyjnego jest szeroka i obejmuje następujące obszary:

- Ryzyko błędów w kontroli - ryzyko straty spowodowanej niezastosowaniem mechanizmów kontrolnych - ustanowionych w ramach procedur zarządczych lub metod zarządzania projektami w naszym Banku.
- Ryzyko niedozwolonych działań - ryzyko straty spowodowanej nieuprawnionymi działaniami pracowników lub przekroczeniem posiadanych uprawnień.
- Ryzyko błędów w przetwarzaniu - ryzyko straty powstałej w wyniku błędu ludzkiego lub przeoczenia podczas przetwarzania danych - z powodu wystąpienia nieoczekiwanych lub nieprzewidzianych problemów. To także ryzyko straty z powodu błędu przetwarzania lub niewłaściwego zarządzania procesem przetwarzania. Błędy te są zazwyczaj niezamierzone i powstają podczas dokumentowania lub finalizowania bieżących transakcji biznesowych.
- Ryzyko niewłaściwych praktyk kadrowych i bezpieczeństwa miejsca pracy - ryzyko straty spowodowanej niezastosowaniem praktyk i zasad zatrudnienia, prawa pracy, przepisów BHP, porozumień zawartych z pracownikami lub z wypłat odszkodowań za wypadki przy pracy oraz zdarzeń z zakresu dyskryminacji.
- Ryzyko naruszenia bezpieczeństwa osób i zasobów - dotyczy zagrożeń kryminalnych, cywilizacyjnych lub środowiskowych, które mogą zagrażać bezpieczeństwu lub mieć negatywny wpływ na nasz personel, klientów, a także zasoby Banku.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

- Ryzyko informacji (ang. IT risk) - ryzyko straty z powodu utraty poufności, integralności lub dostępu do informacji z powodu nieprawidłowego zabezpieczenia informacji lub zasobu informacji.
- Ryzyko zakłócenia ciągłości działalności - ryzyko wystąpienia zdarzenia zagrażającego ciągłości prowadzonej działalności lub niemożności wznowienia działalności po awarii. Może to wynikać z takich zdarzeń jak katastrofy, klęski żywiołowe, awarie i niedostępność personelu.
- Ryzyko oszustw wewnętrznych i zewnętrznych - ryzyko starty z powodu zamierzonego nadużycia procedur, systemów, środków, produktów lub usług w celu bezprawnego lub nieuczciwego osiągnięcia korzyści własnej lub dla innych osób.

2.2. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym

Celem Banku w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest ciągła poprawa bezpieczeństwa Banku i klientów, obniżenie kosztów funkcjonowania i poprawa efektywności działania.

Zarząd Banku – po uzyskaniu akceptacji Rady Nadzorczej – określił strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym. Bank wprowadził spójny pakiet wewnętrznych dokumentów normatywnych. Uregulowany tam zakres, zasady i obowiązki jednostek organizacyjnych oraz pracowników mają na celu ograniczanie skutków i prawdopodobieństwa strat finansowych i reputacyjnych w tym obszarze. Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku uwzględnia wymagania prawne i regulacyjne oraz wykorzystuje dobre praktyki Grupy ING.

Ponadto Zarząd – także w porozumieniu z Radą Nadzorczą - w deklaracji apetytu na ryzyko określił maksymalne dopuszczalne limity strat, limity kapitałowe oraz zakres ryzyka, jaki jest skłonny podjąć, realizując zaplanowane cele biznesowe – przy zachowaniu pełnej zgodności z prawem i regulacjami. Poziom wykorzystania limitów jest monitorowany i przedstawiany okresowo Zarządowi, Komitetowi Ryzyka oraz Radzie Nadzorczej.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym dotyczy wszystkich sfer działalności Banku oraz działalności Grupy Kapitałowej, współpracy z klientami, dostawcami i partnerami. Stanowi on spójną, stałą praktykę, która obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i monitorowanie działań ograniczających,
- wykonywanie kontroli,
- monitorowanie i zapewnienie jakości.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku opiera na następujących ogólnych zasadach:

- utrzymujemy kompletną, spójną i transparentną strukturę zarządzania ryzykiem operacyjnym z jasno przypisanym zakresem zadań i odpowiedzialności,
- rozpoznajemy charakter środowiska wewnętrznego i zewnętrznego – w tym ograniczenia oraz słabości – wyciągamy wnioski ze zdarzeń zewnętrznych i wewnętrznych, aby ustalić przyczyny zdarzenia oraz rozpoznać ewentualne nieprawidłowości w środowisku kontrolnym lub określić nierozpoznane ekspozycje na ryzyko,
- identyfikujemy przyczyny, rodzaje i poziomy ryzyka, które jesteśmy gotowi podjąć. Wyznaczamy standardy działań kontrolnych i ograniczających uwzględniając transfer ryzyka na rynek ubezpieczeniowy,
- mamy skuteczną i spójną identyfikację i kontrolę ryzyka dla wszystkich produktów, działań, procesów i systemów funkcjonujących w Banku,
- monitorujemy i raportujemy wielkość wymaganego kapitału, profil ryzyka oraz ekspozycji na ryzyko,
- ciągle zwracamy uwagę na podnoszenie świadomości pracowników oraz managerów. Zapewniamy, aby pracownicy posiadali odpowiednie kwalifikacje w celu wykonywania

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

czynności związanych z zarządzaniem ryzykiem niefinansowym oraz byli wyposażeni w odpowiednie narzędzia.

Priorytetem jest efektywność procesów zarządzania ryzykiem oraz wysoka jakość wykorzystywanych danych.

Jako główne czynniki mające wpływ na poziom ryzyka uznajemy:

- wiedzę i kompetencje pracowników,
- warunki pracy,
- odpowiedni podział obowiązków i nadzór nad ich wypełnianiem,
- poziom bezpieczeństwa informacyjnego,
- integralność procesów biznesowych oraz systemów informatycznych i technicznych,
- czynności zlecone na zewnątrz (outsourcing),
- jakość dokumentacji wewnętrznej i zewnętrznej,
- zdarzenia zewnętrzne związane ze zmianami w środowisku biznesowym,
- klęski żywiołowe, awarie i katastrofy.

2.3. Główne zmiany jakie miały miejsce w 2019 roku

W 2019 roku kontynuowaliśmy doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jednocześnie mając na uwadze zapewnienia zgodności z nowymi wymogami regulacyjnymi, w tym między innymi:

- wzmocniliśmy mechanizmy kontrole i zakres monitorowania w obszarze przeciwdziałania oszustwom wewnętrznym i zewnętrznym,
- prowadziliśmy analizę czynników ryzyka z uwzględnieniem miar biznesowych badając ich wzajemne powiązania,
- poszerzamy wykorzystanie testów warunków skrajnych zgodnie z wymogami EBA Stress tests guidelines,
- optymalizujemy System Kontroli Wewnętrznej poprzez odpowiedni dobór mechanizmów kontroli dla kluczowych procesów na bazie okresowej oceny jego efektywności,
- prowadziliśmy przegląd procesów zarządzania ryzykiem pod kątem optymalizacji działań pierwszej i drugiej linii obrony oraz użycia wypracowanych narzędzi zarządzania danymi,
- wdrożyliśmy nową zintegrowaną metodę wyliczania poziomu ryzyka ciągłości działania,
- rozpoczęliśmy pracę nad zapewnieniem zgodności z wymaganiami EBA dotyczącymi outsourcingu,
- kontynuowaliśmy prace związane z bezpieczeństwem funkcjonowania Banku po wdrożeniu dyrektywy PSD2,
- usprawniliśmy metody komunikacji kryzysowej,
- wprowadziliśmy nowe lub uaktualniliśmy istniejące regulacje, m.in. politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, polityki bezpieczeństwa informacji, politykę dot. systemu kontroli wewnętrznej, procedury dotyczące zarządzania danymi, oceny ryzyka oraz testowania kluczowych kontroli.

Stale dbamy o jakość wykorzystywanych danych, podnosimy swoje kwalifikacje oraz poszerzamy możliwości wykorzystywania zaawansowanych metod analiz danych w procesach identyfikacji i monitorowania zagrożeń. Automatyzujemy również czynności operacyjne związane z zarządzaniem ryzykiem z wykorzystaniem narzędzi RPA (Robotics Process Automation).

Podnosimy świadomość ryzyka pracowników Banku oraz naszych klientów wskazując na bieżące zagrożenia i sposoby właściwego postępowania. Wyciągamy lekcje z zaistniałych zdarzeń.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Wyjaśniamy ich przyczyny oraz wprowadzamy rozwiązania minimalizujące możliwość ich wystąpienia w przyszłości.

3. Ryzyko braku zgodności (Compliance)

3.1. Wstęp

Misją Banku w zakresie zapewnienia zgodności jest budowanie kultury korporacyjnej opartej na znajomości i przestrzeganiu przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych oraz Wartości i Zachowań ING, określonych w Pomarańczowym Kodzie.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w Banku, a Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za: wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, regulacji i procedur, umożliwiających efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności oraz za zapewnienie adekwatnych zasobów i środków wymaganych dla realizacji zadań.

Jednostka Compliance pełni rolę komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności i odpowiada za organizację i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, rozumianego jako proces identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.

W ostatnim roku, jednostka Compliance dostosowała swoją organizację do zmieniającego się środowiska zewnętrznego, aby lepiej zarządzać ryzykiem braku zgodności opartym o aktywność pracowników we wszystkich obszarach i zakresach odpowiedzialności, ukierunkowanym na jego skuteczne ograniczenie. Zmiana organizacyjna przy jednoczesnym wzmocnieniu kompetencji pracowników przełoży się na ograniczenie błędów w projektowaniu procesów oraz identyfikacji ryzyk w podobnych procesach biznesowych w celu określenia ryzyk niedostrzeganych w pojedynczym procesie.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem braku zgodności, jednostka Compliance kontynuowała wykonywanie niezależnych kontroli, opracowania i monitorowania realizacji programów szkoleniowych, wydawania zaleceń i rekomendacji w procesie opiniowania zmian produktowych, legislacyjnych oraz materiałów marketingowych.

3.2. Główne inicjatywy jakie miały miejsce w 2019 roku

W 2019 roku Bank kontynuował prace w celu implementacji wymogów regulacyjnych: Dyrektywy MIFID II i polskich przepisów wykonawczych, Dyrektywy w sprawie usług płatniczych i przepisów wykonawczych (PSDII), Ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, jak również regulacji dotyczących przeciwdziałaniu wykorzystania sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych (STIR i Split Payment) oraz regulacji w zakresie raportowaniu schematów podatkowych oraz unikaniu opodatkowania (MDR).

4. Bezpieczeństwo transakcji i stabilność systemów IT

4.1. Wstęp

Bezpieczeństwo środków i danych naszych klientów oraz partnerów jest kluczową kwestią, na którą zwracamy szczególną uwagę w naszych codziennych działaniach. Na bieżąco obserwujemy zagrożenia i analizujemy ich wpływ na infrastrukturę teleinformatyczną (aplikacje, systemy, sieci),

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

a także nasze procesy biznesowe, procesy naszych partnerów oraz ich potencjalny wpływ na klientów. Na tej podstawie projektujemy i wdrażamy odpowiednie rozwiązania organizacyjne i techniczne w obszarach prewencji, detekcji i reakcji. Nasze systemy teleinformatyczne chronią wielowarstwowe mechanizmy i systemy cyberbezpieczeństwa.

Niezwykle ważnym aspektem wysiłków Banku zmierzających do zapewnienia właściwego poziomu usług bankowych dla klientów jest zapewnienie stabilności działania systemów.

By to osiągnąć podejmujemy różnorodne działania takie jak:

- zapewnienie odpowiedniego procesu zarządzania zmianami w systemach informatycznych, które gwarantują przeprowadzenie adekwatnych testów wpływu zmian na działanie systemów,
- zapewnienie właściwej architektury systemów krytycznych gwarantującej pełną redundantność komponentów i odporność na awarie,
- zaimplementowanie mechanizmu monitoringu poprawności działania systemów, pozwalający na wczesne wykrywanie symptomów błędnego działania komponentów i szybką diagnostykę błędów,
- zaimplementowanie procesu zarządzania wzrostem zapotrzebowania na zasoby gwarantujący dostosowanie zasobów sprzętowych i oprogramowania do zmian w wolumenach biznesowych i zmianach sposobu działania klientów.

4.2. Proces zarządzania bezpieczeństwem IT

Do zarządzania bezpieczeństwem IT podchodzimy w sposób systemowy i ciągły, poczynając od odpowiedniego podziału zadań i przypisania odpowiedzialności za ich realizację. Bezpieczeństwo jest zapewniane nie tylko w ramach dedykowanych do tego jednostek i procesów, ale jego aspekty są wbudowane w każdy proces czy obszar działania naszego banku. Procesy i role są budowane i organizowane zgodnie z najlepszymi i uznanymi międzynarodowymi standardami (np. jak COBIT).

W naszym banku działa Rada Bezpieczeństwa Środowiska Teleinformatycznego. Składa się z m.in. kierownictwa jednostek: biznesowych, IT, cyberbezpieczeństwa, ryzyka operacyjnego, bezpieczeństwa danych, przeciwdziałania oszustwom. Rada ta wydaje kierunkowe decyzje technologiczne i proceduralne w zakresie zapewniającym adekwatny poziom cyberbezpieczeństwa naszego banku. Na co dzień za zadania związane z cyberbezpieczeństwem, w tym monitoring bezpieczeństwa w trybie ciągłym, odpowiada dedykowana do tego jednostka.

Na poziomie rozwiązań technicznych na wstępie projektujemy i uaktualniamy na bieżąco standardy i architektury bezpieczeństwa obowiązujące w banku. W oparciu o ich wymagania systemy teleinformatyczne są projektowane, budowane i wdrażane zgodnie z zasadą by zapewniać bezpieczeństwa na jak najwcześniejszych etapach ich życia. W trakcie tworzenia, przed wdrożeniem oraz cyklicznie po wdrożeniu systemy są poddawane różnym testom, w tym testom penetracyjnym. Dla każdej technologii teleinformatycznej w naszym banku opracowujemy wzorcowe wymagania bezpieczeństwa, a ich skuteczność i poprawność wdrożenia jest regularnie weryfikowana w ramach testów i przeglądów bezpieczeństwa, jak również audytów wewnętrznych i zewnętrznych. Takie audyty i testy wykonywane są przez renomowane firmy eksperckie.

Komponenty systemu teleinformatycznego naszego banku są poddawane ciągłemu procesowi skanowania mającemu na celu wykrycie wszelkich podatności oraz ich niezwłoczną likwidację. Ponadto, systemy bankowe (sieć, infrastruktura i aplikacje) posiadają wdrożony monitoring bezpieczeństwa, który pozwala wykrywać wszelkie anomalie, działania niepożądane i incydenty bezpieczeństwa.

Procesy mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa są poddawane nieustannej kontroli efektywności, co pozwala stale doskonalić nasze procesy i procedury związane z przeciwdziałaniem, wykrywaniem i reagowaniem na zagrożenia, jak również podejmowaniem działań eliminujących ich potencjalne skutki (np. niedostępność usług bankowych). W ramach tych działań, wdrożyliśmy

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

dotatkowe mechanizmy uwierzytelniania i monitorowania aktywności użytkowników systemów teleinformatycznych oraz uszczelniliśmy warstwę ochrony przed złośliwym oprogramowaniem (takim jak np. ransomware).

Stosujemy rozwiązania wiodących dostawców narzędzi i usług z obszaru cyberbezpieczeństwa oraz unikalne rozwiązania opracowane przez naszych specjalistów. Jednocześnie stale współpracujemy z podmiotami Grupy ING oraz innymi firmami i organizacjami w Polsce (banki, stowarzyszenia branżowe, policja). Pozwala nam to obserwować trendy, wykrywać nowe podatności i z wyprzedzeniem przeciwdziałać zagrożeniom w obszarze bezpieczeństwa IT.

Adekwatnego poziomu zabezpieczeń wymagamy również od współpracujących z nami Partnerów zarówno za pomocą odpowiednich zapisów umownych z wymaganiami bezpieczeństwa IT jak i weryfikacji ich spełniania przez współpracujące firmy w ramach cyklicznie wykonywanych audytów. W ramach naszej bankowości internetowej, stosujemy następujące rozwiązania bezpieczeństwa:

- Autoryzacja transakcji kodem jednorazowym - metoda ta umożliwia autoryzację dyspozycji w systemie bankowości internetowej za pomocą kodu autoryzacyjnego. Użytkownik otrzymuje kod przez SMS. Kod generowany jest do jednej konkretnej dyspozycji i ma ograniczony czas ważności. Wraz z kodem klient otrzymuje informację o szczegółach transakcji, co pozwala dodatkowo zweryfikować dyspozycję.
- Twardy limit dzienny - limit kwotowy, do którego mogą zostać wykonane przelewy w danym dniu w bankowości internetowej.
- Szyfrowane połączenie internetowe - dostęp do systemów bankowych jest możliwy tylko po podaniu identyfikatora i hasła. Komunikacja pomiędzy komputerami klientów a serwerem Banku jest szyfrowana protokołem TLS. Serwis ingbank.pl oraz system bankowości internetowej chronione są certyfikatami cyfrowymi o wysokim poziomie zaufania, które zabezpieczają połączenie po szyfrowanym protokole HTTPS. To gwarantuje w pełni bezpieczne przesyłanie danych w formie zaszyfrowanej, zabezpiecza je przed zmianami z zewnątrz oraz uwierzytelnia komputery komunikujące się ze sobą.
- 3D Secure (standard płatności kartą przez internet) - gdy nasi klienci płacą kartą w sklepie internetowym obsługującym 3D Secure, płatność potwierdzają dodatkowo jednorazowym kodem SMS. Aby korzystać z płatności w 3D Secure w naszym banku, nie trzeba niczego uruchamiać ani aktywować - wystarczy karta obsługująca płatności internetowe.
- Hasło maskowane - logowanie do systemu bankowości internetowej odbywa się bez podania całego hasła - system automatycznie losuje tylko wybrane znaki.
- Automatyczne wylogowanie w razie bezczynności użytkownika - po upływie 5 minut bezczynności użytkownika, system wykonuje automatyczne wylogowanie.

W odniesieniu do bankowości mobilnej, stosujemy następujące rozwiązania bezpieczeństwa:

- Autoryzacja transakcji w aplikacji mobilnej - metoda ta jest dostępna dla klientów, którzy korzystają z systemu bankowości internetowej Moje ING, wykonają przelew na komputerze i mają zainstalowaną aplikację Moje ING mobile; stosowana jest zamiennie z kodem SMS.
- Logowanie odciskiem palca - opcja ta jest dostępna dla telefonów z czytnikiem linii papilarnych. Aktywacja tej metody logowania, dostępna jest po zalogowaniu do aplikacji.
- Twardy limit dzienny - limit kwotowy, do którego mogą zostać wykonane przelewy w danym dniu przez aplikację mobilną.
- Automatyczne wylogowanie w razie bezczynności użytkownika - po upływie 60 sekund bezczynności użytkownika, system automatycznie wykonuje wylogowanie.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia zagrożenia cyberprzestępczością lub oszustwem wobec klientów banku, blokujemy usługi w chroniąc klientów przed przejęciem ich danych lub środków przez osoby nieupoważnione.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

5. Bezpieczeństwo danych osobowych**5.1. Wstęp**

Stabilność systemów IT to również ochrona danych osobowych klientów, partnerów biznesowych i pracowników. Jednak poza bezpieczeństwem informatycznym, dbamy również o bezpieczeństwo fizyczne danych i informacji przechowywanych w naszym banku. Nasze wewnętrzne regulacje ściśle określają obecność osób postronnych w naszych biurach i wykluczają podłączanie niezweryfikowanych urządzeń do naszej sieci teleinformatycznej. Regularnie testujemy nasze fizyczne zabezpieczenia, a wnioski z kontroli stają się inspiracją dla zmian. Testowanie zabezpieczeń fizycznych stało się w Banku nieodłącznym elementem testów APT badających odporność cyberbezpieczeństwa Banku.

5.2. Zarządzanie bezpieczeństwem danych osobowych

W ostatnim roku nie stwierdziliśmy uzasadnionych skarg dotyczących naruszenia prywatności klienta. Dbamy o wysoki poziom świadomości pracowników naszego banku na temat ochrony danych osobowych, finansowych i biznesowych nakładając na nich obowiązek odbycia obowiązkowego cyklu szkoleń. Nieustannie realizujemy programy mające na celu ustawiczne zwiększanie kompetencji pracowników w zakresie ochrony danych, wskazując jak ważna jest ochrona prywatności klientów, partnerów biznesowych oraz samych pracowników. Wykorzystujemy w tym zakresie spotkania, warsztaty a także cykliczną komunikację do pracowników.

Adekwatnie do zmian, dostosowaliśmy wymagane prawem, regulacjami wewnętrznymi oraz dobrymi praktykami zabezpieczenia techniczne i proceduralne w celu lepszej ochrony danych naszych klientów.

Bezpieczeństwo korzystania z usług bankowych zależy także od naszych klientów, dlatego dzielimy się z nimi informacjami o potencjalnych zagrożeniach i rekomendujemy rozwiązania bezpieczeństwa na urządzeniach, poprzez które klienci korzystają z bankowości internetowej. Do dyspozycji każdego klienta naszego banku oddajemy zbiór zasad prawidłowego korzystania z bankowości on-line:

- podpowiadamy, jak stworzyć bezpieczne hasło,
- informujemy na bieżąco na temat zagrożeń w bankowości internetowej,
- przypominamy o zasadach bezpiecznego bankowania,
- wyjaśniamy, jak zabezpieczyć się przed kradzieżą danych w Internecie,
- uczymy, jak chronić urządzenia, z których korzystają klienci,
- blokujemy usługi w uzasadnionych przypadkach chroniąc klientów przed przejęciem ich danych przez osoby nieupoważnione,
- uświadamiamy zagrożenia podczas rozmów z klientami, którzy odwiedzają nas w placówce,
- spotykamy się z seniorami, aby świadomość zagrożeń pozwalała im skuteczniej się chronić,
- uczestniczymy w warsztatach dla środowisk akademickich mających na celu podnoszenie świadomości.

Dbamy o klientów detalicznych, ale nie zapominamy również o bezpieczeństwie klientów korporacyjnych. Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuujemy konferencje dla klientów korporacyjnych i strategicznych, w trakcie których prezentujemy zagrożenia związane z cyberprzestępczością oraz mechanizmy naszych aplikacji i rozwiązań, które pozwalają przeciwdziałać nadużyciom.

Bank nie tylko wdrożył wymagania związane z wprowadzeniem Rozporządzenia Unii Europejskiej dotyczącego ochrony danych osobowych, ale również analizuje zmiany i wprowadza je bez zbędnej zwłoki w procedury i regulacje wewnętrzne. Ostatnim przykładem ciągłej analizy zmian i aktualizacji wewnętrznych regulacji jest wdrożenie tzw. ustawy sektorowej, która – implementując RODO w przepisach prawnych Polski – dodała zapisy w Prawie bankowym zapewniające łatwiejszy dostęp do

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

informacji o podejmowanych decyzjach automatycznych w odniesieniu do klientów. Tak jak w poprzednich latach, współpracujemy w ramach Związku Banków Polskich, z innymi bankami w celu wypracowania wspólnego kodeksu postępowania, a także wypracowania spójnych rozwiązań związanych z ochroną danych osobowych.

VI. Ryzyko modeli

1. Wstęp

Zarządzanie ryzykiem modeli jest realizowane zgodnie z *Polityką zarządzania ryzykiem modeli w ING Banku Śląskim S.A.* Polityka ta określa m. in.:

- cykl życia modeli,
- zasady oceny istotności modeli,
- zasady funkcjonowania rejestru modeli,
- zasady wyliczania kapitału z tytułu ryzyka modeli,
- zasady przeprowadzania walidacji.

2. Proces zarządzania ryzykiem modeli

Departament Walidacji Modeli prowadzi rejestr modeli, który stanowi repozytorium informacji na temat funkcjonujących w Grupie kapitałowej Banku modeli ryzyka i modeli wyceny. Rejestr i dzienniki modeli zawierają m.in. informacje o istotności modeli, wynikach ich monitorowania oraz rezultatach walidacji modeli i poziomach ich ryzyka.

Grupa kapitałowa Banku regularnie ocenia ryzyka poszczególnych modeli oraz szacuje kapitał ekonomiczny z tego tytułu zgodnie z zasadami przyjętymi w regulacjach wewnętrznych. Sposób wyliczania kapitału w przypadku identyfikacji istotnych i średnio istotnych modeli o ryzyku podwyższonym lub wysokim określa metodyka kalkulacji kapitału ekonomicznego na ryzyko modeli.

Jakość funkcjonowania modeli podlega weryfikacji w ramach monitoringu i walidacji modeli, w trakcie których dokonywana jest także ocena stopnia ich narażenia na ryzyko modeli. Walidacja modeli jest wykonywana zgodnie z Polityką Walidacji Modeli w ING Banku Śląskim S.A. oraz instrukcjami walidacji.

Raportowanie zarządcze do Komitetów, Zarządu oraz Rady Nadzorczej statusu działań w zakresie zarządzania modelami oraz walidacji obejmuje m. in. wyniki walidacji oraz oceny ryzyka modeli, ocenę zagregowanego poziomu ryzyka modeli w kontekście przyjętego poziomu tolerancji na to ryzyko, a także poziom kapitału na ryzyko modeli.

W 2019 roku kapitał ekonomiczny na ryzyko modeli w wysokości 138,5 mln zł był alokowany w okresie od stycznia do grudnia 2019.

VII. Ryzyko biznesowe

1. Wstęp

W ramach ryzyka biznesowego Grupa wyróżnia następujące istotne ryzyka:

- ryzyko makroekonomiczne,
- ryzyko portfela hipotek walutowych.

2. Ryzyko makroekonomiczne

Ryzyko makroekonomiczne to ryzyko wynikające ze zmian czynników makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych. Bank zarządza tym ryzykiem poprzez regularne przeprowadzanie wewnętrznych testów warunków skrajnych, co pozwala na bieżący

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

monitoring wrażliwości minimalnych wymogów kapitałowych na czynniki makroekonomiczne. W 2019 roku Bank przeprowadził pełne testy kapitałowe dwa razy: według stanu na IV kwartał 2018 roku oraz na II kwartał 2019 roku.

W oparciu o wyniki wewnętrznych testów warunków skrajnych dla scenariusza łagodnej recesji, Grupa kapitałowa Banku szacuje dodatkowy wymóg kapitałowy, aby zabezpieczyć się przed skutkami materializacji wspomnianego scenariusza. Wyniki testów warunków skrajnych pokazują, że materializacja scenariusza łagodnej recesji nie spowoduje spadku adekwatności kapitałowej poniżej wymaganego poziomu.

3. Ryzyko portfela hipotek walutowych

W procesie ICAAP, w ramach Warsztatów oceny istotności ryzyka, które odbyły się w I kwartale 2019 roku, ryzyko portfela hipotek walutowych zostało zdefiniowane jako ryzyko wynikające z poniesienia straty finansowej z powodu konieczności przewalutowania walutowych kredytów hipotecznych na kredyty złotówkowe. W trakcie 2019 roku w związku z wyrokiem TSUE (C 260/18) oraz w konsekwencji wzrostem ryzyka istotnego zwiększenia liczby spraw spornych w sektorze bankowym, profil tego ryzyka oraz podejście do szacowania i prezentacji rezerw na ryzyko prawne zmieniły się.

Na koniec 2019 roku, Bank posiadał 45,0 mln zł rezerwy portfelowej na kredyty hipoteczne w CHF, co stanowiło 4,80% tego portfela brutto (w tym 9,7 mln zł jako rezerwę na sprawy sporne dla ekspozycji spłaconych oraz 35,3 mln zł jako odpis z tytułu strat oczekiwanych kredytów w etapie 2 na obecne i przyszłe sprawy sporne dla ekspozycji bilansowych). Ponadto, Bank posiadał 4,6 mln zł odpisu z tytułu strat oczekiwanych z tytułu zaklasyfikowania wszystkich kredytów hipotecznych w CHF jako kredyty w etapie 2.

Równolegle, ze względu na to ryzyko Bank utrzymuje dodatkowy kapitał ekonomiczny w filarze II.

Na koniec 2019 roku wartość portfela walutowych kredytów hipotecznych Grupy wynosiła 863,2 mln zł netto.

Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

(w mln zł)

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku liczy 227 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2020-03-05	Brunon Bartkiewicz <i>Prezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Michał Bolesławski <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Joanna Erdman <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Marcin Giżycki <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Bożena Graczyk <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Patrick Roesink <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Sławomir Soszyński <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2020-03-05	Lorenzo Tassan-Bassut <i>Wiceprezes Zarządu Banku</i>	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2020-03-05	Jolanta Alvarado Rodriguez	Dyrektor Departamentu Rachunkowości, Główny Księgowy Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

